PÍSMO SVÄTÉ STARÉHO ZÁKONA.

IV.

KNIHY KRÁĽOV.

NÁKLADOM SPOLKU SV. VOJTECHA V TRNAVE.

V TRNAVE 1924.

PRINTED IN CZECHO-SLOVAKIA.

Nihil obstat.

Richardus Osvald,
censor adiocesanus.

749/1916.

Imprimatur.

Strigonii, die 8. februarii 1916.

Ludovicus Rajner,
episcopus, vicarius generalis

PÍSMO SVÄTÉ STARÉHO ZÁKONA.

Tlačou Knihtlačiarne Spolku Sv. Vojtecha v Trnave.

PRVÁ A DRUHÁ KNIHA KRÁĽOV,

ČIŽE

KNIHY SAMUELOVE.

PRVÁ KNIHA KRÁĽOV.
(I. SAMUELOVA.)

PREDMLUVA.

Po Knihe Sudcov a Rut nasledujú vo sv. Písme štyri Knihy Kráľov. Dve prvé nazývajú sa i Prvou a druhou Knihou Samuelovou, preto, že v nich Samuel ako hlavná osoba prichádza. Obe tvoria jeden celok o sebe a boly iste 350—400 rokov pred dvoma poslednými Knihami Kráľov písané. Prvá začína sa s dejami Heli a Samuela a potom podáva deje prvého kráľa Saula, druhá opisuje kraľovanie Davidovo. Tu je reč len o týchto dvoch. Spísané sú pravdepodobne krátko pred rozdvojením državy, lebo v 1. hl. 27, 6. spomína sa: „Preto Sicelech bolo kráľov judských až do tohoto dňa.“ Knihy boly písané z vnuknutia Ducha svätého; pôvodca je neznámy. Ze zápisiek Samuelových, Gádových a Nátanových a z letopisov Davidových vybral pôvodca, čo jeho cieľu zodpovedať mohlo; rozpráva nestranne a úprimne veci pre Samuela a Davida, jako pre Saula a ľud zahanbujúce alebo slávne; jeho lásku k pravde chvália i racionalisti. Žalmy a Knihy Nového Zákona často odvolávajú sa na tieto knihy.

HLAVA 1.

Narodenie Samuelovo a jeho obetovanie Pánovi.

1. Bol jeden muž z Ramataimsofim, z hor efraimských a meno jeho bolo Elkana, syn Jerohama,[1] syna Eliu, syna Tohu, syna Sufovho, Efratan;[2]
2. a ten mal dve ženy:[3] meno jednej Anna, a meno druhej Fenenna. Fenenna mala synov, ale Anna detí nemala.[1]
3. A tento muž chodieval zo svojho mesta v určité dni do Silo,[2] aby sa klaňal a obetoval Pánovi zástupov;[3] kde

[1]) Jeroham bol synom Eliu a tento synom Tohu atď. Spôsob popisovania rodu u národov východných, kde sa len pridané mená (jako u nás krstné) užívaly; čím slávnejšie kto bol, tým viac predkov sa mu menovalo.

[2]) Efratan dľa bydla, ináč bol levíta.

[3]) Od otca prechádza rozprava na matku. V Starom Zákone spomína sa neplodnosť viac žien, ktoré zázračným spôsobom počaly. Boh tým akoby postupne chcel pripravovať srdcia k zázraku Panny Marie.

[1]) Boh dovolil v Starom Zákone viacženstvo pre smyselnosť ľudu a aby vyhnul väčším hriechom. I. Mojž. 16, 2.

[2]) Každoročne o slávnostiach Pána. Dľa zákona mali Izraeliti každý rok tri razy, na Veľkú noc, Turíce a Slávnosť stánkov ukázať sa pred Pánom a obetovať (II. Mojž. 34, 23.; V. Mojž. 16, 16—17). Či Elkana tri razy alebo len niekedy šiel do Silo, kde bola archa úmluvy (Joz. 18, 9—10.; Sudc. 18, 31.), to sa neudáva. Prísny zákon nastúpil len vtedy, keď Izrael mal pokoj v zemi a chrám bol vystavený (Srov. IV. Kráľ. 18, 22). Ženy neboly zákonom viazané, ale Elkana brával so sebou i obidve manželky.

[3]) Pomenovanie Boha ako „Pána zástupov“, hebrejsky „Pán Sobaoth“ nachádza sa tu po prvý raz. Od vyjdenia z Egypta dokazoval sa Boh často ako všemohúci pomocník, nivočiac zástupy nepriateľské a pomáhajúc Izraelitom víťaziť, preto

boli dvaja synovia Heliho, Ofni a Finees, kňazia Pánovi.

4. Keď prišiel deň, v ktorý Elkana obetoval, dal Fenenne, svojej žene a všetkým jej synom a dcéram čiastky,[1]

5. ale Anne smutný dal jednu čiastku,[2] lebo Annu miloval. Pán totižto zatvoril jej život.[3]

6. K tomu jej protivnica ju trápievala a veľmi zarmucovala, že jej na oči vyhadzovala i to, že jej Pán zatvoril život.

7. A tak činievala každý rok, keď s obratom času chodievali do chrámu Pánovho, tak ju popudzovala: a tá plakala a neprijímala nijakého pokrmu.

8. Tedy riekol Elkana, jej muž: Anna, prečo plačeš? A prečo neješ? A pre jakú príčinu sa zarmucuje tvoje srdce? Či som ti ja nie lepší, nežli desať synov?

9. Ale Anna vstala, keď užila pokrmu a nápoja v Silo. A kým Heli, kňaz,[4] sedel na stolci pred dvermi chrámu Pánovho,[5]

10. Anna modlila sa s trúchlivým srdcom k Pánovi, a veľmi plakala.

11. A učinila sľub a riekla: Pane zástupov, jestli shliadneš na útrapy svojej dievky a spomnieš si na mňa a nezapomenieš na svoju dievku a dáš svojej služobnici potomka mužského pohlavia:[6] dám ho Pánovi na všetky dni jeho života, a britva[7] nedostane sa na jeho hlavu.

12. I stalo sa, keď sa dlho modlila pred Pánom, že Heli pozor dával na jej ústa.

13. Ale Anna mluvila v svojom srdci, a len rty sa jej pohybovaly, tak že jej hlasu docela nebolo počuť. Preto domnieval sa Heli, že je opilá.

14. I riekol jej: Dokedy budeš opilá? Strov trochu to víno, ktorého si plná.

15. Odpovedala Anna a riekla: Nie, pane môj, ale ja som žena veľmi nešťastná, a ani vína, ani nič opojného som nepila, ale vylievala som svoju dušu[1] pred obličajom Pánovým.

16. Nepokladaj svoju dievku za jednu z dcér Belialových,[2] lebo z plnosti svojho bôľu a zármutku mluvila som dosiaľ.

17. Na to riekol jej Heli: Choď v pokoji, a Boh izraelský nech ti dá, za čo si ho prosila.

18. A ona riekla: Ó, kiežby našla tvoja dievka milosť pred tvojima očima. Tedy odišla žena svojou cestou, a jedla, a tvár jej nebola už premenená.

19. I vstali ráno a klaňali sa Pánovi: a potom sa vrátili a prišli do svojho domu v Ramate. A Elkana poznal svoju ženu Annu, a Pán rozpomenul sa na ňu.

20. A stalo sa, keď pominuly dni, počala Anna, a porodila syna, a dala mu meno Samuel: preto, že ho od Pána vyžiadala.[3]

21. I šiel jej muž Elkana, a všetok jeho dom, aby obetoval Pánovi slávnostnú obeť a čo sľúbil.[4]

22. Ale Anna neišla, riekla totižto svojmu mužovi: Nepôjdem, dokiaľ neodlúčim[5] dieťa; potom zavediem ho, aby sa predstavilo pred tvárou Pánovou a tam navždy zostalo.

23. I riekol jej muž Elkana: Učiň, čo za dobré uznávaš, a zostaň, dokiaľ ho neodlúčiš: a ja budem prosiť, aby Pán

---

dávali mu z uznania toto meno. Kresťanská cirkev rozumie pod „zástupami" i nebeské zástupy, t. j. anjelov a hviezdy, ktoré Božiu všemohúcnosť hlásajú.

[1]) Z obetnej hostiny.
[2]) Pekná, výbornú čiastku (podiel).
[3]) Bola neplodná, nemala detí.
[4]) Hlavný kňaz, ktorý bol spolu i sudcom, sedel pred chrámom a čakal stránky. Heli prevzal sudcovský úrad po Abdonovi roku, dľa židovského letopočtu, 2848, pr. Kr. asi 1156, tak že ešte so Samsonom panoval 40 rokov. Tu opísaná udalosť stala sa v prvom roku jeho úradovania a v 58. veku jeho.
[5]) Chrámu múraného ešte vtedy nebolo, ale sv. stánok.
[6]) Vo viere prosí o syna, ktorý by mal podiel na diele Messiášovom.
[7]) Mal sa stať Nazarénom, ktorí sa nikdy neholili ani nestrihali. IV. Mojž. 6.

[1]) Žiadosti svojho srdca
[2]) Z dcér pokazených mravov.
[3]) Samuel znamená toľko, jako od Boha vyprosený.
[4]) Tedy aj Elkána učinili sľub; iste každoročnú obetu sľúbil.
[5]) To sa v treťom roku stávalo.

splnil svoje slovo.[1] A tak zostala žena a pridájala svojho syna, dokiaľ ho neodlúčila.

24. A keď ho odlúčila, vzala ho s troma mladými teľatmi, s troma mierami múky[2] a nádobou vína a doviedla ho do domu Pánovho v Silo. A chlapec bol ešte len dieťatko.

25. I obetovali mladé teľa, a chlapca priviedli k Helimu.

26. I riekla Anna: Prosím ťa, pane môj, (jako) je živá tvoja duša, pane, (tak) ja som tá žena, ktorá som stála tu pred tebou a modlila sa k Pánovi.

27. Za toto dieťa som prosila, a Pán splnil moju prosbu, ktorú som mala k nemu.

28. Preto i ja dávam ho Pánovi na všetky dni, v ktorých zasvätený bude Pánovi.[3] A klaňali sa tam Pánovi. I modlila sa Anna a riekla:

HLAVA 2.

Chválospev Anny. Výchova Samuelova. Priestupky synov Heliho. Trest na dom Heliov.

1. Plesá moje srdce v Pánu, a vyvýšený je môj roh[4] od môjho Boha. Široko sú roztvorené moje ústa proti mojim nepriateľom; lebo sa radujem v tvojej spáse.[5]

2. Nieto svätého, jako je Pán: lebo niet nikoho mimo teba, a niet takého silného, jako Boh náš!

3. Nemluvte už viacej hrdé veci seba chváliac: nech odstúpia staré veci z vašich úst, lebo Bohom vševedomým je Pán, a pre neho pripravujú sa myšlienky.[6]

4. Luk silných je premožený, a slabí sú opásaní silou.

5. Predtým sytí (boli), za chlieb dali sa najímať, a lační sú nasýtení; keď neplodná porodila mnoho (detí): tu tá, ktorá mala mnoho synov, ostáva bez sily.[1]

6. Pán usmrcuje i oživuje, uvádza do pekiel[2] a vyvádza.

(V. Mojž. 32, 39. Tob. 13, 2.)

7. Pán ochudobňuje a obohacuje, ponižuje a povyšuje.

8. Vyzdvihuje z prachu úbohého, a vynáša z blata chudobného, aby zasedal s kniežatmi a stolicu slávy držal. Lebo Pánove sú stežaje zeme, a on na ne položil okršlek zemský.[3] (Žalm 112. 7. 8.)

9. Zachováva nohy svojich svätých,[4] a bezbožní onemejú vo tmách,[5] lebo nerozmocní sa muž svojou silou.

10. Pána báť sa budú jeho nepriatelia: a on bude na nich hrmeť s neba; Pán bude súdiť zemské končiny a dá vládu svojmu kráľovi,[6] a vyvýši roh pomazaného svojho.[7] (Žalm. 132. 17.)

11. A navrátil sa Elkana domov do Ramaty; a chlapec slúžil Pánovi pred očima kňaza Heliho.

12. Ale synovia Heliho (boli) synovia Belialovi,[8] ktorí neznali Pána,

13. ale ani povinnosti kňazov k ľudu; ba, čo viac: ak obetoval kto obeť, prichádzal služobník kňazov, keď sa mäso varilo, a mal v svojej ruke trojzubú vidličku,

14. a vrazil ju do nádoby, do kotlíka alebo do panvy alebo do hrnca: a čokoľvek zachytila vidlička, brával kňaz

---

[1]) Aby Pán Samuela do svojej služby prijať ráčil, ako ho matka pred počatím jeho Bohu venovala.

[2]) Tri miery, hebr. jedna efa = 39·39 litrov.

[3]) Preto obetujem ho Pánovi navždy, k jeho službe v jeho stánku; kdežto levíti boli povolaní k službe len od 25. do 50. roku svojho veku.

[4]) Roh znamená silu. Vziate od býkov, ktorých sila záleží v rohoch (Srov. V. Mojž. 33, 17).

[5]) Roztvára svoje ústa a hovorí dôverne priateľovi i nepriateľovi: Skrze Boha nalezla som spasenie!

[6]) Boh všetko vie a jemu zjavné sú i tajné myšlienky.

[1]) Chradne.

[2]) Peklá značia hrob, v obraze však akúkoľvek veľkú neresť alebo nešťastie.

[3]) On je všemohúci, v rukách jeho je zem, lebo od jeho všemohúcej vôle závisí, a len dotiaľ trvá, dokiaľ je jeho sv. vôľa.

[4]) On riadi ich kroky, aby neupadli do ťažkého hriechu.

[5]) Spravedlivých obkľúči plnosť jeho svetla, bezbožní budú ho zbavení a tak rútiť sa budú do záhuby.

[6]) Ktorého Pán vyvolí.

[7]) Tu hovorí Anna prorockým duchom o tom, ktorý bude panovať po súde — tedy o Kristu, zároveň však aj o Dávidovi kráľovi.

[8]) Synovia zlého.

sebe; takto činievali všetkému ľudu izraelskému, ktorý prichádzal do Silo.

15. Alebo prv, než by boli tuk zapálili,[1] prichádzal sluha kňazský a riekol obetujúcemu: Daj mi mäsa, aby som upiekol kňazovi; lebo neprijmem od teba mäsa vareného, ale surové.

16. A keď mu obetujúci odpovedal: Nechaj dnes podľa obyčaje najprv páliť tuk, a potom si vezmi, koľko žiada tvoja duša, tu on odpovedal a riekol: Nie, hneď mi dáš, lebo ináč vezmem na silu.

17. I bol to hriech tých služobníkov veľmi veliký pred Pánom, lebo odvracali ľudí od obety Pánovej.[2]

18. Samuel však prisluhoval pred tvárou Pánovou. Chlapec bol opásaný efodom[3] ľanovým,

19. a matka jeho chystávala mu malý kabátik, ktorý mu prinášala v určité dni, keď prichádzala so svojim mužom obetovať slávnostnú obeť.

20. A požehnal Heli Elkanovi a jeho manželke a riekol mu: Daj ti Pán semeno z tejto ženy miesto tohto zálohu,[4] ktorý si sveril Pánovi. I odišli do svojho domu.

21. A Pán navštívil Annu, že počala a porodila troch synov a dve dcéry: a chlapec Samuel vyvýšený bol[5] pred Pánom.

22. Ale Heli bol veľmi starý a počul všetko, čo činili jeho synovia všetkému Izraelu: i jako spávali so ženami, ktoré prisluhovaly u vchodu do stánku:

23. i riekol im: Prečo činíte tieto veci, veci najhoršie, ktoré počujem o vás od všetkého ľudu?

24. Nečiňte toho, synovia moji; lebo nie je to dobrá povesť, ktorú počúvam, že ľud Pánov do hriechu uvádzate.

25. Keď sa človek proti človekovi previní, Boh mu môže odpustiť;[1] ale keď človek zhreší proti Pánovi, kto bude prosiť za neho? Ale oni neposlúchli hlasu svojho otca, lebo ich chcel Pán zabiť.[2]

26. Ale chlapec Samuel prospieval, a rástol, a milý bol ako pred Pánom, tak i pred ľuďmi. (Luk. 2. 52.)

27. I prišiel muž Boží[3] k Helimu a riekol mu: Toto praví Pán: Či som sa patrne nezjavil domu tvojho otca, keď ešte boli v Egypte v dome faraonovom?

28. A vyvolil som si ho zo všetkých pokolení izraelských za kňaza, aby pristupoval k môjmu oltáru, a aby mi zapaľoval voňavú obeť a nosil efod predo mnou; a dal som domu tvojho otca všetko z obetí[4] synov izraelských.

29. Prečo ste pošliapali moju obeť, a moje dary, ktoré som kázal obetovať v chráme: a viacej si ctil svojich synov, nežli mňa, že ste jedli prvotiny všetkých obetí Izraela, ľudu môjho?[5]

30. Preto praví Pán, Boh izraelský: Riekol som zaiste, aby tvoj dom a dom tvojho otca na večnosť slúžili pred mojou tvárou. Teraz však praví Pán: Odstúp to odo mňa; ale každého, kto mňa ctí, ctím; ale ktorí mnou pohŕdajú, zahanbení budú. (3. Kráľ. 2, 27.)

31. Hľa, prijdú dni: a ja odtnem tvoje rameno a rameno domu tvojho otca, aby neostalo nijakého starca[6] v tvojom dome. (3. Kráľ. 3, 27.)

32. A uvidíš svojho protivníka[7] v chráme,[8] a to vo všetkých šťastných veciach Izraela, a nebude starca v tvojom dome po všetky dni.

---

[1]) Pýtali ešte pred obetovaním.
[2]) Pre lakomstvo synov Heliho ľud pohŕdal obetou.
[3]) Keď efod nemá sa rozumieť ako kňazské rúcho, vtedy pridáva sa: ľanový.
[4]) Miesto Samuela.
[5]) Rástol.

[1]) Hebr.: Boh bude jeho sudcom.
[2]) Nechal ich Boh v zatvrdlivosti, aby ich smrťou potrestal.
[3]) Prorok.
[4]) Kňazom prináležiacu čiastku zo všetkých obetí (V. Mojž. 18, 1).
[5]) Dopúšťajúc, aby si brali pokrmy prv, než Bohu obety obetovali.
[6]) T. j. tvoji synovia pomrú zanedlho a tvoji vnukovia nedožijú staroby.
[7]) Soka.
[8]) Tvoji potomci uvidia hlavného kňaza, ktorý nebude pochádzať z tvojho rodu, lebo úrad hlavného kňaza prejde na druhú rodinu kňazského pokolenia.

33. Jednako však nevyhladím úplne tvojho potomka od môjho oltára,[1] ale aby sa tvoje oči trápily a duša tvoja aby sa sužovala:[2] veľká čiastka domu tvojho zomre, keď dôjde k dospelému veku.[3]

34. A to maj za znamenie,[4] čo príde na tvojich dvoch synov, Ofni a Fineesa: jedného ďňa oba zomrú.

35. A vzbudím si kňaza verného,[5] ktorý bude konať podľa srdca a duše mojej: a vybudujem mu dom stály, a chodiť bude predo mnou ako pomazaný môj po všetky dni.

36. A stane sa, že ktokoľvek ostane v tvojom dome, prijde, aby pred ním prosil za strieborný peniaz a skyvu chleba a riekol: Pripusť ma, prosím, k jednej triede kňazstva, abych mal kus chleba k výžive.[6]

HLAVA 3.

Povolanie Samuela a jeho vzrast. Pán sa zjavuje Samuelovi, ktorý to oznamuje Helimu.

1. Chlapec Samuel prisluhoval Pánovi pod Helim. A reč Pánova bola vzácna[7] toho času, a nebolo nijakého videnia zjavného.

2. Tu stalo sa jedného dňa: keď Heli ležal na svojom mieste, a jeho oči už boly temné a nemohol vidieť,

3. že Samuel prv, než svetlo Pánovo vyhasili[8] v chráme Pánovom, tam, kde bola archa Božia, spal,

4. a Pán zavolal: Samuelu! Ktorý odpovedal: Tu som.

5. I bežal k Helimu a riekol: Tu som: lebo si ma volal. Ten však odpovedal: Nevolal som ťa; vráť sa a spi. I odišiel a spal.

6. Ale Pán zasa zavolal: Samuelu! A Samuel vstal, išiel k Helimu a riekol: Tu som, lebo si ma volal. Ktorý odpovedal: Nevolal som ťa, synu môj: vráť sa a spi!

7. Samuel totiž ešte neznal Pána,[1] ani reč Pánova nebola mu zjavená.

8. Tedy opäť volal Pán Samuela po tretí raz. Ktorý vstal a išiel k Helimu,

9. a riekol: Tu som, lebo si ma volal. Vtedy porozumel Heli, že Pán volal chlapca: a riekol Samuelovi: Iď a spi: a keď ťa bude zasa volať, riekni: Mluv, Pane, lebo počúva tvoj služobník. A Samuel odišiel a spal na svojom mieste.

10. I prišiel Pán a zastal, a zavolal ako bol zavolal po dva razy: Samuel, Samuel! A Samuel odpovedal: Mluv, Pane, lebo počúva tvoj služobník.

11. I riekol Pán Samuelovi: Hľa, ja učiním vec v Izraeli, ktorú keď kto počuje, hučať mu bude v oboch ušiach.

12. Toho dňa uvediem na Heliho všetko, čo som mluvil proti jeho domu: započnem i dokonám.

13. Lebo ja som mu predpovedal, že budem súdiť jeho dom na veky pre neprávosť, lebo vedel, že nešľachetne činia jeho synovia, a netrestal ich.

14. Preto i prisahal som domu Heliovmu, že nebude vyčistená neprávosť jeho domu obeťami a darmi až na veky.[2]

15. Potom spal Samuel až do rána a otvoril dvere domu Pánovho. Ale Samuel obával sa Helimu oznámiť videnie.

16. Tu povolal Heli Samuela a riekol: Samuelu, synu môj. Ktorý odpovedal: Tu som.

---

[1]) Zo služby kňazskej nebudú vytvorení, ale hlavným kňazom nebudú. — Aby si sa sužoval tým, že tvoji vnukovia utratili hlavné kňazstvo.

[2]) V mužskom veku vymrú tvoji vnukovia.

[3]) Smrť tvojich synov nech ťa presvedčí o tom, že všetky tu predpovedané veci sa vyplnia.

[4]) Vzťahuje sa na v. 35—36.

[5]) Ktorý sa bude v tom Bohu ľúbiť, v čom sa synovia Heliho previnili.

[6]) Prosiť budú tvoji schudobnelí potomci, aby ich hlavný kňaz prijal k jednej triede kňazstva, aby mali výživu, lebo budú vo veľkej núdzi.

[7]) Zriedkavý bol vtedy prorok, ktorý by oznamoval slovo Božie.

[8]) Ešte lampy horely v chráme, ešte nesvitalo.

[1]) Hlasu Pána, lebo sa mu ešte nebol zjavil.

[2]) Samými obeťami nedosiahne sa odpustenie hriechov, ale obeťami s pokáním v srdci i v skutku. Ale predpovedané tresty za hriechy (2. 31.) sú neodvolateľné.

17. I pýtal sa ho: Jaká je to reč, ktorú ti povedal Pán? Prosím ťa, nezataj toho predo mnou. Toto ti učiň Boh, a toto pridaj,[1] jestli zatajíš predo mnou niečo zo všetkých slov, ktoré mluvil tebe.

18. A tak oznámil mu Samuel všetky reči a nezatajil ničoho pred ním. A on riekol: Pán nech učiní, čo je dobré pred jeho očima.

19. A Samuel rástol, a Pán bol s ním, a niktoré zo všetkých jeho slov nepadlo na zem.[2]

20. A všetok Izrael od Dan až po Bersabee poznal, že Samuel je pravý prorok Pánov.

21. A Pán zjavoval sa Samuelovi v Silo; ukazoval sa tam i ďalej a mluvil. A Samuel potom hovoril ku všetkému Izraelovi.

HLAVA 4.

Izrael od Filišťanov porazený. Archa úmluvy vzatá. Pomsta Božia na dome Heliho.

1. I stalo sa v tých dňoch, shromaždili sa Filišťania do boja; a vytiahol i Izrael proti Filišťanom do bitky a rozložil sa u Kameňa pomoci.[3] Filišťania prišli do Afeku

2. a postavili sa do radov proti Izraelovi. Ale keď sa započal boj, zutekal Izrael pred Filišťanmi a pobitých bolo v tom boji na otvorenom poli asi štyritisíc mužov.

3. Keď sa vrátil ľud do ležania, riekli starší z Izraela: Prečo nás porazil dnes Pán pred Filišťanmi? Donesme si sem zo Silo archu úmluvy Pánovej; nech prijde medzi nás a vyslobodí nás z rúk našich nepriateľov.

4. Tedy poslal ľud do Silo a doniesli odtiaľ archu úmluvy Pána zástupov, sídliaceho nad cherubim; a obidva synovia Heliho, Ofni a Finees, boli pri arche úmluvy.

5. Keď došla Pánova archa úmluvy do ležania, skríkol všetok Izrael plesaním velikým, tak že zahučala zem.

6. Keď počuli Filišťania hluk plesania, tázali sa: Čo znamená tento hlas veľkého plesania v ležaní hebrejskom? A keď sa dozvedeli, že archa úmluvy Pánovej prišla do ležania,

7. báli sa Filišťania a riekli: Prišiel Boh k vojsku. A vzdychali a riekli:

8. Beda nám! Lebo nebolo včera ani predvčerom toľkého plesania. Beda nám! Kto nás vyslobodí z rúk tých vznešených bohov? Toto sú bohovia, ktorí zbili Egypt všelijakými ranami na púšti.

9. Posilnite sa a buďte mužovia, Filišťania: neslúžte Hebrejcom, ako oni slúžili vám. Vzmužte sa a bojujte!

10. A Filišťania bojovali a porazený bol Izrael, a každý utiekol do svojho stánku. A stala sa porážka veľmi veľká: a padlo z Izraela tridsať tisíc pešieho vojska.

11. I archa úmluvy bola vzatá: a oba synovia Heliho, Ofni i Finees, zomreli.

12. A jeden muž z (pokolenia) Beniaminovho utekal z bitky a prišiel toho dňa do Silo s roztrhnutým[1] rúchom a s hlavou prachom posypanou.

13. Keď prišiel, sedel Heli na stolici,[2] dívajúc sa proti ceste. Lebo jeho srdce bolo úzkostlivé pre archu úmluvy. A keď prišiel ten muž a oznámil to v meste: kvílilo všetko mesto.

14. Ako slyšal Heli zvuky kriku, pýtal sa: Čo je to za búrlivý krik? A ten (muž) rýchlo pribehol a zvestoval Helimu.

15. A bol Heli deväťdesiatosem rokov starý, a oči jeho boly zakalené, že nemohol vidieť.

16. I riekol (ten muž) Helimu: Ja som ten, ktorý idem z bitky, a ja som, ktorý

[1]) Tak ťa Boh požehnaj alebo potrestaj, ako budeš pravdu mluviť; taká bola prísaha v Starom Zákone.

[2]) Nezostalo nesplnené, všetko sa splnilo.

[3]) Kameň pomoci, židovsky: Eben — há — ezer.

[1]) Na znak veľkého žiaľu. Preto si Židia i dnes pri pohrebe roztrhajú kus rúcha, aby ukázali žiaľ.

[2]) V bráne mesta, kde jako sudca čakal na ľudí na sudcovskej stolici.

som dnes utiekol z boja. Ktorému on riekol: Čo sa stalo, synu môj?

17. A odpovedal ten, ktorý donášal zvesť, a riekol: Utiekol Izrael pred Filištincami, a v ľude stala sa veľká porážka, okrem toho i tvoji dvaja synovia, Ofni a Finees, sú mŕtvi, a archa úmluvy je vzatá.

18. A jako ten spomenul archu úmluvy, spadol (Heli) so stolice naznak u brány a zlomil si krk a zomrel. Lebo bol muž starý a vysokého veku. On súdil Izraela za štyridsať rokov.[1]

19. Jeho nevesta, žena Fineesova, bola tehotná a blízka pôrodu; keď počula zvesť, že je archa Božia vzatá, a že je mŕtvy jej svokor i muž, klesla a porodila: lebo ju náhle napadly bolesti.

20. A v tej chvíli, keď umierala, riekly jej (ženy), ktoré stály okolo nej: Neboj sa, lebo si porodila syna. Ale ona im neodpovedala, nedbala.

21. A nazvala chlapca Ichabod,[2] a riekla: Presťahovala sa sláva z Izraela, preto, že je vzatá archa Božia, ale i pre svojho svokra a svojho muža.

22. A riekla: Presťahovala sa sláva z Izraela, lebo vzatá je archa Božia!

HLAVA 5.

Archa úmluvy medzi Filišťanmi. Porážka Filišťanov.

1. Filišťania vzali archu Božiu a od Kameňa pomoci zaniesli ju do Azotu.

2. A Filišťania vzali archu Božiu, a vniesli ju do chrámu Dagonovho[3] a postavili ju vedľa Dagona.

3. A keď Azotania druhého dňa ráno vstali, hľa, Dagon ležal dolu tvárou na zemi pred archou Pánovou; i vzali Dagona a postavili ho na jeho miesto.

4. A keď zasa druhého dňa ráno vstali, našli Dagona ležiaceho na zemi na svojej tvári pred archou Pánovou; ale hlava Dagonova a obe jeho ruky odťaté boly na prahu.

5. Len samý trup Dagonov zostal na svojom mieste. Z tej príčiny kňazi Dagonovi a všetci, ktorí vchádzajú do jeho chrámu, nestúpajú[1] na prah Dagonov v Azote až do dnešného dňa.

6. No ruka Pánova veľmi obťažovala Azotanov i jeho končiny na skrytej čiastke zadku.[2] A začali sa hemžiť v obciach po všetkom tom kraji, a vnikly myši a povstal zmätok v meste pre veľký mor. (Žalm. 77, 66.)

7. Ako však mužovia azotskí videli túto ranu, riekli: Nech neostane archa Boha Izraelského u nás; lebo ťažká je ruka jeho nad nami a nad bohom našim Dagonom.

8. A oboslali i shromaždili k sebe všetky kniežatá filištinské a riekli: Čo učiníme s archou (úmluvy) Boha Izraelského? A odpovedali Getejci: Nech bude okolo nosená archa Boha Izraelského. A ponosili v prôvode do kola archu Boha izraelského.[3]

9. A keď ju nosili do kola, stalo sa skrze ruku Pánovu vraždenie veľmi veľké po všetkých mestách; a ranila mužov každého mesta, od malého až do veľkého, a zhnily ich vychádzajúce črevá. (A uradili sa Gethejci, a porobili si stolice z koží.)

10. Z tej príčiny poslali archu Božiu do Akaronu. A keď prišla archa Božia do Akaronu, skríkli Akaronci a riekli: Doprevadili k nám archu Boha izraelského, aby usmrtili nás i ľud náš.

11. Preto oboslali a shromaždili všetky kniežatá filištinské, ktorí riekli: Prepusťte archu Boha izraelského; nech sa

---

[1]) Heli je výstražným príkladom pre rodičov a predstavených, ktorí sa síce nad hriechami svojich detí a podriadených zarmucujú, ale ich netrescú.

[2]) Ichabod znamená toľko, jako: neslávny; lebo sa narodil v čas uníženia Izraelitov.

[3]) Dagon bol národný boh Filišťanov.

[1]) Musia prah prekročiť z úcty oproti svojmu bohu.

[2]) Dostali hrče alebo vredy na zadnú čiastku tela, tak že nemohli sedieť, všetci mužovia v Azobe a v hraničných obciach.

[3]) Hebr.: Nech bude doprevadená do Gátu archa Boha izraelského. I doprevadili tam archu Boha izraelského.

vráti na svoje miesto, a nech nás neusmrtí i s našim ľudom.

12. Lebo bola hrôza smrti po všetkých mestách[1] a veľmi ich obťažovala ruka Božia: i mužovia, ktorí nepomreli, boli ranení na zadnej čiastke tela, a nárek z každého mesta[2] vystupoval k nebu.

HLAVA 6.

Navrátenie archy úmluvy. Rana Betsamských.

1. Tak bola archa Pánova v krajine Filištinských za sedem mesiacov.

2. Tu povolali Filišťania svojich kňazov a hádačov a riekli: Čo učiníme s archou Pánovou? Oznámte nám, ako by sme ju poslali na jej miesto. Oni odpovedali:

3. Ak pošlete archu Boha izraelského, neposielajte ju prázdnu, ale dajte mu (obeť),[3] ktorú ste podlžní za hriech, a vtedy budete uzdravení, a dozviete sa, prečo neodchodí jeho ruka od vás.[4]

4. Ktorí riekli: Čo je to, čo by sme mu mali dať za hriech? Tí odpovedali:

5. Dľa počtu krajín Filišťanov spravte päť zlatých zadkov[5] a päť zlatých myší; lebo jednaká rana je na vás všetkých i na vašich kniežatách. Učiňte tedy podobenstvá svojich zadkov a podobenstvá myší, ktoré zpustošily zem a vzdajte česť Bohu izraelskému; azda zodvihne svoju ruku s vás, a s vašich bohov, a s vašej zeme.

6. Prečo obťažujete svoje srdcia ako Egypt a farao obťažil svoje srdce? Či vtedy, keď už bol porazený, neprepustil ich, a neodišli? (2 Mojž. 12, 31.)

7. Preto teraz choďte a spravte jeden nový voz; a vezmite dve otelené kravy, ktoré ešte nemaly na sebe jarma, zapriahnite ich do voza, a teliatka ich zavrite doma.

[1]) V celom meste.
[2]) Z celého mesta.
[3]) Na odpustenie hriechov.
[4]) Prečo ste nemocní a mriete.
[5]) Hebr.: päť vredov.

8. A vezmite archu Pánovu, a naložte ju na voz, a zlaté nádoby, ktoré ste jej dali za previnenie, položte do skriňky u jej boku, a prepusťte ju, nech odijde.

9. Ale hľaďte: ak pôjde cestou svojich hraníc, proti Betsames: on nám spôsobil to veľké zlo; ale ak nepôjde, poznáme, že nie jeho ruka sa nás dotkla, ale náhodou sa to stalo.[1]

10. Tedy učinili tak: i vzali dve kravy, ktoré pridájaly teliatka, a zapriahli ich do voza, a ich teliatka zatvorili doma.

11. A položili archu Božiu na voz, i skriňku, ktorá obsahovala zlaté myši a podobenstvá zadkov.

12. A kravy rovno šly cestou, ktorá vedie do Betsames,[2] a jednou cestou kráčaly, ručiac, a neodchýlily sa ani na pravo ani na ľavo: ale i kniežatá Filišťanov išli za nimi až ku hraniciam Betsamesu.

13. Betsamiti (práve) žali pšenicu v údolí; a keď pozdvihnuli oči svoje, videli archu, a radovali sa, že ju videli.

14. A voz prišiel na pole Jozua betsamitského a zastavil sa tam. I bol tam veľký kameň. A porúbali[3] drevo voza a na ňom obetovali kravy Pánovi ako zápalnú obeť.

15. A levíti složili archu Božiu a skriňku, ktorá bola pri nej, v ktorej boly zlaté podobenstvá a položili ju na (ten) veľký kameň. A mužovia betsamitskí obetovali zápalné obety, a prednášali krvavé[4] obety Pánovi v ten deň.

16. A päť kniežat Filištincov to videlo, a tí vrátili sa do Akaronu toho dňa.

[1]) Kravy, ktoré ešte maly pod sebou telce, musely by sa dľa očakávania Filišťanov do maštale vrátiť. Keď sa nevrátia, to bol znak, že ich moc Božia, čiže Boh, ktorého archu do jeho zeme majú zaviezť, poháňa a riadi.
[2]) Mesto levítske v pokolení Júdovom.
[3]) Porúbali ho kňazi, lebo Betsames bolo kňazské mesto. Že však obetu obetovali pod holým nebom a nie v svätom stánku, to sa má bojovným časom pripísať, v ktorých sa to častejšie opakovalo.
[4]) Pokojné obety, po ktorých sa vydržiavaly obetné hostiny.

17. Zlaté však zadky, ktoré dali Filišťania Pánovi za previnenie, sú tieto: Azot jeden, Gaza jeden, Askalon jeden, Get jeden, Akaron jeden.

18. K tomu i zlaté myši, podľa počtu miest filištinských, z pätoro kniežatství, od mesta múrom ohradeného až po obec neohradenú,[1] a až po veľké Abel,[2] na ktorý postavili archu Pánovu, ktorá bola až do toho dňa na poli Jozue betsamitského.

19. Ale pobil (Pán) mužov betsamitských, preto že hľadeli[3] na archu Pánovu: a usmrtil z nich sedemdesiať mužov, a z ľudu päťdesiat tisíc. A kvílil ľud, preto, že ho Pán potrestal tak veľkou ranou.

20. Tu riekli mužovia betsamskí: Kto bude môcť obstáť pred tvárou tohoto Pána, Boha svätého? A ku komu odíde[4] od nás?

21. A vyslali poslov k obyvateľom Kariatiarimu[5] a riekli: Vrátili Filišťania archu Pánovu; prijďte a vezmite ju k sebe.

HLAVA 7.

Archa úmluvy dovezená do Kariatiarim. Samuel ako sudca. Porážka Filišťanov.

1. Tedy prišli mužovia kariatiarimskí, a vzali archu Pánovu a vniesli ju do domu Abinadabovho v Gabae. A Eleazara, jeho syna, ustanovili, aby strážil archu Pánovu.

2. I stalo sa, že odo dňa, kedy archa Pánova donesená bola do Kariatiarim, odbehlo hodne času (bol už totižto rok dvadsiaty) a všetok dom Izraelský požíval pokoj, nasledujúc Pána.[1]

3. Lebo Samuel[2] hovoril všetkému domu Izraelských: Ak sa celým srdcom obraciate k Pánovi, odstráňte z prostred seba cudzích bohov, Bálov a Astarty,[3] a pripravte svoje srdcia Pánovi a slúžte jemu samému, i vyslobodí vás z ruky Filištincov. (5. Mojž. 6, 13; Mat. 4, 10).

4. A tak zavrhli synovia izraelskí Bálov a Astarty, a slúžili jedine Pánovi.

5. A Samuel riekol: Shromaždite všetkých Izraelitov do Masfat, aby som prosil za vás Pána!

6. A shromaždili sa v Masfate: načierali vodu a vylievali ju pred Pánom,[4] a postavili sa v ten deň, i riekali tam: Zhrešili sme proti Pánovi. A súdil Samuel synov izraelských v Masfate.

7. A keď počuli Filišťania, že sú synovia izraelskí shromaždení v Masfate, vytiahli kniežatá Filišťanov proti Izraelovi. Keď to počuli synovia izraelskí, dostali strach pred Filišťanmi

8. a riekli Samuelovi: Neprestávaj volať za nás na Pána, Boha nášho, aby nás vyslobodil z ruky Filišťanov.[5]

9. Vzal teda Samuel baránka, ktorý ešte ssal, obetoval ho celého[6] v zápalnú obeť Pánovi, a volal k Pánovi za Izraela, a Pán ho vyslyšal.

10. A stalo sa, keď Samuel obetoval zápalnú obetu, pustili sa Filištinci s Izraelitmi do boja: i hrmel Pán toho dňa veľkým hromobitím na Filišťanov, so-

---

[1]) Kňazi (v. 5.) žiadali len päť myší podľa päť hlavných miest, ale daly aj menšie mestá a obce, lebo aj ich mučily myši. Hrče však (zadky) daly len hlavné mestá.

[2]) T. j. zármutok. Tak nazvali potom ten kameň, na ktorý složili archu úmluvy.

[3]) Hľadeli zo zvedavosti a bez podlžnej úcty. Pre lepšie porozumenie môžeme tento verš vykladať takto: Keď Betsamiti videli archu úmluvy, zaradovali sa a obetovali pri nej obetu; ale niektorí sa naľakali, že pliaga, ktorú archa úmluvy prinášala na Filištinských, i na nich vypukne. Počet 50.000 je nemožný. Azda by sa osnova takto mala napraviť: Ale synovia Jechoviášovi neradovali sa s Betsamitami (Septuag.), lebo sa báli archy Pánovej. Tedy pobil z nich sedemdesiat mužov a päť kniežat rodov (?).

[4]) Komu ju máme odovzdať? Betsamiti nič nevedia o milosrdenstve Božom, preto preč dávajú od seba archu Pánovu.

[5]) Na ceste z Jeruzalema do Joppe. Tu ostala archa Božia až do časov Dávidových, ktorý dal ju preniesť na horu Sion (II. Kráľ. 6, 2).

[1]) Bez rozdielu všetci sa klaňali Pánovi.

[2]) Samuel bol zvolený za sudcu miesto Heliho. Táto udalosť stala sa hneď na počiatku úradovania Samuelovho.

[3]) Mená cudzích (falošných) bohov.

[4]) Ťahali vodu zo studieň a vybierali, aby zobrazili množstvo slz nad svojimi hriechami.

[5]) Izrael uznáva svoju nehodnosť, ale netratí dôvery k Bohu.

[6]) Znamená ľud, ktorý sa teraz všetok a nerozdelený k Bohu obrátil.

strašil ich a porazení boli od Izraela. (Múdr. 46, 20).

11. Tu vytiahli mužovia izraelskí z Masfata a prenasledovali Filišťanov a bili ich až po miesto, ktoré bolo pod Betcharom (Múdr. 46, 21).

12. Tedy vzal Samuel kameň, položil ho medzi Masfat a Sen: a nazval meno toho miesta „Kameň pomoci". A riekol: Až potiaľto pomáhal nám Pán.

13. A tak pokorení boli Filišťania, ani neodvážili sa viac ráz vtrhnúť do krajov izraelských. A bola ruka Pánova proti Filištinským po všetky dni Samuelove.

14. Navrátené boly i mesta Izraelovi, ktoré odobrali Filišťania od Izraela, od Akaronu až po Get, a jeho hranice, a vyslobodil Izraela z ruky Filišťanov. A bol pokoj i medzi Izraelom a Amorrejmi.

15. I súdil Samuel Izraela po všetky dni svojho života.[1]

16. A šiel každý rok obchádzajúc Betel i Galgalu i Masfat a súdil Izraela na výšmenovaných miestach.

17. Potom sa navrátil do Ramaty, lebo tam bol jeho dom a tam súdieval Izraela; vystavil tam i oltár Pánovi.[2]

HLAVA 8.

Zlosť synov Samuelových. Izraeliti si žiadajú kráľa a pohŕdajú výstrahami Samuelovými. Obdržali kráľa.

1. I stalo sa, keď Samuel sa zostarel, ustanovil svojich synov za sudcov[3] Izraela.

2. A meno jeho prvorodeného syna bolo Joel[4] a meno druhého Abia; títo boli sudcovia v Bersabee.

3. Ale nechodili[5] jeho synovia po jeho cestách, ale oddali sa lakomstvu, prijímali dary a prevracali spravedlnosť.

4. Preto shromaždili sa všetci starší izraelskí a prišli k Samuelovi do Ramaty.

5. a riekli mu: Hľa, ty si sa zostarel, a tvoji synovia nechodia po tvojich cestách; ustanov nám kráľa, aby nás súdil, ako majú všetky národy.

6. Neľúbila sa táto reč pred očima Samuelovýma, že riekli: Daj nám kráľa, aby nás súdil! A Samuel sa modlil k Pánovi.

7. Tedy riekol Pán Samuelovi: Vyslyš hlas ľudu vo všetkom, čo ti hovoria; lebo nepohrdli tebou, ale mnou, aby som ja nekráľoval[1] nad nimi.

8. Podľa všetkých svojich skutkov, ktoré činili odo dňa, kedy som ich vyviedol z Egypta až do tohto dňa: jako opustili mňa a slúžili cudzím bohom, tak oni činia i tebe.

9. A tak len počuj ich hlas; ale upozorni ich a predpovedz im právo kráľa,[2] ktorý bude panovať nad nimi.

10. Na to rozpovedal Samuel všetky reči Pánove ľudu, ktorý kráľa žiadal od neho,

11. a riekol: Toto bude právo kráľovo, ktorý bude panovať nad vami: Bude brať vašich synov a stavať (ich) na svoje vozy a učiní (z nich) jazdcov, a behať budú pred jeho vozmi.

12. A ustanoví si ich za tisícnikov a stotníkov, a za oráčov svojich rôľ, a za žencov úrody, a za kováčov zbroja a vozov svojich.

13. I dcéry vaše vezme, aby mu shotovovaly masti, a boly kuchárky a pekárky.

14. A poberie vaše najlepšie polia, vinice a olivy, a dá svojim sluhom.

15. Ale aj z vašich siatin a z úrod

---

[1]) Nasledovne i za kráľovania Saulovho.

[2]) Samuel bol v prvom rade kňaz, ale nakoľko ho sudcovský úrad povolával do rozličných miest, preto keď nemohol v svätom stánku obetu prinášať, so zvláštnym povolením Božím vystavil si tento oltár.

[3]) Za pomocných sudcov k sebe.

[4]) Ináč sa menoval aj Vasseni (I. Par. 6, 28).

[5]) Nenasledovali jeho príklad a nábožnosť.

[1]) Posiaľ Pán panoval nad Židmi (theokracia), on im predpisoval zákony i súdy. Teraz však žiadajú si kráľa a toto sa neľúbi Pánovi, lebo chceli nasledovať pohanské národy, u ktorých kráľovia nepanovali v jeho mene. Samú ustanovizeň kráľovskú (monarchia) v podstate nezazlieval.

[2]) Ktoré právo kráľ dľa svojho dobrozdania dovoleným i nedovoleným spôsobom užívať bude.

viníc bude brať desiatky,[1] aby dal svojim dvoranom a služobníkom.

16. I vašich služobníkov a služobnice a vašich bujačkov najsúcejších a oslov vezme, a postaví do svojej práce.

17. Z vašich stád bude tiež brať desiatky a vy mu budete za služobníkov.

18. A budete kvíliť v ten deň pred tvárou vášho kráľa, ktorého ste si vyvolili: a nevyslyší vás Pán v ten deň, lebo ste si žiadali kráľa.

19. Ľud však nechcel poslúchnuť slová Samuelove, ale riekli: Na žiaden spôsob, ale kráľ bude nad nami!

20. Aj my budeme tak jako všetky národy; a súdiť nás bude náš kráľ, a pôjde pred nami a bojovať bude naše vojny za nás.

21. I vypočul Samuel všetky reči ľudu a povedal ich tajne Pánovi.

22. A Pán riekol Samuelovi: Poslúchni ich hlas a ustanov im kráľa. I riekol Samuel mužom izraelským: Každý nech ide do svojho mesta!

HLAVA 9.

Saul hľadá oslov; prichádza k Samuelovi; je jeho hosťom.

1. I bol muž z Beniamina,[2] menom Cis, syn Abiela, syna Serora, syna Bechorata, syna Afia, syna muža Jemini,[3] mocný v sile.

2. A tento mal syna, menom Saula, zvláštneho a dobrého[4]: a medzi synami izraelskými nebolo nad neho lepšieho muža; od pliec hore prevyšoval všetok ľud.

3. Raz ztratily sa oslice Cisovi, otcovi Saulovmu. I riekol Cis Saulovi, svojmu synovi: Vezmi so sebou jedného zo služobníkov, a sober sa, iď a hľadaj oslice. Prešli tedy hory Efraim,

4. a zem Salisa a nenašli ich; prešli zem Salim a nebolo ich tam; ale aj zem Jemini (obišli) a ničoho nenašli.

5. Ale keď prišli do zeme Suf, riekol Saul služobníkovi, ktorý bol s ním: Poď a vráťme sa, aby azda môj otec, nechajúc oslice, nestaral sa o nás!

6. Ktorý mu riekol: Hľa, v tomto meste je muž Boží, muž znamenitý: všetko, čokoľvek povie, bez pochyby sa stane: tak poďme ta, azda nám dá vývod o cieli cesty, pre ktorý sme prišli.[1]

7. I riekol Saul svojmu služobníkovi: Hľa, pôjdeme: ale čo donesieme mužovi Božiemu?[2] Chlieb sa minul v našich kapsách: a nemáme daru, ktorý by sme dali mužovi Božiemu, ani čo iného.

8. A služobník odpovedal Saulovi a riekol: Hľa, našiel som vo svojej ruke štvrť statera v striebre,[3] dajme (ho) mužovi Božiemu, aby nám oznámil našu cestu.

9. Dávnejšie hovorieval u Izraelitov každý, kto sa šiel poradiť s Bohom: Poďte, pôjdeme k vidiacemu. Lebo kto sa dnes menuje prorokom, kedysi volal sa vidiaci.

10. A Saul riekol svojmu služobníkovi: Tvoja reč je veľmi dobrá; poď, iďme. A išli do mesta, v ktorom bol muž Boží.

11. A keď vystupovali na kopec k mestu, stretli sa s dievčatmi, idúcimi ťahať vodu, i riekli im: Či je tu vidiaci?

12. Tieto odpovedaly a riekly im: Tu je, hľa, pred tebou, tedy pospeš, lebo dnes prišiel do mesta preto, že dnes je obeta ľudu na výšine.[4]

13. Keď vstúpite do mesta, hneď ho

---

[1]) Mimo dvoch desiatok (decima = každý desiaty snop), ktoré dávate kňazom, levítom a chudobným, musíte dávať ešte tretiu desiatku kráľovi.

[2]) Z pokolenia Beniamin.

[3]) Beniaminského muža.

[4]) Krásneho.

[1]) Či najdeme oslice, azda ich miesto oznámil u neho.

[2]) Dľa východných obyčajov nik nesmel prísť s prázdnou rukou ku vznešenejšiemu mužovi. Musel doniesť dar hoci jaký malý.

[3]) Asi 70 halierov. Dar nie je hodný prijatia pre svoju cenu, ale jako znak úcty.

[4]) Samuel bol na vidieku a dával hostinu, ktorá sa menovala obetou, lebo bola spojená s modlitbou. Azda bola to aj skutočná obeta pokojná, ktorá sa na rozličných miestach obetovala. A len po vystavení chrámu bola naň odkázaná (V. Mojž. 12, 5.; II. Par. 7, 12).

najdete, skôr než vystúpi na výšinu k jedlu; lebo ľud nebude jesť, kým on neprijde: lebo on požehná obeť, a až potom jedia, ktorí sú povolaní. A tak choďte, lebo teraz ho najdete.

14. A stúpali k mestu. A keď vchodili do prostred mesta, zjavil[1] sa Samuel ako išiel proti nim, na výšinu.

15. Pán však zjavil uchu Samuelovmu deň predtým, ako prišiel Saul, a riekol: (Sk. ap. 13, 21).

16. Zajtra v túto istú hodinu, ktorá je teraz, pošlem k tebe muža zo zeme Beniaminovej, a pomažeš ho za vodcu nad mojím ľudom izraelským; ten vyslobodí môj ľud z ruky Filišťanov: lebo shliadol som na svoj ľud, preto, že ich volanie[2] prišlo ku mne.

17. A keď Samuel uzrel Saula, riekol mu Pán: Hľa, muž, o ktorom som ti hovoril: ten bude panovať nad mojím ľudom.

18. I pristúpil Saul k Samuelovi v bráne a riekol: Ukáž mi, prosím, kde je dom vidiaceho?

19. A odpovedal Samuel Saulovi a riekol: Ja som vidiaci. Vystúp predo mnou[3] na výšinu, aby ste dnes jedli so mnou, a ráno ťa prepustím: a všetko, čo je v tvojom srdci, ti oznámim.

20. A o oslice, ktoré sa ztratily predvčerom, sa nestaraj, lebo sa našly. A komu budú patriť všetky najlepšie (veci) Izraela? Či nie tebe a celému domu tvojho otca?

21. Tu odpovedal Saul a riekol: Či som ja nie syn Jemini z najmenšieho[4] pokolenia izraelského a či môj rod nie je posledný medzi všetkými rodinami pokolenia Beniaminovho? Prečo si mi tedy hovoril túto reč?

22. Tu vzal Samuel Saula i jeho služobníka, voviedol ich do večeradla a dal im najprednejšie miesto medzi pozvanými: a bolo ich asi tridsať mužov.

23. A riekol Samuel kuchárovi: Daj sem tú čiastku, ktorú som ti dal, a prikázal, aby si ju zvláštne odložil u seba.

24. Tu zdvihol kuchár plece a položil pred Saula. A riekol Samuel: Hľa, čo zostalo. Polož si pred seba a jedz: lebo úmyselne[1] bolo to zachované pre teba, keď som povolal ľud. A jedol Saul so Samuelom v ten deň.

25. A sostúpili s výšiny do mesta a mluvil so Saulom na streche[2] i prichystal lôžko Saulovi na streche a spal (tam).

26. A keď ráno vstali, keď už svitalo, privolal Samuel Saulovi na streche a riekol: Vstaň a prepustím ťa. A Saul vstal: a vyšli oba von, totižto on a Samuel.

27. A keď prichádzali na koniec mesta, Samuel riekol Saulovi: Povedz svojmu sluhovi, aby šiel napred a vzdialil sa; ale ty pozastaň trochu, aby som ti zvestoval slovo Pánovo.

HLAVA 10.

Pomazanie Saula za kráľa; vyhlásenie jeho.

1. I vzal Samuel nádobu s olejom a vylial mu ju na hlavu[3] a pobozkal ho, i riekol: Pomazal ťa Pán za panovníka nad svojím dedictvom a vyslobodíš svoj ľud z rúk jeho nepriateľov, ktorí sú okolo neho. A toto ti bude znamením, že ťa Boh pomazal za knieža: (Sk. ap. 13, 21).

[1]) Keď išiel ku bráne, k súdu a k obeti.
[2]) Ston a prosba Izraelitov.
[3]) Z úcty, jako od Boha vyvolený kráľ, má Saul ísť napred.
[4]) Pán vyvolil kráľa svojmu ľudu z najmenšieho pokolenia, aby ukázal, že pred ním nič neplatí moc, ani sláva ani veľkosť.

[1]) Hebr.: Na tento určitý čas.
[2]) Na východe na domoch sú strechy ploché a tam besedovávali po stolovaní, aj spávali tam. Tak učinil aj Samuel so Saulom, aby ho vyznačil nad iných.
[3]) Dosiaľ nebolo v ľude Božom nijakého pomazania mimo pomazania kňazov, ktoré Mojžiš na rozkaz Boží zvláštne pripraveným olejom vykonal (II. Mojž. 20, 23; III. Mojž. 8, 10). Keď teda Saul pomazaním posvätený bol za kráľa, tak dostalo sa kráľovstvo jako božská ustanovizeň k boku kňazstva na vybudovanie kráľovstva Božieho v Izraeli. Keď kňazom prišlo obstarávať duchovné blaho ľudu, kráľom náležalo starať sa o telesné jeho blaho. Pomazanie svätým olejom, ktorý sa vo svätyni v džbánoch a rohoch zachovával, bolo i v Starom Zákone obrazom Božej milosti.

2. Keď pôjdeš dnes odo mňa, najdeš dvoch mužov u hrobu Rachelinho pri hranici Beniaminovej na juh,[1] a povedia ti: Našly sa oslice, ktoré si šiel hľadať, a tvoj otec, nedbajúc už o oslice, stará sa o vás a hovorí: Čo mám učiniť za svojho syna?

3. A keď odijdeš odtiaľ a pôjdeš ďalej, až prijdeš k dubu Tabor, tam stretnú sa s tebou traja mužovia, idúci k Bohu do Betelu;[2] jeden ponesie tri kozliatka, druhý tri skyvy chleba, a tretí nádobu vína.

4. A keď ťa pozdravia, dajú ti dva chleby; a tie prijmi z ich ruky.

5. Potom prijdeš na pahrbok Boží,[3] kde je posádka Filištincov; a keď vstúpiš do mesta, stretne sa s tebou zástup prorokov, sostupujúcich s hory s harfami[4] a bubnami, s píšťaľami a citarami a budú prorokovať.[5]

6. A sostúpi na teba Duch Pánov, a budeš prorokovať s nimi, a premeníš sa v iného muža.

7. Keď tieto znamenia zjavia sa na tebe, čiň, čokoľvek najde tvoja ruka,[6] lebo Pán je s tebou.

8. A sostúpiš predo mnou do Galgaly (ja prijdem k tebe), aby si obetoval zápalnú obeť, a budeš obetovať aj pokojné obety; za sedem dní počkáš, dokiaľ neprijdem k tebe, a ukážem ti, čo máš robiť.

9. A jako sa obrátil chrbtom, aby odišiel od Samuela, premenil Boh jeho srdce v iné, a dostavily sa všetky tie znamenia toho dňa.

10. A prišli k spomenutému pahrbku, a hľa, zástup prorokov proti nemu; i sostúpil na neho duch Pánov, a prorokoval medzi nimi.

11. A keď všetci, ktorí ho znali včera a predvčerom, videli, že je medzi prorokmi a prorokuje, riekli jeden k druhému: Čo sa stalo so synom Cisovým? Či je aj Saul medzi prorokmi?

12. A odpovedal jeden druhému a riekol: A ktože je ich otcom?[1] Preto stalo sa to i príslovím: Či je aj Saul medzi prorokmi?[2] (Nižšie 19, 24).

13. Keď prestal prorokovať, prišiel na výšinu.

14. I riekol strýc Saulov jemu a jeho sluhovi: Kde ste odišli? Oni odpovedali: Hľadať oslice; a keď sme ich nenašli, prišli sme k Samuelovi.

15. I riekol mu jeho strýc: Povedz mi, čo ti riekol Samuel?

16. A Saul povedal svojmu strýcovi: Oznámil nám, že sa oslice našly. Ale o reči kraľovania nepovedal mu nič (z toho), čo mu povedal Samuel.

17. I svolal Samuel ľud k Pánovi do Masfy:

18. a riekol synom izraelským: Toto povedá Pán, Boh izraelský: Ja som vyviedol Izraela z Egypta a vyslobodil som vás z ruky Egyptčanov a z ruky všetkých kráľov, ktorí vás sužovali.

19. Ale vy ste dnes zavrhli svojho Boha, ktorý jediný vás vyslobodil zo všetkých vašich bied a úzkostí, a riekli ste: Nie, ale kráľa ustanov nad nami! Teraz tedy postavte sa pred Pána podľa svojich pokolení a rodín. (vyššie 8, 19).

20. A postavil Samuel všetky pokolenia izraelské, i padol los na pokolenie Beniaminovo.

21. A postavil pokolenie Beniaminovo a jeho rody, i padol los na rod Metri,

---

[1]) Hebr.: V Zelzachu.

[2]) T. j. do domu Božieho do Silo alebo do Kariatjarim, kde bol stánok Pánov. Alebo sa rozumieť môže i Betel, kde sa Boh Abrahamovi i Jakubovi zjavil a ktorý bol u Izraelitov vo zvláštnej úctivosti.

[3]) Gabaa. Na mieste, kde filištinskí, sužovatelia izraelskí, vojenské stanovisko mali, má Duch Boží sostúpiť na neho a ho k jeho úradu potrebnou duševnou silou vystrojiť (III. Kráľ. 3).

[4]) Hudebný nástroj, pri ktorého zvukoch sa odriekaly žalmy, preto sa menoval psalterium.

[5]) Prorokovať znamená tam nábožné hymny spievať. Proroci boli totižto nábožní mladíci, ktorí v zvláštnych školách sa učili vedy Božie a tak boli oduševnení, že najviac len o tých veciach mluvievali. Hudba slúžila k povzbudeniu a doprevádzaniu spevu.

[6]) Podujmi, čo sa ti ľúbi, všetko sa ti podarí ku blahu Izraelským.

[1]) Kto je ich učiteľ, že takého muža získal ako je Saul? Alebo: Či Boh, otec prorokov, nemôže aj Saula zvoliť za proroka?

[2]) Akoby podivenie, že nehodný človek prišiel do zvláštnej spoločnosti.

a prišiel až na Saula, syna Cisovho. I hľadali ho, a nenašli ho.

22. A potom poradili sa Pána, či prijde ta? I odpovedal Pán: Ajhľa, skrytý je doma.

23. Tedy bežali a doviedli ho odtiaľ; a keď vstúpil medzi ľud, prevyšoval všetok ľud od pliec hore.

24. A Samuel riekol všetkému ľudu: Iste vidíte, koho vyvolil Pán, lebo nemá sebe rovného vo všetkom ľude. A všetok ľud skríknul a riekol: Nech žije kráľ!

25. A Samuel oznámil ľudu zákon o kráľovstve,[1] a napísal (ho) do knihy, a uložil pred Pánom.[2] I prepustil Samuel všetok ľud, každého do jeho domu.

26. I Saul odišiel domov, do Gabay, a odišla s ním aj čiastka vojska, ktorej srdc dotknul sa Boh.

27. Ale synovia Belialovi riekli: Či nás tento bude môcť vyslobodiť? I pohrdli ním a nedoniesli mu nijakých darov:[3] ale on sa robil, akoby nepočul.

HLAVA 11.

Víťazstvo Saulovo nad Ammonitskými; nad Izraelitmi.

1. A stalo sa — asi mesiac na to — že vytiahnul Naas Ammonita a začal bojovať proti Jabesu galaadskému. I riekli všetci jabesskí mužovia Naasovi: Učiň s nami smluvu a budeme ti slúžiť.

2. A odpovedal im Naas, Ammonita: Tak uzavriem s vami smluvu, že vylúpim každému z vás pravé oko,[4] a postavím vás na posmech vo všetkom Izraeli.

3. I riekli mu starší z Jabesu: Daj nám sedem dní, aby sme rozposlali poslov po všetkých končinách izraelských: a keď nebude, kto by nás bránil, prijdeme k tebe.

4. Tak prišli tí poslovia do Gabaa Saulovho a rozprávali tie slová, a ľud ich počúval, i pozdvihol všetok ľud svoj hlas a plakal.

5. A hľa, išiel Saul, kráčajúc za volmi[1] s poľa a riekol: Čo je ľudu, že plače? A rozpovedali mu slová mužov jabesských.

6. A sostúpil Duch Pánov na Saula, keď počul tie slová, a zahorel hnevom veľkým.

7. A vzal oba voly, posekal ich na kusy a rozoslal po posloch do všetkých končín izraelských a riekol: Ktokoľvek by nevyšiel a nešiel za Saulom a Samuelom, takto sa stane (i) s jeho volmi! A padol strach Pánov na ľud, a vyšli jako jeden muž.

8. A keď ich v Bezeku spočítal: bolo synov izraelských[2] tristotisíc, a mužov z Juda tridsať tisíc.

9. I riekli poslom, ktorí boli prišli: Toto povedzte mužom, ktorí sú v Jabesi galaadskom: Zajtra, keď slnce zahreje,[3] bude vaše vyslobodenie. I prišli poslovia a oznámili to mužom v Jabesi, ktorí sa zaradovali.

10. I riekli:[4] Zajtra vyjdeme k vám; a učiňte nám všetko, čo sa vám ľúbiť bude.

11. A stalo sa, keď nastal druhý deň, postavil Saul ľud na tri strany a vstúpil medzi vojsko za včasného rána a porazil Ammonitov, kým nepálilo slnce; a ostatní sa tak rozpŕchli, že nezostali z nich ani dvaja spolu.

12. I riekol ľud Samuelovi: Kto je to, čo povedal: Či Saul bude panovať nad nami? Vydajte (tých) mužov a pobijeme ich! (Vyššie 10, 27).

---

[1]) Ako je spomenuté v 8, 11. a v V. Mojž. 17, 14.
[2]) V arche úmluvy, kde i písaný zákon Mojžišov bol uložený.
[3]) Ako je obyčajou na východe pri kráľovských poctách; a tak prezradili nepriateľské smýšľanie proti kráľovi.
[4]) Aby neboli súci do vojny, ale ešte dosť súci za otrokov. Sv. Rehor pripodobňuje toto počínanie Naasovo k pokušeniu diablovmu, ktorý nám tiež zatieňuje pravé oko, aby sme po nebeských veciach netúžili, ale ostali otrokmi časných rozkoší.

[1]) V starom zákone neštítili sa ani páni a kráľovia práce roľníckej a pestovali chov dobytka.
[2]) Hodne pred rozpadnutím kráľovstva židovského sa už delili na dve čiastky: Izrael a Juda. K Judovcom patrilo pokolenie Juda a Beniamin.
[3]) Keď bude páliť na poludnie.
[4]) Odkázali Ammonitom.

13. Ale Saul riekol: Nikto nebude dnes zabitý, lebo dnes učinil Pán spásu v Izraeli.

14. A riekol Samuel ľudu: Poďte a iďme do Galgaly a obnovme tam kráľovstvo!

15. Tedy šiel všetok ľud do Galgaly, a ustanovili tam v Galgale Saula za kráľa pred Pánom, a obetovali tam i pokojné obete pred Pánom. A veselil sa tam Saul veľmi a všetci mužovia izraelskí.

HLAVA 12.

Reč Samuelova pred odstúpením z úradu; nevďačnosť Izraelitov a ich útecha.

1. Povedal však Samuel všetkému Izraelovi: Hľa, poslúchol som váš hlas dľa všetkého, čo ste mi hovorili a ustanovil som kráľa nad vami.

2. A teraz kráľ ide pred vami. Ale ja zostarel som a ošedivel; a moji synovia sú medzi[1] vami. Tak chodil som i ja pred vami od svojej mladosti až do dnešného dňa; hľa, teraz som pred vami.

3. Hovorte[2] o mne pred Pánom a pred jeho pomazaným, či vzal som komu vola alebo osla, či som ublížil komu, alebo utlačil niekoho, a či som prijal dar[3] z čiej ruky; a ja pohrdnem ním dnes a navrátim vám.

4. I riekli: Neublížil si nám, ani si nás neutláčal, ani si nevzal z nikoho ruky niečoho.

5. A riekol im: Pán je svedkom proti vám, a svedkom je pomazaný jeho dnešného dňa, že ste nenašli ničoho v mojej ruke. A odpovedali: Je svedkom.

6. Tedy riekol Samuel ľudu: Pán (je svedkom), ktorý ustanovil Mojžiša i Árona, a vyviedol našich otcov z Egypta.

7. A teraz postavte sa, aby som súdil nad vami pred Pánom pre všetky milosrdenstvá Pánove, ktoré učinili s vami a s vašimi otcami.

8. Keď Jakub do Egypta vtiahol a vaši otcovia na Pána volali, Pán poslal Mojžiša a Árona a vyviedol vašich otcov z Egypta a posadil ich na toto miesto.[1] (1. Mojž. 46. 5.)

9. A keď zapomenuli na Pána, Boha svojho, vydal[2] ich do rúk Zizara, kniežaťa vojska hasorského, a do rúk Filišťanov, a do rúk kráľa moabského, a (tí) bojovali proti nim. (Sudc. 4, 2.)

10. Ale potom volali na Pána a riekli: Zhrešili sme, že sme opustili Pána a slúžili sme Bálim a Astartám; ale teraz vysloboď nás z rúk našich nepriateľov a budeme slúžiť tebe.

11. A poslal Pán Jerobála a Badana[3] a Jefte, a Samuela, a vytrhol vás z rúk vašich nepriateľov do okola, a bývali ste bezpečne.[4] (Sudc. 6, 14.)

12. Ale keď ste videli, že Naas, kráľ synov Ammonových, tiahne[5] proti vám, riekli ste mi: Nie, ale kráľ nech panuje nad nami,[6] hoci Pán, Boh váš, bol našim kráľom. (Vyššie 8, 19; 10, 19.)

13. Tak teraz tu je kráľ váš, ktorého ste si vyvolili. Hľa, dal vám Pán kráľa.

14. Ak budete sa báť Pána a slúžiť mu, a jeho hlas poslúchať, nebudete roztrpčovať ústa[7] Pánove: budete aj vy, aj kráľ, ktorý panuje nad vami, nasledovať Pána, Boha vášho.

---

[1]) Sú bez sudcovskej moci, vám celkom rovní, a nemáte sa ich čo báť.

[2]) Vydajte svedectvo pred Bohom a kráľom o mne.

[3]) Či som vám za dar prisluhoval krivé súdy?

[1]) Tak Boh pomáhal, prečo teda ochabli ste v boji s Ammonitami, jako keby Boh už nemohol pomôcť?

[2]) Predal ich ako platiť neschopných dlžníkov.

[3]) Zvláštnejší sudcovia. Meno Badan sa nespomína medzi sudcami; v gréckom preklade je „Barak". Vykladatelia odôvodňujú toto meno od židovského Bedan (Be Dan), čo znamená toľko, ako „Z Dana" a poťahujú to na Samsona, lebo pochádzal z pokolenia Dan.

[4]) Zachránenie bolo úplné.

[5]) Naas sa síce pripravoval na vojnu, ale k nej nedošlo.

[6]) Nemali ste dôvery vo vernosti Pánovej, o ktorej ste sa už toľkoráz presvedčili.

[7]) Ak nebudete pokúšať Pána svojimi priestupkami a tak neuvalíte jeho pomstu na seba. Aknáhle kráľ alebo národ neverný je zákonu, kráľovstvo bude ku škode.

15. Jestli nebudete poslúchať hlasu Pánovho, ale odporovať budete jeho rečiam, ruka Pánova bude na vás, ako na otcoch vašich.

16. A teraz postavte sa a viďte tú veľkú vec, ktorú učiní Pán pred vašimi očami.

17. Či je dnes nie žatva pšeničná? Prosiť budem Pána, a dá hrmenie a dážď:[1] a poznáte i uvidíte, že ste si učinili veľké zlé pred tvárou Pánovou, keď ste si žiadali kráľa.[2]

18. I volal Samuel na Pána, a Pán dal hrmenie a dážď toho dňa.

19. A bál sa náramne všetek ľud Pána i Samuela, a riekol všetek ľud Samuelovi: Modli sa za svojich služobníkov k Pánu, Bohu svojmu, aby sme nepomreli, lebo ku všetkým svojim hriechom pridali sme ešte i to zlé, že žiadali sme si kráľa.

20. I riekol Samuel k ľudu: Nebojte sa; vy ste učinili (síce) všetko toto zlé, preto avšak neodstupujte od Pána, ale slúžte Pánovi z celého srdca svojho.

21. A neobracajte sa k márnostiam,[3] ktoré vám neprospejú, ani vás nevyslobodia, lebo sú márné.

22. A Pán neopustí ľudu svojho pre svoje veľké meno, lebo prisahal Pán, že si vás učiní svojím ľudom.

23. Ale odo mňa nech je ďaleko ten hriech proti Pánovi, aby som sa prestal modliť za vás, ba i učiť vás budem dobrej a pravej ceste.

24. Teda bojte sa Pána a slúžte mu v pravde a z celého srdca svojho, lebo ste videli veľké veci, ktoré učinil na vás.

25. Ale keď zotrváte v zlosti: aj vy, aj kráľ váš rovnako zahynete.

[1]) Žatva pšeničná v Palestine býva od mája do prostred júna (Srov. Amos 1, 18), v ktorom čase nebývalo pršky.

[2]) Týmto zázračným vyslyšaním modlitby chce Samuel už teraz ukázať, že moc Božia je väčšia od moci kráľovskej.

[3]) K márnym, falošným bohom.

HLAVA 13.

Filišťania porazení; Saul pre neposlušnosť odvrhnutý; Izraeliti v súžení.

1. Rok minul, čo Saul ostal kráľom a kraľoval druhý rok nad Izraelom.

2. A vybral si Saul tritisíc mužov z Iraela; a bolo ich dvatisíc so Saulom v Machmas, a na hore Betel[1] a tisíc s Jonatanom v Gabaa Beniaminovom: a ostatok ľudu prepustil každého do jeho príbytku.

3. A Jonatan porazil posádku Filišťanov, ktorá bola v Gabaa. Jako to počuli Filišťania, dal Saul zatrúbiť trúbou po celej zemi a hovoriť: Nech to počujú Hebreji![2]

4. A všetek Izrael počul zprávu: Porazil Saul posádku Filištincov! I povstal Izrael proti Filišťanom.[3] A ľud privolával[4] Saulovi v Galgala.

5. A Filišťania shromaždili sa do boja proti Izraelovi: tridsaťtisíc[5] vozov, šesťtisíc jazdcov a ostatného ľudu veľmi mnoho, jako piesku na morskom brehu.[6] A vytiahli a rozložili sa v Machmas, na východe od Betavenu.

6. Keď videli mužovia izraelskí, že sa dostali do úzkosti (lebo ľud bol stiesnený), skryli sa po jaskyniach a skrýšach, a v skalách i v dierach a v jamách.

7. Hebreji[7] tiež prepravili sa cez Jordán do zeme Gád a Galaad. A keď bol Saul ešte v Galgale, prestrašený bol všetek ľud, ktorý šiel za ním.

8. I čakal tu sedem dní podľa naloženia Samuelovho; ale Samuel do Galgaly neprichádzal, a ľud sa rozišiel od neho.

[1]) Bethel znamená: Vrch domu Pánovho.

[2]) Aby sa posmelili týmto víťazstvom a išli proti Filišťanom.

[3]) Hebr.: Izrael sa stal ošklivým pred Filišťanmi.

[4]) Saul svolal ľud a prichádza prvý do Galgaly.

[5]) V syrskom a arabskom preklade je uvedené: „tritisíc vozov"; čo sa zdá pravdepodobnejším v pomere k malej zemi Filišťanov.

[6]) Príslovie na označenie množstva.

[7]) Tí, čo boli s druhej strany rieky, odišli do svojej domoviny.

9. I riekol Saul: Doneste mi zápalnú obeť a obeť pokojnú. A obetoval zápalnú obetu.

10. A keď dokončil obetovanie zápalnej obety, hľa, prichádzal Samuel. Saul vyšiel proti nemu, aby ho privítal.

11. I riekol mu Samuel: Čo si urobil? Saul odpovedal: Keď som videl, že sa ľud rozchádza odo mňa, a ty si neprichádzal v určené dni, a Filištinskí že sú shromaždení v Machmasu,

12. riekol som: Teraz pritiahnu na mňa Filišťania do Galgaly, a ja som tvár Pánovu ešte nesmieril. Núdzou donútený obetoval som zápalnú obetu.

13. Tu riekol Samuel k Saulovi: Nemúdre si urobil a nezachoval si prikázaní Pána, Boha svojho, ktoré ti dal. Keby si to nebol urobil, už teraz by bol Pán tvoje kráľovstvo nad Izraelom potvrdil[1] na večné časy.

14. Ale tvoje kráľovstvo už neobstojí. Pán vyhľadal si muža podľa svojho srdca: a Pán mu prikázal, aby bol vodcom jeho ľudu preto, že si nezachoval, čo prikázal Pán.
(Sk. ap. 13. 22.)

15. A Samuel vstal a odišiel z Galgaly do Gabaa Beniaminovho. A ostatný ľud išiel za Saulom proti vojsku, ktoré bojovalo proti ním, prichádzajúcim z Galgaly do Gabaa, na vŕšku Beniaminovom. A Saul spočítal ľud, ktorý zostal s ním, asi šesťsto mužov.

16. Saul teda a Jonatan, jeho syn a ľud, ktorý sa nachádzal s nimi, boli v Gabaa Beniaminovom; a Filištinci ležali v Machmas.

17. A vyšly na plen z vojska Filišťanov tri húfy.[1] Jeden húf (zástup) tiahol na ceste k Efre, do zeme Sual.[2]

18. Druhý išiel cestou do Bethoronu, a tretí obrátil sa na cestu hraničiacu s údolím Seboim proti púšti sa rozprestierajúcim.

19. Ale v celej zemi izraelskej nebolo kováča; lebo zabraňovali Filištinskí, aby si Hebreji nenarobili mečov alebo kopijí.

20. Preto chodievali všetci Izraeliti k Filišťanom, keď si kto chcel dať naostriť svoju radlicu, motyku, sekeru alebo rylo.

21. A bolo ostrie radlíc, motýk, vidiel a sekier zatupené, i styky bolo treba zaostriť.

22. A keď prišiel deň boja, nenachádzalo sa meča ani kopije v rukách všetkého ľudu, ktorý bol so Saulom a Jonatanom, vyjmúc u Saula a jeho syna Jonatana.

23. I vyšla posádka Filištinských, aby prešla do Machmas.[3]

HLAVA 14.

Jonatan pobil stráž Filišťanov; zrušil pôst od Saula uložený.

1. I stalo sa ktoréhosi dňa, riekol Jonatan, syn Saulov, mladíkovi, ktorý mu nosil zbroj: Poď a pôjdeme ku stráži Filišťanov, ktorá je za tamtým miestom. Ale svojmu otcovi to nezjavil.[4]

2. A Saul meškal na samom kraji Gabaa pod stromom granátovým, ktorý bol v Magrone; a bolo ľudu s ním asi šesťsto mužov.

3. A Achiáš, syn Achitoba, brata Ichabodovho, syna Fineesovho, ktorý pochádzal z Heliho, kňaza Pánovho v Silo,

---

[1]) Tvoji potomci by mali zabezpečený trón kráľovský. Saul zhrešil najviac svojou nedôverou oproti Bohu. Toto nezdá sa byť tak veľkým priestupkom, žeby zaň nasledovala tak prísna pokuta; ale cesty Božie sú nevyzpytateľné a Boh mnoho činí pre výstrahu. A mimo toho Saul tým zväčšoval svoju vinu, že sa vyhováral, miesto toho, aby v pokore bol uznal svoj priestupok. Týmto ukázal Saul svoju pýchu, ktorá je v nenávisti pred Pánom.

[1]) Hebr.: I vyšli (tí) zhubcovia z vojska Filištinského na troje oddelení.

[2]) Sual značí toľko ako „Zem líšek".

[3]) Hebr.: K cestám Machmas.

[4]) Jonatan dôveroval, že u Boha nerozhoduje počet bojovníkov v tom, aby dal víťazstvo; úfa v sľube Božom (II. Mojž. 26, 8). Tak začína sa oslobodenie Izraela bez vedomia Saulovho, ktorý (13, 12.) myslel, že všetko bude ztratené, jestli on nebude obetovať obetu.

nosil efod.[1] Ale ani ľud neznal, kam odišiel Jonatan. (Vyššie 4, 21.)

4. A medzi priechodami, ktorými sa pokúšal Jonatan prejsť ku stráži Filišťanov, boly s oboch strán strmiace skaly, jako zuby úskalia s jednej i s druhej (strany), príkre i meno jedného Boses a druhého Sene.

5. Jedna skala vyčnievala na severnej strane proti Machmasu, a druhá na južnej proti Gabaa.

6. I riekol Jonatan mládencovi, svojmu zbrojnošovi: Poď, prejdeme k stráži tých neobrezaných, azda bude Pán pracovať za nás, lebo Pánovi nie je ťažko zachrániť či v mnohu či v málu.[2]

7. I riekol mu jeho zbrojnoš: Učiň všetko, čo sa ľúbi tvojmu srdcu; obráť sa kam chceš, a ja budem s tebou, kdekoľvek budeš chcieť.

8. A Jonatan riekol: Hľa, prejdeme k tým mužom. A keď sa im ukážeme

9. a oni prehovoria k nám: Počkajte, až k vám prijdeme: stojme na svojom mieste a nechoďme k ním.

10. Ale jestli povedia: Poďte k nám, pôjdeme, lebo vydal ich Pán do našich rúk; to nám bude znamením.

11. I ukázali sa oba stráži Filišťanov a Filišťania riekli: Hľa, Hebreji vychodia z dier, v ktorých boli skrytí.

12. A volali mužovia zo stráže na Jonatana a jeho zbrojnosa a riekli: Poďte k nám a ukážeme vám niečo. Tu riekol Jonatan svojmu zbrojnosovi: Vystúpme, poď za mnou, lebo ich vydal Pán do rúk Izraelovi. (1. Mach. 4, 30.)

13. A tak vystúpil Jonatan štvornožky lezúc hore, a jeho zbrojnoš za ním. A padali jedni pred Jonatanom, iných zabíjal jeho zbrojnoš, idúc za ním.

14. A toto bola prvá porážka, v ktorej zabil Jonatan a jeho zbrojnoš asi dvadsať mužov na polovici[3] záhona, ktorú pár volov za deň obyčajne zoráva.

15. I stal sa hrozný zmätok v ležaní[1] (a) na poliach; všetok ľud stráže i tých, ktorí vyšli na lúpež, zdesil sa, a zem sa zatriasla; a stal sa jakoby zázrak od Boha.

16. A ohliadli sa strážní Sauloví, ktorí boli v Gabaa Beniaminovom, a hľa, množstvo porazené, ktoré sa sem a tam rozpŕchalo.

17. I riekol Saul ľudu, ktorý bol s ním: Vyhľadajte a viďte, kto odišiel z nás. A keď vyhľadávali, našli, že niet tam Jonatana a jeho zbrojnoša.

18. A riekol Saul Achiášovi: Prines[2] sem archu úmluvy. (Lebo archa Božia bola toho času so synmi izraelskými).

19. A kým Saul mluvil ku kňazovi, stal sa veľký hrmot v ležaní Filišťanov a pomaly sa vzmáhal a čistejšie sa ozýval. I riekol Saul kňazovi: Spusť svoju ruku.[3]

20. A skríknul Saul a všetok ľud, ktorý bol s ním, a prišli až na bojište; a hľa, obrátil sa meč jedného proti druhému a bolo vraždenie veľmi veľké. (Sudc. 7, 22. II. Par. 20, 23.)

21. Ale i Hebreji, ktorí boli s Filišťanmi[4] včera a predovčerom, a vystúpili s nimi do ležania, vrátili sa, aby boli s Izraelitmi, ktorí boli so Saulom a Jonatanom.

22. I všetci Izraeliti, ktorí sa boli skryli na hore Efraim, keď počuli, že Filišťania utiekli, pridružili sa k svojím v boji. A bolo so Saulom asi desaťtisíc mužov.

23. A vyslobodil Pán toho dňa Izraela: a boj pretiahol sa až do Betaven.

24. I sjednotili[5] sa mužovia izraelskí toho dňa: Saul však zaviazal ľud prísahou a riekol: Zlorečený muž, ktorý by jedol chlieb do večera, prv než sa

---

[1]) Achiáš, vnuk Heliho, bol hlavným kňazom.

[2]) Pán je všemohúci, jeho mocnosti je jedno, či veľké alebo malé prostriedky mu stoja na porudzí.

[3]) Také úzke bolo to miesto ako kus zeme, ktorú pár volov za den poorie.

[1]) V ležaní (posádke) Filišťanov.

[2]) Zaiste preto, aby sa poradili Pána.

[3]) Prestaň sa modliť s rozprestretýma rukama, Boh už aj tak ukázal svoju vôľu skutkom Jonatanovým.

[4]) Pravdepodobne ako väzňovia alebo podmanení alebo zajatí vo vojne.

[5]) Hebr.: Utrápili sa toho dňa.

vypomstím na svojich nepriateľoch. A tak všetok ľud neokúsil chleba.

25. Tu všetok ľud zeme prišiel do lesa, kde bolo medu po zemi.[1]

26. Keď ľud vošiel do lesa, videli tekúci med, ale nikto nezdvihol k ústam svojej ruky; lebo sa bál ľud prísahy.

27. Ale Jonatan nepočul, keď jeho otec zaväzoval ľud prísahou; a vztiahol koniec palice, ktorú mal v ruke, a omočil ho do plášťa medu, i obrátil ruku k svojim ústam, a vyjasnily[2] sa mu oči.

28. Tu prehovoril jeden z ľudu a riekol: Tvoj otec zaviazal ľud veľkou prísahou a povedal: Zlorečený muž, ktorý by dnes jedol chlieb! (Ale ľud omdlieval).

29. I riekol Jonatan: Do zmätku uviedol môj otec zem,[3] vy ste videli, že sa vyjasnily moje oči, lebo som okúsil kúsok medu.

30. Čím viacej keby bol ľud požíval z koristi svojich nepriateľov, ktorú dosiahol? Či by sa nebola stala väčšia porážka Filišťanov?

31. I porazili toho dňa Filišťanov od Machmas až po Ajalon. Ale ľud náramne ustal.

32. i obrátil sa ku koristi, nabrali oviec a volov a teliat a pozabíjali ich na zemi[4] a ľud jedol ich i s krvou.[5]

33. Ale povedali (to) Saulovi a riekli: Ľud zhrešil proti Pánovi, keď jedol (mäso) s krvou. Ktorý riekol: Prehrešili ste sa! Privaľte hneď teraz ku mne veľký kameň. (III. Mojž. 3, 17.)

34. I riekol Saul: Rozíďte sa medzi ľud, a povedzte im, nech každý privedie ku mne svojho vola a škopca, a zabíjajte ich nad týmto (kameňom) a jedzte; a neprehrešíte sa proti Pánovi, keď budete jesť s krvou. Tedy privádzal všetok ľud, každý vola, alebo čo mal, až do noci, a zabíjali ich tam.

35. I vystavil Saul oltár[1] Pánovi: a toto bol prvý oltár, ktorý vystavil Pánovi.

36. A riekol Saul: Prepadnime Filištinských v noci a ničme ich až do rána, a nenechajme z nich ani muža. A odpovedal ľud: Všetko, čo sa zdá dobré tvojim očiam, učiň. A riekol kňaz: Pristúpme sem k Bohu.[2]

37. I radil sa Saul Pána: Či mám prenasledovať Filišťanov? A či ich dáš do ruky Izraelovi? A neodpovedal mu v ten deň![3]

38. I riekol Saul: Postavte sem všetky uhly[4] ľudu: a vyzveďte sa a viďte, kto sa dopustil dnes toho hriechu.

39. Jako žije Pán, spása Izraela, jestliže to učinil Jonatan, môj syn, neodvolateľne nech umrie. A neprotirečil mu na to nikto zo všetkého ľudu.

40. I riekol všetkému Izraelovi: Odlúčte sa vy na jednu stranu a ja s mojím synom Jonatanom budem na druhej strane. I odpovedal ľud Saulovi: Čo za dobré uznajú tvoje oči, učiň.

41. I riekol Saul Pánu, Bohu izraelskému: Pane, Bože izraelský, daj znamenie: čo je, že si dnes neodpovedal svojmu služobníkovi? Jestli je vo mne, alebo v Jonatanovi, mojom synovi, tá neprávosť, daj znamenie; jestliže je vina na tvojom ľude, udeľ posvätenie.[5] A dopadnutý[6] bol Jonatan a Saul a ľud vyšiel z toho (slobodný).

42. A riekol Saul: Hoďte los medzi

---

[1]) Poľné včely do starých stromov a rozpuklín skalísk nanosily medu. Mimo toho v Palestine sú stromy, z ktorých vyteká medu podobná miazga.

[2]) Bol mdlý od hladu, ale keď okúsil, posilnil sa, a jeho oči zasa zasvietily.

[3]) Pod zemou rozumej ľud, obyvateľov zeme. U Izraelitov nebolo slobodno krv vylievať na zem, a preto keď niečo zabíjali, museli to na skalu položiť alebo na nejaké vyvýšené miesto.

[5]) Krv nebolo slobodno požívať, ale musela sa sobrať a spáliť.

[1]) Z vďačnosti za dobyté víťazstvo. Podobne robievali aj patriarchovia.

[2]) Opýtajme sa Pána, čoby bola jeho vôľa. Pristúpme k arche úmluvy.

[3]) Príčinou, prečo Boh neodpovedal, bol Jonatanov nepovedomý priestupok.

[4]) Poprednejších a kniežatá.

[5]) Potvrď môj súd svojím zjavením. Slová: „čo je, že...“ až do „posvätené“ v hebrejskom sa nenachádzajú.

[6]) Padnul los na Jonatana.

mnou a Jonatanom, mojím synom. A postihnutý bol Jonatan.

43. Tedy Saul riekol Jonatanovi: Povedz mi, čo si urobil? A povedal mu Jonatan a riekol: Okúsil som kúsok medu koncom palice, ktorú som mal v ruke, a hľa, mám umrieť.[1]

44. I riekol Saul: Toto nech mi učiní Boh, a toto nech sa mi stane, Jonatane, ty musíš smrťou umrieť!

45. I riekol ľud Saulovi: Tedy Jonatan má umrieť, ktorý vykonal toto veľké vyslobodenie v Izraeli? To je nespravodlivé! Jako žije Boh, nespadne vlas s jeho hlavy na zem, lebo s Bohom činil dnes. Tak vyslobodil ľud Jonatana, že nemusel umrieť.

46. Tedy odtiahnul Saul a neprenasledoval Filišťanov; a Filišťania odišli do svojich miest.

47. A keď Saul utvrdil svoje kráľovstvo nad Izraelom, bojoval vôkol proti všetkým jeho nepriateľom, proti Moabom a synom Ammonovým a Edomu, proti kráľom Soba,[2] a Filišťanom; a kamkoľvek sa obracal, víťazil.

48. A sobral i vojsko a porazil Amalecha, a vyslobodil Izraelitov z rúk ich zhubcov.

49. A synovia Saulovi boli Jonatan a Jessui a Melchisua; a mená jeho dvoch dcér: meno prvorodenej Merob, a meno mladšej Michol.

50. A meno manželky Saulovej bolo Achinoam, dcéra Achimaasova. Meno vodcu jeho vojska bolo Abner, syn Nera, strýca Saulovho.

51. A Cis, otec Saulov, a Ner, otec Abnerov, boli synovia Abrielovi.

52. Veľké vojny proti Filišťanom boly po všetky dni Saulove; lebo[3] Saul ako videl hocktorého muža silného a súceho do boja, bral ho k sebe.

[1]) Žaluje sa na svoj ťažký osud. Dopustenie Božie, že los padol na Jonatana bolo zkúškou poslušnosti Saulovej, a keďže bol hotový obetovať syna svojho, bol mu na zakročenie ľudu prinavrátený, jako Izák Abrahámovi (Ambróz).

[2]) Soba, ináčej Nisibus, bolo slávne mesto v Mezópotamii na ľavom brehu Eufrata, na úpätí armenských hôr.

[3]) Lepšie: preto.

HLAVA 15.

Vojna proti Amalechitom; víťazstvo Saulovo a jeho neposlušnosť.

1. I riekol Samuel Saulovi: Pán ma poslal, aby som ťa pomazal za kráľa nad jeho ľudom izraelským: teraz tedy čuj slovo Pánovo!

2. Toto hovorí Pán zástupov: Uvážil som všetko, čo vykonal Amalech[1] Izraelovi, ako sa mu postavil v cestu, keď vychádzal z Egypta.[2]

3. Preto hneď choď a zbi Amalecha, a zkaz všetky jeho veci; nesľutuj sa nad ním, a nepožiadaj ničoho z jeho veci; ale usmrť od muža až po ženu, malého a toho, ktorý požíva prsia, vola i ovcu, ťavu i osla.[3]

4. Sobral tedy Saul ľud a spočítal ich ako baránkov[4]: dvestotisíc pešieho vojska, a desaťtisíc mužov judských.[5]

5. A keď došiel Saul až k mestu Amalechovmu, osadil vojsko na úklad v potoku,

6. i riekol Kinejským[6]: Odíďte, oddeľte sa a vzdiaľte sa od Amalecha, aby som vás azda nezničil s ním; lebo vy učinili ste milosrdenstvo so všetkými synmi izraelskými, keď vyšli z Egypta.[7] A vzdialil sa Kinejský od Amalechitov.

7. A Saul porazil Amalecha od Hevily až potiaľ, kade sa ide do Sur, ktoré je proti Egyptu.

[1]) Amalech bol prvý pohanský ľud, ktorý napadol Izraela a ktorému sa Boh hneď vyhubením zahrozil.

[2]) Asi pred 400 rokmi mali byť vyhladení Amalechiti pre ich neprávosti. Stalo sa to až teraz, aby Boh ukázal, že dlho shovieva hriešnikovi a že súdy božie sa nenáhlia. Boh nie je náhlivý, ale pamätlivý.

[3]) Boh potrestal nielen starcov, ale i deti, ba i nerozumné tvory. Tvory, lebo sú k vôli človekovi; nemluvniatka, lebo sú v neprávostiach počaté, a tu je smrť skôr vykúpením než trestom.

[4]) Hebr.: Spočítal ich v Telaim.

[5]) Bolo všeobecné povstanie a zbrojenie.

[6]) Porovnaj IV. Mojž. 24, 24.

[7]) Toto sa má vzťahovať na Jetru a Hobaba, lebo preukázali milosrdenstvo Mojžišovi.

8. A zajal Agaga, kráľa amalechitského, živého, ale ľud všetek pobil ostrím meča.

9. A ušetril Saul i ľud Agaga, i najlepšie stáda oviec a dobytka, a šaty i baranov, a všetko, čo bolo pekného, a nechceli ich vyhubiť; ale čo bolo zlé a ničomné, to vyhubili.

10. I stalo sa slovo Pánovo k Samuelovi takto:

11. Ľutujem,[1] že som Saula ustanovil za kráľa, lebo ma opustil a slov mojich skutkom nevyplnil. I zarmútil sa Samuel a celú noc volal k Pánovi.

12. A keď Samuel v noci vstal, aby ráno šiel k Saulovi, oznámili mu, že Saul šiel do (mesta) Karmel, tam si vystavil slávobránu, a zasa vrátil sa, odišiel, a prišiel do Galgaly. Prišiel tedy Samuel k Saulovi, a Saul obetoval zápalnú obetu Pánovi z prvotín koristi, ktorú odobral od Amalechitov.

13. A keď prišiel Samuel k Saulovi, riekol mu Saul: Požehnaný buď od Pána! Vyplnil som slovo Pánovo.

14. A Samuel riekol: A jaký je to hlas kŕdlov, ktorý sa ozýva v mojich ušiach, a (bučanie) dobytka, ktoré čujem?

15. A Saul riekol: Od Amalechitov ich prihnali, lebo ľud zachoval čo lepšie bolo z oviec a dobytka, aby boly obetované Pánu, Bohu tvojmu, a ostatné sme pozabíjali.[2]

16. Ale Samuel riekol Saulovi: Dopusť, aby som ti povedal, čo mi hovoril Pán v noci. I riekol mu: Mluv.

17. Tedy riekol Samuel: Či nestal si sa hlavou pokolení Izraelských, keď si ešte bol malým v očiach vlastných? A či nepomazal ťa Pán za kráľa nad Izraelom?

18. A poslal ťa Pán na cestu, a riekol: Iď, i vyhub hriešnikov Amalechitov, a bojuj proti nim až do ich vyhladenia.

19. Prečo si tedy neposlúchol hlasu Pánovho, ale obrátil si sa ku koristi a učinil si zlé pred očima Pánovýma?

20. A riekol Saul Samuelovi: Veď som poslúchol slovo Pánovo, a chodil som cestou, na ktorú ma Pán poslal, a priviedol som Agaga, kráľa amalechitského, i Amalechitov som vyhubil.

21. Ale ľud vzal z koristi ovce a voly, najlepšie z tých, čo pobil, aby ich obetoval Pánu, Bohu svojmu, v Galgale.

22. A odpovedal Samuel: Či Pán žiada zápaly a obety,[1] a nie radšej, aby (si) poslúchal slovo Pánovo? Lebo lepšia je poslušnosť, nežli obeta, a poslušnosť viac (platí), než obetovať tuk baranov. (Ozeáš 6, 6. Mat. 9, 13; 12, 7.)

23. Lebo odpriečť (Bohu) je jako hriech čarodejníctva; a nechcieť poslúchať je jako neprávosť modlárstva.[2] A tak za to, že si zavrhol slovo Pánovo, zavrhol teba Pán, aby si nebol kráľom.

24. I riekol Saul Samuelovi: Zhrešil som, lebo som prestúpil reč Pánovu a slová tvoje; bál som sa ľudu i poslúchal som jeho hlas.

25. Ale teraz, prosím ťa, sním môj hriech a navráť sa so mnou, aby som sa klaňal Pánovi.[3]

26. Samuel riekol Saulovi: Nevrátim

---

[1]) O ľútosti vo vlastnom smysle u Boha nemôže byť reči, lebo v ňom niet zmeniteľnosti. Tým ľudsky vyslovuje sa bolesť lásky Božej nad sprotivením hriešnikovým (Srov. I. Mojž. 6, 6).

[2]) Saul vinu uvaľuje na ľud miesto toho, aby pokorným a kajúcnym srdcom uznal sám svoju vinu. Pokusuje sa omlúvať tým, že to nechal na obetu, ale zovňajškom sa svedomie ukojiť nedá.

[1]) Poslúchať prikázanie Božie je najpotrebnejšie. Obetou dáva sa Bohu mäso a krv zvierat, ale poslušnosťou obetujeme seba samých a svoju vôľu. Obetu máme priniesť za spáchané hriechy, ale poslušnosť chráni nás pred úpadkom do hriechu (Rehor); preto povedal Pán Boh: lepšia je poslušnosť, nežli obeta.

[2]) Neposlušnosť podobná je čarodejníctvu, lebo človek svojou vlastnou vôľou robí si zákony. Ona je jako modlárstvo, lebo človek sa klania svojej vlastnej vôli. A preto neposlušnosť je taký hriech, ako modlárstvo a čarodejníctvo.

[3]) Ľútosť Saulova nebola nadprirodzená, lebo ľutoval len preto, že mu oznámené bolo zavrhnutie. Preto i dva razy prosí proroka, aby sa navrátil s ním, žeby sa klaňal Pánovi. Išlo mu len o jeho česť pred ľudom: prosí proroka, ktorý vo veľkej úcte stál u ľudu, aby zostal s ním, žeby ľud ich jednomyseľnosť videl. Keby bol mal pravú ľútosť, bol by si žiadal radšej byť zapovrhovaným než cteným (Rehor).

sa s tebou, lebo si zavrhol reč Pánovu, a teba zavrhol Pán, aby si nebol kráľom nad Izraelom.

27. A obrátil sa Samuel, aby odišiel: ale on chytil kraj jeho plášťa, ktorý sa i odtrhol.

28. I riekol Samuel: Dnes odtrhol Pán od teba kráľovstvo izraelské, a dal ho tvojmu bližnému, lepšiemu, nežli si ty.

29. A víťaz v Izraeli nebude šetriť a ľútosťou sa nepohne:[1] lebo nie je človek, aby ľutoval.

30. Ale on riekol: Zhrešil som; ale teraz preukáž mi úctu pred staršími môjho ľudu a pred Izraelom[2] a navráť sa so mnou, aby som sa poklonil Pánu, Bohu tvojmu.

31. Tu navrátil sa Samuel a šiel za Saulom: a Saul klaňal sa Pánovi.[3]

32. Potom riekol Samuel: Priveďte ku mne Agaga, kráľa amalechitského. A priviedli mu Agaga, ktorý bol veľmi tučný a triasol sa veľmi. I riekol Agag: Či takto lúči sa horká smrť?[4]

33. Samuel riekol: Ako tvoj meč pozbavil ženy dietok, tak bude bez dietok medzi ženami tvoja matka. A rozsekal ho Samuel na kusy pred Pánom v Galgale.[5]

34. Potom odišiel Samuel do Ramaty. I Saul šiel domov do Gabay.

35. A už nevidel Samuel Saula až do dňa svojej smrti,[6] jednako však oplakával Samuel Saula, preto, že Pán ľutoval, že ho ustanovil za kráľa nad Izraelom.[7]

[1]) A Boh, ktorý je víťazom v ľude svojom, a ktorý dal všetky víťazstvá, neušetrí ťa. Hebr.: Boh spravedlivý nelže, on to zaiste i splní.

[2]) Už nehovorí viac ani: Sním môj hriech. Nečiní pokánia, ale len cteným byť si žiadal. (Rehor, Bernh.).

[3]) Dľa práva ostal Saul kráľom, kým Boh nevykonal, čo mu pohrozil vo v. 28. Z tejto príčiny mohol ho Samuel ctiť; ale činiac to, nezanedbal rozkazu Božieho. (v. 23.)

[4]) Hebr.: Tu prišiel k nemu Agag, súc dobrej mysli a riekol: Isteže odišla odo mňa horkosť smrti (t. j. keď ma všetci ušetrili, kňazi sa iste sľutujú nado mnou).

[5]) Pred oltárom.

[6]) Navštevujúc ho a rady mu dávajúc; ale videl ho ešte raz (19, 24).

[7]) Preto, že sa neobrátil k Bohu, a Pán že ho pozbavil kráľovstva.

HLAVA 16.

Samuel pomaže Davida za kráľa; David vstupuje do služby Saulovej; zlý duch opanuje Saula.

1. I riekol Pán Samuelovi: Dokiaľže budeš ty oplakávať Saula, keďže som ho ja zavrhol, aby nepanoval nad Izraelom? Naplň svoj roh olejom a poď, pošlem ťa k Izaiovi betlehemskému, lebo z jeho synov som si vybral kráľa.

2. A Samuel riekol: Akože pôjdem? Veď počuje to Saul a zabije ma. A Pán riekol: Vezmi si sebou teliatko zo stáda a povedz: Prišiel som obetovať Pánovi.

3. A pozvi k obete[1] Izaiho, a ja ti ukážem, čo máš robiť: a pomažeš, koho ti ukážem.

4. A tak Samuel učinil, ako mu riekol Pán. A prišiel do Betlehema a divili sa starší mesta, vyšli naproti nemu a riekli: Je pokojný tvoj príchod?[2]

5. I riekol: Pokojný:[3] Prišiel som obetovať Pánovi. Posväťte[4] sa a poďte so mnou k obeti. Posvätil teda aj Izaia i synov jeho a pozval ich k obeti.

6. A jako pristúpili a videl Eliaba, riekol:[5] Či je (tento) pred Pánom jeho pomazaným?

7. Ale Pán riekol Samuelovi: Nehľaď na jeho tvár, ani na vysokú jeho postavu, lebo som ho zavrhol. Nesúdim ja dľa vyzerania človekovho, lebo človek vidí len to, čo je pred očima, ale Pán hľadí na srdce. (Žalm 7, 10.)

8. I povolal Izai Abinadaba a priviedol ho pred Samuela. Ktorý riekol: Ani tohto si nevyvolil Pán.

9. Tedy priviedol Izai Samma, ale o ňom riekol: Ani tohto nevyvolil Pán.

[1]) K obetným hodom.

[2]) Či tvoj príchod znamená niečo dobrého, a či nám donesie pokoj?

[3]) Starší mesta sa báli, lebo vedeli, ako Saul proti prorokovi smýšľa. Ako by boli dopustili, aby nového kráľa pomazal, keby im bol tento svoj úmysel vyjavil?

[4]) Oblečte sa v sviatočný oblek, vystrojte sa (II. Mojž. 19, 10.) zdržanlivosťou od hriechu, a čisto sa umyte.

[5]) Riekol sám v sebe, radiac sa Pána.

10. Takto priviedol Izai svojich sedem synov pred Samuela: ale Samuel riekol Izaiovi: Niktorého z týchto nevyvolil Pán.

11. Potom riekol Samuel k Izaiovi: Sú to už všetci tvoji synovia? On odvetil: Zostal ešte najmladší a pasie ovce. A Samuel riekol Izaiovi: Pošli preňho, nech ho dovedú. Lebo nesadneme prv za stôl, kým on sem neprijde!

12. I poslal pre neho a priviedol ho: A bol ryšavý,[1] driečny postavou, pekný v tvári. Tu Pán riekol: Vstaň, toho pomaž, lebo to je on.

13. Tedy vzal Samuel roh s olejom, a pomazal ho uprostred jeho bratov.[2] A sostúpil duch Pánov na Davida, od toho dňa a potom. A Samuel sa sobral a odišiel do Ramaty. (II. Kráľ. 7, 8. Žalm. 77, 70. 88, 21; Sk. Ap. 7, 46; 13,22.)

14. Ale duch Pánov odišiel od Saula a znepokoval ho duch zlý, od Pána.[3]

15. Tedy riekli služobníci Saulovi: Hľa, zlý duch od Boha ťa znepokojuje.

16. Nech rozkáže náš pán, a služobníci tvoji, ktorí stoja pred tebou, vyhľadajú človeka, ktorý vie hrať na harfe, aby, keď ťa napadne zlý duch od Pána, sám hral svojou rukou, a bude ti ľahšie.

17. A Saul riekol svojim sluhom: Opatrite mi niekoho, kto by dobre hral, a priveďte ho ku mne.

18. Jeden zo sluhov odpovedal a riekol: Hľa, videl som syna Izaiho Betlehemského, ktorý vie hrať, muža veľmi udatného a bojovného, múdreho v slove, muža krásneho, a Pán je s ním.

19. Preto poslal Saul poslov k Izaiovi a odkázal mu. Pošli mi svojho syna Davida, ktorý je pri stáde.

20. Tu vzal Izai osla, naložil naň chleby, nádobu vína a jedno kozliatko, a poslal to po svojom synovi Dávidovi Saulovi.[1]

21. A Dávid prišiel k Saulovi a stál pred ním, a ten zamiloval si ho veľmi, a David stal sa jeho zbrojnošom.

22. A Saul poslal k Izaiovi a odkázal mu: Nech Dávid stojí pred mojou tvárou, lebo našiel milosť v mojich očiach.

23. Kedykoľvek potom napadol Saula zlý duch od Pána, brával David harfu a hrával rukou (na nej). A mával Saul poľahčenie, a lepšie mu bývalo, lebo zlý duch odstupoval od neho.[2]

HLAVA 17.

Vojna Izraelitov s Filišťanmi. Boj Davidov s obrom Goliatom.

1. I sobrali Filišťania svoje vojská do boja, a sišli sa do Socho v (zemi) Juda a rozložili sa medzi Sochom a Azekou, na pomedzí Dommim.[3]

2. Saul však a synovia izraelskí shromaždili sa v údolí terebintovom,[4] a postavili sa do šíku k boju proti Filišťanom.

3. A Filišťania stáli na vrchu s tamtej strany, a Izrael stál na návrší s tejto strany a medzi nimi bolo údolie.

4. I vystúpil z vojska Filišťanov muž súbojný,[5] menom Goliát z Gétu, vysoký šesť lakťov a piaď.[6]

5. A šišiak medený mal na hlave, a pancier vážil päťtisíc siklov medi.[7]

6. A medené sáry mal na nohách, a medený štít prikrýval mu ramená.

---

[1]) Bol červený v tvári, alebo mal červenasté vlasy, čo u Židov a na východe vôbec platí za krásu.

[2]) Aby jeho bratia boli svedkami tohto zvláštneho činu, ktorý oni síce nepochopovali, ale mohli predpokladať, že Dávid je určený k nejakým mimoriadnym veciam.

[3]) Zlý duch, ktorý z dopustenia Božieho na Saula chodil a ho trápil, je nielen ťažkomyseľnosť, ktorá ho následkom zavineného zavrhnutia napadla a až k výbuchom zúrivosti a zúfania stíhala, — ale posadlosť zlým duchom z dopustenia Božieho (Weisz: Die Mess. Vorbilder, str. 47).

[1]) Lebo dľa obyčaje nesmel ísť prázdny ku kráľovi. (Vyššie 9, 7.).

[2]) Lebo hra Davidova na harfe zaháňala jeho zádumčivosť.

[3]) Blízko hranice filištínskej.

[4]) Hebr.: V údolí dubovom (Elah).

[5]) Duellant, ktorý s druhým sám biť sa chcel, a tak súbojom boj vyhrať.

[6]) Bol vysoký asi 2·9 metra.

[7]) Pancier vážil asi 82 kg.

7. A drevo jeho kopije bolo jako návoj tkáčsky, a železo jeho kopije samé malo sesťsto siklov železa;[1] a jeho zbrojnoš šiel pred ním.

8. A postavil sa a volal vojská izraelské a riekol im: Prečo ste prišli hotoví k bitke? Či som ja nie Filišťan a vy služobníci Saulovi? Vyberte zo seba muža a nech sa pustí do súboja!

9. Ak bude môcť bojovať so mnou a porazí ma, tedy budeme vašimi sluhami, ale jestli ja premôžem a porazím jeho, budete vy poddanými a budete nám slúžiť.

10. A Filišťan dodal: Ja som sa dnes posmieval vojskám izraelským: Dajte mi muža a nech sa pustí so mnou do súboja!

11. A keď Saul a všetci Izraeliti počuli tieto reči Filišťanove, uľakli a báli sa veľmi.

12. Ale David, o ktorom sa vyššie hovorilo, bol syn muža Efratana z Betlehema Judovho, ktorého meno bolo Izai, a ktorý mal osem synov, a bol muž za času Saulovho starý, a vysokého veku medzi mužmi. (Vyš. 16, 1.)

13. I odišli traja jeho starší synovia za Saulom na vojnu; a mená jeho troch synov, ktorí išli na vojnu (sú): prvorodený Eliab, druhý Abinadab a tretí Samma.

14. Ale David bol najmladší. Keď tedy traja najstarší odišli za Saulom,

15. David odišiel a navrátil sa od Saula, aby pásol stádo svojho otca v Betleheme.

16. A vychádzal ten Filišťan ráno i večer, a stával (tak) za štyridsať dní.

17. Tedy riekol Izai Davidovi, svojmu synovi: Vezmi svojim bratom efu pražmy[2] a týchto desať chlebov, a bež do ležania k svojim bratom.[3]

18. A týchto desať syrcov zanesieš predstavenému posádky.[1] A navštíviš svojich bratov, či sa im dobre vedie, a prezveď sa, s ktorými sú zaradení.

19. Saul však i oni, i všetci synovia izraelskí bojovali proti Filišťanom v údolí Terebintovom.

20. A tak vstal Dávid ráno a poručil stádo strážnemu: a s nošou odišiel, jako mu naložil Izai. I prišiel na miesto Magala,[2] a k vojsku, ktoré vytiahlo do boja, a kričalo k bitke.

21. Lebo Izrael postavil sa do radov, ale i Filišťania stáli hotoví naproti.

22. Tu David nechal veci, ktoré doniesol, pod rukou strážneho pri batožine,[3] bežal na bojište a pýtal sa, či sa vo všetkom dobre vedie jeho bratom.

23. A keď ešte s nimi hovoril, ukázal sa ten muž súbojný, menom Goliát, Filišťan z Getu; vychádzal z radov Filišťanov a hovoril tie isté slová; a Dávid ich počul.

24. A všetci Izraeliti, keď uzreli toho muža, utekali pred jeho tvárou a báli sa ho veľmi.

25. A ktosi z izraelských riekol: Či ste videli toho muža, ktorý vystupoval? Vystupoval, aby sa posmieval Izraelovi. Preto muža, ktorý by ho zabil, obsype kráľ veľkým bohatstvom, a dá mu svoju dcéru, i dom jeho otca oslobodí od dane v Izraeli.

26. Tedy povedal David mužom, ktorí s ním stáli, a riekol: Čo bude dané mužovi, ktorý zabije toho Filišťana a odníme pohanenie od Izraela? Lebo kto je ten neobrezaný Filišťan, že sa posmieval vojsku Boha živého?

27. A ľud opakoval mu tie isté slová a riekol: Toto bude dané mužovi, ktorý by ho zabil.

28. Keď počul jeho starší brat Eliab, ako s inými hovoril, rozhneval sa na Davida a riekol: Prečo si prišiel a prečo

---

[1]) 9.8 kg.

[2]) Z upáleného žita zhotovená kaša, jako naša kulaša, alebo polenta.

[3]) Izraeliti za čas vojny nežili na útraty kráľove, ale na svoje.

[1]) Predstavený = tisícnik, ktorý mal pod sebou tisíc mužov.

[2]) Magala bol hrad z vozov vojenských sostavený, aby chránil vojsko pred výpadom nepriateľa.

[3]) Kde bola složená batožina vojska.

si nechal tých niekoľko oviec na púšti? Poznám ja tvoju pýchu a neprávosť tvojho srdca: lebo si prišiel dívať sa na bitku!

29. I riekol David: Čo som učinil? Či to neboly len (púhe) slová?[1]

30. A odvrátil sa trochu od neho k inému: a riekol tú istú reč. I odpovedal mu ľud to isté, čo predtým.

31. I počuli slová, ktoré David hovoril a zvestovali ich Saulovi.

32. A keď ho priviedli k nemu, riekol mu: Nech sa neľaká srdce nikoho pred neho! Ja, tvoj služobník, pôjdem a budem bojovať s tým Filišťanom.

33. A Saul riekol Davidovi: Nebudeš ty môcť ísť proti tomu Filišťanovi, ani nebudeš môcť bojovať proti nemu, lebo ty si mladý, a on je muž bojovník od svojej mladosti.

34. Ale David riekol Saulovi: Pásol tvoj služobník stádo svojho otca, a keď prišiel lev alebo medveď a bral škopca zo stáda, (Ekkl. 47, 3.)

35. ja honil som ich a bil, a vytrhol som im (ho) z pažeráka; a keď povstávali proti mne, chytal som ich za čelušť, i drhol a zabíjal som ich.

36. Lebo i leva a medveďa zabil som ja, tvoj služobník; bude tedy i tento Filišťan neobrezaný, jako jeden z tých. Nuž pôjdem a odnímem s ľudu potupu, lebo kto je tento neobrezaný Filišťan, ktorý sa opovážil zlorečiť vojsku Boha živého?

37. A hovoril David: Pán, ktorý ma vytrhol z moci leva a z moci medveďa, on ma vyslobodí i z rúk tohoto Filišťana. Tedy riekol Saul Davidovi: Iď, a Pán buď s Tebou!

38. I dal Saul obliecť Davida do svojich šiat: na hlavu postavil mu medený šišiak a priodial ho pancierom.[2]

39. A keď David pripásal jeho meč na jeho šaty, pokúsil sa, či by mohol ísť v tom ozbrojení, lebo tomu nezvykol. A Dávid riekol Saulovi: Nemôžem v tom ísť, lebo som tomu neprivykol. A složil to so seba

40. a vzal svoju palicu, ktorú vždycky mával v rukách; vybral si päť najhladších kameňov z potoka, vložil ich do pastierskej kapsy, ktorú mal so sebou, vzal prak do ruky a šiel proti Filišťanovi.

41. Aj Filišťan prichádzal a približoval sa Davidovi a jeho zbrojnoš pred ním.

42. A keď Filišťan pozrel a videl Davida, pohŕdol ním; lebo bol mládenec ryšavý a pekný na pohľad.

43. A Filišťan riekol Davidovi: Či som ja pes, že prichádzaš na mňa s palicou? A zlorečil Filišťan Davidovi svojimi bohmi;[1]

44. a riekol mu: Poď ku mne a dám tvoje telo vtáctvu nebeskému a zvieratám zeme.

45. Ale David riekol Filišťanovi: Ty prichodíš na mňa s mečom, s kopijou a štítom; ja však prichádzam na teba v mene Pána zástupov, Boha vojsk izraelských, ktoré si pohanil.

46. Dnes dá ťa Pán do mojej ruky, a porazím ťa, a vezmem tvoju hlavu s teba a dám mrtvoly vojska filištinského dnes vtáctvu nebeskému a zvieratám zeme, aby poznala celá zem, že Boh je v Izraeli!

47. A aby zvedelo všetko toto shromaždenie, že nie mečom ani kopijou vyslobodzuje Pán; lebo jeho je boj, a on vydá vás do našich rúk.

48. Keď sa v tom Filišťan sobral a idúc približoval sa proti Davidovi, pospiešil i David a bežal do boja proti Filišťanovi.

49. A vpustil svoju ruku do kapsy,

[1]) Veď som ja vyplnil len rozkaz otcov, že som sem prišiel. Dľa iných: Nič zlého som nerobil, len som sa vypytoval. (Či to neboly len slová?)

[2]) Nad tento odev prišla zbroj. Teda David nebol v primladom veku, lebo Saul, ktorý prevyšoval všetok ľud, nebol by ho mohol obliecť do svojho vystrojenia a David nebol by sa vymlúval svojou nenavyknutosťou, ale veľkosťou toho vojenského vystrojenia.

[1]) Dľa hebrejského môže tiež znamenať: skrze Boha Davidovho, a tak vyslovil by bol tými slovy kliatbu na Davida a rúhanie proti Pánovi.

a vyňal jeden kameň a (položil) do praku, otočil a uderil Filišťana do čela; a vrazil sa kameň do jeho čela, a on padol tvárou na zem.

50. Tak premohol David Filišťana prakom a kameňom; uderiac Filišťana, zabil ho. A nakoľko David nemal nijakého meča v ruke, (Mach. 4, 30.)

51. bežal, stal si na Filišťana, vzal mu meč, vytiahol ho z jeho pošvy; zabil ho a odťal mu hlavu. A keď Filišťania videli, že zomrel ich najsilnejší, utiekli.

52. Tu povstali mužovia izraelskí a judskí, vzkríkli a prenasledovali Filišťanov, kým neprišli do údolia a až k bránam Akaronu; a ležali ranení Filišťania po ceste k Saraim, až po Gét, a až po Akaron.

53. A keď navrátili sa synovia izraelskí z prenasledovania Filišťanov, napadli ich stánky.[1]

54. Potom David vzal hlavu Filišťanovu, doniesol ju do Jeruzalema, a jeho zbraň složil vo svojom stane.[2]

55. A v tom čase, keď videl Saul Davida vychádzať proti Filišťanovi, riekol Abnerovi, kniežaťu (veliteľovi) vojska: Abner, z ktorého rodu pochádza tento mladík? Abner riekol: Ako že žiješ, kráľu, neviem.

56. A kráľ riekol: Spýtaj sa ty, čí syn je ten mladík?

57. A keď sa navracal David po zabití Filišťana, vzal ho Abner a priviedol pred Saula; David však držal hlavu Filišťanovu v svojej ruke.

58. I riekol mu Saul: Z ktorého rodu si, mladíku? A David riekol: Ja som syn tvojho služobníka Izaia Betlemského.

HLAVA 18.

Jonatan sa spriatelil s Davidom. Saul nenávidí Davida; svoju dcéru Mikol dáva mu za manželku.

1. I stalo sa, keď prestal hovoriť so Saulom, duša Jonatanova spojila sa s dušou Davidovou, a Jonatan ho miloval ako svoju dušu.

2. A Saul vzal ho toho dňa a nedopustil, aby sa vrátil do domu svojho otca.

3. Tu David a Jonatan uzavreli smluvu, lebo ho miloval ako svoju dušu.

4. A Jonatan svliekol svoje rúcho, ktorým bol odetý, a dal ho Davidovi, i všetky svoje rúcha až po meč a luk svoj, a až po opasok.[1]

5. I vychádzal David, kamkoľvek ho Saul vysielal, a vo všetkom múdro sa choval; i ustanovil ho Saul nad bojovníkmi; a bol obľúbený v očiach všetkého ľudu, obzvláštne však pred tvárou služobníkov Saulových.

6. A keď sa David vracal po zabití Filišťana, vyšly ženy zo všetkých miest izraelských, spievajúc[2] a tancujúc, naproti Saulovi kráľovi, s bubnami veselosti a cymbalmi.

7. A prespevovaly ženy, hrajúc, tieto slová: Saul porazil tisíc, ale David desaťtisíc. (Nižšie 21, 11; Ekkl. 47, 7.)

8. I rozhneval sa Saul veľmi, lebo neľúbila sa tá reč jeho očiam. A riekol: Davidovi dali desaťtisíc, a mne dali tisíc; čože mu ešte zbýva (dať), len samé kráľovstvo?[3]

9. Preto hľadel Saul na Davida nedobrým okom od toho dňa a potom.

10. Ale nasledujúceho dňa napadol Saula zlý duch od Boha, tak že zúril vo svojom dome. David však hral svojou rukou jako každý deň (na harfe). A Saul držal kopiju vo svojej ruke,

11. a vyhodil ju v úmysle, že prebodne Davida až do steny; ale David odchýlil sa od jeho tvári dva razy.[4]

[1]) Ktoré mali na poli vo svojom ležaní.
[2]) Neskôr dal meč do svätého stánku v Nobe.

[1]) Týmto dokázal Jonatan svoje najúprimnejšie priateľstvo. Na východe aj dnes keď chce kto dokázať, že je priateľom na život a na smrť, dá mu svoj pás (opasok).
[2]) Spievaly striedave na slávu Davidovu, pričom, podľa východnej obyčaje, hraly na rozličných nástrojoch.
[3]) Už dávno ho trápi tajné podozrenie, teraz vypuklo ono a Saul sa zjavne žaluje.
[4]) David tieto úklady pripisoval viac pošetilosti než nenávisti kráľovej.

12. A Saul bál sa Davida preto, že Pán bol s ním, a od neho odstúpil.
13. Preto odstránil ho Saul od seba, a učinil ho predstaveným nad tisíc mužmi: i vychádzal a vchádzal pred očami ľudu.[1]
14. A na všetkých svojich cestách počínal si David múdre, a Pán bol s ním.
15. Keď Saul videl, že je veľmi múdry, počal mu vyhýbať.
16. Ale všetok Izrael i Juda miloval Davida, lebo on vchádzal a vychádzal pred nimi.
17. I riekol Saul Davidovi: Hľa, dcéra moja najstaršia, Merob, tú ti dám za manželku; buď len mužom zmužilým a bojuj boje Pánove. Saul si totiž myslel a riekol: Nebuď moja ruka na ňom, ale nech je na ňom ruka Filišťanov.[2]
18. I riekol David Saulovi: Kto som ja, alebo jaký je môj život, a rod môjho otca v Izraeli, aby som sa stal zaťom kráľovým?
19. A keď priblížil sa čas, že Merob, dcéra Saulova, mala byť daná Davidovi, daná bola Hadrielovi Molathitskému za manželku.[3]
20. A Mikol, druhá dcéra Saulova, milovala Davida. A oznámili to Saulovi, a ľúbilo sa mu to.
21. I riekol Saul: Dám mu ju, aby mu bola osídlom, a aby prišla na neho ruka Filišťanov. Preto riekol Saul Davidovi: Po druhý raz[4] budeš mojím zaťom dnes.
22. A rozkázal Saul svojim služobníkom: Povedzte Davidovi v mojej neprítomnosti, a rieknite: Hľa, ľúbiš sa kráľovi a všetci jeho služobníci ťa milujú. Buď tedy zaťom kráľovým!

[1]) Pri vojenských podujatiach ako prestavený tisícnik (tribun) stále bol medzi ľudom.
[2]) Čudný ten Saul! To šípi, že Boh Davidovi ustanovil dať kráľovstvo a predsa chce to ustanovenie Božie zmariť vydávaním Davida nebezpečenstvu smrti skrze Filišťanov.
[3]) David už po druhý raz bol zavedený. Mal dostať dcéru kráľovu po premožení Goliáša a teraz zasa.
[4]) Hebr.: po druhý raz. Po prvý raz, keď David mal dostať Merob. Saul kladie ťažkú podmienku; keď ju David splní, neopováži sa ju odoprieť.

23. A služobníci Saulovi hovorili do uší Davidovi všetky tie slová. A David riekol: Či sa vám to zdá byť malou vecou, stať sa zaťom kráľovým? Ja som muž chudobný a nepatrný.[1]
24. A služobníci oznámili Saulovi a riekli mu: tieto slová povedal David.
25. Saul zas riekol: Takto hovorte Davidovi: Kráľ nepotrebuje vena, ale len sto obriezok filištinských, aby sa stala pomsta nad nepriateľmi kráľovými. Saul totiž zamýšľal tak dať Davida do rúk Filišťanov.
26. A keď oznámili služobníci Davidovi slová, ktoré povedal Saul, ľúbila sa (tá) reč očiam Davidovým, aby sa stal zaťom kráľovým.
27. A po niekoľkých dňoch vstal David a odišiel s mužmi, ktorí pod ním boli, a porazil z Filišťanov dvesto mužov, doniesol ich obriezky, a vyčítal ich kráľovi, aby bol jeho zaťom. Dal mu tedy Saul Mikol, svoju dcéru, za manželku.
28. I Saul videl a srozumel, že Pán je s Davidom. A Mikol, dcéra Saulova, ho milovala.[2]
29. Tu sa počal Saul väčšmi báť Davida, a Saul bol nepriateľom Davidovi po všetky dni.
30. A opäť vystúpili kniežatá Filišťanov, ale ako začali vystupovať, David opatrnejšie si počínal proti nim nad všetkých služobníkov Saulových; a jeho meno stalo sa veľmi slávnym.

HLAVA 19.

Saul rozkázal Davida zabiť; Davida zachránil Jonatan; David utiekol pred Saulom.

1. I riekol Saul Jonatanovi, svojmu synovi, a všetkým svojim služobníkom,

[1]) V tom čase sa manželky kupovaly a platily. David bol z chudobného rodu a mal sedem bratov, i nemohol pomýšľať na to, vziať si dcéru kráľovskú. Preto hovoril, že je chudobný a nepatrný.
[2]) To utvrdilo kráľa v podozrení, že David určený je za jeho nástupcu. Mikol má otca na to, aby zadržal slovo. Boh všetko tak spravuje, aby David bez naštrbenia cesti Saulovej mohol byť kráľom. Nech len Saul vyplní svoj sľub a dá mu svoju dcéru za manželku. Tak dostal sa budúci kráľ do rodiny Saulovej.

aby zabili Davida. Ale Jonatan, syn Saulov, veľmi miloval Davida.

2. I oznámil (to) Jonatan Davidovi a riekol: Hľadá ťa môj otec Saul zabiť; preto chráň sa, prosím, zajtra: schovaj sa a zostaň skrytý!

3. Ale ja, keď vyjdem s otcom, stáť budem vedľa neho na poli, kdekoľvek budeš; a budem hovoriť svojmu otcovi o tebe, a čokoľvek zbadám, oznámim ti.

4. I hovoril Jonatan Saulovi, svojmu otcovi, o Davidovi dobré veci, a riekol mu: Nehreš, kráľu, proti svojmu služobníkovi Davidovi, lebo (nič) nezavinil proti tebe, a jeho skutky sú ti veľmi dobré.

5. On položil i svoju dušu do ruky svojej a zabil Filišťana a učinil Pán veľké vyslobodenie všetkému Izraelu; videl si to a tešil si sa. Prečo by si sa tedy prehrešil proti krvi nevinnej, zabíjajúc Davida, ktorý je bez viny?

6. Keď toto Saul počul, smierený rečou Jonatanovou, prísahal: Žije Pán, nebude zabitý.

7. I zavolal Jonatan Davida a oznámil mu všetky tieto reči; i uviedol Jonatan Davida k Saulovi, a bol pred ním jako včera a predvčerom.[1]

8. A keď zasa vypukla vojna, vyšiel David a bojoval proti Filišťanom; a porazil ich porážkou veľkou, a utiekli pred jeho tvárou.

9. V tom vošiel zlý duch od Pána do Saula, ktorý sedel vo svojom dome a držal v ruke kopiju: a David hral svojou rukou (na harfe).

10. A Saul hľadel pribodnúť Davida kopijou ku stene; ale David sa uchýlil od tvári Saulovej, a kopija bez úrazu vrazila do steny, a David zachránil sa útekom tej noci.

11. Potom poslal Saul svojich služobníkov do domu Davidovho, aby ho strážili a ráno zabili. Ale Mikol, jeho manželka, oznámila to Davidovi a riekla: Jestli sa nezachrániš tejto noci, zajtra zomrieš.

12. Spustila ho oblokom: a on odišiel; utiekol a zachránil sa.

13. Michol však vzal sochu,[1] uložila ju do postele, a chlpatú kožu z kozy položila na jej hlavu, a prikryla ju šatami.

14. A Saul poslal drábov, aby chytili Davida: a bolo im povedané, že je nemocný.

15. I poslal Saul opäť poslov, aby obzreli Davida a riekol: Prineste ho ku mne na posteli, nech je zabitý!

16. A keď poslovia prišli, našli na posteli sochu a koziu kožu na jej hlave.

17. Tedy riekol Saul Mikole: Prečo si ma tak oklamala a pustila si môjho nepriateľa, aby utiekol? A Mikol odpovedala Saulovi: Lebo mi riekol: Pusť ma, ináč ťa zabijem!

18. Keď sa David tak útekom zachránil, prišiel k Samuelovi do Ramaty, a oznámil mu všetko, čo mu učinil Saul; i odišli, on a Samuel, a bydleli v Naiote.

19. Ale oznámené i povedané bolo Saulovi: Hľa, David je v Naiote u Ramaty.

20. Tedy poslal Saul drábov, aby chytili Davida; ktorí keď videli zástup prorokujúcich[2] prorokov, a Samuela na ich čele, sostúpil duch Pánov i na nich, a počali aj oni prorokovať.[3]

21. Keď to zvestovali Saulovi, poslal opäť druhých poslov: a prorokovali aj tí. A zas poslal aj tretích poslov, ktorí tiež prorokovali. I rozhneval sa Saul veľmi,

22. odišiel i sám do Ramaty, a prišiel až k veľkej studni, ktorá je v Socho, i pýtal sa a riekol: Na ktorom mieste je Samuel a David? A povedané mu bolo: Hľa, v Naiote u Ramaty sú.

---

[1]) Zasa do rodiny prijatý, z ktorej bol vyhodený (18, 3.), zasa obdržal úrad zbrojnoša a psalmistu (v. 9.) a ani úrad vodcu nesložil (v. 8). Ale nestálosť kráľova sa nepremenila.

[1]) Iste podobu ľudskú, aby sa nazdali, že je David v posteli.

[2]) Spievali nábožné piesne, azda o nevinnosti Davidovej a o úkladoch Saulových.

[3]) Sväté spevy a vážny výzor Samuela sa ich tak dotkly, že nemali smelosti chytiť Davida. — Započali i oni spievať v nadšení.

23. A odišiel do Naiotu u Ramaty, a vstúpil i na neho duch Pánov a išiel, a idúc prorokoval, dokiaľ neprišiel do Naiotu u Ramaty.[1]

24. A vysvliekol sa i on zo svojich šiat[2] a prorokoval s ostatnými pred Samuelom, a ležal nahý celý[3] ten deň i noc. Odtiaľ povstalo i príslovie: Či je i Saul medzi prorokmi?

HLAVA 20.

Jonatan obnovuje smluvu s Davidom; zastáva ho pred Saulom; rozišli sa.

1. V tom utiekol David z Naiotu,[4] ktorý je u Ramaty a prijdúc, hovoril pred Jonatanom: Čo som učinil? Aká je moja neprávosť, a jaký je môj hriech proti tvojmu otcovi, že hľadá moju dušu?[5]

2. Ktorý mu riekol: Odstúp to, neumrieš! Lebo neučiní môj Otec ničoho veľkého ani malého, bez toho, žeby mi to prv neoznámil; tedy len túto vec zamlčal by môj otec predo mnou? Nie, to sa nestane!

3. A zasa prísahal[6] Davidovi. A ten riekol: Tvoj otec vie iste, že som našiel milosť v tvojich očiach, a povie: Nech nevie o tom Jonatan, aby sa azda nezarmútil. Istotne, jako že žije Pán, a jako že žije tvoja duša, (tak rečeno) len jeden krok je medzi mnou a smrťou.

4. A Jonatan riekol Davidovi: Čokoľvek mi riekne tvoja duša, učiním za teba.

5. A David riekol Jonatanovi: Hľa, zajtra bude nový mesiac,[1] a ja podľa obyčaje zasedávam vedľa kráľa k jedlu; prepusť ma, aby som sa skryl na poli až do večera dňa tretieho.

6. Ak sa tvoj otec bude obzerať a mňa hľadať, odpovedz mu: David ma prosil, aby smel rýchle odísť do Betlema, svojho mesta, lebo tam sú slávne obety pre všetku jeho rodinu.[2]

7. Ak povie: Dobre; pokoj bude tvojmu služobníkovi; ale ak sa rozhnevá, vedz, že sa doplnila jeho zlosť.[3]

8. A tak učiň milosrdenstvo so svojím služobníkom, lebo smluvou Pánovou zaviazal si ma, svojho služobníka, k sebe. Ale jak je nejaká neprávosť na mne, ty ma zabi, a neuvádzaj ma k tvojmu otcovi.

9. A Jonatan riekol: Odstúp to od teba, lebo ak sa dozviem istotne, že zlosť môjho otca naplnila sa proti tebe, to nemôže ani byť, aby som ti to neoznámil.

10. A David odpovedal Jonatanovi: Kto mi to oznámi, ak ti tvoj otec azda niečo tvrdého o mne odpovie?

11. A Jonatan riekol Davidovi: Poď, a vyjdeme von, do poľa. A keď vyšli oba do poľa,

12. riekol Jonatan Davidovi: Pane, Bože izraelský! Ak poznám úmysel svojho otca zajtra alebo pozajtri, a bude to čo dobrého o Davidovi, a jestli nepošlem hneď k tebe, a neoznámim ti to:

13. toto nech učiní Pán Jonatanovi a toto nech pridá. Ale ak bude trvať zlosť môjho otca proti tebe, zjavím to tvojmu uchu, a prepustím ťa, aby si odišiel v pokoji, a Pán bol s tebou, ako býval s mojím otcom.

14. A dokiaľ budem žiť, učiníš so mnou milosrdenstvo Pánovo;[4] ba keby som i umrel,

15. neodnímeš svojho milosrdenstva od môjho domu až na veky. Až bude

---

[1]) Spieval, dokiaľ neprišiel do príbytku Samuelovho. Je to tu tak, ako s Balámom, ktorý proti svojej vlastnej vôli a proti svojmu národu blahorečil Izraelitom. Tak i Saula donútila milosť Božia spievať, hoci za iným cieľom išiel.

[2]) Z vrchných šiat ako ostatní proroci. Lebo vrchná šata bol plášť, ktorý na sebe nosili. Aby im plášť pri spevoch, ktoré s istými pohybami boly spojené, neprekážal, museli ho svliecť.

[3]) Rozumieť sa má: len v spodných šatách. Zvláštny pohyb bol pri pobožnosti, že padli na tvár a tak ležali dlhší čas.

[4]) David utiekol pravdepodobne počas svätých spevov.

[5]) Čihá na môj život.

[6]) Vernosť a priateľstvo.

[1]) Vtedy sa obetovaly slávnostné obety a pritom odbavovaly sa i obetné hostiny za viac dní.

[2]) Bola to ročitá obeta. (Srov. 13, 20.)

[3]) Že si umienil ma zabiť, a dni moje sú spočítané.

[4]) Keď budeš mať moc, keď budeš kráľom.

vykoreňovať Pán nepriateľov Davidových so zeme, do jedného, nech nie je odňatý Jonatan svojmu domu.[1] Ale nech odplatí Pán nepriateľom Davidovým!

16. Tak uzavrel Jonatan smluvu s domom Davidovým, a Pán pomstil sa na nepriateľoch Davidových.

17. A Jonatan dovŕšil ešte raz prísahu[2] Davidovi, preto, že ho miloval; ako dušu svoju, tak ho miloval.

18. I riekol Jonatan: Zajtra je nový mesiac, a budú sa dopytovať na teba;

19. lebo ťa nebude na tvojom meste pozajtri. Sostúp teda rýchlo a iď na miesto, kde si sa skrýval v deň, v ktorý je dovolené pracovať, a seď pri kameni, ktorého meno je Ezel.[3]

20. A ja vystrelím k nemu tri strely, akoby som sa cvičil strieľať do cieľa.

21. Pošlem aj chlapca a poviem mu: Iď a dones mi strely.

22. Keď poviem chlapcovi: Hľa, strely sú pred tebou, vezmi ich: ty prijď ku mne, lebo budeš mať pokoj a nestane sa nič zlého, (jako že) živý je Pán. Ale keď poviem chlapcovi: Hľa, strely sú za tebou: — iď v pokoji, lebo ťa prepustil Pán.

23. A o slove, čo sme mluvili,[4] ja i ty, Pán nech je večne (svedkom) medzi mnou a tebou.

24. Tak skryl sa David na poli. A prišiel nový mesiac, a kráľ zasadnul jesť chlieb.[5]

25. A keď kráľ sedel na svojej stolici (dľa obyčaje), ktorá bola u steny, vstal[6] Jonatan a sadol si naproti, Abner vedľa kráľa, a miesto Davidovo ostalo prázdne.

26. A neriekol Saul nič toho dňa, lebo si myslel, že sa mu azda prihodilo, že nie je čistý, ani očistený.

27. Ale keď svitol druhý deň po nove mesiaca, a miesto Davidovo zasa bolo prázdne, riekol Saul Jonatanovi, svojmu synovi: Prečo neprišiel syn Izaiho ani včera, ani dnes k jedlu?

28. A Jonatan odpovedal Saulovi: Prosil ma snažne, aby smel ísť do Betlehema.

29. I riekol: Prepusť ma, lebo slávnostná obeť je v meste, jeden z mojich bratov ma povolal; tedy jestli som našiel milosť v tvojich očiach, pôjdem spešne a pozrem svojich bratov. Pre túto príčinu neprišiel k stolu kráľovmu.

30. A rozhneval sa Saul na Jonatana a riekol mu: (Ty), syn ženy, muža samovoľne chytajúcej,[1] či neviem, že miluješ syna Izaiho, k svojej hanbe a k hanbe nečestnej svojej matky?

31. Lebo po všetky dni, dokiaľ bude syn Izaiov žiť na zemi, nebudeš upevnený ani ty, ani tvoje kráľovstvo. Preto pošli pre neho hneď teraz a priveď ho ku mne, lebo je synom smrti.

32. Jonatan odpovedal Saulovi, svojmu otcovi a riekol: Prečo má umrieť? Čo učinil?

33. I chytil Saul rýchle kopiju, aby ho zabil. A Jonatan porozumel, že je otec rozhodnutý Dávida zabiť.[2]

34. Preto vstal Jonatan od stola rozpálený hnevom, a nejedol druhého dňa nového mesiaca pokrmu, lebo sa zarmútil pre Davida, že ho potupil jeho otec.

35. A keď svitlo ráno, prišiel Jonatan na pole podľa dohovoru s Davidom, a malý chlapec s ním.

36. I riekol svojmu chlapcovi: Iď, a dones mi strely, ktoré vystrelím. A keď chlapec bežal, vystrelil (druhú) strelu ďaleko pred chlapca.

37. I prišiel chlapec na miesto strely,

---

[1]) Počituj ma za nepriateľa, jestli zrušim túto prísahu; ale Pán nech sa za to vypomstí na mne, jako i na všetkých nepriateľoch Davidových.

[2]) Len Jonatan prísahá.

[3]) Ezel znamená rozlúčku, lebo sa tam lúčiť mali.

[4]) Že to oba vyplníme.

[5]) Na slávnostnej hostine, ktorú slávili Židia na nové mesiace.

[6]) Aby sa poklonil kráľovi a zaujal miesto u stoła.

[1]) Alebo: Synu prevrátenosti a urputnosti.

[2]) Aby svojmu rodu zachoval trón.

ktorú Jonatan vystrelil: a Jonatan volal za chlapcom a riekol: Hľa, tamto je strela, ďalej za tebou.

38. A opäť volal Jonatan za chlapcom a riekol: Chytro pospeš, nestoj! A tak posbieral chlapec Jonatanov strely a priniesol ich k svojmu pánovi.

39. A nič nevedel, o čo ide: lebo len Jonatan a David vedeli o tej veci.

40. I dal Jonatan svoju zbraň chlapcovi a riekol mu: Iď, a zanes to do mesta.

41. A keď chlapec (sluha) odišiel, vstal David s miesta, ktoré ležalo k poludniu, padol na tvár na zem a poklonil sa trikrát: potom pobozkali sa a plakali spolu, ale David väčšmi.

42. I riekol Jonatan Davidovi: Iď v pokoji! Čo sme si oba prisahali v mene Pánovom, hovoriac: Pán nech je (svedkom) medzi mnou a tebou a medzi mojím semenom a tvojím semenom až na veky.[1]

43. A David sa sobral a odišiel, ale i Jonatan išiel do mesta.

HLAVA 21.

David prišiel do Nobe a odtiaľ ku kráľovi Achisovi do Gét.

1. Tedy prišiel David do Nobe[2] ku kňazovi Achimelechovi; a ľaknul sa Achimelech, že prišiel David. I riekol mu: Prečo si ty sám a nikoho niet s tebou?

2. I riekol David kňazovi Achimelechovi: Kráľ mi prikázal vec a riekol: Nech nikto nedozvie sa o tej veci, pre ktorú ťa posielam a jaké rozkazy som ti dal. Preto i služobníkom svojim som vykázal tie a tie miesta.[3]

3. Teraz však, ak máš čo pri ruke, daj mi aspoň päť chlebov, alebo čo najdeš.

4. Tu odpovedal kňaz Davidovi a riekol mu: Obyčajných chlebov nemám pri ruke, ale len chlieb posvätný; len či sú čistí služobníci, obzvláštne od žien?

5. A David odpovedal kňazovi a riekol mu: Aspoň čo sa žien týka, zdržali sme sa od včerajška a zavčerajška, jako sme vyšli, a nádoby[1] služobníkov boly sväté: a hoci je cesta táto poškvrnená; ale dnes i ona bude posvätená, i nádoby (ich).[2]

6. Nato dal mu kňaz posvätný chlieb, lebo nebolo tam chleba, len chleby obetné, ktoré boly vzaté od tvári Pánovej, aby boly položené chleby teplé.[3]
(Mat. 12, 3. 4.)

7. A bol tam toho dňa jeden muž zo služobníkov Saulových vnútri v stánku[4] Pánovom; a meno jeho Doeg idumejský, najmocnejší[5] z pastierov Saulových.

8. I riekol David Achimelechovi: Či nemáš tu pri ruke kopiju alebo meč? Lebo svojho meča ani (druhej) svojej zbrane nevzal som si sebou, keďže reč kráľova súrila.

9. A kňaz riekol: Hľa, tu je meč Goliáta, Filišťana, ktorého si zabil v údolí Terebintov, zavinutý je v plášť za efodom; ak chceš si ho vziať, vezmi si,[6] lebo tu niet iného mimo toho. I riekol David: Nemá ten sebe podobného, daj mi ho.

10. Tedy vstal David a utiekol v ten deň pred Saulom a prišiel k Achisovi,[7] kráľovi v Gét.

---

[1]) Dodaj: Nech trvá, nech sa stane. Tento koniec sa pri prisahách v Písme sv. často vynecháva.

[2]) Nobe bolo kňazské mesto v pokolení Beniaminovom.

[3]) David si tu dovolil malý podvod zo strachu, že ho Achimelech vydá kráľovi. Hoci to bol všedný hriech, predsa luhať nikdy neslobodno. Začo ho aj Pán potrestal (hl. 22).

[1]) Nádoby = telá jako I. Tes. 4, 4. Pohlavné údy.

[2]) Keby cesta zdochlinou (III. Mojž. 11, 39.) alebo pohanmi bola znečistená, oni sa ňou nepoškvrnili, ba cesta sa skrze nich očistila.

[3]) Čo sa každú sobotu stávalo.

[4]) V predsieni; azda nejakú pobožnosť chcel konať.

[5]) Dozorca nad pastiermi.

[6]) Meč bol síce Bohu darovaný, ale jako chleby, tak mohol sa vziať i meč v prípade najväčšej potreby.

[7]) V žalme 34, 1. Achis sa nazýva Abimelech, t. j. „kráľov otec", čo znamenalo kráľovský titul.

11. A služobníci Achisovi riekli mu, keď videli Davida: Či toto nie je David, kráľ zeme?[1] Či tomuto nespievali po zástupoch: zabil Saul tisíc, ale David desaťtisíc? (Vyššie hl. 18, 7.)

12. I vzal si David tie reči k srdcu, a bál sa veľmi Achiása, kráľa Gét.

13. A premenil ústa svoje pred nimi, a padal im medzi rukami, a búchal do dverí brány a sliny mu tiekly po brade.[2]

14. Tu riekol Achis k svojim služobníkom: Videli ste človeka bláznivého: prečo ste ho priviedli ku mne?

15. Či máme biedu o bláznov, že ste toho priviedli, aby bláznil predo mnou? Tento má vojsť do môjho domu?

HLAVA 22.

David sa skrýva pred Saulom. Doeg osočoval Achimelecha a kňazov pred Saulom; Saul ich dal povraždiť.

1. A tak odišiel David odtiaľ, a utiekol do jaskyne Odollam.[3] Keď to počuli jeho bratia a všetok dom jeho otca, išli tam k nemu.[4]

2. A išli sa k nemu všetci, ktorí boli v úzkosti postavení, dlhami obťažení a v horkosti ducha; i stal sa im vodcom, a bolo ich s ním asi štyristo mužov.

3. A odtiaľ odišiel David do Masfy, ktoré (mesto) je v Moab; a riekol kráľovi moabskému: Prosím, nech ostane môj otec a moja matka s vami, kým sa nedozviem, čo mi učiní Boh.

4. A nechal ich u kráľa moabského: a zostali u neho po všetky dni, dokiaľ bol David na tom hrade.

5. I riekol prorok Gád Davidovi: Neostávaj na (tom) hrade, vstaň a iď do zeme judskej. A David odišiel, a prišiel do lesa Haret.[1]

6. Tu počul Saul, že sa zjavil David a mužovia, ktorí boli s ním. Keď Saul meškal v Gabaa a bol v háji, ktorý je u Ramy,[2] a držal v ruke kopiju,[3] a všetci jeho služobníci stáli okolo neho;

7. riekol svojim služobníkom, ktorí stáli pri ňom: Počujte synovia Jemini! Či vám všetkým dá syn Izaiov polia a vinice, a všetkých vás učiní predstavenými nad tisícami a stotinami,

8. lebo všetci ste sa sprisahali proti mne a niet, kto by mi niečo oznámil, obzvláštne, keď i môj syn učinil smluvu so synom Izaiovým? Niet, kto by mňa poľutoval z vás, ani kto by mi niečo oznámil, preto, že môj syn pobúril proti mne môjho služobníka, ktorý mi úklady strojí až do dnes.

9. I odpovedal Doeg idumejský, ktorý tam stál, a bol prvý medzi služobníkmi Saulovými[4]: Videl som, hovorí, syna Izaiovho v Nobe u kňaza Achimelecha, syna Achitobovho;

10. ktorý sa radil Pána o ňom a dal mu pokrmu; ale i meč Goliata Filišťana mu dal.

11. Tedy poslal kráľ, aby zavolali kňaza Achimelecha, syna Achitobovho, a všetok dom jeho otca, kňazov, ktorí boli v Nobe, a tí všetci prišli ku kráľovi.

12. A riekol Saul Achimelechovi: Slyš, synu Achitobov! Ktorý odpovedal: Tu som, pane!

13. I riekol mu Saul: Prečo ste sa sprisahali proti mne, ty a syn Izaiov? Lebo dal si mu chleby a meč, a radil si sa o ňom Boha, aby povstal proti mne, a úklady mi strojil až do dnes?

14. Achimelech odpovedal kráľovi a riekol: A kto je tak verný zo všetkých tvojich služobníkov ako David, zať kráľov, a plniaci tvoje rozkazy a slávny v tvojom dome?

---

[1]) Ten víťazný vojvoda.

[2]) David počuje slová závisti, utieka sa k lsti; pretvára sa za blázna a šialeného, aby ušiel smrti; lebo šialenci dľa názoru Východu stoja pod zvláštnou ochranou Božou.

[3]) Ležala neďaleko Betlehemu (v. 3); ztadiaľ dostať sa snadno do zeme moabskej.

[4]) Príbuzní vedeli o jeho pomazaní a prišli zo strachu, že sa Saul na nich vypomstí, keď nemôže do rúk dostať Davida.

[1]) Na horách Juda.

[2]) Hebr.: Keď Saul pod tamariskou na hore sedel.

[3]) Znamenie svojej kráľovskej moci.

[4]) Doeg bol prvý medzi pastiermi (21. 7).

15. Či som sa dnes začal radiť Boha o ňom? Odstúp to odo mňa, nech nepredpokladá kráľ také veci proti svojmu služobníkovi v celom dome otca môjho; lebo nevedel tvoj služobník o tejto veci nič, ani málo ani moc.

16. Ale kráľ riekol: Smrťou zomrieš, Achimelechu, ty a všetok dom tvojho otca.[1]

17. I riekol kráľ drabantom, ktorí stáli okolo neho: Obráťte sa a pobite kňazov Pánových; lebo ich ruka je s Davidom: (hoci) vedeli, že utekal, neoznámili mi. Ale služobníci kráľovi nechceli vystrieť svojej ruky na kňazov Pánových.

18. Tu riekol kráľ Doegovi: Obráť sa ty a obor sa na tých kňazov. A Doeg idumejský obrátil sa a oboril sa na kňazov, a pobil toho dňa osemdesiatpäť mužov oblečených v efod ľanový.

19. A Nobe, mesto kňazské, vyhubil ostrím meča, mužov i ženy, maličkých i požívajúcich prsia; voly i osly, i ovce (pobil) ostrím meča.

20. Len jeden syn Achimelecha, syna Achitobovho, ktorého meno bolo Abiatar, vyviaznul a utiekol k Davidovi,

21. a oznámil mu, že Saul pobil kňazov Pánových.

22. I riekol David Abiatarovi: Vedel som toho dňa, že, keď tam bol Doeg idumejský, zaiste oznámi to Saulovi. Ja som príčina smrti všetkých duší (príslušníkov) tvojho otca.

23. Zostaň u mňa, neboj sa; lebo kto bude hľadať moju dušu, hľadať bude[2] i tvoju: a budeš so mnou zachránený.

[1]) Achimelech uisťuje Saula na svoje slovo, jako hlavný kňaz, že nevie o nijakom nepriateľskom spiknutí; a Saul ho jednako vydáva na smrť: taká jeho ukrutnosť je následok toho, že sa spustil Boha.

[2]) Jedných budeme mať nepriateľov, rovnakú od Boha prisľúbenú zvláštnu ochranu.

HLAVA 23.

David oslobodil mesto Keilu od Filišťanov; uteká na púšť a skrýva sa.

1. Tedy oznámili Davidovi a riekli: Hľa, Filišťania dobývajú Keilu[1]) a lúpia humná!

2. Preto radil sa David Pána[2]) a riekol: Či mám isť a poraziť tých Filišťanov? A riekol Pán Davidovi: Iď, porazíš Filišťanov a Keilu oslobodíš.

3. Ale mužovia (ktorí boli s Davidom), riekli mu: Hľa, bojíme sa, keď sme tu v Judstve; čím viac, keď pôjdeme do Keile proti vojskám Filištinským?

4. Opäť radil sa David Pána, ktorý odpovedal a riekol mu: Vstaň a iď do Keily, lebo ja vydám Filišťanov do tvojej ruky.

5. Tedy odišiel David a jeho mužovia do Keily, a bojoval proti Filišťanom, a odohnal ich dobytok a potrel ich porážkou veľkou: tak vyslobodil David obyvateľov Keily.

6. Ale v tom čase, keď utekal Abiatar, syn Achimelechov, k Davidovi a prišiel do Keily, mal so sebou i efod.

7. A oznámili Saulovi, že David prišiel do Keily, i riekol Saul: Vydal ho Boh do mojich rúk a zatvorený je, lebo vstúpil do mesta, v ktorom sú brány a závory.

8. A Saul rozkázal všetkému ľudu, aby sostúpil do boja ku Keile a obľahol Davida a jeho mužov.

9. Keď sa to David dozvedel, že mu Saul potajomky strojí zlé, riekol kňazovi Abiatarovi: Prines efod.[3])

10. I riekol David: Pane, Bože izraelský, tvoj služobník počul zvesť, že sa Saul chystá prijsť ku Keile, aby zkazil to mesto pre mňa.

11. Či ma vydajú mužovia keilskí do jeho rúk? A či sostúpi Saul, ako počul tvoj služobník? Pane, Bože izraelský,

[1]) Blízko hranice Filišťanov.

[2]) Skrze hlavného kňaza Abiatara (22, 20), s ktorým i Gád bol u Davida. Saula proroci a kňazi opustili.

[3]) Obleč sa, a poraď sa Pána o mojej veci.

oznám to svojmu služobníkovi. A Pán riekol: Sostúpi.

12. I riekol David: Či vydajú mňa mužovia keilskí a mužov, ktorí sú so mnou, do rúk Saulových? A Pán riekol: Vydajú.

13. Na to vstal David a jeho mužovia — asi šesťsto — a vyjdúc z Keily, sem a tam sa túlali neistí. Keď Saulovi povedali, že David utiekol z Keily a že vyviaznul, nespomínal toho ťaženia.

14. A David zdržoval sa na púšti, na miestach najbezpečnejších a zostal na hore púšti Zif, (na lesnatom vrchu). Saul však hľadal ho po všetky dni,[1] ale nedal ho Boh do jeho rúk.

15. A David videl, že vyšiel Saul, aby hľadal jeho dušu; ale David bol na púšti Zif v lese.

16. Vtedy vstal Jonatan, syn Saulov, a odišiel k Davidovi do lesa a posilnil jeho ruku[2] v Bohu; a riekol mu:

17. Neboj sa: lebo nenajde ťa ruka môjho otca Saula, a ty budeš kráľovať nad Izraelom, a ja budem druhým po tebe; ale i Saul, môj otec, to vie.

18. A tak učinili[3] oba smluvu pred Pánom: a David zostal v lese a Jonatan vrátil sa do svojho domu.

19. Ale Zifania prišli ku Saulovi do Gabaa a riekli: Hľa, či sa David neskrýva u nás na miestach najbezpečnejších v lese, (na vŕšku Hachila), ktorý je na pravej strane púšti? (Nižšie 26, 1.)

20. Preto teraz sijď dolu, ako žiadala tvoja duša sostúpiť; a našou vecou bude, aby sme ho dali do rúk kráľových.

21. I riekol Saul: Požehnaní vy od Pána, že ste ma poľutovali!

22. Iďte tedy, prosím, a pilnejšie všetko pripravte, a čím opatrnejšie čiňte, a prezrite miesto, kde býva jeho noha, jako i kto ho tam videl; lebo si myslí o mne, že lstive za ním číham.

23. Vypátrajte a vyzveďte všetky jeho skrýše, v ktorých sa skrýva, a vraťte sa ku mne s vecou istou, aby som šiel s vami: A hoci by sa i v zemi našej[1] skrýval, budem ho hľadať po všetkých tisícoch judských.

24. Oni sa sobrali a odišli do Zifu pred Saulom. David však a jeho mužovia boli na púšti Maon;[2] na rovinách na pravo Jesimonu.

25. Lebo jako vytiahol Saul a jeho pomocníci hľadať ho, a oznámené to bolo Davidovi, ten šiel hneď dolu ku Skale a zostal na púšti Maon. Keď to počul Saul, prenasledoval Davida na púšti Maon.

26. A tak Saul tiahol s jednej strany hory, a David a jeho mužovia boli na druhej strane hory; a David už pochyboval, že by mohol ujsť od tvári Saulovej, lebo Saul a jeho mužovia jako v obruči obkľučovali Davida a jeho mužov, aby ich zajali.

27. Tu prišiel posol k Saulovi a riekol: Pospeš a poď, lebo Filišťania vtrhli do zeme.[3]

28. Preto prestal Saul prenasledovať Davida, a obrátil sa a tiahol proti Filišťanom. Preto nazval to miesto Skalou rozdeľujúcou.[4]

HLAVA 24.

David mohol zabiť Saula, ale ho nezabil; Saul poznal nevinnosť Davidovu i uzavrel s ním smluvu.

1. David odišiel odtiaľ a zdržoval sa na bezpečných miestach[5] Engaddi.

2. A keď sa navrátil Saul od prenasledovania Filišťanov, oznámili mu a riekli: Hľa, David je na púšti Engaddi.

3. Tedy vzal Saul tritisíc vybraných

[1]) Kým ho neprestal hľadať.
[2]) Posilnil ho nádejou na istú pomoc Božiu.
[3]) Obnovili.

[1]) V pokolení Juda.
[2]) Maon bola asi tri hodiny od Zif. Medzi Maon a Zif ležal Karmel. Púšť Zif ležala medzi Zif a Mŕtvym morom. Vršok Hachila jako púšť Maon ležaly na juhu púšti Zif.
[3]) Boh zastaral sa do toho, aby David vo svojej dôvere k Bohu bol posilnený a Zifskí za svoju zradu zahanbení.
[4]) Preto, že sám Boh divotvorným spôsobom oddelil Saula od Davida.
[5]) Na príkrych horách.

mužov zo všetkého Izraela a šiel hľadať Davida a jeho mužov i po najpríkrejších skalách, ktoré sú priechodné len samým kamzíkom.

4. Tak prišiel k ohradám ovčím, ktoré boly vedľa cesty. A bola tam jaskyňa, do ktorej vstúpil Saul na potrebu: David však a jeho mužovia skrývali sa vo vnútornej čiastke tej jaskyne.

5. A riekli Davidovi služobníci: Hľa, deň, kedy ti hovorí Pán: Ja ti vydám tvojho nepriateľa, aby si mu učinil, čo bude milé pred tvojima očima. Tedy David vstal a potichu odrezal kraj plášťa Saulovho.

6. Potom bilo srdce Davidovi,[1] že odrezal kraj plášťa Saulovho.

7. I riekol svojim mužom: Pán ma milostive uchovaj, aby som učiniť mal tú vec môjmu pánovi, pomazanému Pánovmu, že by som vystrel svoju ruku na neho, lebo je pomazaný Pána!

8. I obmäkčil David mužov svojich (tými) slovmi a nedal im povstať proti Saulovi. A Saul vyšiel z jaskyne a bral sa svojou cestou.

9. Ale vstal i David za ním, a keď šiel z jaskyne, volal za Saulom a riekol: Pane môj, kráľu! I obzrel sa Saul: a David sohnul sa k zemi a poklonil sa,

10. i riekol Saulovi: Prečo počúvaš ľudské reči, ktoré hovoria, že David hľadá zlé proti tebe?

11. Hľa, dnes vidia tvoje oči, že ťa vydal Pán do mojej ruky v jaskyni; i pomyslel som, že ťa zabijem, ale odpustilo ti oko moje; lebo som riekol: Nevystrem svojej ruky na môjho pána, lebo je pomazaný Pána.

12. Áno, otče môj,[2] pozri a poznaj kus svojho plášťa v ruke mojej! Lebo keď som rezal kraj tvojho plášťa, nechcel som vystrieť svojej ruky na teba; poznaj a viď, že v mojej ruke niet zlého, ani neprávosti; ani som nezhrešil proti tebe: a ty úklady činíš mojej duši, aby si mi ju odňal.

13. Nech súdi Pán medzi mnou a tebou, a nech sa za mňa vypomstí Pán na tebe; ale moja ruka nech nebude na tebe.

14. Jako i v starom prísloví sa hovorí: Z bezbožných vychádza bezbožnosť: teda moja ruka nech nebude na tebe.[1]

15. Koho prenasleduješ, kráľu izraelský? Koho prenasleduješ? Psa mŕtveho prenasleduješ a jednu blchu.[2]

16. Pán buď sudcom a nech súdi medzi mnou a tebou; nech vidí a súdi moju záležitosť a vyslobodí ma z tvojej ruky.

17. A keď David dohovoril tieto reči k Saulovi, riekol Saul: Či je to tvoj hlas, synu môj Davide? A pozdvihol Saul hlas svoj a plakal.[3]

18. I riekol Davidovi: Spravedlivejší si ty nežli ja; lebo ty si mi preukazoval dobrodenia: a ja odplácal som sa ti zlým.

19. A ty ukázal si aj dnes, čo dobrého si mi učinil: ako ma vydal Pán do tvojej ruky a nezabil si ma.[4]

20. Lebo ktože dopadne nepriateľa svojho a prepustí ho po dobrej ceste?[5] Ale Pán podobne nech ti odplatí za to, čo si mi dnes učinil!

21. A teraz, keďže viem, že istotne budeš kráľovať, a vo tvojej ruke držať kráľovstvo izraelské:

22. prisahaj mi na Pána, že nevyplieniš môjho semena po mne, a nevyhladíš mena môjho z domu otca môjho.[6]

---

[1]) Pri odrezávaní napadlo ho pokušenie zabiť ho, ale sa premohol. Toto premoženie seba bolo iste viac než víťazstvo nad Goliášom. Kresťane, nasleduj ho aj ty. (Chrysostomus.)

[2]) Svojho prenasledovateľa menuje otcom, a menuje ho pánom, hoci už sám obdržal pomazanie za kráľa, a ten pozbavený bol milosti. (Theodor.)

[1]) Lebo nechcem byť pripočítaný k bezbožným.

[2]) Spôsob mluvy na Východe a značí maličkosť. Aj ľud náš hovorí kúsok ako blcha.

[3]) Svedomie vytýka Saulovi jeho nespravedlivosť a ukrutnosť; vidí, že márne namáha sa odstrániť Davida.

[4]) Hebr.: Ty ukázal si dnes, že mi činíš dobre, lebo hoci ma Pán zavrel do tvojích rúk, ty si ma nezabil.

[5]) V pokoji a bez ublíženia.

[6]) Moju rodinu z pokolenia môjho nezničíš.

23. A tak prisahal David Saulovi.[1] I odišiel Saul do svojho domu: a David a jeho mužovia vyšli hore na bezpečnejšie miesta.

HLAVA 25.

Smrť Samuelova. Samopašnosť Nabalova. Abigail ukrotí Davida; Nabal umre; David si vezme Abigail za manželku.

1. Ale umrel Samuel, a shromaždil sa všetok Izrael a oplakali ho a pochovali ho v jeho dome[2] v Ramate. A David sobral sa a odišiel na púšť Faran. (Hl. 28, 3. Ekkl. 46, 23.)

2. Bol človek nejaký na púšti Maon, a statok jeho bol na Karmeli, a ten človek bol bohatý veľmi: a mal tritisíc oviec a tisíc kôz. I stalo sa, že strihal svoje ovce na Karmeli.

3. A meno toho muža bolo Nabal, a meno jeho manželky Abigail; bola to žena veľmi múdra a krásna, ale jej muž bol veľmi tvrdý, zlý a zlostný; bol z pokolenia Kalebovho.

4. Keď tedy David na púšti počul, že Nabal strihá ovce.[3]

5. Poslal desať mládencov a riekol im: Soberte sa na Karmel, a iďte k Nabalovi, a pozdravte ho v mojom mene pokojne

6. a rieknite (mu): Pokoj buď mojim bratom a tebe, pokoj i tvojmu domu a všetkému, čím vládneš, pokoj!

7. Počul som, že tvoji pastieri, ktorí boli s nami na púšti, strihajú; nikdy sme ich neobťažovali a nikdy im nič nechybelo zo stáda po všetok ten čas, dokiaľ boli s nami na Karmeli.

8. Spýtaj sa svojich služobníkov, a povedia ti. Preto nech najdú tvoji služobníci milosť v tvojich očiach, lebo prišli sme v deň dobrý: čo najde tvoja ruka, daj služobníkom svojim, a svojmu synovi Davidovi.

9. A keď prišli služobníci Davidovi, povedali všetky tieto slová Nabalovi v mene Davidovom a zamĺkli.

10. No Nabal odpovedal služobníkom Davidovým a riekol: Kto je David? A kto je syn Izaiov? Dnes rozmnožili sa služobníci, ktorí utekajú od svojich pánov.[1]

11. Či mám vziať svoje chleby a svoju vodu a mäso z dobytka, ktorý som pobil pre svojich striháčov, a dať mužom, o ktorých neviem, odkiaľ sú?

12. Tedy obrátili sa služobníci Davidovi svojou cestou a navrátiac sa, prišli k Davidovi a oznámili mu všetky slová, ktoré povedal.

13. Na to riekol David svojim služobníkom: Pripáš každý svoj meč! A pripásal si každý svoj meč, a pripásal i David svoj meč. A nasledovalo Davida asi štyristo mužov; a dvesto ich ostalo pri batožine.

14. Ale Abigaile, manželke Nabalovej, oznámil jedon z jeho služobníkov a riekol: Hľa, poslal David z púšte poslov, aby žehnali nášmu pánovi;[2] ale on ich odpravil.[3]

15. Títo ľudia nám boli veľmi dobrí a neubližovali nám a nikdy nám ničoho nezahynulo za celý ten čas, čo sme bývali s nimi na púšti;

16. miesto steny nám boli jako vo dne tak i v noci, po všetky dni, čo sme pásli u nich stáda.

17. Preto rozváž a pomysli si, čo máš urobiť, lebo naplnená je zlosť proti tvojmu mužovi a proti tvojmu domu; a on je syn Beliála,[4] že s ním škoda reči.

---

[1]) Saul stará sa o svojich potomkov ako Jonatan (20, 15). A David zadržal svoju prísahu i vtedy, keď ho už neviazala, keď totižto Saul znovu začal ho prenasledovať.

[2]) Samuel zaslúžil túto všeobecnú sústrasť, lebo bol vždy horlivým služobníkom Božím a verným pastierom svojho ľudu. Svojou nábožnosťou, svojou poslušnosťou v konaní príkazov Božích, únavy neznajúcou starostlivosťou o sebe sverený ľud a svojím neziskuchtivým úradovaním stal sa svetlým príkladom a vzorom pre všetkých duchovných i svetských predstavených. Preto ctí cirkev jeho pamiatku 20. augusta. Jeho pozostatky boly za Arkadia cisára roku 406 z Ramaty do Carihradu prenesené. (Hieronym.)

[3]) Pri tejto príležitosti vydržiavali slávnosť (II. Kráľ. 13, 23.) a (dľa v. 7.) vtedy takí, ktorí si to u rodiny akosi zaslúžili, prosievali o dar.

[1]) Darebákov, ktorí nechcú robiť.

[2]) Aby ho pozdravili a dobré mu želali.

[3]) Osopil sa na nich a nedal im nič.

[4]) Zlostník.

18. I ponáhľala sa Abigail a vzala dvesto chlebov, dve nádoby vína, päť varených baranov, päť sát pražmy,[1] sto sväzkov sušeného hrozna, a dvesto hrúd sušených fíg, vložila na oslov[2]
19. a riekla svojim služobníkom. Iďte napred; hľa, ja pôjdem za vami. Ale Nabalovi, svojmu mužovi, nič neoznámila.
20. Keď tedy vysadla na osla, a schádzala pod horu, David a jeho mužovia išli s protivnej strany, a ona sa s nimi stretla.
21. I riekol David: Veru nadarmo som chránil všetky veci, ktoré boly jeho na púšti, a nezhynulo nič zo všetkého, čo bolo jeho: a odplatil sa zlým za dobré.
22. Toto nech učiní Pán Davidovi a toto pridá, ak nechám do rána na žive zo všetkého, čo je jeho, a močí na stenu.[3]
23. Keď videla Abigail Davida, rýchlo sosadla s osla, padla pred Davidom na svoju tvár a poklonila sa až k zemi,
24. a padla mu k nohám a riekla: Na mne nech je, pane môj, tá neprávosť![4] Nech, prosím, mluví tvoja služobnica k tvojmu sluchu; a počuj slová služobnice svojej!
25. Nech neobracia, prosím, pán môj, kráľ svoju myseľ na toho bezbožného muža Nabala, lebo dľa svojho mena je blázon a bláznivosť je s ním; ale ja, tvoja služobnica, nevidela som tvojich služobníkov, pane môj, ktorých si poslal.
26. Preto teraz, pane môj, žije Pán a žije tvoja duša, že ti zabránil vylievať krv, a zachránil ti tvoju ruku:[5] a teraz nech sú jako Nabal tvoji nepriatelia, tí, ktorí hľadajú zlé môjmu pánovi.
27. Preto prijmi toto požehnanie, ktoré doniesla tvoja služobnica tebe, svojmu pánovi: a daj ho služobníkom, ktorí teba, môjho pána nasledujú.
28. Odpusť previnenie svojej služobnice, lebo iste vystaví Pán tebe, pánovi môjmu, dom verný,[1] preto že ty, môj pán, boje Pánove vedieš: a preto ani nič zlého nebude sa nachádzať pri tebe po všetky dni tvojho života.
29. Lebo keby i povstal niekdy človek, aby ťa prenasledoval a hľadal tvoju dušu, bude duša pána môjho chránená jako vo sväzku[2] živých u Pána, Boha tvojho; ale duša tvojich nepriateľov bude zahodená jako v zatočení a mrštení praku.
30. Keď tedy Pán učiní tebe, pánovi môjmu, všetko to dobré, čo povedal o tebe, a ustanoví ťa vodcom nad Izraelom,
31. nebude to tebe, pánovi môjmu, k urážke a k hryzeniu srdca, že si vylial krv nevinnú, alebo že si sám sa pomstil; a keď Pán učiní tebe, pánovi môjmu, dobré, spomni si na svoju dievku.
32. I riekol David Abigaile: Požehnaný Pán, Boh izraelský, ktorý ťa poslal dnes naproti mne, a požehnaná tvoja reč,
33. a požehnaná ty, ktorá si ma zdržala dnes, aby som nepristúpil preliať krv a nepomstil sa vlastnou rukou.
34. Ináč ako že žije Pán, Boh izraelský, ktorý ma zadržal zle ti učiniť: keby si mi nebola rýchle vyšla naproti, nebol by zostal Nabalovi zajtra do svitu ani močiaci na stenu.
35. Potom prijal David z jej ruky všetko, čo mu priniesla a riekol jej: Iď pokojne domov, hľa, vyslyšal som tvoj hlas a uctil som tvoju tvár.[3]
36. A keď Abigail prišla k Nabalovi, hľa, v jeho dome bola hostina ako hostina kráľovská, a srdce Nabalovo

[1] Grécky sator, hebr. seah, miera asi 8 lit. Pražma, jedlo z páleného žita.
[2] Abigail to mala prichystané ku strihačke, a dáva to jako žiadaný dar.
[3] Čo je mužského pohlavia.
[4] Ja chcem napraviť neprávosť môjho muža alebo trpeť za ňu.
[5] Od krvi.

[1] Hebr.: Stály.
[2] Život nepriateľov Davidových nech bude jako kameň z praku vyhodený, ale život Davidov ako drahý predmeť do uzlíka zavinutý a proti poškodeniu chránený.
[3] Tvoju tvár, ktorú si prosiac k zemi sklonila (v. 23).

(bolo) veselé, lebo bol veľmi opilý: a neoznámila mu slova malého ani veľkého až do rána.

37. Ale na úsvite, keď už Nabal vytrezvel z vína, oznámila mu jeho manželka tieto veci; tu zmŕtvelo srdce v jeho útrobách[1] a ostal ako kameň.

38. A keď ubehlo desať dní, porazil Pán Nabala, a zomrel.

39. Keď to David počul, že Nabal zomrel, riekol: Požehnaný Pán, ktorý súdil záležitosť môjho pohanenia na Nabalovi,[2] zachránil svojho služobníka od zlého, a zlosť Nabalovu obrátil Pán na jeho hlavu. David poslal potom a odkázal Abigaile, že si ju vezme za manželku.

40. I prišli služobníci Davidovi k Abigaile na Karmel, hovorili s ňou a riekli: David nás poslal k tebe, že si ťa chce vziať za manželku.

41. Ona vstala a poklonila sa až k zemi i riekla: Hľa, tvoja služobnica nech sa stane dievkou, aby umývala nohy služobníkom pána svojho.

42. A Abigail chytro sa sobrala a sadla na osla a päť dievok išlo s ňou, jej služobnice, a šla za poslami Davidovými: a bola jeho manželkou.

43. Ale aj Achinoamu vzal si David z Jezraelu:[3] a obe boly jeho manželkami.

44. Saul však dal svoju dcéru Mikol, manželku Davidovu, Faltiovi, synovi Laisovmu, ktorý bol z Gallimu.[4]

[1]) Zmeravel od strachu.

[2]) David oslavuje tu spravedlivý súd Pána, ktorý tak náhle potrestal Nabalovu zavtrdlivosť. Toto neprotiví sa láske k bližnému, lebo jak seba, tak aj bližného len v Bohu a pre Boha milovať máme. Preto vo všetkých veciach máme vidieť konečný cieľ, slávu Božiu.

[3]) Jezrael, mesto v pokolení Juda (Joz. 15, 56).

[4]) Či Saul preto dal svoju dcéru inému, že David priviedol k sebe Abigail? Po krátkom pokoji, ktorý nasledoval po smierení Saulovom s Davidom, povstáva nová nenávisť a obnovené prenasledovanie.

HLAVA 26.

Saul je zasa proti Davidovi. Zifejskí zapredali Davida; Saul ho prenasleduje; David opäť mohol zabiť Saula.

1. A Zifania prišli k Saulovi[1] do Gabay a riekli: Hľa, David skryl sa na vŕšku Hachila, ktorý je proti púšti. (23, 29.)

2. Tedy sobral sa Saul a tiahol na púšť Zif a s ním tritisíc mužov vybraných z Izraela, aby vyhľadal Davida na púšti Zif.

3. a Saul rozložil sa v Gabaa[2] Hachila, ktorý (vŕšok) bol proti púšti u cesty, a David zdržoval sa na púšti. Keď videl, že Saul prišiel za ním na púšť,

4. poslal vyzvedačov, a dozvedel sa, že istotne prišiel ta.

5. A David sobral sa potajomky a prišiel na miesto, kde bol Saul. Keď videl miesto, kde ležal Saul a Abner, syn Nerov, vodca jeho vojska, a Saula spiaceho v stánku[3] a ostatný ľud okolo neho,

6. obrátil sa David k Achimelechovi hetejskému a Abizajovi, synovi Sarvie, bratovi Joabovmu a riekol: Kto pôjde so mnou k Saulovi do ležania?[4] I riekol Abizaj: Ja pôjdem s tebou.

7. A keď David a Abizaj prišli k ľudu v noci, našli Saula ležať a spať v stánku, a kopiju zabodnutú v zemi pri jeho hlave. Abnera však a ľud spať okolo neho.

8. Tedy riekol Abizaj Davidovi: Dnes zatvoril Pán tvojho nepriateľa do rúk tvojich; preto nech ho teraz prebodnem kopijou raz až do zeme, tak že nebude treba druhý raz.

9. Ale David riekol Abizajovi: Nezabíjaj ho; lebo kto mohol by vystrieť ru-

[1]) Zasa prišli. Báli sa pomsty Davidovej, teda oznamujú Saulovi, kde sa teraz zdržuje.

[2]) Na vŕšku Hachila pri Gabaa.

[3]) Na opevnenom mieste. David sa asi díval z protivného vŕšku do ležania Saulovho, kde pri mesačnom svetle alebo od ohňa z jeho ležania vyblkujúceho mohol všetko zbadať.

[4]) Pán sám pohýňa Davida, aby jeho veľkodušnosť a Saulovu nevďačnosť predovšetkým dokázal a tak Davidovi srdcia ľudu získal.

ku svoju na pomazaného Pána a byť bez viny?

10. Potom riekol David: Žije Pán, že (nedopustím toho, ale) ho Pán zabije, alebo jeho deň prijde, aby zomrel, alebo vytiahne do boja a zahynie:

11. Pán mi buď milostivý, aby som nevystrel svojej ruky na pomazaného Pánovho! Ale teraz vezmi kopiju, ktorá je u jeho hlavy a džbán na vodu a odíďme.

12. I vzal David kopiju a džbán na vodu, ktorý bol u hlavy Samuelovej, a odišli; a nebolo nikoho, kto by ich videl, zbadal a prebudil sa, ale všetci spali, lebo sen Pánov[1] zaľahol na nich.

13. A keď David odišiel na druhú stranu a postavil sa na samom vrchu hory z ďaleka, a veľmi priestranné miesto bolo medzi nimi;

14. zvolal David na ľud a na Abnera, syna Nerovho a riekol: Či mi nebudeš odpovedať, Abner? I odpovedal Abner a riekol: Kto si ty, ktorý kričíš a znepokojuješ kráľa?

15. David riekol Abnerovi: Či si ty nie muž? A kto iný ti je rovný v Izraeli? Prečo si tedy nestrážil kráľa, pána svojho? Lebo vstúpil ktosi zo zástupu, aby zabil kráľa, pána tvojho.

16. Nie je to dobré, čo si učinil! Žije Pán, že ste hodní smrti vy, ktorí ste nechránili svojho pána, pomazaného Pánovho: Ale teraz pozri,[2] kde je kopija Saulova a džbán na vodu, ktorý bol pri jeho hlave.

17. V tom poznal Saul hlas Davidov a riekol: Či je to tvoj hlas, synu môj, Davide? David riekol: Je môj hlas, kráľu, pane môj!

18. A dodal: Z jakej príčiny prenasleduje môj pán svojho služobníka? Čo som učinil? Alebo čo zlého je v mojej ruke?

19. Preto teraz slyš, prosím, kráľu, pane môj, slová svojho služobníka: Ak ťa Pán vzbudil proti mne, nech zavonia obeť; ale ak synovia ľudskí, zlorečení sú pred tvárou Pánovou: ktorí ma vyhnali dnes, aby som nebýval v dedictve Pánovom, a hovoria: Iď, slúž cudzím bohom.[1]

20. A teraz nech nie je vyliata moja krv na zem pred Pánom; lebo vyšiel kráľ izraelský, aby šiel (mi) o život (jednej blchy), ako prenasledovaná býva jarabica po horách. (24, 15.)

21. I riekol Saul: Zhrešil som! Navráť sa, synu môj, Davide! Lebo na budúce ti už nič zlého neučiním, preto, že dnes moja duša bola drahá pred tvojimi očami; lebo zrejmé je, že som bláznive si počínal, a neznal som veľmi mnohé (veci).[2]

22. David odpovedal a riekol: Hľa, kopija kráľova. Nech prejde niekto zo služobníkov kráľových a vezme ju.

23. Ale Pán odplatí každému dľa jeho spravedlivosti a vernosti.[3] Lebo Pán vydal ťa dnes do mojej ruky, a nechcel som vystrieť svojej ruky na pomazaného Pána.

24. A jako vysoko vážená je dnes tvoja duša v mojich očiach, tak buď vážená duša moja v očiach Pánových, a nech ma vyslobodí zo všetkej úzkosti.

25. Tedy riekol Saul Davidovi: Požehnaný ty synu môj, Davide; lebo činiac činiť budeš, a iste zvíťazíš.[4] I odišiel David svojou cestou a Saul vrátil sa na svoje miesto.

---

[1]) Mimoriadne tuhý sen.

[2]) Aby si videl, že ťa bez príčiny nehaním.

[1]) Lebo zlí ľudia popudzujú Saula prenasledovať Davida; alebo Boh. Ale Boh to len v tom smysle môže činiť, že ti odňal svoju milosť; teda obetuj mu obetu, aby si ju zasa obsiahol! Tak dáva David na vedomie Saulovi, že jeho svedomie nie je v poriadku, a žiada si, aby Saul nebol trestaný. — Dedictvo Pánovo je určitá zem. — Národu vyvolenému s jeho bohoslužbou a s jeho milosťou musím vyhýbať s nebezpečenstvom, že utrpím škodu na samom náboženstve.

[2]) Zaznával som tvoju povinnosť a veľkodušnosť.

[3]) Dľa spravedlivosti a vernosti Božej.

[4]) Čo činíš, to vykonáš a tvoje panovanie ostane.

HLAVA 27.

David neverí Saulovi; utiekol k Achisovi.

1. A David riekol vo svojom srdci: Jedného dňa konečne padnem do rúk Saulových; či je nie lepšie utiecť a zachrániť sa v zemi Filišťanov, aby Saul prestal úfať a mňa honiť po všetkých končinách izraelských? Teda utečiem jeho rukám!

2. A David sa sobral a odišiel sám i šesťsto mužov s ním k Achisovi, synovi Machovmu, kráľovi gétskemu.

3. A David zostal u Achisa v Gétu, on i jeho mužovia, každý so svojou čeľadou; David a jeho dve manželky, Achinoam Jezraelská, a Abigail, manželka (kedysi) Nabalova z Karmelu. (21, 10.)

4. A keď oznámili Saulovi, že David utiekol do Gétu, nehľadal ho už viac.

5. David však riekol Achisovi: Akže som našiel milosť v tvojich očiach, nech mi dajú miesto v niektorom meste tejto krajiny, aby som tam bydlel; lebo prečo by mal zostávať tvoj služobník s tebou v meste kráľovskom?[1]

6. Tedy dal mu Achis v ten deň Sikeleg; z tej príčiny patrí Sikeleg kráľom judským až do dnešného dňa.

7. Bol však počet dní, v ktorých býval David v krajine Filišťanov, štyri mesiace.[2]

8. A vychádzal David so svojmi mužmi a koristili u Gessurských a Gerzitských a Amalekitských;[3] lebo tí od starodávna bývali v obciach v tej zemi, kade sa chodí do Sur až do zeme egyptskej.

9. A pustošil David celú tú zem, a nenechával živého muža ani ženy, a bral ovce, a voly, i osly, a ťavy, i šaty a vracal sa a prichádzal k Achisovi.

10. A keď mu hovorieval Achis: Koho si napadol dnes? Odpovedal David: Strana poludniu Judovu a poludnie Jerameelovo a poludný kraj Kenejského.[1]

11. Ani muža ani ženy nenechával David na žive, a neprivádzal nikoho do Gétu, lebo riekaval: aby azda nehovorili proti nám: Toto činil David. A pri tom zostával po všetky dni, dokiaľ bydlel v zemi Filišťanov.

12. I veril Achis Davidovi a riekol: Mnoho zlého učinil svojmu ľudu izraelskému: preto mi bude služobníkom navždy.

HLAVA 28.

Vojna s Filišťanmi; Saul zavrhnutý od Boha, obrátil sa ku čarodejnici; hovoril s duchom Samuelovým.

1. I stalo sa v tých dňoch, že Filišťania shromaždili svoje vojská, aby sa zbrojili do boja proti Izraelovi. Tu riekol Achis Davidovi: Teraz vedz iste, že pôjdeš so mnou na vojnu, ty i tvoji mužovia.[2]

2. David riekol Achisovi: Teraz zvieš, čo učiní tvoj služobník. A Achis riekol Davidovi: A ja ťa ustanovím za strážcu mojej hlavy po všetky dni.[3]

3. Samuel však už zomrel a oplakával ho všetok Izrael a pochovali ho v Ramate, v jeho meste. A Saul vyplienil čarodejníkov a hádačov zo zeme.[4] (25, 1. Ekkl. 46, 23.)

4. Tedy shromaždili sa Filišťania, a prijdúc, rozložili sa u Sunam;[5] ale shromaždil i Saul všetok Izrael a prišiel do Gelboe.

5. Keď videl Saul vojská Filišťanov, zľakol sa a ztrnulo jeho srdce veľmi.

---

[1]) Zaiste preto, aby jeho ľudia neupadli do modlárstva a pohanských mravov.

[2]) Dňa hebr.: Rok a štyri mesiace.

[3]) Mená národov, ktoré bývaly na južných hraniciach Palestiny.

[1]) Nenapadol Jerameel ani Kenitov, Tiahol len smerom proti nim, a kráľ nazdával sa, že bojuje proti nim, ale on po pravde bojoval proti národom, ktoré ďalej k poludniu bývaly. Aby jeho lesť nebola prezradená, dal zajatých pobiť.

[2]) Aby David nezostal v zemi Filišťanov, keď jej obranci nebudú doma.

[3]) To je sľub. David nebol by bojoval proti Achisovi, ale ani nepovedal, čo učiní. Achis berie jeho slová v tom smysle, že bude bojovať proti Izraelom.

[4]) Totižto na počiatku svojho kráľovania na rozkaz Samuelov.

[5]) V pokolení Izachar, neďaleko Gelboe.

6. A radil sa Pána, a neodpovedal mu ani vo sne, ani skrze kňazov, ani skrze prorokov.

7. I riekol Saul svojim služobníkom: Hľadajte mi ženu, ktorá má veštiaceho ducha; pôjdem k nej, a budem sa tázať skrze ňu.[1] A jeho služobníci mu riekli: Je žena, ktorá má veštiaceho ducha, v Endor.

(III Mojž. 20, 27; V. Mojž. 18, 11; Sk. ap. 16, 16.)

8. Tedy premenil svoj odev,[2] obliekol si iné rúcho a odišiel on a s ním dvaja mužovia a prišli k žene v noci. A riekol jej: Hádaj mi pomocou veštiaceho ducha, a vzkries mi, koho ti poviem.[3]

9. I riekla mu žena: Hľa, ty vieš, čo učinil Saul a jako vyplienil čarodejníkov a hádačov zo zeme; prečo kladieš osídlo mojej duši, aby bola usmrtená?

10. A prisahal jej Saul na Pána a riekol: Žije Pán, že sa ti nič zlého nestane pre túto vec!

11. Tedy riekla mu žena: Koho ti mám vzkriesiť? On riekol: Samuela mi vyvolaj.

12. Ale keď videla žena Samuela,[4] zkríkla hlasom veľkým a riekla Saulovi: Prečo si ma oklamal? Veď si ty Saul!

13. A kráľ jej riekol: Neboj sa. Čo si videla? A žena riekla Saulovi: (Niekoho) ako boha[5] som videla vystupovať zo zeme.

14. I riekol jej: Aká je jeho podoba? Ona odpovedala: Vystupuje muž, starec a odetý je plášťom. Tu srozumel Saul, že je to Samuel, i padol na svoju tvár (až) k zemi a poklonil sa.

15. Ale Samuel riekol Saulovi: Prečo si ma znepokojoval, aby som bol vzkriesený? A Saul odpovedal: Som stiesnený náramne; lebo Filišťania bojujú proti mne, a Boh odstúpil odo mňa, a nechcel ma vyslyšať ani skrze ruky prorokov, ani vo snách; preto zavolal som teba, aby si mi oznámil, čo mám robiť?

16. Samuel riekol: Čo sa ma pýtaš, keď Pán odstúpil od teba a prešiel k tvojmu sokovi?[1]

17. Lebo učinil ti Pán, ako hovoril skrze mňa, a vytrhol tvoje kráľovstvo z tvojej ruky, a dal ho tvojmu bližnému Davidovi.

18. Lebo si neposlúchal hlasu Pánovho, ani si nevykonal hnevu jeho prchlivosti nad Amalekom: preto, čo trpíš, to ti učinil dnes Pán,

19. a vydá Pán s tebou aj Izraela do rúk Filišťanov. A zajtra[2] ty a tvoji synovia budete so mnou;[3] ale i vojská izraelské vydá Pán do rúk Filišťanov.

20. A padol Saul náhle tak, ako dlhý bol, na zem; lebo sa zľakol slov Samuelových veľmi; k tomu ani sily v ňom nebolo, lebo nič nejedol celý ten deň.

21. V tom pristúpila tá žena k Saulovi (lebo bol veľmi predesený) a riekla mu: Hľa, poslúchla dievka tvoj hlas a odvážila som svoj život. A poslúchla som tvoje reči, ktoré si mluvil ku mne.

22. Tak teraz i ty vyslyš hlas svojej dievky; položím pred teba skyvu chleba, aby si jedol[4] a posilnil sa, a mohol ísť svojou cestou.

23. Ale on odoprel a riekol: Nebudem jesť. Ale donútili ho jeho služobníci i tá

---

[1]) Jak hlboko padá človek, zakladajúci si v svojich silách a v svojej múdrosti! Saul vyplienil čarodejníkov, zakázal hádačstvo pod pokutou smrti a dnes opustený od Boha, sám sa utieka k nim.

[2]) Pretváral sa, aby ho nepoznali.

[3]) Zaklínanie alebo vyvolávanie mŕtvych siaha do najstarších časov a je všeobecným dôkazom nesmrteľnosti duše. Že to bol z väčšej čiastky, ako i celé čarodejníctvo podvod, to dokazovať netreba. Ale nepriateľ našej spásy používa všetkých prostriedkov, aby svoju moc ukázal; ako vidíme v Písme sv., že on i falošné zázraky činil (Mat. 24, 24.; II. Tess. 2, 9.) a predpovedanie falošných prorokov sa mnohokrát s pravdou srovnávalo. (II. Mojž. 7, 11; 22, 8, 7.)

[4]) Náhle oznámil Saul žene vôľu, že chce vidieť Samuela; dopustil Boh, aby sa Samuel ukázal (sv. Augustín), oznámiť mu posledný jeho trest. Dľa iných učiteľov cirkevných zjav tento sa má pripisovať podvodu zlého ducha.

[5]) Hebr.: Elohim, božskú velebnosť.

[1]) Hebr.: A stal sa nepriateľom tvojím.

[2]) Nie zajtra, na druhý deň, ale v budúcnosti (Hier.).

[3]) Medzi mŕtvymi na druhom svete.

[4]) Tej, v ktorej dome jedol, nemôže učiniť nič zlého.

žena, až naposledy poslúchol ich slovo, vstal so zeme, a sadol si na posteľ.

24. A mala tá žena doma teľa tučné; to chytro zabila, a vzala múky, zamiesila ju a napiekla nekvaseného chleba.

25. A položila pred Saula a pred jeho služobníkov. Keď si zajedli, sobrali sa a odišli tej noci.

HLAVA 29.

Kniežatá Filišťanov odstránia Davida zo svojho vojska preto, že mu nedôverujú.

1. A tak shromaždili Filišťania všetky vojská v Afeku; ale i Izraeliti sa rozložili u studnice, ktorá bola v Jezraeli.

2. A kniežatá filištinské tiahly po stách a tisícoch: a David a jeho mužovia boli v najzadnejšom rade s Achisom.

3. I riekly kniežatá filištinské Achisovi: Čo chcú títo Hebreji? A Achis riekol kniežatám filištinským: Či neznáte Davida, ktorý bol služobníkom Saula, kráľa izraelského, a je u mňa mnoho dní a liet[1] a nenašiel som na ňom ničoho (zlého) odo dňa, ako utiekol ku mne, až do dnes?

4. I rozhnevaly sa na neho kniežatá filištinské a riekly mu: Nech sa vráti muž ten, a sedí na svojom mieste, kde si ho usadil, a nech netiahne s nami do bitky, aby sa nestal naším protivníkom, keď začneme bojovať; lebo čímže bude môcť smieriť svojho pána, leda našimi hlavami? (1. Par. 12, 19.)

5. Či je to nie ten David, ktorému spievali v sboroch (plesajúcich), hovoriac: Porazil Saul svojich tisíc, ale David svojich desaťtisíc?! (Vyššie 18, 7.)

6. Na to povolal Achis Davida a riekol mu: Jako žije Pán, ty si úprimný a dobrý predo mnou; a tvoje vychádzanie i tvoje prichádzanie[2] vo vojsku so mnou je mi príjemné, a nenašiel som u teba nič zlého odo dňa, ako si prišiel ku mne až do tohoto dňa; ale kniežatám sa neľúbiš.

[1] Lepšie: Už dva roky. (Srov. 27, 7.)
[2] Všetko, čo činíš.

7. Preto vráť sa a choď v pokoji a neurážaj oči kniežat filištinských!

8. I riekol David Achisovi: Čo som však učinil, a čo si našiel na mne, na svojom služobníkovi, odo dňa, ako som bol pred tebou až do dnešného dňa, aby som nešiel, a nebojoval proti nepriateľom kráľa, pána môjho?[1]

9. Ale Achis odpovedal a riekol Davidovi: Viem, že si dobrý pred mojima očima ako anjel Boží; ale kniežatá filištinské riekly: Nech nechodí s nami do bitky!

10. Preto včas ráno vstaň, ty a služobníci tvojho Pána, ktorí prišli s tebou; vstaňte v noci, a jako počne svítať, odíďte.

11. A tak vstal David v noci, on i jeho mužovia, aby ráno odišli a vrátili sa do zeme Filišťanov. A Filišťania tiahli do Jezraela.

HLAVA 30.

David porazil Amalekitov, ktorí vydrancovali Sikeleg; odobral im lúpež a rozdelil svojim.

1. A keď David a jeho mužovia prišli tretieho dňa do Sikeleg, napadli[2] Amalekiti Sikeleg od poludňajšej strany, a zpustošili Sikeleg a vypálili ho. (1. Par. 12, 20.)

2. A zajali ženy, ktoré tam boly a odviedli od najmenšieho až do najväčšieho; avšak nezabili nikoho, ale sebou odviedli, a šli svojou cestou.

3. A keď prišli David a jeho mužovia k mestu a našli ho vypálené, a svoje manželky i svojich synov a svoje dcéry odvedené do zajatia,

4. pozdvihli David a ľud, ktorý s ním bol, svoje hlasy, a plakali, kým im len slzy stačily.

5. Lebo i obidve manželky Davidove boly odvedené do zajatia, Achinoam je-

[1] David by iste nebol bojoval proti svojim bratom, ako to vyššie v 27. hl. bolo vidno. Toto vedely kniežatá filištinské a preto sa ho bály.
[2] Amalekiti pomstili sa za porážku, utrpenú od Saula a vpády Davidove, o ktorých Achis nič nevedel.

izraelitská, a Abigail, manželka Nabala Karmelského.

6. I zarmútil sa David veľmi preto, že ho chcel ľud ukamenovať, lebo rozhorčené[1] bolo veľmi srdce každého pre synov jeho a pre dcéry jeho; avšak David posilnil sa v Pánu Bohu svojom.

7. I riekol kňazovi Abiatarovi, synovi Achimelechovmu: Prines mi efod. A Abiatar priniesol efod Davidovi

8. a David radil sa Pána a riekol: Či mám prenasledovať tých lotrov, a či ich dohoním alebo nie? I odpovedal Pán: Prenasleduj; lebo bez pochyby ich dohoníš a vyrveš im korisť.

9. A tak odišiel David sám, i tých šesťsto mužov, ktorí boli s ním, a prišli až k potoku Besor. A niektorí ustatí zostali tam.

10. A prenasledoval ich David sám so štyrma stami mužov: lebo dvesto ich zaostalo, ktorí ustatí nemohli prejsť potok Besor.

11. I našli muža egyptského v poli, a priviedli ho k Davidovi, a dali mu chleba, aby jedol, a vody, aby pil,

12. ale aj kus hrudy sušených fíkov, a dva sväzky sušeného hrozna. Keď to zjedol, prišiel k povedomiu a zotavil sa; lebo nejedol chleba a nepil vody tri dni a tri noci.

13. I riekol mu David: Čí si ty, alebo odkiaľ si a kam ideš? Ktorý riekol: Ja som Egyptčan, služobník muža Amalekitského; ale môj pán ma opustil, lebo som predvčerom ochorel.

14. My sme totižto vtrhli do južnej hranice Kereti,[2] proti Judsku, jako i do južných krajov Kalebových a Sikeleg sme zapálili.

15. Tu riekol mu David: Či by si ma ty mohol zaviesť k ich táboru? On odpovedal: Prisahaj mi na Boha, že ma nezabiješ, a nevydáš do rúk môjho pána,[1] a ja ťa privediem k tomu táboru. David mu prisahal.

16. Keď ho (ta) priviedol, hľa, oni sa rozťahovali po všetkej tej zemi a jedli a pili a jakoby slávnosť slávili pre všetku tú korisť a lúpež,[2] ktorú pobrali zo zeme filištinskej a judskej.

17. A bil ich David od večera až do večera druhého dňa, a neušiel z nich nikto, krome štyristo mladých mužov, ktorí vysadli na ťavy a utiekli.

18. Tak odňal David všetko, čo boli pobrali Amalekiti, a odňal im aj svoje dve ženy.

19. A nechýbalo nič od malého až do veľkého, tak zo synov ako z dcér, ani z koristi, a všetko, čo pobrali, priviedol David nazpäť.

20. A pobral im všetky kŕdle (oviec) a stáda, a hnal ich pred sebou; i riekli: Toto je korisť Davidova.

21. Keď prišiel David k (tým) dvesto mužom, ktorí ustatí boli zaostali, a nemohli ísť za Davidom, a ktorým kázal zostať pri potoku Besor, tí vyšli naproti Davidovi a ľudu, ktorý bol s ním. A keď sa David priblížil k ľudu, pozdravil ich pokojne.[3]

22. Ale zlí a naničhodní z tých mužov, ktorí chodili s Davidom, odpovedali a riekli: Preto, že nešli s nami, nedáme im z koristi, ktorú sme odňali, ale nech postačí každému jeho žena a deti; keď tieto dostali, nech odijdú.

23. Avšak David riekol: Nečiňte tak, bratia moji, s tým, čo nám dal Pán, ktorý zachránil nás a dal do našich rúk lupičov, ktorí vytiahli proti nám.

---

[1]) Domnieval sa, že keby bol David skôr tiahol proti Amalechitom, tí neboli by tak uškodili Sikelegu.

[2]) T. j. na juh od Filišťanov. Srovnaj verš 16., potom II. Kráľ. 8, 18; Ezech. 25, 16; Sofon. 2, 5.

[1]) Bál sa, že bude museť zomrieť, lebo patril k nepriateľskému vojsku.

[2]) Keretejci. Amalechiti počínali si bezstarostne tým viac, že sa domnievali, že David odišiel s Filišťanmi na sever.

[3]) Zaiste sa ho báli, že zaostali, a že nešli za ním; ale on im odpustil.

24. Nech vás nikto neposlúchne v tejto reči; lebo rovný diel dostane sa tomu, kto šiel do boja, i tomu, kto ostal pri batožine, a rovno sa budú deliť.

25. A tak to bývalo od toho dňa, a bolo potom uložené a ustanovené za zákon v Izraeli až do dnešného dňa.[1]

26. A keď prišiel David do Sikelegu a poslal dary z tých koristí starším judským, svojim priateľom,[2] a odkázal im: Prijmite požehnanie z koristí nepriateľov Pánových.

27. Tým, ktorí boli v Beteli a ktorí v Ramate ku poludniu, a ktorí (boli) v Jeteri,

28. a ktorí v Aroere, a ktorí v Sefamote, a ktorí v Estame,

29. a ktorí v Rachale, a ktorí v mestách Jerameelových a ktorí v mestách Kenejského,

30. a ktorí v Arame,[3] a ktorí pri jazere Azan, a ktorí v Atachu,

31. a ktorí v Hebrone, i ostatným, ktorí boli v tých mestách, v ktorých sa zdržoval David so svojimi mužami.[4]

HLAVA 31.

Smrť Jonatanova a Saulova.

1. Filišťania však bojovali s Izraelom; a utiekli mužovia izraelskí pred Filišťanmi, a padali pobití na hore Gelboe.

2. A udreli Filišťania na Saula a jeho synov, a zabili Jonatana, a Abinadaba, a Melchisuu, synov Saulových. (1. Par. 10, 23.)

3. A všetka farcha boja obrátila sa na Saula: a dohonili ho mužovia strelci, a postrielaný bol veľmi od tých strelcov.

4. Vtedy riekol Saul svojmu zbrojnošovi: Vytas svoj meč a prekoľ ma: aby azda neprišli tí neobrezaní a neurobili si zo mňa posmech. Ale jeho zbrojnoš nechcel,[1] lebo bol od strachu bez seba. Tedy pochytil Saul meč a hodil sa naň.[2] (1. Par. 10. 4.)

5. Keď jeho zbrojnoš videl, že Saul zomrel, hodil sa i on na svoj meč a zomrel s ním.

6. Tak umrel Saul a traja jeho synovia, a jeho zbrojnoš, a všetci jeho mužovia v ten deň spolu.

7. Keď mužovia izraelskí, ktorí boli za údolím a za Jordánom videli, že mužovia izraelskí zutekali a že Saul a jeho synovia zomreli, opustili svoje mestá a utiekli; i prišli Filišťania a osadili sa v nich.

8. A na druhý deň prišli Filišťania, aby olúpili pobitých; a našli Saula i troch jeho synov ležiacich na hore Gelboe.

9. I sťali hlavu Saulovi, a vzali jeho zbraň a poslali po zemi Filišťanov vôkol, aby to ohlásené bolo v chráme (ich) modiel a pred ľudom.

10. A složili jeho zbraň v chráme Astaroty,[3] jeho telo však vyvesili na múry (mesta) Betsanu.[4]

11. Keď o tom počuli obyvatelia Jabesu galaadského, čo učinili Filišťania Saulovi, (II kráľ. 2, 4.)

12. vstali všetci mužovia silní a išli celú noc, i sňali mŕtvolu Saulovu a mŕtvoly jeho synov s múru betsanského a

[1]) Toto bol už starý obyčaj (IV. Mojž. 31, 27; Jos. 22, 8). David ho povýšil na zákon.

[2]) Ktorí sa k nemu pridali a s ním držali.

[3]) Hebr.: Horma.

[4]) Jak mimoriadna je vďačnosť Davidova, ktorý nezabudol na svojich priateľov. Koľko takejto ctnosti najdeme dnes? Opýtajte sa vyhodených a potupených rodičov a priateľov. Davida chceli kamenovať — a on im dáva dary!

[1]) Totižto svojho kráľa a pána zavraždiť. Držal to za veľký hriech.

[2]) Sám sa zavraždil. Vykonal najšpatnejší skutok. Mnohí držia samovraždu za hrdinstvo, kdežto je to zbabelosť a slabosť najväčšia. Čo je väčšia zmužilosť: utiecť pred nešťastím, alebo zápasiť s ním? Čo je väčšia zmužilosť, plniť vôľu Božiu a či svojvoľne odobrať si život, ktorý sme si nedali? Snášaním krížov a bolestí dokážeme najväčšiu zmužilosť, tak ako ju dokázali prví kresťania a mučeníci, ktorí i najhroznejšie muky pre Boha veselou mysľou snášali.

[3]) Srovnaj Knihu Sudcov 2, 13.

[4]) Na juhovýchodnom konci roviny Esrelon, v blízkosti bojiska — dnes Beisan zvané — na posmech.

prišli do Jabesu galaadského a spálili ich tam;[1]

[1]) Pravdepodobne preto, že už veľmi páchly, aby nenakazily povetrie. Ináč len mŕtvoly veľkých zločincov pálievali. (III. Mojž. 20, 14; 21, 9.) Páliť mŕtvoly nebolo obyčajou v Izraeli, ale potupou.

13. a vzali ich kosti a pochovali ich v lese v Jabes, a postili sa za sedem dní.[1]

[1]) Na dôkaz veľkého žiaľu (I. Mojž. 50, 10; II. Kráľ. 3, 35). Tak, hľa, biedne skončil život Saulov! Zjavný dôkaz, že kto sa od Boha odvráti, malý alebo veľký, trestu nikdy neujde. Slúžme čistým srdcom Pánu Bohu a odmena naša bude hojná.

DRUHÁ KNIHA KRÁĽOV

(II. SAMUELOVA)

HLAVA 1.

Davidovi oznamujú smrť Saulovu. David oplakáva Saula.

1. Stalo sa však, keď umrel Saul, vrátil sa David z porážky Amalekitov a zostal v Sikelegu za dva dni.

2. Tu tretieho dňa ukázal sa človek prichádzajúci z vojska Saulovho s roztrhaným rúchom a s prachom na hlave;[1] a jako prišiel k Davidovi, padol na svoju tvár, a poklonil sa.

3. David mu riekol: Odkiaľ prichádzaš? Odpovedal mu: Utiekol som z vojska izraelského.

4. I riekol mu David: Čože sa tam stalo? Povedz mi! Ktorý riekol: Utiekol ľud z bitky, a mnohí z ľudu padli a pomreli; ale i Saul i Jonatan, jeho syn, zahynuli.

5. A David riekol mládencovi, ktorý mu to oznamoval: Odkiaľ vieš, že zomrel Saul a jeho syn, Jonatan?

6. I riekol mládenec, ktorý mu to oznamoval: Náhodou prišiel som na horu Gelboe, a Saul ležal na svojej kopiji; a vozy a jazdci sa približovali k nemu,

7. a keď sa obzeral a zazrel ma, zavolal na mňa. Keď som mu odpovedal: Tu som,

8. riekol mi: Kto si ty? Odpovedal som mu: Ja som Amalekit.[2]

9. A riekol mi: Staň si nado mňa a zabi ma, lebo úzkosti ma obklúčily, a ešte celá duša (život) je vo mne.[1]

10. I stal som si nad neho a zabil som ho, lebo som vedel, že nemôže žiť po svojom páde; a vzal som korunu, ktorá bola na jeho hlave a zápinku s ramena jeho, a priniesol som (to) sem tebe, môjmu pánovi.

11. Tedy David chytil svoje rúcho a roztrhol ho, i všetci mužovia, ktorí boli s ním,

12. a plakali a kvílili a postili sa až do večera pre Saula a pre jeho syna Jonatana, a pre ľud Pánov (i pre dom izraelský), že padli mečom.

13. I riekol David mladíkovi, ktorý mu to oznámil: Odkiaľ si ty? On odpovedal: (Ja som) syn človeka cudzinca amalekitského.

14. Zasa riekol mu David: Prečo si sa nebál vystrieť ruku, aby si zabil pomazaného Pánovho? (Žalm. 105, 15.)

15. A David zavolal jedného zo svojich služobníkov a riekol mu: Pristúp a vrhni sa na neho. A ten ho uderil tak, že zomrel.[2]

16. I riekol mu David: Krv tvoja na tvoju hlavu;[3] lebo tvoje vlastné ústa hovorily proti tebe, keď si povedal: Ja som zabil pomazaného Pánovho.

---

[1]) Na znak veľkého smútku.

[2]) Nehovorí pravdu, udávajúc svoje rodisko; ani v inom nie je úprimný: ide mu len o zisk. Pravda je, čo bolo povedané I. Kráľ. 31.

[1]) Saul už nemohol žiť, lebo Filišťania neboli by ho nechali. Amalekit si to vymyslel; on len v noci po boji veci ukradol, ktoré vo v. 10. spomína a s ktorými beží k Davidovi, aby od neho odmenu dostal.

[2]) Každý Hebrej mal právo a povinnosť pomstiť zavraždenie pomazaného Pánovho.

[3]) Ty sám si si príčina smrti.

17. A David oplakával týmto žalospevom Saula, a Jonatana, jeho syna.
18. (A rozkázal, aby naučili synov Judových pieseň (o luku),[1] ako je písané v „Knihe spravedlivých."[2]) A riekol: Spomni, Izraelu, na tých, ktorí zomreli ranení na tvojich výšinách!
19. Slávni, o Izraelu, pobití sú na tvojich horách! Beda, jako padli tí udatní!
20. Neoznamujte to v Get, ani neohlasujte to na uliciach Askalon[3]: aby sa azda netešily z toho dcéry Filišťanov a neplesaly dcéry neobrezaných!
21. Hory Gelboe! Ani rosa ani dažď nepadaj na vás, a nebuď tu poľa prvotín,[4] lebo tam bol odhodený štít udatných, a Saulov štít ako keby nebol olejom pomazaný.
22. Od krvi zabitých a tuku udatných strela Jonatanova nikdy zpäť neodskočila a meč Saulov nevracal sa prázdny.[5]
23. Saul a Jonatan, milí a utešení v svojom živote, ani v smrti sa nerozlúčili; rýchlejší boli nad orlov, silnejší nad levov!
24. Dcéry izraelské, oplakávajte Saula, ktorý vás odieval rozkošne purpurom, ktorý dával zlaté klenóty k vašej okrase.[6]
25. Beda, jako padli udatní v boji! Jonatan zabitý bol na tvojich výšinách!
26. Žialim za tebou veľmi, brate môj, Jonatane! Bol si plný spanilosti a láskyhodnejší nad lásku žien. Jako matka miluje jediného syna svojho, tak som miloval teba.
27. Jako padli tí udatní a zahynula zbraň válečná.[1]

HLAVA 2.

David v Hebrone za kráľa pomazaný; Abner ustanovil Izbozeta za kráľa; vojna medzi Davidovým a Izbozetovým vojskom.

1. Potom radil sa David Pána a riekol:[2] Či mám ísť do niektorého mesta judského? I riekol mu Pán: Iď. A David riekol: Kam mám ísť? I odpovedal mu: Do Hebrona.[3]
2. A preto šiel tam David a jeho dve manželky, Achinoam jezraelská, a Abigail, žena (kedysi) Nobala karmelského.
3. Ale i mužov, ktorí boli s ním, vzal so sebou David, každého s jeho rodinou, a zostali v mestečkách hebronských.[4]
4. Tu prišli mužovia judskí a pomazali tam Davida, aby panoval nad domom judským.[5] A oznámené bolo Davidovi, že mužovia z Jabes Galaad pochovali Saula. (1. Math. 2, 57.)
5. Tedy poslal David poslov k mužom z Jabes Galaad a riekol im: Požehnaní (buďte) vy od Pána, ktorí ste vykonali toto milosrdenstvo s pánom svojim Saulom, a pochovali ste ho.
6. A teraz odplať vám Pán milosrden-

---

[1]) Takto sa menuje ten krásny chvalospev, lebo v ňom luk Jonatana sa ospevuje.
[2]) Srovnaj Jozue 10, 13.
[3]) Get a Askalon boly hlavné mesta Filišťanov. Aby ženy filištinské, keď budú ospevovať ich víťazstvo, netešily sa a nepotupily Jonatana.
[4]) Aby tu úrodné polia neboly, na ktorých by sa rodily veci k obetám, ktoré len z najlepších rolí brávali.
[5]) Z boja, kde víťazi jako Jonatan vždy porážali nepriateľa, nikdy sa nevracali bez slávy.
[6]) Zo zlatých klenótov, ktoré Saul vo víťazných vojnách koristil (1. Kor. 14, 47), dával i ženám v Izraeli.

[1]) Niektorí rozumejú zbraň, iní hrdinov, ktorí ju nosili. Smysel je podstatne jeden. — Obdivujme vrúcnu lásku Davidovu nielen ku svojmu priateľovi Jonatanovi, ale i ku svojmu rozhorčenému nepriateľovi Saulovi. Utešený je tu dôkaz, jak veľmi zošľachťuje náboženstvo človeka, k akej výške duševnej ho pozdvihuje! Z príčiny tohoto príkladu ukazuje sv. Chrysostom (Homil. 2. de Davide et Saulo), jako veľkodušne koná láska k nepriateľom, a jaká opovrhnutia hodná je obecná pomsta.
[2]) David vedel, že ho Pán vyvolil za kráľa, ale nevedel, v ktorom meste sa má osadiť. Preto jako opravdive nábožný človek i v tomto hľadal vôľu Pánovu.
[3]) Mesto v Judsku, pridelené kňazom (Joz. 21, 11). Tam býval Abraham a umrela Sara, jeho žena (I. Mojž. 13, 18; 23, 2). Ležalo asi 7 hodín na juh od Jeruzalema.
[4]) Pod mestečkami sa majú rozumeť kusy zeme.
[5]) David bol pomazaný poprvé 1, 16, ale tajne, jakoby na znamenie vôle Božej, že má byť niekdy kráľom. Podruhé 12. 5, 3. Po tretie pomazaný bol za kráľa nad Izraelom s usrozumením ľudu; toto pomazanie dalo mu poddaných a moc kráľovskú.

stvo a pravdu; ale i ja vám odplatím milosť, preto, že ste učinili túto vec.

7. Posilnite svoje ruky, a buďte synovia sily; lebo hoci zomrel pán váš Saul, už mňa pomazal dom Judov za kráľa nad sebou.

8. Ale Abner, syn Nerov, knieža vojska Saulovho, vzal Izbozeta, syna Saulovho a povodil ho cez vojsko,[1]

9. a ustanovil ho za kráľa nad Galaad a nad Gessuri, a nad Jezrael, a nad Efraim, a nad Beniaminom, a nad všetkým Izraelom.

10. Štyridsať rokov mal Izbozet, syn Saulov, keď začal panovať nad Izraelom, a panoval dva roky; a len dom Judov pridržal sa Davida.

11. A bol počet dní, v ktorých býval David v Hebrone ako kráľ nad domom Judovým, sedem rokov a šesť mesiacov.

12. I vytiahol Abner, syn Nerov, a služobníci Izbozeta, syna Saulovho, z ležania do Gabaon.[2]

13. Podobne i Joab, syn Sarvie, a služobníci Davidovi vytiahli a stretli sa s nimi pri rybníku Gabaon. A jako sa spolu sišli, rozložili sa proti sebe: títo s jednej strany rybníka, a tí s druhej.

14. Tu riekol Abner Joabovi: Nech vystúpia mladíci a pohrajú sa (po vojensky)[3] pred nami! Joab odpovedal: Nech vystúpia!

15. A tak vystúpili a vyšli počtom dvanásti z Beniamina, zo strany Izbozeta, syna Saulovho, a dvanásti z ľudí Davidových.

16. A každý chytil za hlavu druhého a vrazil protivníkovi meč do boku a padli spolu; a pomenované bolo to miesto „Pole hrdinov“[4] v Gabaon.

17. Tedy povstal boj veľmi tuhý: a zahnaný bol Abner a mužovia izraelskí od ľudí Davidových.

18. Boli tam i traja synovia Sarviini: Joab a Abizaj a Azael; Azael bol behúň veľmi rýchly, jako srnec, ktorý sa zdržuje v horách.

19. A honil Azael Abnera a neodchýlil sa ani na pravo ani na ľavo, a neprestal prenasledovať Abnera.

20. Tu obzrel sa Abner za seba a riekol: Či si ty Azael? Ktorý odpovedal: Som.

21. A riekol mu Abner: Iď na ľavo alebo na pravo a chyť jedného z mládencov a sober si jeho odenie. Ale Azael nechcel prestať dobíjať na neho.

22. I riekol opäť Abner Azaelovi: Odstúp, neprenasleduj ma, aby som nebol prinútený prirazíť ťa až k zemi; lebo nemohol by som viac svoju tvár pozdvihnúť k Joabovi, tvojmu bratovi.[1]

23. Keď však pohrdnul ho poslúchnuť a nechcel vyhnúť: udrel ho Abner zadným koncom kopije do života a prerazil ho, tak že zomrel na tom istom mieste; a všetci, ktorí išli vedľa toho miesta, kde Azael padol a umrel, zastavovali sa.

24. Ale Joab a Abisai honili utekajúceho Abnera ďalej. Slnce už zapadalo, keď prisli ku pahŕbku Vodovodu, ktorý je naproti údoliu cestou k púšti Gabaon.

25. Tedy shromaždili sa synovia Beniamin u Abnera, a shrnúc sa v jeden húf, postavili sa na vrchu jedného kopca.

26. A Abner zavolal na Joaba a riekol: Či tvoj meč bude zúriť až do zahubenia? Či nevieš, že zúfalstvo je nebezpečné?[2] Dokiaľ nepovieš ľudu, aby prestal prenasledovať svojich bratov?

27. I riekol Joab: Živý je Pán! Keby si bol čo povedal,[3] ľud od rána by bol prestal prenasledovať svojho brata.

28. Potom zatrúbil Joab na trúbe, a všetko vojsko zastalo, a neprenasledovali ďalej Izraela, ani nebojovali.

---

[1]) Hebr.: A previedol ho do Machanaim, t. j. do jedného mesta za Jordánom v Galaad.

[2]) Z ležania v Machanaim do Gabaon, mesta v pokolení Beniamina.

[3]) Bol to súboj mladíkov, I. Kráľ. 17, 4. podobný asi jako Davidov s Goliatom.

[4]) Hebr.: Helkat Hassurim, t. j. pole skál.

[1]) Viac by som nemohol pozrieť na tvár Joabovu.

[2]) Hebr.: Nevieš, že horkosť býva naposledy?

[3]) Hebr.: Keby si bol nehovoril, k súboju nevyzýval...

29. A tak Abner a jeho mužovia šli poľom celú tú noc: a prepravili sa cez Jordan, prešli celú Bethoron, a prišli do ležania.[1]

30. Keď Joab vrátil sa od prenasledovania Abnerovho, shromaždil všetok ľud. A chýbalo z ľudí Davidových devätnásť mužov, mimo Azaela.

31. A ľudia Davidovi pobili z Beniaminských, a z mužov, ktorí boli s Abnerom, tristošesťdesiatich, ktorí aj pomreli.

32. A vzali Azaela, a pochovali ho v hrobe jeho otca v Betleheme; potom išli celú noc Joab a mužovia, ktorí boli s ním, a práve na úsvite prichádzali do Hebrona.

HLAVA 3.

Davidovi synovia; Abner odstúpil od Izbozeta; Joab zavraždil Abnera úkladne; plač Davidov nad ním.

1. Vojna medzi domom Saulovým a domom Davidovým trvala dlho. David čím diaľ stával sa mocnejším,[2] ale dom Saulov každým dňom upadal.

2. I narodili sa Davidovi v Hebrone synovia: a prvorodený jeho bol Amnon z Achinoamy jezraelitskej. (I. Par. 3, 1.

3. A za tým Cheleab z Abigaily, ženy (kedysi) Nabala karmelského; ďalej tretí Absalom, syn Maachy, dcéry Tolmaiho, kráľa Gessur,[3]

4. a štvrtý Adoniáš, syn Haggitin; a piaty Safatiáš, syn Abitalin;

5. a šiesty Jetram z Egly, manželky Davidovej. Títo sa narodili Davidovi v Hebrone.

6. Keď tedy bola vojna medzi domom Saulovým a domom Davidovým, Abner, syn Nerov, spravoval dom Saulov.

7. A mal Saul súložnicu menom Resfu, dcéru Ajovu. A Izbozet riekol Abnerovi:

8. Prečo si vošiel k súložnici môjho otca?[1] Ktorý náramne rozhnevaný slovami Izbozetovými riekol: Či som ja psia hlava (pred Judom[2]) dnes, ktorý som učinil milosrdenstvo nad domom Saula, tvojho otca, a nad jeho bratami a príbuznými, a nevydal som ťa do rúk Davidových; a ty pohľadávaš na mne, abys' ma dnes karhal pre ženu?

9. Toto nech učiní Boh Abnerovi, a toto nech pridá, jestli, jako Boh prisahal Davidovi, neurobím s ním,

10. aby (totiž) prenesené bolo kráľovstvo z domu Saulovho, a vyvýšený bol trón Davidov nad Izraelom a nad Judom od Dan až po Bersabee.[3]

11. A nemohol mu odpovedať ničoho, lebo sa ho bál.

12. A tak poslal Abner poslov k Davidovi, ktorí by miesto neho riekli: Čia je zem?[4] A aby riekli: Učiň so mnou priateľstvo, a moja ruka bude s tebou, a privediem k tebe všetok Izrael.

13. On odpovedal: Veľmi dobre; ja učiním s tebou priateľstvo, ale jednu vec žiadam od teba a síce: Neuzrieš mojej tvári prv, dokiaľ mi neprivedieš Mikol, dcéru Saulovu; keď takto prijdeš, uzrieš ma.

14. I poslal David poslov k Izbozetovi, synovi Saulovmu, a riekol: Vráť mi moju manželku, Mikolu, ktorú som si zasnúbil za sto obriezok Filišťanov! (Kráľ. 18, 27.)

15. Tedy poslal Izbozet tam a vzal ju od jej muža Faltiela, syna Laisovho.

16. A jej muž šiel za ňou plačúc až do Bahurim; tu riekol Abner: Iď a vrať sa. A on sa i vrátil.

17. Abner držal i reč k starším z Izraela a hovoril: Tak včera ako i predvče-

---

[1]) Do Machanaim, kde sa zdržiaval Izbozet.

[2]) Podmaňoval si rozličné pokolenia (I. Par. 12, 22).

[3]) Gessur bolo malé kráľovstvo v Syrii.

[1]) Bál sa o trón, lebo kto si vzal ženu zosnulého kráľa, mal i na trón nároky.

[2]) Či som ja posledný a najnepatrnejší medzi tvojimi priateľmi a nepriateľmi Judovými?

[3]) Srovnaj Sudcov 20, 1. Hranice kráľovstva židovského.

[4]) Kto panuje nad Izraelom, a kto ti ho môže priviesť?

rom[1] hľadali ste Davida, aby panoval nad vami.

18. Preto teraz vykonajte to. Lebo Pán mluvil o Davidovi a riekol: Rukou služobníka svojho Davida vyslobodím ľud svoj izraelský z rúk Filišťanov i všetkých jeho nepriateľov.

19. A mluvil Abner i k (pokoleniu) Beniamin.[2] A odišiel, aby povedal Davidovi v Hebrone všetko, čo všetok Izrael a všetok Beniamin za dobré uznal.

20. A prišiel k Davidovi do Hebrona s dvadsiatimi mužmi a David pripravil Abnerovi a jeho mužom, ktorí prišli s ním, hostinu.

21. I riekol Abner Davidovi: Soberiem sa a privediem k tebe, svojmu pánovi, kráľovi, všetok ľud izraelský a uzavriem s tebou smluvu, aby si kraľoval nad všetkými, jako žiada tvoja duša. Potom vyprevadil David Abnera a on šiel v pokoji.

22. Hneď na to prišli služobníci Davidovi a Joab, po porážke lotrov, s koristou veľmi veľkou: ale Abnera už nebolo u Davida v Hebrone, lebo už ho bol prepustil a odišiel v pokoji.

23. A Joab i všetko vojsko, ktoré bolo s ním, prišli neskoršie, a oznámili Joabovi a vyprávali: Prišiel Abner, syn Nerov, ku kráľovi, a prepustil ho, i odišiel v pokoji.

24. A vošiel Joab ku kráľovi a riekol: Čo si učinil? Hľa, prišiel k tebe Abner; prečo si ho pustil a on vzdialil sa a odišiel?

25. Nevieš, že Abner, syn Nerov, preto prišiel, aby ťa podviedol, a poznal tvoj východ i tvoj príchod[3] a aby zvedel všetko, čo činíš?

26. A keď Joab vyšiel od Davida, poslal za Abnerom poslov a priviedli ho od studne Sira; David však o tom nič nevedel.

27. A keď sa vrátil Abner do Hebrona, zaviedol ho Joab lstive na stranu do prostred brány, aby mluvil[1] s ním, a udrel ho tam do života, tak že zomrel, na pomstu za krv svojho brata Azaela. (III. Král. 2, 5.)

28. Keď to počul David, keď sa to už bolo stalo, riekol: Čistý som ja i moje kráľovstvo na veky pred Pánom od krvi Abnera, syna Nerovho,

29. a nech prijde na hlavu Joabovu a na všetok dom jeho otca, a nech nechybí z domu Joabovho trpiaci na tok semena, a prašivý a držiaci vreteno,[2] a padajúci mečom, a žiadajúci chleba.

30. Tak Joab a jeho brat Abisai zabili Abnera, preto, že v Gabaone zabil ich brata Azaela v bitke.

31. A riekol David Joabovi a všetkému ľudu, ktorý bol s ním: Roztrhnite rúcha svoje a prepášte sa vrecami,[3] a plačte pred mŕtvym telom Abnerovým. a kráľ David šiel tiež za márami.

32. A keď pochovali Abnera v Hebrone, pozdvihol kráľ David svoj hlas, a plakal nad hrobom Abnerovým: a plakal aj všetok ľud.

33. A nariekal a trúchlil kráľ za Abnerom a riekol: Nie, neumrel Abner, ako umierajú ľudia chabí.[4]

34. Tvoje ruky neboly poviazané, a tvoje nohy neboly obťažené putami; ale jako padajú od synov neprávosti, tak si ty padol. A ešte viacej plakal nad ním všetok ľud.

35. A keď prišiel celý zástup, aby prijali[5] pokrm s Davidom, ešte za jasného dňa prisahal David a riekol: Toto nech

---

[1]) Včera i predvčerom — spôsob mluvy na východe a značí toľko jako: od dávna.

[2]) Pokolenie Beniaminovo pridržalo sa ešte Saula.

[3]) Aby znal všetky tvoje záležitosti.

[1]) Ako keby mu chcel nejakú vec oznámiť.

[2]) Zaklial David Joaba a jeho potomkov; držiaci vreteno znamená chodiaceho na berlách. — David tu prestúpil príkaz lásky, lebo zlé nikomu neslobodno žiadať. Pomsta patrí Pánovi. Hovoril to v rozhorčení nad úkladnou vraždou.

[3]) Vrecu podobnú a hrubú šatu smutočnú si oblečte.

[4]) Mal čisté svedomie, i mohol bez hrôzy umierať.

[5]) U Židov bola obyčaj, že priatelia zosnulých pohostili rodinu zomrelého, lebo títo pre veľký zármutok nestihli jedlá pripravovať. (V. Mojž. 26. 14.; Jerem. 16, 7.)

mi učiní Pán a toto pridá,[1] ak pred západom slnca okúsim chleba alebo čohokoľvek.

36. A počul to všetok ľud, a ľúbilo sa[2] im všetko, čo činil David pred tvárou všetkého ľudu.

37. A poznal v ten deň všetok ľud a všetok Izrael, že to nebolo učinené od kráľa, aby zabili Abnera, syna Nerovho.

38. I riekol kráľ svojim služobníkom: Či neviete, že knieža, a to najväčšie, padlo dnes v Izraeli?

39. A ja som ešte slabý a teprv pomazaný za kráľa; ale mužovia títo, synovia Sarvie, sú mi (príliš) tvrdí. Nech Pán odplatí tomu, kto činí zlé, podľa jeho neprávosti![3]

HLAVA 4.

Izbozeta podvodne zabili. Rechab a Baana, jeho vrahovia, boli na rozkaz Davidov popravení.

1. Keď však počul Izbozet, syn Saulov, že Abner padol v Hebrone: padly bezmocne[4] jeho ruky a všetok Izrael sa predesil.

2. A mal syn Saulov dvoch mužov, vodcov drábov, meno jedného bolo Baana a meno druhého Rechab, synovia Remmona berotského, zo synov Beniamin; lebo i Berot počíta sa do (pokolenia) Beniamin.

3. A Beroťania utiekli do Getaim:[5] a ostali tam cudzincami až do toho času.

4. Mal však Jonatan, syn Saulov, syna krivého na nohy, lebo, keď bol päťročný a prišiel chýr o Saulovi a Jonatanovi z Jezraela, vzala ho jeho pestúnka a utiekla; a keď sa ponáhľala utiecť, on padol a okulhavel; a mal meno Mifibozet.[1]

5. Tedy prišli synovia Remmona, Beroťana, Rechab a Baana, vošli, keď bol najteplejší čas, do domu Izbozetovho: a on práve spal cez poludnie na svojej posteli. Ale i vrátna domu, čistiac pšenicu, zaspala.

6. Nuž vošli potajomky do domu, nesúc pšenicu a pichli ho do života. Rechab a Baana, jeho brat, a utiekli.

7. Lebo keď vstúpili do domu, on spal na svojej posteli v ložnici; a oni ho preklali a zabili; na to vzali jeho hlavu, a išli cestou po pustinách[2] celú noc.

8. A priniesli hlavu Izbozetovu k Davidovi do Hebrona, a riekli kráľovi: Hľa, hlava Izbozeta, syna Saulovho, tvojho nepriateľa, ktorý hľadal tvoju dušu; ale dnes vypomstil Pán na Saulovi a jeho semene pána môjho, kráľa.

9. Tedy odpovedal David Rechabovi a Baanovi, jeho bratovi, synom Remmona, Beroťana, a riekol im: Žije Pán, ktorý vyslobodil môj život zo všetkých úzkostí,

10. že toho, ktorý mi oznámil a riekol: Zomrel Saul, a sa domnieval, že mi príjemné veci zvestuje, vzal a zabil som v Sikelegu, ktorému som mal odplatu dať za posolstvo. (Vyššie 1, 15.)

11. Čím viac teraz, keď bezbožní ľudia zavraždili nevinného človeka v jeho dome, na jeho posteli, či nemám vyhľadávať jeho krv z vašej ruky a vyhladiť vás so zeme?

12. Tedy rozkázal David svojim ľuďom a zavraždili ich; a poodtínali im ruky i nohy a vyvesili ich pri rybníku v Hebrone. Ale hlavu Izbozetovu vzali a pochovali v hrobe Abnerovom v Hebrone. (Vyššie 3, 32.)

---

[1]) Nech ma Boh trestá a znovu trestá.

[2]) Menovite ľúbila sa ľudu láska Davidova k bližným a k svojim nepriateľom. Ľud vedel o tom, že Abner bojoval proti nemu, a dnes ho David oplakáva jako najväčšieho svojho priateľa.

[3]) Ja ako novopomazaný kráľ nebudem sa pomstiť na Joabovi, hoci jeho čin zatracujem. S jednej strany on má jako vodca a hrdina ľud, a s druhej strany nechávam odplatu i pomstu na Boha. Týmto si David získal i posledných nepriateľov. Nasledujme v tejto zriedkavej ctnosti Davida.

[4]) Oslabol, že mu ruky klesly.

[5]) Geth Rammon bolo kňazské mesto neďaleko hranice Beniamin.

[1]) Táto udalosť sa uvádza, aby sa ukázala zbabelosť vrahov, ktorí sa nemali čoho obávať, lebo Mifibozet bol bedár na nohy, ktoré si ochromil pri páde. A tento bol jediný, ktorý zostal z rodu Saulovho.

[2]) Od Mahanaim k Jordanu.

HLAVA 5.

David potvrdený za kráľa; jeho ženenie a vojna s Filišťanmi.

1. A všetky pokolenia izraelské prišly k Davidovi do Hebrona a riekly: Hľa, my sme tvoja kosť[1] a tvoje telo. (I. Par. 11, 1.)

2. A včera a predvčerom, keď ešte Saul bol kráľom nad nami, ty si vyvodil a zasa privodil Izraela; a nad to Pán ti riekol: Ty budeš pásť môj ľud izraelský, a ty budeš vodcom nad Izraelom. (I. Kráľ. 18, 13, 16; 25, 30.)

3. A prišli aj starší z Izraela ku kráľovi do Hebrona, a kráľ David uzavrel s nimi smluvu pred Pánom[2] v Hebrone, a pomazali Davida za kráľa nad Izraelom. (Vyššie 2, 4.)

4. Tridsať rokov mal David, keď začal kraľovať, a kraľoval štyridsať rokov.[3] (III. Kráľ. 2, 11.)

5. V Hebrone panoval nad Judom sedem rokov a šesť mesiacov; a v Jeruzaleme panoval tridsaťtri roky nad všetkým Izraelom a Judom.

6. I tiahol kráľ a všetci mužovia, ktorí boli s ním, k Jeruzalemu proti Jebuzejskému,[4] obyvateľovi tej zeme: a ten riekol Davidovi: Nevojdeš sem, dokiaľ neodpraceš slepých a krivých,[5] ktorí hovoria: David nepristúpi sem.

7. David však vzal hrad Sion. (To je mesto Davidovo.)[6]

8. David totižto vyhlásil odmenu[1] v ten deň tomu, kto by porazil Jebuzejského a prišiel až k domovým žlebom,[2] a odpratal by slepých a krivých, nenávidiacich dušu Davidovu: preto sa aj hovorí v prísloví: Slepý a krivý nevojde do chrámu.[3]

9. A bydlel David v hrade, a pomenoval ho „Mestom Davidovým", a vystavil[4] ho vôkol od Mello[5] až do vnútra.

10. A tak David čím ďalej, tým viac rástol a vzmáhal sa a Pán, Boh zástupov, bol s ním. (I. Par. 11, 9.)

11. Poslal tiež Hiram, kráľ tyrský, poslov k Davidovi, i cedrové drevo, i tesárov a kamenárov k stavbám: a vystavili dom Davidov. (I. Par. 14, 1. Žalm. 29, 1.)

12. I poznal David, že ho Pán potvrdil za kráľa nad Izraelom, a že povýšil jeho kráľovstvo nad svojím ľudom izraelským.

13. Nabral si tedy David ešte súložníc a žien z Jeruzalema, keď prišiel z Hebrona: a narodili sa Davidovi aj iní synovia a dcéry.[6]

14. A toto sú mená tých, ktorí sa mu narodili v Jeruzaleme: Samua, Sobab, Natan i Šalamún.

15. A Jebahar, Elisua i Nefeg,

16. a Jafia, a Elisama, Elioda a Elifalet.

17. Keď Filišťania počuli, že Davida pomazali za kráľa nad Izraelom: vytiahli všetci, aby vyhľadali Davida. Keď to David zvedel, sostúpil na opevnené miesto.[7]

---

[1]) Sme tvoja rodina.

[2]) T. j. sprisahali ho na zákon kráľovský, a oni prisahali mu vernosť.

[3]) Opakuje sa III. Kráľ. 2, 11.; I. Par. 29, 27. — Jeho panovanie teda trvalo 40 rokov, 6 mesiacov alebo 39 a pol roka.

[4]) Jebuzejskí ešte vládli jednou čiastkou Jeruzalema a hradom Sionským. Joz. 15, 63.; I. Kráľ. 17, 54.

[5]) David tiahnul proti Jeruzalemu s 340.822 bojovníkami (I. Kor. 12, 23.); ale Jebuzejskí dali mu takú odpoveď, že ich hrad je pevný, lebo ho slepí a kriví, t. j. bohovia na múroch vystavení, obránia.

[6]) Hrad. Mestom Davidovým bola čiastka mesta; kam prinesená bola archa úmluvy (I. Par. 15, 3. 29.), kdežto dcéra Faraonova (II. Par. 8, 11.) v inej čiastke bývala.

[1]) Keďže Sion mal byť zaujatý za každú cenu, vypísal odmenu.

[2]) K vodovodu (k studni hradu).

[3]) Do chrámu, t. j. do svätyne domácej nemajú prístupu modly, ani falošní bohovia, lebo sú slepí a kriví obrancovia domu.

[4]) Posilnil ho obrannými hradbami.

[5]) Mello bola pravdepodobne bašta na južnej strane hradu.

[6]) David vzal si ešte viac manželiek, aby mal čím početnejších potomkov, lebo v tomto videl splnenie sľubov Božích: Rozmnožím tvojich potomkov ako piesok na brehu morskom!

[7]) Zo svojho domu na miesto hradné, do pevnosti Sion.

18. A Filišťania pritiahli a rozložili sa v údolí Rafaim.[1] (I. Par. 14, 9.)

19. Tu radil sa David Pána a riekol: Či mám ísť proti Filišťanom? A či ich vydáš do mojej ruky? A Pán riekol Davidovi: Iď, lebo vydajúc vydám[2] Filišťanov do tvojej ruky.

20. I pritiahol David do Bál-Farasimu a porazil ich tam a riekol: Rozdelil Pán mojich nepriateľov predo mnou, jako sa delia vody. Preto nazvané je meno miestu tomu Bál-Farasim.[3]

21. A nechali tam (Filišťania) svoje modly, ktoré David pobral a jeho mužovia.

22. I ešte znovu vytiahli Filišťania, a rozložili sa v údolí Rafaim.

23. Ale David radil sa Pána: Či mám ísť proti Filišťanom, a či ich vydáš do mojich rúk? Pán odpovedal: Nechoď proti ním, ale obíjď ich od chrbta, a prijdeš k ním naproti hruškám.[4]

24. A keď počuješ šušťanie, akoby niekto chodil po vrchu hrušiek, vtedy pusť sa do boja; lebo vtedy pôjde Pán pred tvojou tvárou, aby zbil vojsko Filišťanov.

25. A David tak učinil, ako mu prikázal Pán, a porazil Filišťanov od Gabaa až (kade sa ide) do Gézer.

HLAVA 6.

Prenesenie archy úmluvy z domu Abinadabovho; smrť Ozova, ktorý sa neslušne dotkol archy úmluvy; archa v dome Obededomovom; jej prenesenie na Sion.

1. I shromaždil David zasa všetkých vybraných z Izraela, tridsaťtisíc mužov.

2. A sobral sa David a odišiel a všetok ľud, ktorý bol s ním z mužov Juda,[5] aby priniesli archu Božiu,[1] nad ktorou sa vzývalo meno Pána zástupov, sediaceho nad cherubínmi na nej.

(I. Par. 13, 6, Žalm 67, 1.)

3. I položili archu Božiu na nový voz:[2] a viezli ju z domu Abinadabovho, ktorý bol v Gabaa;[3] a Oza i Ahio, synovia Abinadabovi, spravovali ten nový voz.

4. A keď ju vzali z domu Abinadabovho, ktorý bol v Gabaa, Ahio bedliac na archu Pána, šiel pred archou;

(I. Kráľ. 7, 1.)

5. David však a všetok Izrael hrali pred Pánom na všeliakých drevených nástrojoch hudobných, a na citarách a harfách, bubnoch a husliach a cymbaloch.[4]

6. A keď prišli k humnu Nachonovmu, Oza vystrel ruku po arche Božej, a zadržal ju, lebo sa voly vyrážaly a nachýlili ju.

7. Preto rozhneval sa Pán veľmi na Ozu a zabil ho pre (tú) opovážlivosť,[5] ktorý preto umrel tam u archy Božej.

8. I zarmútil sa David, že Pán usmrtil Ozu, a nazvané je meno toho miesta: Usmrtenie Ozu[6] až do dnešného dňa.

(I. Par. 15, 13.)

9. Tu dostal David v ten deň strach pred Pánom a riekol: Ako má vojsť ku mne archa Pánova?

10. Pre to nechcel k sebe do mesta

---

[1]) Rafaim okolo Jeruzalema južne a západne.

[2]) Istotne ich vydám.

[3]) Miesto prietrhliny. Hebr. správnejšie: Pretrhol Pán mojich nepriateľov predo mnou, jako vody pretrhujú (brehy).

[4]) Hebr.: Krovie Bakka.

[5]) Hebr.: Z Bála Judovho, t. j. Kariatbál, Kariatiarim, kde od 70 rokov bola archa úmluvy.

[1]) David žiada si sriadiť služby Božie od časov Heliho tak zanedbané. To sa najlepšie môže stať, keď svätyňu, archu úmluvy prinesú z Kariatiarim, kde bola ukrytá, do mesta kráľovského, na svoje miesto stále a trváce.

[2]) Voz, ktorý ešte nebol upotrebovaný, vzali z úcty (I. Kráľ. 6, 7.); ale aj toto bolo proti zákonu, lebo dľa toho (IV. Mojž. 4, 15.) mali leviti niesť archu úmluvy. Filišťania to nevedeli, Izraeliti vedeli (I. Par. 15, 12—15).

[3]) Hebr.: Na pahrbku.

[4]) Boly to rozličné nástroje, na ktorých hrávali pri službách Božích a ľud pri tom odriekaval žalmy.

[5]) Oza bol levit a jako taký, mohol nosiť archu úmluvy na nosidlách, ale rukou sa jej dotknúť nesmel. Keďže sa jej bez náležitej úctivosti dotkol, zomrel náhle. Na výstrahu aby videl ľud, menovite však služobníci Boží, že k svätým veciam len s podlžnou úctou a bázňou majú sa priblížovať.

[6]) Peres Uza.

Davidovho previezť archu Pánovu, ale odviezol ju do domu Obededoma getejského.[1]

11. A zostala archa Pánova v dome Obededoma getejského tri mesiace; a požehnal Pán Obededoma a celý jeho dom.

12. I oznámili kráľovi Davidovi, že Pán požehnal Obededoma a všetky jeho veci pre archu úmluvy. Tedy odišiel David a preniesol archu Božiu s radosťou z domu Obededomovho do mesta Davidovho: a mal David u seba sedem sborov a hoviadka k obeti. (I. Par. 15,25.)

13. A keď odišli tí, ktorí niesli archu Božiu, na šesť krokov, obetoval vola a škopca. (I. Par. 15, 26.)

14. A David poskakoval zo všetkých síl pred Pánom, a David bol oblečený v efod ľanový.[2]

15. Tak sprevádzali David i všetok dom izraelský archu úmluvy Pána s plesaním a pri zvuku trúby.

16. A keď vchádzala archa Pánova do mesta Davidovho, Mikol, dcéra Saulova, hľadela z obloka a videla kráľa Davida poskakovať a plesať pred Pánom: i pohrdla ním vo svojom srdci.[3]

17. Tak priniesli archu Pánovu a položili ju na jej miesto uprostred stánku, ktorý jej vystavil David: a obetoval David Pánovi obety zápalné a pokojné.

18. A keď doobetoval obety zápalné a pokojné, dal požehnanie ľudu v mene Pána zástupov.

19. A dal všetkému zástupu izraelskému, tak mužom ako ženám, každému jeden pecník chleba a jeden kus pečeného hovädzieho mäsa, a v oleji vyprážaný koláč; a odišiel všetok ľud každý do svojho domu.

20. A keď David odišiel, aby dal požehnanie[1] i svojmu domu: vyšla Davidovi v ústrety Mikol, dcéra Saulova, a riekla: Jaký slávny bol dnes kráľ izraelský, keď sa odkrýval pred dievkami svojich služobníkov,[2] a obnažil sa, jako keď sa obnažuje šašo.

21. I riekol David Mikole: Pred Pánom, ktorý vyvolil ma radšej než tvojho otca a než celý jeho dom, i prikázal mi, aby som bol vodcom ľudu Pánovho v Izraeli,

22. budem i hrať i ešte viac sa opovrhnem, nežli som sa: a uponížim sa v očiach mojich; a pred dievkami, o ktorých si hovorila, ešte slávnejším sa ukážem.[3]

23. Preto Mikole, dcére Saulovej, nenarodil sa syn až do dňa jej smrti.

HLAVA 7.

David chce stavať Bohu chrám, ale Bohu to nedopustí; David oslavuje milosrdenstvo Božie.

1. I stalo sa, keď David sedel vo svojom dome a Pán mu doprial pokoja so všetkých strán od všetkých jeho nepriateľov,

2. riekol prorokovi Natanovi: Či nevidíš, že ja bývam v dome cedrovom,[4] a archa božia postavená je medzi kožami?[5] (I. Par. 17, 1.)

3. I odpovedal Natan kráľovi: Všetko, čokoľvek je v tvojom srdci, iď a učiň: lebo Pán je s tebou!

---

[1]) Radšej nech nešťastie stihne cudzinca, nežli Izraelitu, mieni David. Obededom bol z Gét filištinských alebo z Gét Remmon, jeho dom bol v Jeruzaleme alebo blízko mesta.

[2]) David činil so žalmom zodpovedajúce pohyby a spieval. Ako hlava kňazského kráľovstva bol oblečený v rúcho, podobné kňazskému.

[3]) Svätí otcovia oslavujú Davida za tento jeho čin, že išiel prespevovať pred archu úmluvy. Sv. Rehor hovorí, že David v tomto svojom slávnostnom plesaní alebo, ako Písmo sv. hovorí, tanci, bol väčší hrdina než vo vojne. Lebo tu verejne sa ponížil pred Pánom. Týmto dal príklad, ako máme účasť brávať na verejných slávnostiach náboženských.

[1]) Aby i svojim udelil to, čo ľudu.

[2]) Bez kráľovskej okrasy a ozdoby len v spodných šatách, hovorí Mikol prekvapene a posmešne. Či aj dnes niet hodne ľudí, ktorí sa takto posmievajú z náboženstva a zanedbávájú svoje povinnosti naproti Bohu, jako by sa to s ich stavom nesrovnávalo?

[3]) Lepšie je s chudobnými a opovrženými Bohu slúžiť, nežli v sláve a márnej rozkoši si obľubovať.

[4]) V stálom bývaní.

[5]) Nebol to dom vzácny, ale len z koží sostavený stánok.

4. Potom tej noci stalo sa: hľa, hlas Boží riekol Natanovi:
5. Iď, a povedz môjmu služobníkovi Davidovi: Toto hovorí Pán: Či mi ty budeš stavať dom, v ktorom budem prebývať?
6. Veď neprebýval som v dome od toho dňa, jako som vyviedol synov izraelských zo zeme egyptskej až do dnešného dňa; ale prechádzal som (sem i tam) v stánku a príbytku (opone).
7. Po všetkých miestach, po ktorých som chodil so všetkými synmi izraelskými, či som niekdy len k jednému z pokolení izraelských,[1] ktorému som prikázal, aby pásol ľud môj izraelský, tak hovoril a riekol: Prečo ste mi nevystavili domu cedrového?
8. A teraz toto riekni môjmu služobníkovi Davidovi: Toto hovorí Pán zástupov: Ja som ťa vzal z pastvy, kde si chodil za stádom, aby si bol vodcom ľudu môjho izraelského.
(I. Kráľ. 16, 13. Žalm. 77, 70.)
9. A býval som s tebou všade, kadekoľvek si chodil, a porazil som všetkých tvojich nepriateľov pred tvojou tvárou, a učinil som ti meno veľké, dľa mena najvyšších, ktorí sú na zemi.
10. A ustanovil som miesto ľudu svojmu Izraelskému a osadil som ho, aby bydlel na ňom, a nebol už znepokojovaný, a synovia neprávosti aby ho už nesužovali jako predtým,
11. odo dňa, kedy som ustanovil sudcov nad ľudom svojim izraelským; a dávam ti spočinutie od všetkých tvojich nepriateľov. A oznamuje ti Pán, že ti Pán vybuduje dom.[2]
12. A keď budú doplnené tvoje dni a ty usneš so svojimi otcami, vzbudím po tebe dorast, ktorý vyjde z tvojho života, a utvrdím jeho kráľovstvo.
13. Ten vybuduje dom môjmu menu, a (ja) upevním trón jeho kráľovstva až na veky! (III. Kráľ. 5, 5.)
14. A ja mu budem otcom, a on mi bude synom; ktorý ak učiní čo nepravého, trestať ho budem metlou ľudskou,[1] a ranami synov ľudských.
(I Par. 22, 10. Žid. 1, 5)
15. Ale milosrdenstva svojho neodnímem od neho, jako som odňal od Saula, ktorého som zavrhol od tvári svojej.
(Žalm 88, 37.)
16. A stály bude tvoj dom a tvoje kráľovstvo na veky pred tvojou tvárou,[2] a tvoj trón bude stále pevný.[3]
(Žalm.88, 38. Žid. 1, 8.)
17. Podľa všetkých týchto rečí, a podľa celého tohto videnia, tak hovoril Natan Davidovi.
18. Tedy vošiel David kráľ, a sedel pred Pánom a hovoril: Kto som ja, Pane Bože, a čo je môj dom, že si ma priviedol až sem?[4]
19. Ale i toto sa zdalo málo pred tvojou tvárou, Pane Bože, tak že si mluvil o dome svojho služobníka na dlhé časy;[5] lebo toto je zákon Adamov,[6] Pane Bože!
20. Čo ešte viac má povedať David pred tebou? Lebo ty znáš svojho služobníka, Pane Bože![7]
21. Pre svoje slovo a podľa svojho srdca učinil si všetky tieto veľké veci,

[1]) Lepšie s I. Par. 17, 6.: Zo sudcov izraelských.
[2]) Že rod tvoj stály a trvanlivý bude.

[1]) Ja ho budem trestať, tak, ako otec tresce svojich synov, a nie tak, ako som trestal padlých anjelov.
[2]) Dľa gréckeho a sýrskeho prekladu: „predo mnou".
[3]) Toto Davidovi učinené prisľúbenie vzťahuje sa v dokonalom smysle na Krista: Šalamún, ktorý Pánovi chrám vystavil, je predobrazom Krista, ktorý duchovný chrám, cirkev Boha živého (I. Tim. 3, 15.) vystavil a ktorého panovanie trvá na veky. David sám vzťahuje toto proroctvo na prisľúbeného Messiáša (II. Kráľ. 1, 3). Otcovia a učitelia cirkevní rozumeli tieto verše (12—16.) vždy len o Messiášovi.
[4]) Že si ma toľko vyvýšil.
[5]) Tu hovorí aj o večitom dome Davidovom, ktorý v ďalekej budúcnosti pripraví Messiáš.
[6]) Adam, t. j. toho prvého, lepšieho Adama. Dľa iných: To je žiadosť každého človeka, že aj svoje pokolenie chce šťastným učiniť.
[7]) Ja síce nemôžem vyjadriť svoju vďaku, ale ty poznáš svojho služobníka.

tak že si to oznámil svojmu služobníkovi.[1]

22. Preto zvelebený si, Pane Bože; lebo nemáš sebe podobného a niet Boha mimo tebą, podľa všetkého, čo slyšali sme na vlastné uši.

23. Ktorýže národ na zemi je (taký), jako ľud tvoj izraelský, pre ktorý šiel Boh, aby si ho vykúpil za svoj ľud a sebe vydobyl meno, a im učinil veľké a hrozné veci na zemi, pred tvárou svojho ľudu, ktorý si si vykúpil z Egypta, (premohúc) ľud i jeho boha.[2]

24. Lebo si upevnil sebe ľud svoj izraelský na ľud večný, a ty, Pane Bože, stal si sa ich Bohom.

25. Preto, Pane Bože, slovo, ktoré si povedal nad svojím služobníkom a nad jeho domom, utvrď na veky a učiň, ako si povedal,

26. aby velebené bolo tvoje meno na veky a riekalo sa: Pán zástupov je Boh nad Izraelom a dom služobníka tvojho Davida bude stály pred Pánom.

27. Lebo ty sám, Pane zástupov, Bože izraelský, zjavil si uchu svojho služobníka a povedal: Vystavím ti dom; preto našiel tvoj služobník srdce[3] svoje, aby ťa prosil touto modlitbou.

28. A tak už, Pane Bože, ty si Boh, a tvoje slová sú pravdivé; lebo si sľúbil svojmu služobníkovi tie dobré veci.

29. Už tedy začni a požehnaj domu svojho služobníka, aby bol na veky pred tebou; lebo ty, Pane Bože, si prehovoril: a tvojím požehnaním bude[4] dom tvojho služobníka požehnaný na veky!

[1]) Túto veľkú tajnosť budúcnosti oznámil.

[2]) Boh zjavil na Izraelovi svoje meno, svoju slávu a chválu a činil pre neho zázraky. Boh to činil, aby oslávil seba, lebo jeho svrchovanosť a vyvýšenosť najvyššie ukazuje sa v udeľovaní jeho milostí.

[3]) Vzal si smelosť a odhodlal sa.

[4]) Nech bude požehnaný: Nech sa začne plniť. David netušil, že sa ono pre jeho hriech odtiahne.

HLAVA 8.

Víťazstvá Davidove; jeho úradníci.

1. Stalo sa potom, že David porazil Filišťanov a ponížil ich, a vzal David úzdu dane z ruky Filišťanom.[1]

(I. Par. 18. 1, 2.)

2. A porazil i Moabov a zmeral ich povrazom, keď sa museli položiť na zem; odmeral ich dva povrazy, jeden na zabitie a druhý na živenie:[2] tak stal sa Moab Davidovi služobníkom daňujúcim.

3. A David porazil Adarezera, syna Rohobovho, kráľa Soba,[3] keď vytiahol, aby rozšíril svoje panovanie až k rieke Eufratu. (I. Par. 18, 3.)

4. A David zajal z jeho vojska tisíc a sedemsto jazdcov a dvadsaťtisíc peších, a podrezal všetky žily koní pri vozoch, ale nechal z nich sto vozov.[4]

5. Prišli tiež Syri z Damasku na pomoc Adarezerovi, kráľovi Soba, a porazil David zo Syrov dvadsaťdvatisíc mužov.

6. A David osadil stráž v Syrii damaškej a stala sa Syria Davidovi služobnou a pod daňou. A chránil Pán Davida vo všetkom, kam sa len pohnul.

7. A sobral David i zlaté zbrane,[5] ktoré mali služobníci Adarezerovi, a priniesol ich do Jeruzalema.

8. A z Bete i z Berotu, miest Adarezerových, pobral David veľmi mnoho medi.

9. Keď počul Tou, kráľ ematský,[6] že David porazil všetku moc Adarezerovu,

10. poslal Tou svojho syna, Jorama, ku kráľovi Davidovi, aby ho pozdravil, tešiac sa a vďaky vzdávajúc, preto, že Adarezera v boji porazil. Bol totiž Tou nepriateľom Adarezerovým. A (Joram)

[1]) Mesto Gét a obyvateľov jeho odaňovať.

[2]) Rozkázal zajatým, aby si na zem ľahli a odmeral ich, ako ležali, povrazom. Odmeral ich dva povrazy, jeden na zabitie a jeden nechať na živé. Toto sa dialo podľa vojenského práva práve tak, ako dnes, keď každého desiateho zastrelia.

[3]) Medzi Eufratom a Damaškom.

[4]) Záprahov.

[5]) Hebr.: Zlaté štíty.

[6]) Na severnej strane Palestíny.

mal vo svojich rukách nádoby zlaté a strieborné, i nádoby medené.

11. Aj tieto posvätil David kráľ Pánovi so zlatom a striebrom, ktoré posvätil (David) zo všetkých národov, ktoré bol podmanil:

12. zo Syrie a Moabu, zo synov Ammon, a z Filišťanov, a z Amalekitov, a z koristi Adarezera, syna Rohoba, kráľa Soba.

13. A oslávil David svoje meno, keď sa navracal po zaujatí Syrie v údolí soľnom,[1] keď bol pobil osemnásťtisíc mužov.

14. A postavil v Idumei strážcov a osadil ju strážou; a všetci Idumejci stali sa služobníkmi Davidovými. A ochraňoval Pán Davida vo všetkom, kdekoľvek sa obrátil.

15. A kráľoval David nad všetkým Izraelom: a prisluhoval súd a spravedlivosť všetkému svojmu ľudu.

16. Joab však, syn Sarviin, bol nad vojskom; a Jozafat, syn Ahiludov, bol kancelárom;[2]

17. A Sadok, syn Achitobov, a Achimelech, syn Abiatarov, boli kňazmi;[3] a Saraiáš bol pisárom;

18. a Banaiáš, syn Joiadov, bol nad Keretejskými a Peletejskými; a synovia Davidoví boli kňazmi.[4]

HLAVA 9.

Davidovo milosrdenstvo s potomstvom Saulovým.

1. A David riekol:[5] Či je ešte niekto, kto by bol pozostal z domu Saulovho, aby som učinil s ním milosrdenstvo pre Jonatana?[1]

2. I bol z domu Saulovho služobník menom Siba; toho povolal kráľ k sebe a riekol mu: Či si ty Siba? A on odpovedal: Ja som, služobník tvoj.

3. I riekol kráľ: Či zostal niekto z domu Saulovho, aby som učinil s ním milosrdenstvo Božie? A odpovedal Siba kráľovi: Je ešte syn Jonatanov, chromý na nohy.

4. Riekol: Kde je? Siba odpovedal kráľovi: Tam je v dome Machira, syna Ammielovho, v Lodabare.[2]

5. Preto poslal kráľ David a vzal ho z domu Machira, syna Ammielovho, z Lodabaru.

6. A keď prišiel Mifibozet, syn Jonatana, syna Saulovho, k Davidovi, padol na svoju tvár a poklonil sa. I riekol David: Mifibozet! On odpovedal: Tu som, služobník tvoj.

7. I riekol mu David: Neboj sa, lebo zaiste učiním s tebou milosrdenstvo pre tvojho otca Jonatana; a navrátim ti všetky polia Saula, tvojho otca, a ty jedávať budeš chlieb za mojím stolom vždycky.

8. A ten poklonil sa mu a riekol: Ktože som ja, tvoj služobník, že si shliadol na psa mŕtveho, jaký som ja?

9. Tedy zavolal David Sibu, služobníka Saulovho, a riekol mu: Všetko, čo bolo Saulovho, i všetok jeho dom, dal som synovi tvojho Pána.

10. Obrábaj mu teda zem ty, a tvoji synovia a tvoji služobníci a prinášaj synovi svojho Pána pokrmy, aby mal čo jesť;[3] ale Mifibozet, syn tvojho pána, bude jedávať vždycky chlieb za stolom mojím. Mal však Siba pätnásť synov a dvadsať sluhov.

11. A Siba riekol kráľovi: Jako si rozkázal, kráľu, pane môj, svojmu služobníkovi, tak učiní tvoj služobník. Mifibo-

[1]) Údolie soľné je pravdepodobne blízko Mŕtveho mora, kde Abizai a Joab nad Edomskými slávneho víťazstva dobyl (I. Par. 18, 12. Žalm 59, 2).

[2]) Dľa niektorých bol Jozafat dejepiscom, ktorý viedol kráľovský denník.

[3]) Hlavní kňazi. Keď Abiatar utiekol k Davidovi, Saul ustanovil Sadoka za hlavného kňaza. A tak boli dvaja hlavní kňazi, jeden v Jeruzaleme, druhý v Gabaone.

[4]) Dvorní úradníci, ktorí kráľovi, ako námestníkovi Božiemu službu konali a preto sa i kňazmi menovali (I. Par. 18, 17.) Nižšie 20, 25—26.

[5]) Rozmýšľal sám v sebe.

[1]) Ako to sľúbil I. Kráľ. 20, 14.

[2]) V Galaad za Jordánom.

[3]) Budeš mu platiť, aby mal dôchodky, hoci stravu on osobne dostane s kráľovského stola.

zet tedy jedával za jeho stolom, ako jeden zo synov kráľovských.

12. Ale mal Mifibozet maličkého syna, menom Micha; a celá rodina domu Sibovho slúžila Mifibozetovi.

13. A Mifibozet zostával v Jeruzaleme, preto, že vždycky za kráľovským stolom sedával. A bol chromý na obe nohy.

HLAVA 10.

Vojna s Ammonmi a víťazstvo nad nimi.

1. I stalo sa potom, že umrel kráľ synov Ammonových, a kráľoval jeho syn Hanon miesto neho.

2. I riekol David: Učiním milosrdenstvo[1] s Hanonom, synom Naasovým, ako učinil milosrdenstvo so mnou jeho otec.[2] Preto poslal David, aby ho skrze služobníkov svojich potešil nad smrťou jeho otca. Ale keď služobníci Davidoví prišli do zeme synov Ammonových,

3. riekly kniežatá synov Ammonových Hanonovi, svojmu pánovi: Či myslíš, že z úcty k tvojmu otcovi poslal David k tebe tešiteľov, a nie preto poslal David služobníkov svojich k tebe, aby prehliadol a vyšpehoval mesto, a (potom) ho vyvrátil?

4. A tak Hanon vzal služobníkov Davidových a oholil každému pol brady, a odstrihol im šaty do polovice až po zadok,[3] a prepustil ich.

5. Keď to oznámili Davidovi, poslal im naproti, lebo tí mužovia boli náramne zohavení, a naložil im David: Ostaňte v Jerichu, dokiaľ vám nenarastú brady, a potom sa vráťte.

6. Keď teda synovia Ammonoví videli, že Davidovi krivdu urobili, poslali a najali[1] za mzdu Syrských z Rohob,[2] a Syrských zo Soba, dvadsaťtisíc peších, a od kráľa Maacha[3] tisíc mužov, a od Istoba[4] dvanásťtisíc mužov.

7. Keď to David počul, poslal Joaba so všetkým bojovným vojskom.

8. A tak vytiahli synovia Ammonoví a postavili rady do boja pred samý vchod pri bráne.[5] A Syrskí zo Soba, a Rahob, Istob a Maacha boli osebe na poli.[6]

9. A preto, keď Joab videl, že je proti nemu pripravený boj od predku i od chrbta, vybral (bojovníkov) zo všetkých najlepších Izraelitov a postavil ich do šíkov proti Syrským.

10. Ostatnú však čiastku ľudu oddal svojmu bratovi Abizaimu, ktorý ich postavil do šíkov proti synom Ammonovým.

11. I riekol Joab: Ak ma Syrskí budú prevladovať, prijdeš mi ty na pomoc; ale ak synovia Ammonovi budú silnejší od teba, prijdem ja tebe na pomoc.

12. Buď mužom udatným, a bojujme za svoj ľud a za mesto nášho Boha. A Pán nech učiní, čo je dobré pred tvárou jeho.

13. Pustil sa tedy Joab, a ľud, ktorý bol s ním, do bitky so Syrskými, a tí hneď utiekli pred ním.

14. Keď to synovia Ammonovi videli, že Syrskí utekajú, dali sa utekať i oni pred tvárou Abizaiho a vošli do mesta. A navrátil sa Joab od synov Ammonových a prišiel do Jeruzalema.[7]

15. Ale keď Syrskí videli, že sú porazení od Izraelitov, shromaždili sa i oni (poznove).

16. A Adarezer poslal a vyviedol Syrských, ktorí boli za riekou[8] a priviedol

[1]) Smilujem sa nad ním a uzavrem priateľstvo s ním.

[2]) Azda ho ako kráľ moabský a gétsky na úteku podporoval.

[3]) Celú bradu holili na znamenie pokánia a smútku. Niekomu oholiť pol brady je najväčšia potupa, lebo brada je najhlavnejšia ozdoba mužova.

[1]) Mali v pokore prosiť za odpustenie, a tu chystajú sa násilníčiť.

[2]) Meno mesta a okolia v Asirii.

[3]) Kananejské mesto na západnej strane Mŕtveho mora.

[4]) Blízko Maachy: porovnaj Sudc. 11, 3—5.

[5]) Hlavného mesta Rabba.

[6]) Aby mohli Izraelitov od chrbta napadnúť.

[7]) Pravdepodobne utiahnuť sa na zimný odpočinok, aby potom na jar pokračoval vo vojne. Nižšie 11, 1.

[8]) Eufratom.

ich vojsko[1]: Sobach, vojvodca vojska Adarezerovho, ich viedol.

17. Keď to oznámili Davidovi, sobral všetkých Izraelitov, a prešiel cez Jordan a prišiel do Helam. A postavili Syrskí (svoje) šíky proti Davidovi, a bojovali proti nemu.

18. Ale Syrskí utiekli pred Izraelom, a zničil David zo Syrských sedemsto vozov a štyridsaťtisíc jazdcov; ranil aj Sobacha, vojvodcu, tak že hneď zomrel.

19. Keď to videli všetci králi, ktorí boli pri Adarezerovi, že sú premožení od Izraela, zľakli sa a utieklo pred Izraelom päťdesiatosemtisíc mužov. A uzavreli pokoj s Izraelom a slúžili im, a Syrskí báli sa už dať pomoci synom Ammonovým.

HLAVA 11.

Davidovo cudzoložstvo a vražda.

1. A stalo sa po roku, v tom čase, keď králi vychádzavajú na vojnu, poslal David Joaba a s ním svojich služobníkov a všetok Izrael: i pustošili synov Ammonových, a obľahli Rabba. David však ostal v Jeruzaleme. (I. Par. 20, 1.)

2. Keď sa toto dialo, stalo sa, že David vstal po poludní zo svojej postele a prechádzal sa po nástreší[2] kráľovského domu; a videl ženu, ktorá sa umýva na svojom nástreší[3] naproti: a to bola žena veľmi pekná.

3. I poslal David a pýtal sa, kto je tá žena. A oznámili mu, že je to Betsabé, dcéra Eliamova, manželka Uriáša Hetejského.

4. Tedy poslal David poslov i dal ju priviesť (k sebe), a keď prišla k nemu, spal s ňou. A práve sa bola očistila od svojej nečistoty.

5. A vrátila sa do svojho domu s počatým plodom. A poslala a oznámila Davidovi, a riekla: Počala som.[1]

6. Tu poslal David k Joabovi a riekol: Pošli ku mne Uriáša Hetejského. I poslal Joab Uriáša k Davidovi.

7. A prišiel Uriáš k Davidovi. A pýtal sa David, či sa dobre vedie Joabovi a ľudu, a jako sa vedie vojne?

8. I riekol David Uriášovi: Iď do svojho domu a umy si nohy. Keď Uriáš vystúpil z kráľovského domu, nasledoval ho pokrm od kráľa.

9. Ale Uriáš spal pred bránou kráľovského domu s ostatnými služobníkmi svojho pána a nešiel do svojho domu.[2]

10. I oznámili Davidovi, ktorí riekli: Nešiel Uriáš do svojho domu. A David riekol Uriášovi: Či si neprišiel s cesty? Prečo si nešiel do svojho domu?

11. Uriáš riekol Davidovi: Archa Božia[3] i Izrael a Juda bývajú v stánkoch, i Joab, môj pán, i služobníci môjho pána ostávajú na poli; a ja mám vstúpiť do svojho domu, aby som jedol a pil, a spal so svojou ženou? Na tvoje zdravie, a na spasenie tvojej duše neučiním tejto veci.

12. Tedy riekol David Uriášovi: Zostaň tu ešte dnes a zajtra ťa prepustím. Uriáš teda zostal v Jeruzaleme toho i druhého dňa.

13. V tom pozval ho David, aby u neho jedol a pil a opojil ho; ale on šiel večer spať na svoju posteľ so služobníkmi svojho pána, a do svojho domu nešiel.

14. I nastalo ráno, a napísal David list Joabovi, a poslal ho skrze ruky Uriášove.

15. V liste ale písal: Postavte Uriáša na čelo boja, kde bude najtuhšia bitka, a nechajte ho, aby bol zabitý a zahynul.

16. Preto, keď Joab obliehal mesto,

---

[1]) Hebr.: A prišli k Helam.

[2]) Obyvatelia východných krajín za poludnia odpočívajú si na plochých strechách svojich domov.

[3]) Na dvore alebo v zahrade svojho domu (nie na nástreší, jako má Vulgata), kam s paláca kráľovho vidieť bolo.

[1]) Staraj sa o svoje dobré meno a o môj život (III. Mojž. 20, 10).

[2]) David pokusoval sa rozličným spôsobom zakryť svoj hriech, ale Boh ho odokryl.

[3]) Brávali ju do boja, aby sa posmeľovali a na víťazstvo mysleli.

postavil Uriáša na miesto, o ktorom vedel, že sú tam najsilnejší mužovia.

17. A keď mužovia z mesta vybehli a napadli Joaba, padlo mnoho ľudu, (služobníkov Davidových), a zahynul i Uriáš Hetejský.

18. Vtedy poslal Joab a oznámil Davidovi všetky príhody bitky:

19. a rozkázal poslovi a riekol: Keď oznámiš kráľovi, všetky reči o vojne,

20. a uvidíš, že sa hnevá a povie: Prečo ste sa priblížili až k múru, aby ste (tam) bojovali? Či ste nevedeli, že shora, s múru silne sa striela?

21. Kto zabil Abimelecha, syna Jerobálovho? Či nie žena hodila naňho kus mlynského kameňa[1] s múru, a zabila ho v Tébesi? Prečo ste sa priblížili až k múru? Nuž povedz: Aj Uriáš Hetejský, tvoj služobník, zahynul. (Sud. 9, 53)

22. A tak odišiel posol a prišiel a rozprával Davidovi všetko, čo mu naložil Joab.

23. I riekol posol Davidovi: Premohli nás mužovia, a vyšli k nám do poľa; ale my učinili sme útok (na nich) a prenasledovali sme ich až po bránu mesta.

24. A strelci metali svoje strely na tvojich služobníkov shora, s múru: i zomreli (mnohí) zo služobníkov kráľových, ba i Uriáš Hetejský, tvoj služobník, zomrel.

25. I riekol David poslovi: Toto povieš Joabovi: Nech ťa nezroňuje táto vec; výsledok boja býva rozličný; raz tohto, raz zasa toho pohlcuje meč; sosilni svojich bojovníkov proti mestu, aby si ho zkazil, a povzbuď ich.

26. Keď manželka Uriášova počula, že zomrel Uriáš, jej muž, oplakala ho.[2]

27. A keď pominul čas smútku, poslal David, a priviedol ju do svojho domu, i bola jeho manželkou[3] a porodila mu syna. Ale neľúbila sa Pánovi táto vec, ktorú učinil David.[1]

[1]) Viď Sud. 9, 50.

[2]) Už nemusela sa báť ani manžela, ani trestu, ale Boha.

[3]) Vždy hlbší pád! Také manželstvo cirkev zakazuje, lebo je proti mravu a bezpečnosti života.

HLAVA 12.

David potrestaný; uznáva svoj hriech; Šalamún sa narodil; mesto Rabbat od Davida zaujaté.

1. Preto poslal Pán Natana k Davidovi. Keď k nemu prišiel, riekol mu: V jednom meste boli dvaja mužovia: jeden bohatý a druhý chudobný.

2. Bohatý mal oviec i volov náramne mnoho.

3. A chudobný nemal celkom nič, okrem jednej maličkej ovce, ktorú si kúpil a choval; tá rástla u neho spolu s jeho synmi, a jedávala z jeho chleba, a pijala z jeho pohára, a spávala v jeho lone; a bola mu ako dcéra milá.

4. Keď však prišiel k boháčovi jeden pocestný, on, ľutujúc vziať zo svojich oviec a volov, aby predložil hostinu tomu pocestnému, ktorý prišiel k nemu, vzal ovcu chudobného muža, a pripravil (z nej) pokrm človekovi, ktorý prišiel k nemu.

5. I rozhneval sa David náramne na toho človeka, a riekol Natanovi: Žije Pán, že je synom smrti[2] muž ten, ktorý to urobil.

6. Ovcu navráti štvornásobne, preto, že učinil tú vec a nešetril (tej ovce).[3]

(II. Mojž. 22, 1.)

[1]) Že David tak hlboko padol, to stalo sa preto, lebo na výške svojho šťastia zabudol na Boha. Záhalka a nekrotenie očú priviedly pád; lebo keď na paláci kráľovského domu v Jeruzaleme sa prechádzal, videl naproti Betsabé, pozoroval ju a rozpálil sa nečistou láskou k nej. Tento Davidov pád, ako ťažké prehrešenie, bol by všetko pokazil, čo kráľ k úcte Božej podujímal, keby z kajúceho srdca nebol vyznal svoj hriech pred celým svetom. Ako sa toto stalo, uvidíme v nasledujúcej hlave.

[2]) Zomre. — Ináč vidíme hriech na iných a ináč v sebe!

[3]) Toto sa splnilo na Davidovi, lebo utratil svojich štyroch synov, dieťa od Bethsabé, Ammona, Absaloma a Adoniáša. Potrestal ho ešte väčšmi, lebo dopustil Pán, že pre poškvrnu manželskej lože Uriášovej jeho dcéra od svojho vlastného brata, a jeho desať žien od jedného z jeho synov, k jeho najväčšej bolesti, poškvrnené bolo.

7. Ale Natan riekol Davidovi: Ty si ten muž! A toto hovorí Pán, Boh izraelský: Ja som ťa pomazal za kráľa nad Izraelom, a ja som ťa vyslobodil z ruky Saulovej,

8. a dal som ti dom tvojho pána, a manželky tvojho pána do lona tvojho,[1] a dal som ti dom Izraelov a Judov: a jestli by to bolo málo, bol by som ti pridal o mnoho viac.

9. Prečo si teda opovrhol slovom Pánovým a učinil si zlé pred mojou tvárou?[2] Uriáša Hetejského si zabil mečom, a jeho manželku vzal si si za ženu, a zabil si ho mečom synov Ammonových.

10. Pre túto vec neodijde meč[3] z tvojho domu na veky, lebo si pohrdol mnou, a vzal si manželku Uriáša Hetejského, aby ti bola ženou.

11. Preto hovorí Pán toto: Hľa, ja vzbudím zlé proti tebe z tvojho (vlastného) domu;[4] vezmem tvoje manželky pred očima tvojima a dám ich tvojmu bližnému,[5] a bude spať s tvojimi manželkami pred očima slnca tohoto.

(Nižšie 16, 22.)

12. Ty si to činil tajne, ale ja učiním to slovo pred očima všetkého Izraela,[6] a pred tvárou slnca.

13. I riekol David Natanovi: Zhrešil som proti Pánovi.[7] A riekol i Natan Davidovi: Aj Pán sníma hriech tvoj i nezomrieš. (Ekkl. 47, 13.)

14. Ale že si dal príčinu, aby sa rúhali[8] nepriatelia Pánovi, pre túto vec, syn, ktorý sa ti narodil, smrťou zomrie.

15. A navrátil sa Natan do svojho domu. A ranil Pán dieťa, ktoré porodila manželka Uriášova Davidovi; a pochybovalo sa o ňom.[1]

16. I prosil David Pána za dieťa; a prísne sa postil David, a zatvoril sa a ležal na zemi.

17. A prišli starší jeho domu a nútili ho, aby vstal so zeme; on odoprel, a nejedol pokrmu s nimi.

18. A stalo sa, že dieťa siedmeho dňa[2] zomrelo; a báli sa služobníci Davidovi oznámiť mu, že dieťa zomrelo, lebo riekli: Hľa, ešte dokiaľ žilo dieťa, prehovárali sme ho, a neposlúchol nášho hlasu; čím viac, keď mu povieme: Dieťa zomrelo, bude sa sužovať.

19. Ale keď David videl, že si jeho služobníci šepcú, porozumel, že dieťa zomrelo, a riekol svojim služobníkom: Či dieťa zomrelo? Oni mu odpovedali: Zomrelo!

20. Tu vstal David so zeme a umyl sa a pomastil sa, a keď zamenil rúcho, šiel do domu Pánovho a klaňal sa, a navrátil sa do svojho domu a žiadal, aby mu predložili pokrm, a jedol.

21. A riekli mu jeho služobníci: Čo je to, čo si učinil? Pre dieťa, dokiaľ ešte žilo, si sa postil a plakal si, a jako chlapec umrel, vstal si a jedol si pokrm.

22. On riekol: Pre dieťa, kým ešte žilo, postil som sa a plakal som; lebo som riekol: Kto vie, či mi ho azda Pán nedaruje a či nebude žiť dieťa?

23. Ale teraz, keď už zomrelo, prečo sa mám postiť? Či ho môžem zasa vzkriesiť? Skorej ja pôjdem k nemu: ale ono nenavráti sa ku mne.

24. A tešil David Betsabé, svoju manželku, a vošiel k nej, a spal s ňou: ktorá porodila chlapca a dal mu meno Šalamún.[3] A Pán ho miloval.

---

[1]) Dedič trónu na východe dedí aj ženy zosnulého kráľa. Vyššie 3, 6.
[2]) Pred tvárou Božou.
[3]) Toto sa vzťahuje na smrť synov Davidových a neskoršie i na boj proti domu Davidovmu.
[4]) Povstanie Absalomovo.
[5]) Dám ich druhému.
[6]) T. j. dopustím svoj trest verejne.
[7]) Keďže David žalostne vyznal svoj ťažký hriech, odpustil mu ho Pán, i večný trest; ale časné tresty, prorokom predpovedané ho neminuly. A to všetko, aby ho Pán Boh zkúšal a dal mu príležitosť dokázať, že jeho pokánie je stále a pravé.
[8]) Lebo si dal pohoršenie. Videli hriešnici, že ty, vyvolený Boží, toto činíš, oni ostali zátvrdliví v hriechu. Starší z ľudu, chráňte sa svojím životom dávať pohoršenie.

[1]) Neúfali, žeby vyzdravelo.
[2]) Siedmeho dňa alebo od začiatku pôstu alebo nemoci.
[3]) Meno Šalamún značí muž alebo kráľ pokoja.

25. A poslal tam Natana proroka a (ten) nazval jeho meno: Miláček[1] Pána, preto, že ho miloval Pán.[2]

26. Bojoval vtedy Joab proti Rabbat,[3] synov Ammonových, a vzal kráľovské mesto. (I. Par. 20, 1.)

27. I poslal Joab poslov k Davidovi a riekol: Bojoval som proti Rabbat, a má sa ešte zaujať Mesto vodné.[4]

28. Preto sober ostatnú čiastku ľudu, a obľahni mesto, a zaujmi ho, aby sa azda môjmu menu nepripisovalo víťazstvo, keď bude mesto odo mňa vyhubené.

29. Tedy sobral David všetok ľud a tiahol proti Rabbat, a dobýval a zaujal ho.

30. A sňal korunu ich kráľovi s hlavy hrivnu zlata ťažkú,[5] s veľmi drahým kamením, a postavená bola na hlavu Davidovu. Ale i korisť veľmi veľkú vyviezol z mesta;

31. a odviedol i jeho ľud a dal ich rozpilovať a hnať po nich železné vozy, a rezať ich nožami, a preháňať po tehelnej peci.[6] Takto učinil všetkým mestám synov Ammonových a David i všetko vojsko vrátili sa do Jeruzalema.

HLAVA 13.

Amnon zneuctil svoju sestru Tamar; Absalom ho za to zabil.

1. I stalo sa potom, že sestru Absaloma, syna Davidovho, veľmi peknú, menom Tamar, zamiloval si Amnon, syn Davidov.[1]

2. A zahorel takou vášňou, že pre lásku k nej onemocnel; lebo bola pannou,[2] a preto zdalo sa mu ťažko, niečo nečestného s ňou spáchať.

3. I mal Amnon priateľa, menom Jonadaba, syna Semmaa, brata Davidovho, muža veľmi prechytralého.

4. Ten mu povedal: Prečo tak chudneš, synu kráľovský, so dňa na deň? Prečo mi to nepovieš? I riekol mu Amnon: Milujem Tamar, sestru môjho brata Absaloma.

5. Odpovedal mu Jonadab: Ľahni si na svoju posteľ, a pretváraj sa, že si chorý, a keď ťa prijde tvoj otec navštíviť, povedz mu: Prosím, nech prijde Tamar, moja sestra, a dá mi pokrm, a pripraví jedlo, aby som jedol z jej ruky.

6. A tak ľahol si Amnon (do postele), akoby bol nemocný, a keď ho prišiel kráľ navštíviť, riekol Amnon kráľovi: Prosím, nech prijde Tamar, moja sestra, aby navarila pred očima mojima dve jedlá, aby som pokrm z jej ruky dostal.

7. Tu poslal David k Tamare do domu a riekol: Poď do domu svojho brata Amnona, a priprav mu pokrm.

8. A keď prišla Tamar do domu svojho brata Amnona, ktorý ležal, vzala múky, zamiesila a rozriedila, a pred jeho očima uvarila jedlá.

9. Potom vzala, čo navarila, preliala to a položila pred neho: Amnon však nechcel jesť, a riekol: Vyžeňte všetkých odo mňa! A keď vyhnali všetkých,

10. riekol Amnon Tamare: Prines mi pokrm do ložnice, aby som jedol z tvojej ruky. Tedy vzala Tamar jedlá, ktoré pripravila, a priniesla svojmu bratovi Amnonovi do ložnice.

11. A keď mu jedlo podávala, uchopil ju a riekol: Poď, lež so mnou, sestro moja!

---

[1]) Pán nazval meno Šalamúna Jedidiah, „miláček", a to odkázal Davidovi po prorokovi Natanovi. Nazval ho preto tak, lebo mu mal vystaviť chrám, a tým sa stal obrazom Messiášovým. Vyššie 7, 12; Mat. 3, 17.

[2]) Hebr.: Pre Pána.

[3]) Hlavné mesto a sídlo kráľov.

[4]) Čiastka Rabbat, inák mesto vôd; odtiaľ dostávali všetci vodu na pitie.

[5]) Asi 160.000 kor. dľa ceny drahokamov.

[6]) Toto sa nám zdá dnes krutosťou, ale David plnil na nich to samé, čo oni činili na Izraelitoch. (I. Kráľ. 11, 2.; Amos 1, 13.) A ani nezasluhovali šetrenia pre svoje neprávosti. (Viď 8, 2.) Ale dnes rozumie sa hebreiská osnova vôbec o nútených prácach, ku ktorým Ammoni odsúdení boli a nie o takej ukrutnosti. Hebrejsky: Ľud, ktorý v ňom bol, vyviedol a dal ho jako nútených robotníkov k pilám a k železným bránam a k železným sekerám a dal mu tehly robiť.

[1]) Amnona porodila Davidovi Achinoam, Absaloma a Tamar Mácha v Hebrone.

[2]) Panny boly veľmi bedlive strážené.

12. Ona mu odpovedala: Nerob mi násilia, brate môj, nerob; nie je to dovolené v Izraeli: Nečiň toho bláznovstva!

13. Lebo nebudem môcť sniesť svoje pohanenie, a ty budeš ako jeden z bláznov[1] v Izraeli; ale radšej prehovor s kráľom, a neodoprie ti mňa.[2]

14. A nechcel povoliť jej prosbám, ale prevládal ju silou a učinil jej násilie, a spal s ňou.

15. Potom sprotivila sa[3] Amnonovi a znenávidel ju veľmi: tak že väčšia bola nenávisť, ktorou ju nenávidel, než láska, ktorou ju predtým miloval. I riekol jej Amnon: Vstaň a iď!

16. Ona mu odpovedala: Toto zlé, čo teraz páchaš proti mne, vyháňajúc mňa, je väčšie, nežli to, čo si predtým učinil. A nechcel ju počúvať.

17. Ale zavolal mládenca, ktorý mu posluhoval, a riekol: Vyhoď túto von odo mňa a zamkni za ňou dvere.

18. A oblečená bola v šatu dlhú až po členky, lebo takýmto rúchom odievaly sa panny, dcéry kráľovské. A tak vyhodil ju jeho služobník von, a zamkol dvere za ňou.[4]

19. Tedy posypala svoju hlavu popolom, roztrhla dlhé rúcho, a složila svoje ruky nad hlavou, vyšla, a chodiac nariekala.

20. I riekol jej brat Absalom: Či tvoj brat Amnon neležal s tebou? No teraz, sestro, mlč, lebo je to tvoj brat; ani nezarmucuj svoje srdce pre tú vec. A tak ostala Tamar v dome svojho brata Absaloma opustená.

21. Keď počul kráľ tieto veci, zarmútil sa veľmi, ale nechcel zarmucovať srdce svojho syna Amnona, lebo ho miloval, že bol jeho prvorodený.

22. Ani Absalom nehovoril nič s Amnonom, ani zlého, ani dobrého; lebo nenávidel Absalom Amnona preto, že poškvrnil jeho sestru Tamar.

23. I stalo sa po dvoch rokoch, že strihali ovce Absalomovi v Balhazoru, ktorý je vedľa Efraim. I pozval Absalom všetkých synov kráľových.

24. a prišiel ku kráľovi a riekol mu: Hľa, strihajú ovce tvojmu služobníkovi: Nech prijde, prosím, kráľ so svojimi služobníkmi k svojmu sluhovi.

25. I riekol kráľ Absalomovi: Nežiadaj, synu môj, nežiadaj, aby sme šli všetci a obťažovali ťa. A hoci ho nútil, jednak nechcel ísť, ale požehnal ho.

26. A Absalom riekol: Keď ty nechceš prijsť, nech ide s nami, prosím, aspoň môj brat Amnon. I riekol mu kráľ: Nie je potrebné, aby šiel s tebou.

27. Ale Absalom dotieral tak, že prepustil s ním Amnona a všetkých synov kráľovských. I učinil Absalom hostinu, jako hostinu kráľovskú.[1]

28. I rozkázal Absalom svojim služobníkom a riekol: Pozorujte, až bude Amnon vínom opitý a poviem vám: Udrite na neho a zabite ho; nebojte sa, lebo ja som, ktorý som vám to kázal;[2] otúžte sa, a buďte smelí mužovia!

29. Učinili teda služobníci Absalomovi proti Amnonovi tak, ako im prikázal Absalom. I vstali všetci kráľovskí synovia, každý sadol na svoju mulicu a utiekli.

30. A kým oni ešte boli na ceste, prišla zvesť k Davidovi: Absalom pobil všetkých synov kráľovských a nezostalo z nich ani jedného.

31. Tedy vstal kráľ, a roztrhol svoje rúcho, a padol na zem; i všetci jeho služobníci, ktorí mu posluhovali, roztrhli svoje rúcha.

32. Ale Jonadab, syn Semmaa, brata

---

[1]) Jeden zo zločincov alebo nešľachetníkov.

[2]) Ona myslela, že mu ju otec dá za ženu, ale márne, lebo to nebolo dovolené (III. Mojž. 18, 9—11).

[3]) Ovocie hriechu, ktorý vznikol z hriešnej náruživosti! Uč sa a nečiň hriechu dľa okamžitej rozkoše, ale pováž hrozné následky.

[4]) Tak muselo povstať podozrenie, že Tamar sama sa núkala, ale od svojho ctnostného brata odpravená bola.

[1]) A učinil Absalon — v hebrejskom sa nenachádza.

[2]) To vám ja hovorím, kráľovský syn, a po smrti Amnonovej dedič trónu, tedy nebojte sa.

Davidovho, odpovedal a riekol: Nech nemyslí pán môj, kráľ, že sú všetci mladiství synovia kráľovi pobití; jediný Amnon je mŕtvy, lebo dľa úst Absalomových odsúdený bol od toho dňa, keď znásilnil Tamaru, jeho sestru.

33. Preto nech si pán môj, kráľ, nepripúšťa to slovo k srdcu, že všetci synovia kráľovskí sú zabití, lebo len Amnon jediný je zabitý.

34. Absalom však utiekol. Keď však strážca pozdvihol svoje oči a pozrel, tu hľa, mnoho ľudí prichádzalo bočnou cestou pod horami.

35. I riekol Jonadab kráľovi: Hľa, tu sú synovia kráľoví; jako tvoj služobník povedal, tak je.

36. A keď dohovoril, ukázali sa i synovia kráľoví, a ako vstúpili, pozdvihli svoj hlas a plakali; ale i kráľ a jeho služobníci plakali plačom veľmi veľkým.

37. Absalom tedy na svojom úteku prišiel k Tolomajovi,[1] synovi Ammiudovmu, kráľovi gessurskému. I oplakával[2] David svojho syna po všetky dni.

38. A keď Absalom utiekol a prišiel do Gessur, zostal tam za tri roky.

39. I presťal kráľ David prenasledovať Absaloma, preto, že už bol oželel zahynutie Amnonovo.

HLAVA 14.

Vyjednávanie Joabovo s Davidom o Absaloma: David prijíma Absaloma na milosť.

1. Keď Joab, syn Sarviin, vyrozumel, že sa srdce kráľovo zasa naklonilo k Absalomovi,

2. poslal do Tekuy a povolal odtiaľ múdru ženu a riekol jej: Pretvaruj sa, jako by si mala smútok, a obleč sa v rúcho smutočné, a nepomasť sa olejom, aby si bola jako žena, ktorá už veľmi dlhý čas smúti za mŕtvym;

3. a pôjdeš ku kráľovi a riekneš mu to a to . . . I dal jej Joab slová do úst.

4. Keď teda tá žena z Tekuy vstúpila ku kráľovi, padla pred ním na zem,[1] poklonila sa a riekla: Zachráň ma, kráľu!

5. I riekol jej kráľ: Jakúže máš záležitosť? Ona odpovedala: Ach, som žena, vdova, lebo umrel mi muž.

6. A mala tvoja služobnica dvoch synov, ktorí sa svadili na poli, a že nebolo nikoho, kto by im zabrániť mohol, uderil jeden druhého, a zabil ho.

7. A hľa, všetka rodina povstala proti tvojej služobnici a hovorí: Vydaj toho, ktorý zabil svojho brata, aby sme ho za život[2] jeho brata, ktorého zabil, usmrtili a vyhladili dedičа; a tak chcú vyhasiť poslednú iskru, ktorá mi zostala, aby nezostalo mena po mojom mužovi, a potomstva na zemi.

8. A kráľ riekol žene: Iď domov, a ja rozkážem o tvojej záležitosti.

9. I riekla žena tekujská kráľovi: Pane, kráľu môj, na mne a na dome môjho otca nech je (tá) neprávosť, ale kráľ a jeho trón nech je bez viny.[3]

10. I riekol kráľ: Kto bude čo hovoriť proti tebe, priveď ho ku mne, a nedotkne sa ťa viacej.

11. Ona prosila: Nech rozpomene sa kráľ na Pána, svojho Boha, aby sa nemnožili príbuzní ako pomstitelia krvi a nezabili môjho syna. On riekol: Živý je Pán, že nespadne ani vlás syna tvojho na zem.

12. I riekla žena: Dovoľ svojej služobnici povedať slovo k môjmu pánu kráľovi. I riekol: Hovor!

---

[1]) K otcovi svojej matky. (Srov. 3, 3.)

[2]) Aký veľký bol strach a hôľ Davidov, ktorý úplného smyslu hrozby Božej (12, 10.) ešte celkom neponímal a nevedel, kto nastúpi po ňom, ale s celým srdcom visel na svojom najstaršom synovi! Teraz bojí sa „meča". Dva roky po hrozbe padne prvorodený a druhý syn uteká. Azda bude už trestu dosť? Otec úfa a smieri sa s terajším najstarším a prirodzeným dedičom. Márne. Nebude dlho a z toho samého syna vyjde zlé, kým ho nedostihne „meč".

[1]) Spôsob úcty kráľovskej.

[2]) Pomsta krvi v zákone predpísaná: smrť za smrť, zub za zub, oko za oko.

[3]) Ak by omilostnenie môjho syna od teba udelené nebolo spravedlivým, nech mňa tresce Boh, a nie **teba**.

13. A hovorila žena: Prečo si myslel takúto vec proti ľudu Božiemu:[1] a (prečo) mluvil kráľ to slovo, aby zhrešil a nepriviedol nazpät svojho vyhnaného (syna)?

14. Všetci pomrieme, a roztratíme sa jako vody do zeme, ktoré sa nevrátia: ani Boh nechce,[2] aby zahynula duša, ale uvažujúc premýšľa, aby nezahynul úplne ten, ktorý bol zavrhnutý.

(Ezech. 18, 32; 33, 11.)

15. Tak som teraz prišla, aby som povedala toto slovo svojmu pánu, kráľovi, v prítomnosti ľudu.[3] A tvoja služobkyňa (si) riekla: Budem mluviť ku kráľovi; azda vyplní (kráľ) slovo svojej služobkyne.[4]

16. A kráľ ma vyslyší, že vyslobodí svoju služobkyňu z rúk všetkých, ktorí chceli vyhladiť mňa a spolu i môjho syna z dedictva Božieho.

17. I nech povie tvoja služobkyňa, aby slovo pána, kráľa môjho bolo jako obeta.[5] Lebo jako anjel Boží, taký je i pán a kráľ môj, že sa ani dobrorečením, ani zlorečením nedá pohnúť;[6] preto je i Pán, tvoj Boh, s tebou. (I. Kráľ. 29. 9.)

18. A odpovedal kráľ a riekol žene: Netaj predo mnou slova, na čo sa ťa spýtam. A žena mu riekla: Mluv, pane a kráľu môj!

19. I riekol kráľ: Či je nie ruka Joabova vo všetkom tomto s tebou?[7] Odpovedala žena a riekla: Na spásu tvojej duše, pane, kráľu môj! Ani na ľavo, ani na pravo neodchyľuje sa nič zo všetkého toho, čo hovorí pán, kráľ môj;[1] lebo tvoj služobník Joab sám mi to rozkázal, a on položil všetky tieto slová do úst tvojej služobkyne.

20. Joab, tvoj služobník, mi to prikázal, aby som obrátila podobenstvo reči tejto; ty však pane, kráľu môj, múdry si, jako je múdry anjel Boží, tak že rozumieš všetkému na zemi.

21. I riekol kráľ Joabovi: Hľa, smierený som, a učiním dľa tvojho slova. Tak iď, a zavolaj zpät dieťa Absaloma!

22. A Joab padol svojou tvárou na zem, poklonil sa, a dobrorečil kráľovi a riekol: Dnes poznal tvoj služobník, že som našiel milosť v tvojich očiach, pane, kráľu môj; lebo splnil si reč tvojho služobníka.

23. Tedy Joab vstal a odišiel do Gessur, a priviedol Absaloma do Jeruzalema.

24. Ale kráľ riekol: Nech sa vráti do svojho domu, ale nech neuzrie mojej tvári. A tak navrátil sa teda Absalom do svojho domu, ale nevidel tvári kráľovej.

25. Nebolo však muža takého krásneho a veľmi sličného, jako Absalom, v celom Izraeli; od päty nohy až do vrchu hlavy nebolo na ňom chyby.

26. A keď si strihával vlasy, lebo mal obyčaj raz do roka sa dať strihať, preto, že mu boly vlasy priťažké, navážil vlasov so svojej hlavy dvesto siklov, váhy verejnej.[2]

27. A narodili sa Absalomovi traja synovia a jedna dcéra, menom Tamar, krásnej podoby.

28. I bol Absalom v Jeruzaleme dva roky a nevidel tvári kráľovej.

29. Preto poslal k Joabovi, aby ho poslal pred kráľa; ale ten nechcel prijsť k nemu. A keď po druhý raz poslal, a on nechcel prijsť k nemu,

30. riekol svojim služobníkom: Znáte

---

[1]) Prečo tedy nečiníš i ty tak, ako hovoríš; lebo prenasledujúc Absaloma, ktorý miluje ľud, hrešíš proti Bohu. Učiň tedy jako hovoríš a nepomsti krv na ňom.

[2]) Pán sa smilúva nad hriešnikom a nechce, aby zahynul; smiluj sa i ty nad synom a neodberaj mu života, veď smrť i tak prijde na každého.

[3]) Hebr.: Preto, že ma strašil ľud.

[4]) Že môjho syna, ale zároveň i Absaloma omilostíš.

[5]) Hebr.: Riekla tvoja služobnica: Veď mi slovo pána môjho, kráľa, bude na uspokojenie; lebo jako anjel Boží je Pán môj, kráľ, keď počuje dobré a zlé.

[6]) Ani prosbou ani hrozbou sa nedá od pravdy odvrátiť.

[7]) Teda Joab už prvej držal s Absalomom.

[1]) Alebo: Kráľ všetko rozumel a jemu nemôže byť nič tajné — alebo: Nič sa nemôže nestať, čo ty rozkážeš, preto i ja nič nezatajím.

[2]) V osnove niet reči o váhe vlasov, ale o cene, ktorú podlížači za ne platili: asi 8500 kor.

pole Joabovo vedľa môjho poľa, kde je už jačmeň k žatve; iďte tam a zapáľte ho. Hneď zapálili služobníci Absalomovi obilie. Tu prišli služobníci Joabovi s roztrhnutým rúchom k nemu a riekli: Zapálili služobníci Absalomovi čiastku poľa.

31. Vtedy sobral sa Joab a odišiel k Absalomovi do jeho domu a tázal sa: Prečo zapálili tvoji služobníci moju úrodu?

32. A Absalom odpovedal Joabovi: Poslal som k tebe prosiac ťa, aby si prišiel ku mne, že by som ťa poslal ku kráľovi a riekol by si mu: Prečo som prišiel z Gessuru? Lepšie by mi bolo bývalo zostať tam. Preto, prosím, nech vidím tvár kráľovu; ale jak ešte pamätá na moju neprávosť, nech ma zabije!

33. Tedy vošiel Joab ku kráľovi a oznámil mu všetko. A Absalom bol povolaný a prišiel ku kráľovi, a poklonil sa svojou tvárou až k zemi pred ním, a kráľ Absaloma pobozkal.

HLAVA 15.

Absalom chce kráľovať, získava ľud pre seba; David uteká pred ním.

1. Potom zaopatril si Absalom vozy a kone a päťdesiat mužov,[1] ktorí by chodili pred ním.

2. A ráno vstávajúc Absalom, stával pred vchodom do brány,[2] a každého muža, ktorý mal záležitosť, pre ktorú šiel ku kráľovskému súdu, volával Absalom k sebe a riekaval: Z ktorého mesta si ty? A keď ten odpovedal a riekol: Z toho alebo z toho pokolenia izraelského som ja, tvoj služobník,[3]

3. odpovedal mu Absalom: Zdajú sa mi tvoje reči dobré a spravodlivé. Ale niet ustanoveného od kráľa, kto by ťa vypočul. I riekaval Absalom:

4. Ktože ma učiní sudcom nad zemou, aby ku mne prichádzali všetci, ktorí majú záležitosť, a ja by som súdil spravodlive?

5. Ba aj keď sa priblížil k nemu človek, aby ho pozdravil,[1] vystieral svoju ruku a objal a pobozkal ho.

6. A toto činieval všetkým Izraelitom, ktorí prichádzali k súdu, aby boli vypočutí od kráľa, a tak hľadel získať sebe srdcia mužov izraelských.

7. Po štyridsiatich rokoch[2] riekol Absalom kráľovi Davidovi: Pôjdem a splním svoje sľuby, ktoré som učinil Pánovi v Hebrone.[3]

8. Lebo tvoj služobník učinil sľub, keď bol v Gessur, v Syrii, a riekol: Ak ma Pán zpäť privedie do Jeruzalema, obetovať budem Pánovi.

9. Tedy riekol mu kráľ David: Iď v pokoji! A vstal a šiel do Hebrona.

10. Ale Absalom poslal vyzvedačov po všetkých pokoleniach izraelských a riekol: Hneď ako začujete zvuk trúby,[4] rieknite: Absalom stal sa kráľom v Hebrone!

11. A išlo s Absalomom aj dvesto pozvaných mužov z Jeruzalema, ktorí šli s úprimným srdcom, a príčiny úplne neznali.

12. Ba poslal Absalom i pre Achitofela gilonského, radcu Davidovho, (aby prišiel) zo svojho mesta Gilo. A keď obetoval obety, utvorilo sa veľké sprisahanie, a ľud sa shehával a rozmnožoval sa okolo Absaloma.

---

[1]) Osobná stráž, ktorá by chodila pred ním.

[2]) Pred bránou kráľovského hradu.

[3]) Keď mu svoju záležitosť rozložil, pýtal sa ho, odkiaľ je, lebo chcel mimo Juda všetky pokolenia pobúriť proti svojmu otcovi. A najsnadnejšie dá sa ľud vzbúriť, jestli súdy sú nespravodlivé.

[1]) Aby padnul na tvár pred ním.

[2]) Týchto 40 rokov sa má počítať od voľby Saulovej; v štvrtom roku po návrate Absaloma z Gessuri. Iní počítajú ten vek zasa od prvého pomazania Davida za kráľa.

[3]) V svojom rodnom mieste. Toto miesto bolo druhé hlavné mesto v Judsku a považované za sväté, preto, že tu boli pochovaní patriarchovia. (I. Mojž. 23, 19.)

[4]) Na vrchoch palestinských postavil trubačov, aby, keď dá v Hebrone zatrúbiť, oni ďalej oznamovali, a tak celá zem aby povstala proti Davidovi.

13. V tom prišiel posol k Davidovi a riekol: Všetok Izrael z úplného srdca ide za Absalomom!

14. A David riekol svojim služobníkom, ktorí boli s ním v Jeruzaleme: Vstaňte a utečme; lebo ináč nebude nám možný útek pred Absalomom. Pospiechajte uniknúť, aby azda neprišiel a nezastihol nás, a neuvalil na nás zkazu, a nevyhubil mesto ostrím meča!

15. I riekli mu služobníci kráľovi: Všetko, čokoľvek nám rozkáže náš pán, kráľ, my, služobníci tvoji, radi učiníme!

16. A tak vyšiel kráľ a všetok jeho dom pešky: a zanechal kráľ desať žien súložníc na ochranu domu.

17. Tak išiel kráľ a všetok Izrael pešky, a zastavili sa ďaleko od domu.[1]

18. A všetci jeho sluhovia išli vedľa neho a zástupy Kereťanov a Peleťanov, a všetci Geťania (zmužilí bojovníci), šesťsto mužov, ktorí prišli peší z Gét za ním, šli pred kráľom. (Vyš. 18, 18.)

19. Tedy riekol kráľ Etaiovi Geťanovi: Prečo ideš s nami? Vráť sa a zostaň s kráľom,[2] lebo si cudzinec a vysťahoval si sa zo svojho miesta.

20. Včera[3] si prišiel a dnes mal by si byť nútený chodiť s nami? Veď ja idem, kam mám ísť. Vráť sa, a odveď nazpäť so sebou svojich bratov, a Pán učiní s tebou milosrdenstvo a pravdu, lebo si dokázal lásku a vernosť.

21. A Etai odpovedal kráľovi a riekol: Jako žije Pán, a žije môj pán, kráľ: že na ktoromkoľvek mieste budeš, pane, kráľu môj, či v smrti, alebo v živote, tam bude aj tvoj služobník.

22. I riekol David Etajovi: Tedy poď a prejdi. I prešiel Etai Geťan, a všetci mužovia, ktorí boli s ním, a ostatný zástup.[4]

23. A všetci plakali hlasom veľkým. A všetok ľud tiahol napred: a kráľ tiež prešiel potok Cedron a všetok ľud prešiel proti ceste, ktorá vedie na púšť.

24. A prišiel i kňaz Sadok, a všetci levíti s ním, nesúc archu úmluvy Božej; a složili archu Božiu a vystúpil[1] Abiatar, dokiaľ všetok ľud, ktorý vyšiel bol z mesta, neprešiel.

25. I riekol kráľ Sadokovi: Zanes archu Božiu do mesta. Akže najdem milosť v očiach Pánových, privedie ma nazpäť, a dá mi vidieť ju, i svoj stánok.

26. Ale ak mi povie: Neľúbiš sa mi, tu som, nech činí, čo sa mu dobrého vidí.[2]

27. I riekol kráľ Sadokovi kňazovi: Ó, vidiaci, vráť sa do mesta v pokoji, a Achimaas, tvoj syn, i Jonatan, syn Abiatarov, vaši oba synovia, nech sú s vami.

28. Hľa, ja sa skryjem na rovinách púšti,[3] dokiaľ neprijde od vás zpráva, ktorá mi oznámi, (čo sa deje).

29. A tak doniesli Sádok a Abiatar archu Božiu zpät do Jeruzalema a zostali tam.

30. David však šiel hore k vrchu hory Olivetskej, idúcky plačúc, šiel bosý a s prikrytou hlavou, ale i všetok ľud, ktorý bol s ním, šiel ustavične plačúc, a s prikrytou hlavou.[4]

31. Tu oznámené bolo Davidovi, že i Achitofel je v sprisahaní s Absalomom. I riekol David: Prosím, Pane, obráť v bláznovstvo radu Achitofelovu.

32. A keď David vyšiel na vrch hory, kde sa mal klaňať Pánovi,[5] hľa, stretol sa s ním Chusai arachitský s roztrhnutým rúchom, a s hlavou plnou prsti.

33. I riekol mu David: Ak pôjdeš so mnou, budeš mi na ťarchu:

---

[1]) Hebr.: Pri Beth-Merchak, pri poslednom dome k Jerichu pred Cedronom a horou Olivovou. (Vyššie 23—30.)

[2]) S novým kráľom Absalomom.

[3]) Nedávno.

[4]) Hebr.: Dietky.

[1]) Na úvršie k oltáru.

[2]) Koľká dôvera a odovzdanosť do vôle Božej! On nechce, aby druhí trpeli s ním za jeho hriechy. Jemu úplne postačí, keď sám znesie trest od Boha.

[3]) Pri Jerichu pred Jordánom.

[4]) Srov. Ezech 24, 17—22. Spodnú čiastku tvári s bradou prikrývali na znak smútku.

[5]) Obrátiac sa k mestu, kde bola archa úmluvy.

34. ale ak sa vrátiš do mesta, a povieš Absalomovi: Som tvoj sluha, ó kráľu, jako som bol služobníkom tvojho otca, tak budem i tvojim služobníkom, zničíš radu Achitofelovu.

35. A máš pri sebe kňazov Sadoka a Abiatara; a každé slovo, ktoré počuješ z kráľovského domu, oznám kňazom Sadokovi a Abiatarovi.

36. Sú však s nimi aj ich dvaja synovia, Achimáas, syn Sadokov, a Jonatan, syn Abiatarov, po tých mi oznámte každé slovo, ktoré počujete.

37. Keď teda prichádzal Chusai, priateľ Davidov, do mesta, i Absalom vtiahol do Jeruzalema.

HLAVA 16.

Mifibozet osočovaný u Davida; Semei zlorečí Davidovi; Chusai prišiel k Absalomovi; nešľachetnosť Absalomova.

1. A keď David sišiel trochu s výšiny vrchu, zjavil sa Siba, služobník Mifibozetov, idúc proti nemu s dvoma oslami, ktorí niesli dvesto chlebov, sto viazaníc sušeného hrozna, sto hrúd fígov a nádobu vína.

2. I riekol kráľ Sibovi: Na čo je to? A Siba odpovedal: Osli sú pre domácich kráľových, aby sedeli na nich, chleby a fígy, aby mali tvoji služobníci pokrm, a víno, aby sa napil, keby kto omdlieval na púšti.

3. Kráľ riekol: Kde je syn tvojho pána?[1] Siba odpovedal kráľovi: Zostal v Jeruzaleme, keďže (si) riekol: Dnes mi vráti dom izraelský kráľovstvo môjho otca.[2] (Nižšie 19, 27.)

4. I riekol kráľ Sibovi: Tvoje nech je všetko,[3] čo mal Mifibozet. A riekol Siba: Prosím, nech naleznem milosť u teba, pane, kráľu môj.

5. Sišiel teda kráľ až po Bahurim, a hľa, vyšiel odtiaľ muž z rodiny domu Saulovho, menom Semei, syn Gerov; ten vystúpil a šiel a vždy zlorečil,(III Kráľ.2,8.)

6. a hádzal kamením na Davida a na všetkých služobníkov kráľa Davida, hoci všetok ľud a všetci bojovníci išli po pravej a ľavej strane kráľovej.

7. A takto hovoril Semei, keď zlorečil kráľovi: Vyjdi, vyjdi, mužu krvi a mužu Beliala.[1]

8. Odplatil ti Pán za všetku krv domu Saulovho, lebo si sa votrel do kráľovstva miesto neho, i dal Pán kráľovstvo do ruky Absaloma, tvojho syna; a hľa, sužujú ťa tvoje zločiny, lebo si mužom krvi!

9. Tu riekol Abizai, syn Sarviin, kráľovi: Prečo zlorečí tento mŕtvy pes môjmu pánovi, kráľovi? Pôjdem a odtnem mu hlavu!

10. Ale kráľ riekol: Čo vás do mňa, synovia Sarvie? Nechajte ho, nech zlorečí: Pán mu rozkázal, aby zlorečil Davidovi;[2] a kto je, kto sa osmelí povedať: Prečo tak činí?

11. A riekol kráľ Abizaiovi a všetkým svojim služobníkom: Hľa, môj (vlastný) syn, ktorý z môjho života vyšiel, hľadá dušu moju; no čím viac syn Jemini? Nechajte ho, nech zlorečí dľa rozkazu Pánovho!

12. Azda shliadne Pán na moje súženie, a odplatí mi Pán dobrým za toto dnešné zlorečenie!

13. A tak šiel David a jeho služobníci cestou s ním. Semei tiež šiel po stráni hory naproti nemu a zlorečil mu a hádzal proti nemu kamením a sypal prsť.[3]

---

[1]) Mifibozet.

[2]) To bola pomluva, lebo Mifibozet toho neučinil.

[3]) Dľa Sibovej reči Mifibozet držal s povstalci, preto David daroval všetky statky Mifibozetove Sibovi. Že kráľ tak ľahko veril sluhovi, to dá sa vyhovoriť s jednej strany darmi Sibovými a s druhej veľkým nešťastím, v ktorom sa nachádzal David, kde samých zradcov videl okolo seba.

[1]) Choď preč z krajiny, ty vražedelník a nešľachetník!

[2]) Vaša horlivosť je nie dobrá; či neviete, že bez dopustenia Božieho nič sa nedeje? Semei je len nástrojom v rukách Božích, ktorým ma Boh za moje neprávosti šľahá. Takto uznaj i ty vo všetkom prst Boží, a nepriateľov a všetky kríže pokladaj za Božie prostriedky k svojmu dobrému.

[3]) Hádzal za ním prach a blato na znak hnevu a opovrženia.

14. Tak prišiel kráľ a všetok ľud s ním ustatý a občerstvili sa tam.[1]
15. Absalom však a všetok jeho ľud, prišli do Jeruzalema; i Achitofel s ním.
16. A keď prišiel Chusai arachitský, priateľ Davidov, k Absalomovi, riekol mu: Nech žije kráľ, nech žije kráľ!
17. Ktorému odpovedal Absalom: Či je toto láska k tvojmu priateľovi? Prečo si nešiel so svojim priateľom?
18. I odpovedal Chusai Absalomovi: Ó, nie, lebo ja s tým budem, koho Pán vyvolil, i všetok tento ľud, a všetok Izrael, a zostanem s ním.
19. A aby som ešte aj to dodal: Komu ja mám slúžiť? Či nie kráľovmu synovi? Jako som poslúchal tvojho otca, tak budem poslúchať i teba!
20. I riekol Absalom Achitofelovi: Raďte, čo máme robiť?
21. Achitofel riekol Absalomovi: Iď k súložniciam tvojho otca, ktoré nechal na ochranu domu, aby, keď počuje všetok Izrael, že si zhanobil svojho otca,[2] otúžily sa ich ruky s tebou.[3]
22. A preto postavili Absalomovi stan na ústreší,[4] a on vošiel k súložniciam svojho otca pred všetkým Izraelom.
(Vyššie 12. 11.)
23. Rada však Achitofelova, ktorú dával v tých dňoch, bola (toľko), akoby sa kto Boha bol radil, taká bola každá rada Achitofelova i keď bol s Davidom, ale i keď bol s Absalomom.

HLAVA 17.

Chusai zničí radu Achitofelovu; David prešiel Jordan; Achitofel sa obesil; Absalom ide proti Davidovi do poľa.

1. Riekol ešte Achitofel Absalomovi: Vyberiem si dvanásť tisíc mužov, a vstanem a budem prenasledovať Davida tejto noci.
2. A prepadnem ho (lebo je ustatý a má ruky oslabnuté) a porazím[1] a keď utečie všetok ľud, ktorý je s ním, kráľa opusteného zabijem.
3. A privediem zpät všetok ľud k tebe tak, ako sa vraciava muž jeden, lebo ty hľadáš len jedného muža: a tak bude všetok ľud na pokoji.[2]
4. A ľúbila sa jeho reč Absalomovi a všetkým starším izraelským.
5. I riekol Absalom: Zavolajte Chusaia arachitského, a čujme, čo povie i on.
6. A keď prišiel Chusai k Absalomovi, riekol mu Absalom: Takúto reč hovoril Achitofel: Či to máme urobiť alebo nie? Akú radu dávaš ty?
7. A Chusai riekol Absalomovi: Nie je dobrá tá rada, ktorú dal tentoraz Achitofel.
8. A opäť dodal Chusai: Ty znáš svojho otca a mužov, ktorí sú s ním, že sú veľmi zmužilí a roztrpčeného srdca, jako keď sa rozľúti v lese medvedica, keď jej mladé vezmú: ale i tvoj otec je muž bojovný, ani nebude meškať s ľudom.[3]
9. Azda i teraz sa skrýva v nejakých jaskyňách, alebo na (istom) mieste, kde sa mu ľúbi: a keď s počiatku (len) jeden ktorýkoľvek padne, tak to ktosi počuje,[4] a kto to počuje, povie: Stala sa porážka v ľude, ktorý nasledoval Absaloma!
10. A potom i ten najzmužilejší, čo má srdce ako lev, strachom klesne: lebo vie všetok ľud izraelský, že tvoj otec je udatný, a že sú všetci silní, ktorí sú s ním.
11. Ba mne sa zdá, že táto rada je dobrá: Nech sa shromáždi k tebe všetok Izrael od Dan až po Bersabee, nepočetný jako piesok morský, a ty buď medzi nimi.

[1]) V Bahurim.
[2]) Hebr.: Že si sa zošklivil svojmu otcovi.
[3]) Prejať kráľovské ženy bolo toľko, jako zaujať trón, a preto najväčšie urazenie veličenstva (3. 8; III. Kráľ. 2. 17—25). Potom už bolo dokázané, že Absolom nemyslel smierit sa s Davidom, a preto sa osmelili sprisahanci. Preto i radil to Achitofel Absalomovi.
[4]) Ústrešie v 11. 2. spomínané. Tým vyplnilo sa proroctvo 12. 11.

[1]) Hebr.: A nastraším ho.
[2]) Keď Davida nebude v ceste, všetok ľud bude teba poslúchať. Považoval Absaloma za zákonitého kráľa, Davida za sprisahanca.
[3]) Kráľ nie je ustatý a vyčerpaný, jako Achitofel mieni, a tejto noci ďalej potiahne.
[4]) Niekto z našich ľudí.

12. A udreme na neho, na ktoromkoľvek mieste sa bude nachádzať, a hodíme sa na neho, jako padá rosa na zem: a nenecháme z mužov, ktorí sú s ním, ani jedného.

13. A keby vošiel do niektorého mesta, všetok Izrael obtočí to mesto povrazmi, a strhneme ho do potoka, tak, aby tam z neho ani kameňa nebolo možné najsť.

14. I riekol Absalom a všetci mužovia z Izraela: Lepšia je rada Chusaia arachitského, nežli rada Achitofelova. Pánovým zaiste vnuknutím zmarená bola užitočná rada Achitofelova, aby Pán uviedol zlé na Absaloma.[1]

15. I riekol Chusai kňazom Sadokovi a Abiatarovi: Túto a túto radu dal Achitofel Absalomovi a starším z Izraela; ale ja takúto a takúto radu som dal.

16. Tedy pošlite teraz rýchle a oznámte Davidovi a rieknite: Nezostávaj tejto noci na rovinách púšti,[2] ale bez meškania prejdi[3] (Jordán), aby azda kráľ a všetok ľud s ním nebol pohltnutý (vo vodách).

17. Jonatan však a Achimaas stáli u studnice Rogel;[4] i šla tam dievka a oznámila im to; a oni odišli, aby oznámili kráľovi Davidovi správu: lebo nesmeli sa ukázať, alebo vojsť do mesta.[5]

18. Ale videl ich ktorýsi sluha a oznámil to Absalomovi. Oni však rýchlym krokom odišli do domu istého muža v Bahurim, ktorý mal studňu[6] vo svojom dvore, a spustili sa do nej.

19. A žena vzala plachtu a rozostrela ju na vrch studne, jakoby sušila krúpy;[1] a tak bola vec zakrytá.

20. A keď prišli služobníci Absalomovi do domu, riekli žene: Kde je Achimaas a Jonatan? I odpovedala im žena: Odišli rýchle ďalej,[2] keď okúsili trochu vody. A keď ti, ktorí ich hľadali, ničoho nenašli, vrátili sa do Jeruzalema.

21. Keď (títo) odišli, vyšli oni zo studne a odíduc oznámili kráľovi Davidovi a riekli: Vstaňte a rýchle prejdite rieku, lebo takúto radu dal proti vám Achitofel.

22. Preto vstal David i všetok ľud, ktorý bol s ním, a prešli Jordán prv, než sa rozodnilo, a neostal ani jeden, kto by nebol prešiel rieku.

23. Keď Achitofel videl, že sa nestalo vedľa jeho rady, osedlal svojho osla, sobral sa a odišiel do svojho domu a do svojho mesta: a potom usporiadal svoj dom, obesil sa, a pochovaný bol v hrobe svojho otca.

24. David však prišiel do ležania,[3] keď Absalom prešiel Jordán, on a s ním všetci mužovia izraelskí.

25. A na miesto Joaba ustanovil Absalom Amazu nad vojskom; bol však Amaza syn muža, ktorý sa menoval Jetra Jezraelita,[4] ktorý vošiel k Abigaile, dcére Naasovej, sestre Sarvie, ktorá bola matka Joabova.[5]

26. A Izrael s Absalomom rozložil sa v zemi Galaad.

27. A keď prišiel David do ležania, Sobi, syn Naasov z Rabbat, synov Ammonových, a Machir, syn Amihelov z Lodobaru, a Berzellai Galaadský z Rogelim,

28. priniesli mu postele, koberce, a hliné nádoby, pšenice i jačmeňa, i múky, i krúp, i fazule, i šošovice, a upáleného cicerového semena,

29. a medu, i masla, oviec a vykrmených teliec: a dali ich Davidovi a ľudu,

---

[1]) Azda nechcel sa Absalom vo všetkom dať viesť Achitofelovi. David modlil sa (v. 15, 31), aby Boh obrátil na bláznovstvo radu Achitofelovu, Boh vyslyšal jeho prosbu, tak že oblázníl iných. Chusai poslal zprávu o zavrhnutí rady kráľovi, ale ho prosí, aby sa prepravil, lebo sa bál, že Absalom môže ináč smýšľať.

[2]) S tej strany Jordána blízko Absaloma.

[3]) Aby ho do vody nevohnali.

[4]) Blízko Jeruzalema.

[5]) Lebo ich držali za prívržencov Davidových. Ich otcov chránil kňazský úrad.

[6]) V studni nebolo vtedy vody, lebo v takých studniach len vtedy bola voda, keď pršalo.

[1]) Hebr.: A nasypali na ňu jačmenných krúpov.

[2]) Hebr.: Prešli za potok.

[3]) Do Machanaim, mesta na sever od Jordána.

[4]) Lepšie: Ismaeliti (I. Paral. 2, 17).

[5]) Amaza bol vnuk Davidov ako i Joab.

ktorý bol s ním, aby jedli; lebo domnievali sa, že ľud je hladom a smädom trápený na púšti.

HLAVA 18.

Porážka vojska Absalomovho; smrť Absalomova.

1. Na to prehliadol David svoj ľud a ustanovil nad nimi tisícnikov a stotníkov;

2. a tretiu čiastku ľudu dal pod ruku Joabovi, a tretinu pod ruku Abizaiovi, syna Sarvie, brata Joabovho, a tretinu pod ruku Etaia, ktorý pochádzal z Gét. A riekol kráľ ľudu: Aj ja vytiahnem s vami.

3. I odpovedal ľud: Ty nepôjdeš, lebo hoci by sme i utekali, veľmi nebudú o nás dbať; hoci aj polovica padne z nás, nebude im záležať na tom, lebo ty jediný platíš za desaťtisíc; preto je lepšie, aby si nám bol v meste na pomoci.[1]

(I. Kráľ. 18, 7.)

4. A riekol im kráľ: Čo uznáte za dobré, to učiním. Tedy stál kráľ u brány a ľud vychádzal vo svojich oddieloch po stotinách, a tisíckach.

5. A kráľ rozkázal Joabovi a Abizaiovi i Etaiovi a riekol: Zachráňte mi syna Absaloma! A všetok ľud počul, keď rozkázal kráľ všetkým kniežatám o Absalomovi.

6. A tak vytiahol ľud do poľa proti Izraelovi a strhla sa bitka v lese Efraim.

(Sudc. 12.)

7. A porazený bol tam ľud izraelský od vojska Davidovho, a padlo ho veľmi mnoho v ten deň, dvadsaťtisíc (mužov).

8. A rozšírila sa tam bitka po celej zemi,[2] a bolo o mnoho viac tých, ktorých pohltol les[3] z ľudu, nežli tých, ktorých požral meč toho dňa.

9. I stalo sa, že sa Absalom stretol so služobníkami Davidovými, sediac na mulici; a keď mulica vbehla pod veľký a košatý dub, zachytil sa za vlasy na dub;[1] a keď visel medzi nebom a zemou, mulica, na ktorej sedel, utiekla zpoď neho.

10. Videl to ktosi a oznámil to Joabovi a riekol: Videl som Absaloma visieť na dube.

11. A Joab riekol mužovi, ktorý mu to oznámil: Keď si ho videl, prečo si ho nepreklal do zeme? A ja by som ti bol dal desať siklov striebra a jeden (rytiersky) pás.

12. Ten riekol Joabovi. A keby si odvážil do mojich rúk tisíc strieborných, jednako nepoložil by som svojej ruky na syna kráľovho; lebo sme počuli, keď rozkázal kráľ tebe a Abizaiovi, a Etaiovi a riekol: Chráňte mi syna Absaloma!

13. Ale keby som si bol aj opovážlive počínal[2] proti svojej duši, to nemohlo by ostať tajnosťou pred kráľom, a ty sám by si sa postavil proti mne.

14. I riekol Joab: Nie, jako ty si myslíš, ale napadnem ho pred tebou.[3] I vzal do svojej ruky tri kopije, a vrazil ich do srdca Absalomovi. A keď sa ešte hýbal, visiac na dube,

15. dobehli desiati mládenci, zbrojnoši Joabovi, a bili ho a zabili ho.

16. V tom zatrúbil Joab na trúbe, a zdržal ľud, aby neprenasledovali utekajúcich Izraelitov, lebo chcel zachrániť mužstvo.

17. A vzali Absaloma a hodili ho do veľkej jamy v lese a nasnášali naňho veľmi veľkú hromadu kamenia;[4] ale všetok Izrael zutekal každý do svojich stánkov.

---

[1]) Modlitbou a radou; alebo i osobne, ak toho bude treba, k udržaniu mesta.

[2]) Po celom okolí.

[3]) Zahynuli poblúdením, po barinách, jamách, a od divých zverov.

[1]) Medzi konármi zostal viseť, lebo sa mu vlasy zaplietly a v behu nemohol si ich rozmotať.

[2]) Keby som si nebol vážil svojho života.

[3]) Hebr.: Nebudem meškať s tebou.

[4]) Na potupu. Absolom je odstrašujúcim príkladom nevďačného dieťaťa. Ešte dnes ukazujú na východnej strane spodného mostu na Cedrone veži podobnú stavbu, ktorá na Absaloma upomína, už či na jeho hrob a či na pamätný stĺp, ktorý si dal vystaviť (v. 18). Židia i mohamedáni tade idúc hádžu kamene na ten pomník, riekajúc: „Prekliaty buď Absalom; prekliati na veky, ktorí proti rodičom zúria."

18. Absalom však ešte za živa vystavil si bol pamätný stĺp, ktorý stojí v údolí kráľovskom;[1] riekol si totižto: Nemám syna, toto bude pamiatka môjho mena. A pomenoval pomník ten svojim menom, a nazýva sa „Ruka Absalomova"[2] až do tohto dňa.

19. Tedy Achimaas, syn Sadokov, riekol: Pobežím a oznámim kráľovi: že mu Pán učinil súd[3] z rúk jeho nepriateľov.

20. Joab mu riekol: Nebudeš poslom dnes, ale oznámiš to druhého dňa; dnes nechcem, aby si to oznamoval, lebo syn kráľov umrel.

21. I riekol Joab Chusimu: Iď a oznám kráľovi, čo si videl. Poklonil sa Chusi Joabovi a bežal.

22. Ale Achimaas, syn Sadokov, riekol ešte Joabovi: Čo že prekáža, aby som i ja nebežal za Chusi? Joab mu riekol: Prečo chceš bežať, synu môj? Nebudeš nosičom dobrého chýru.

23. Ten odpovedal: Čo sa stane, keď i ja pobežím? I riekol mu: Bež! Tak bežal Achimaas bližšou cestou a predbehol Chusiho.

24. David však sedel zatým medzi dvoma bránami.[4] A strážnik, ktorý bol na vrchu brány na múre, pozdvihol oči a videl akéhosi človeka utekať samého.

25. A zvolal a oznámil to kráľovi. I riekol kráľ: Keď je len sám, dobrá zvesť je v jeho ústach.[5] Ale keď ten ponáhlal sa a približoval sa,

26. videl strážnik i druhého človeka utekať, a zavolal s hora a riekol: Ukazuje sa mi i druhý človek, ktorý beží samotný. Riekol kráľ: I ten je dobrý posol.

27. Strážnik zasa riekol: Poznávam beh prvého, jako beh Achimaasa, syna Sadokovho. I riekol kráľ: To je dobrý muž, a ide s dobrou zvesťou.

28. Tedy volal Achimaas a riekol kráľovi: Zdravý buď, kráľu! A poklonil sa pred kráľom až k zemi a riekol: Požehnaný Pán, Boh tvoj, ktorý obkľúčil ľudí, ktorí pozdvihli svoje ruky proti môjmu pánovi a kráľovi.

29. Ale kráľ riekol: Či je pokoj môjmu synovi Absalomovi? A Achimaas riekol: Videl som veľký shon, ó kráľu, keď tvoj služobník Joab mňa, tvojho sluhu, posielal, iného neviem.

30. Riekol mu kráľ: Poď sem a stoj tu. A keď pristúpil a stál,

31. zjavil sa Chusi; a prišiel a riekol: Dobrú zvesť donášam, pane a kráľu môj; lebo dnes za teba súdil Pán z rúk všetkých, ktorí povstali proti tebe.

32. Ale kráľ riekol Chusimu: Či je pokoj môjmu synovi Absalomovi? Odpovedal mu Chusi a riekol: Nech sú tak ako tvoj syn nepriatelia môjho pána a kráľa i všetci, ktorí povstanú proti nemu k zlému!

33. A zarmútil sa kráľ i odišiel do horného príbytku nad bránou a plakal. A idúc takto hovoril: Synu môj Absalome, Absalome, synu môj! Kto mi dá, aby som ja zomrel za teba, Absalome, synu môj, synu môj, Absalome!

HLAVA 19.

Joab prehovára Davida; Izraeliti a Juda uznávajú Davida za kráľa.

1. I oznámili Joabovi, že David narieka a oplakáva svojho syna.

2. A obrátilo sa víťazstvo toho dňa v zármutok, lebo ľud počul hovoriť v ten deň: Kráľ smúti za svojim synom.

3. A zdráhal sa ľud ísť toho dňa do mesta,[1] jako sa zdráha ľud poťazený a utekajúci z boja.

4. Kráľ tedy zakryl si hlavu a volal hlasom veľkým: Synu môj, Absalome, Absalome, synu môj, synu môj!

5. Tedy vošiel Joab ku kráľovi do

---

[1]) Pri Jeruzaleme.

[2]) Dielo Absalomovo.

[3]) Vyslobodil ho z rúk nepriateľov.

[4]) Pod sklepením medzi vnútornou a vonkajšou bránou.

[5]) Myslel si David, že keby ich viac bežalo, to by bol znak ztratenej bitky.

[1]) Do mesta Machanaim. Niektorí uvádzajú verš tento dľa hebr. takto: „A ľud kradol sa do mesta", jako sa kradne ľud, keď sa hanbí, utekajúc z boja.

domu a riekol: Zahanbil si dnes tvár všetkých svojich služobníkov, ktorí oslobodili tvoj život, ako i život tvojich synov, a tvojich dcér, a život tvojich žien a život tvojich súložníc.

6. Miluješ tých, ktorí ťa nenávidia, a nenávidíš tých, ktorí ťa milujú; a ukázal si dnes, že ti nič nezáleží na tvojich vodcoch a služobníkoch; a teraz som poznal vskutku, že keby Absalom žil, a my všetci boli sme pomreli, to by sa ti ľúbilo.

7. Preto teraz vstaň a iď a učiň zadosť svojim služobníkom, keď prehovoríš k nim; lebo ti prisahám na Pána, že jestli nevyjdeš, ani jeden nezostane s tebou tejto noci; a to ti bude horšie, nežli všetko zlé, čo prišlo na teba od tvojej mladosti až do dnes!

8. A tak vstal kráľ a posadil sa do brány; a oznámené bolo všetkému ľudu, že kráľ sedí v bráne, i prišiel všetok zástup pred kráľa.[1] Izrael tedy utiekol do svojich stánkov.[2]

9. A všetok ľud dohadoval sa po všetkých pokoleniach izraelských a riekol: Kráľ nás vyslobodil z ruky všetkých našich nepriateľov; vyslobodil nás i z rúk Filišťanov; a teraz utiekol zo zeme pre Absaloma.

10. Absalom však, ktorého sme pomazali (za kráľa) nad sebou, zomrel v bitke. Dokedy budete mlčať a neprivediete kráľa?

11. Preto kráľ David poslal ku kňazom Sadokovi a Abiatarovi a riekol: Povedzte starším judským[3] a hovorte im: Prečo prichodíte jako poslední, aby ste kráľa zasa uviedli do jeho domu? Lebo reč všetkého Izraela dostala sa ku kráľovi v jeho dome.

12. Vy ste moji bratia, moja kosť, a moje telo ste vy. Prečo ste dnes poslední pri uvedení kráľa?

[1]) Bojovníci tiahnu v radoch pred kráľom a prijímajú chválu od neho.

[2]) Izrael, čiže tí, ktorí držali s Absalomom.

[3]) David nečaká, kým ho všetky pokolenia uznajú, ale hľadí si čím skôr získať svoje pokolenie a najpevnejšie mesto, stredište všetkého kráľovstva.

13. A Amazovi povedzte: Či si ty nie moja kosť a moje telo? Toto nech mi učiní Pán a toto nech pridá, ak ty nebudeš vodcom vojska predo mnou po všetky dni na miesto Joaba!

14. Tak naklonil si srdcia všetkých mužov judských ako jedného muža, i poslali ku kráľovi a riekli: Navráť sa ty a všetci tvoji služobníci!

15. A kráľ sa navrátil a prišiel až k Jordánu, a všetok ľud judský prišiel do Galgaly naproti kráľovi, aby ho previedli cez Jordán.

16. V tom pospiechal Semei, syn Gerov, syna Jemini z Bahurim, a šiel s ľudom judským naproti kráľovi Davidovi (III Kráľ. 2, 8.)

17. s tisíc mužmi z Beniamin[1] a Siba, sluha z domu Saulovho i jeho pätnásť synov a dvadsať služobníkov bolo s ním a ponáhľali sa pred kráľa k Jordánu,

18. a prešli brody, aby previedli rodinu kráľovu, a konali dľa jeho rozkazu. Semei však, syn Gerov, padol pred kráľom, keď už prešiel Jordán;

19. a riekol mu: Nepokladaj mi to, pane môj, za neprávosť, ani nespomínaj krívd svojho služobníka, (spáchaných) toho dňa, keď si, pane a kráľu môj, vyšiel z Jeruzalema, ani si toho, ó kráľu, neber k srdcu!

20. Lebo ja, tvoj služobník, uznávam svoj hriech; a preto dnes som prišiel prvý zo všetkého domu Jozefovho,[2] a vyšiel som v ústrety svojmu kráľovi.

21. Avšak Abizai, syn Sarvie, odpovedal a riekol: Či pre tieto slová nebude zabitý Semei, preto, že zlorečil pomazanému Pánovmu?

22. Ale David riekol: Čo vás do toho, synovia Sarvie? Prečo ste dnes moji protivníci?[3] Dnes má byť zabitý muž

[1]) Ani Beniaminovci nechceli zaostať za Judom; najmä Semei, ktorý vysoko stál medzi nimi, a najviac zasluhoval hnevu kráľovho, sa vyznačil.

[2]) Z jedenástich pokolení, ktoré sa preto tak menujú, lebo najmocnejší z nich bol Efraim, syn Jozefov.

[3]) Nezdržuj ma dnes od dobrého.

v Izraeli? Alebo neviem, že som sa dnes stal kráľom nad Izraelom?

23. A Semeiovi riekol kráľ: Nezomrieš! A prísahal mu.

24. I Mifibozet, syn[1] Saulov, vyšiel naproti kráľovi s neumytými nohami, a neostrihanou bradou; ani svojich šiat neopral odo dňa, ako odišiel kráľ, až do dňa, keď sa navrátil v pokoji.

25. A jako kráľovi v Jeruzaleme vyšiel v ústrety, riekol mu kráľ: Prečo si neprišiel so mnou, Mifibozete?

26. A odpovedal a riekol: Pane, môj kráľu, môj služobník ma zapovrhol. Riekol som mu ja, tvoj služobník, aby mi osedlal osla, že vysadnem a odijdem s kráľom; lebo veď tvoj služobník je chromý.

27. Mimo toho i obžaloval ma, tvojho služobníka u teba, pána, môjho kráľa. Ale ty, pane a kráľu môj, si jako anjel Boží; učiň, čo sa ti ľúbi.

(16, 3; 14, 17. 20. I Kráľ. 29, 9.)

28. Lebo veď dom môjho otca nebol iného hoden ako smrti pred pánom, mojim kráľom, ale ty posadil si mňa, svojho služobníka medzi hodovníkov tvojho stola; tedy jakú spravodlivú sťažnosť by som mohol mať, alebo čo by som sa ešte mohol žalovať na kráľa?

29. I riekol mu kráľ: Čo ešte hovoríš? Bude, ako som povedal: ty a Siba rozdeľte si majetky.[2]

30. A Mifibozet odpovedal kráľovi: Môže si aj všetko vziať, keď sa len môj pán, kráľ, v pokoji navrátil do svojho domu.

31. Aj Berzellai galaadský vyšiel z Rogelim, a previedol kráľa cez Jordan, hotový súc aj za rieku ho sprevadiť.

(17, 28; III. Kráľ. 2, 7.)

32. A bol Berzellai galaadský veľmi starý, bolo mu totižto osemdesiat rokov a on zaopatroval kráľa stravou, dokiaľ bol v ležaní, lebo bol človek veľmi bohatý.

33. A kráľ riekol Berzellaiovi: Poď so mnou, aby si istotne mal pokoj u mňa v Jeruzaleme!

34. Ale Berzellai riekol kráľovi: Koľko je dní môjho života, aby som šiel s kráľom do Jeruzalema?

35. Dnes mi je osemdesiat rokov; či sú ešte v stave moje smysly rozoznávať sladké od trpkého? Alebo či môže tvojho služobníka (ešte) tešiť pokrm alebo nápoj? Alebo či môžem ešte počúvať hlas spevákov a speváčiek? Prečo má byť tvoj služobník na obtiaž pánu svojmu, kráľovi?

36. Máľučko ešte pôjdem ja, tvoj služobník, za Jordán s tebou. Odplaty toľkej však nepotrebujem,

37. ale prosím, dovoľ mi, služobníkovi svojmu, vrátiť sa, aby som umrel vo svojom meste, a bol pochovaný vedľa hrobu môjho otca a mojej matky. Ale tu je tvoj služobník Chamám,[1] ten nech ide s tebou, pane môj, kráľu, a učiň mu, čokoľvek za dobré uznáš.

38. Tedy riekol mu kráľ: Nech ide so mnou Chamám, a ja mu učiním, čo sa tebe bude ľúbiť; a všetko, čo budeš žiadať odo mňa, obsiahneš.

39. A keď sa prepravil všetok ľud s kráľom cez Jordán, kráľ pobozkal Berzellaia a požehnal ho; a on vrátil sa na svoje miesto.

40. A tak bral sa kráľ do Galgaly a Chamám s ním. A všetok ľud judský doprevádzal kráľa, ale z ľudu izraelského bola len polovica prítomná.

41. A prišli všetci mužovia izraelskí ku kráľovi a riekli mu: Prečo naši bratia, mužovia judskí, ukradomky vzali a previedli kráľa a jeho dom za Jordan, a všetkých mužov Davidových s ním?

42. A odpovedali všetci mužovia judskí mužom izraelským: Preto, že nám je kráľ bližší; prečo sa hneváte na to? Či sme niečo jedli od kráľa, alebo či nám dary dali?

---

[1]) Vnuk.

[2]) Ako vidno, kráľ nedržal Mifibozeta za úplne nevinného, ale zmiernil trest zaslúžený (16, 4), a nechal mu polovicu jeho majetku.

[1]) Môj syn Chamam III. Kráľ. 2, 7.

43. A odpovedali mužovia izraelskí mužom judským a riekli: O desať čiastok sme my väčší u kráľa a nám viac patrí David nežli vám; prečo ste nám učinili tú krivdu a neoznámili ste najprv nám, aby sme boli priviedli svojho kráľa?[1] Ale ešte tvrdšie odpovedali mužovia judskí mužom izraelským.

HLAVA 20.

Odtrhnutie ľudu izraelského od Davida; Amazova smrť; Sedova smrť; úradníci Davidoví.

1 Prihodilo sa ďalej, že tam bol nejaký človek Belialov, menom Seba, syn Bochri, muž z (pokolenia) Beniamin. Ten zatrúbil na trúbu a riekol: My nemáme podielu na Davidovi, ani dedictva v synovi Izai;[2] vráť sa do svojich stánkov, Izraelu!

2. A tak oddelil sa všetok Izrael od Davida, a šiel za Sebom, synom Bochriho; ale mužovia judskí pridržali sa svojho kráľa od Jordana až po Jeruzalem.

3. A keď prišiel kráľ do svojho domu do Jeruzalema, vzal desať súložníc, ktoré bol nechal,[3] aby strážily dom, a dal ich pod ochranu a dával im potravu, ale nevchádzal k ním; i zostali zavrené až do svojej smrti; a žily ako vdovy.[4]

4. Potom riekol kráľ Amazovi: Svolaj mi všetkých mužov judských na tretí deň,[5] a buď i ty prítomný.

5. A tak odišiel Amaza, aby svolal ľud judský, ale zameškal sa vyše určitého času, ktorý mu bol uložil kráľ.

6. Preto riekol David Abizaiovi: Teraz nás bude väčšmi sužovať Seba, syn Bochriho, než Absalom: preto sober služobníkov svojho pána a pusť sa za ním, aby azda nenašiel opevnených miest, a tak neušiel nám.

7. Tedy tiahli s ním mužovia Joaboví, Keretejskí a Feletejskí a všetci udatní vyšli z Jeruzalema, aby prenasledovali Seba, syna Bochriho.

8. A keď boli pri veľkom tom kameni, ktorý je v Gabaone, Amaza stretol sa s nimi. Joab však mal na sebe podľa miery svojej postavy úzke rúcho spodné, a nad tým pripásaný meč visiaci na bedrá v pošve svojej tak shotovený, že snadným pohybom mohol vyjsť a raniť.

9. I riekol Joab Amazovi: Zdravý buď, brate môj! A chytil pravou rukou jeho bradu, jakoby ho chcel bozkať.

(III Kráľ. 2, 5.)

10. Ale Amaza nevšimol si meča, ktorý mal Joab; tento vrazil mu ho do boku[1] a vypustil jeho črevá na zem, a ten bez toho, žeby mu druhú ranu bol dal, zomrel. Joab však a jeho brat Abizai honili Sebu, syna Bochriho.

11. Medzitým niektorí mužovia zo spoločníkov Joabových ako stáli vedľa mrtvoly Amazovej, riekli: Hľa, tento chcel byť miesto Joaba sprievodcom Davidovým.[2]

12. Amaza však, skropený krvou, ležal uprostred cesty. I videl to istý muž, že všetok ľud sa zastavoval, aby ho videl, odniesol Amazu s cesty na pole a prikryl ho rúchom, aby sa nezastavovali pre neho, ktorí tade išli.

13. A keď bol odnesený s cesty, prešiel každý vedľa neho a šiel za Joabom, aby prenasledovali Seba, syna Bochriho.

14. Ale tento prešiel všetky pokolenia izraelské až po Abelu a Betmaachu[3] a všetci vybraní mužovia shromaždili sa okolo neho.

15. A pritiahli a napadli ho v Abele a Betmaache, a obtočili mesto násypom,

---

[1]) Izrael mal desať pokolení a on prv o tom hovoril, aby zasa priviedli svojho kráľa (v. 9—12).

[2]) Srov. 19, 42.

[3]) Viď 16, 21.

[4]) Boly verejne zhanobené. Ale že to nestalo sa z ich viny, nedal im listu priepustného.

[5]) David chcel splniť sľub Amazovi učinený (19, 13), ale Boh ho potrestal za zradu na Davidovi spáchanú.

[1]) Kým pravou držal mu bradu, ľavou vytiahol meč a preklal ho.

[2]) Hebr.: Stál tu u neho jeden muž zo spoločníkov Joabových a riekol: Kto praje Joabovi a drží s Davidom, nech ide za Joabom.

[3]) Do Abel-Betmaacha (srov. 10, 6—8), v pokolení Neftali.

tak že mesto bolo obľahnuté: a všetok zástup, ktorý bol s Joabom, usiloval sa rozbúrať múry.

16. V tom vykríkla jedna múdra žena z mesta: Čujte, čujte! Povedzte Joabovi: Priblíž sa sem, aby som ti niečo povedala!

17. Keď sa priblížil k nej, riekla mu: Ty si Joab? On odpovedal: Som. I riekla mu: Počuj slová svojej služobnice. Odpovedal: Počúvam.

18. Ona zasa riekla: V starom porekadle sa hovorilo: Ktorí sa pýtajú, nech sa pýtajú v Abele; a dostali sa k cieľu.

19. Či som ja nie tá, ktorá odpovedám pravdu v Izraeli, a ty chceš vyvrátiť mesto, a zničiť matku[1] v Izraeli? Prečo ničíš dedictvo Pánovo?

20. A Joab odpovedal a riekol jej: Ďaleko, ďaleko nech je to odo mňa! Neborím, ani nevyvraciam!

21. Nie, vec nemá sa tak, ale človek s hory Efraim, (menom) Seba, syn Bochriho, pozdvihol svoju ruku proti kráľovi Davidovi; vydajte len jeho samého, a vzdialim sa od mesta! I riekla žena Joabovi: Hľa, jeho hlava bude ti vyhodená cez múr!

22. Tak išla medzi všetok ľud a hovorila im múdre. A oni sťali hlavu Seba, syna Bochriho a vyhodili Joabovi. A on zatrúbil na trúbu a vzdialili sa od mesta, každý do svojho stánku. Joab však vrátil sa do Jeruzalema ku kráľovi.

23. A tak bol Joab nad všetkým vojskom izraelským, a Banajáš, syn Jojadov, bol nad Keretejskými a Feletejskými. (Vyššie 8, 16.)

24. Aduram však bol nad daňami, a Jozafat, syn Ahiludov, bol kancelárom,

25. Siva pisárom a Sadok a Abiatar kňazmi.

[1]) Hlavné mesto. Hebr.: Ja som jedna z pokojných a verných izraelských. Žena hovorí v mene mešťanov, ktorí dosiaľ svoju vernosť zachovali, a ktorých mesto zkaziť Joab nemá práva bez ponuknutia pokoja (V. Mojž. 20, 10).

26. A Ira jairský bol kňazom Davidovým.[1]

HLAVA 21.

Drahota a hlad; vojny s Filišťanmi.

1. Bol aj hlad za času Davidovho za tri roky jedno za druhým; i radil sa David úst Pánových. A Pán riekol: Pre Saula a jeho krvavý dom, lebo pobil Gabaoňanov.

2. Tedy povolal kráľ Gabaoňanov a hovoril s nimi. Gabaoňania neboli zo synov izraelských, ale pozostatky Amorrejských,[2] a synovia izraelskí im prisahali, avšak Saul chcel ich vyplieniť z horlivosti pre synov izraelských a judských. (Joz. 9, 15.)

3. I riekol David Gabaoňanom: Čo vám mám učiniť? A čo má vám byť na smierenie, aby ste dobrorečili dedictvu Pánovmu?

4. A Gabaoňania mu riekli: Nejde nám o zlato a striebro, ale proti Saulovi a jeho domu, ani nežiadame, aby (čo len jeden) človek bol zabitý z Izraela. Riekol im kráľ: Čo tedy chcete, aby som vám učinil?

5. Oni odpovedali kráľovi: Muža, ktorý nás hubil a nespravodlive potlačoval, musíme zničiť tak, aby z jeho pokolenia ani jeden nezostal vo všetkých končinách izraelských.[3]

6. Nech je nám dané sedem mužov z jeho synov, aby sme ich Pánovi ukrižovali v Gabaa Saulovom,[4] ktorý bol

[1]) Tento prídavok roroznáva ho od levitických kňazov.

[2]) Boli vlastne Heviti, ale meno Amoritských stojí často za všetkých obyvateľov kanaanejských (Joz. 9, 3—27). Tak sa zdá, že Saul len preto pobil Gabaoňanov, aby sa pred Izraelom ukázal ako horliteľ za zákon (V. Mojž. 7, 2. 24), v pravde však, aby Beniamitom osožil.

[3]) Nechceli vynahrady v peniazoch; ale oni nemohli zákonom určený trest sami vykonať. Tí boli nespravodlive a proti výslovnej prísahe (Joz. 9, 15.) zabití. Ľud, ktorý nič nemal proti tomu, mal osoh z toho (v. 2.) a preto je trestaný hladom. Jeden je za všetkých, všetci sú za jedného zodpovední (Srov. Joz. 7, 4—24. a IV. Mojž. 25, 4), keď jeden druhého viny neprekáža.

[4]) Kde Saul býval.

kedysi vyvolený Pánov. I riekol kráľ: Dám.[1]

7. Ale kráľ ušetril Mifibozeta, syna Jonatana, syna Saulovho, pre prísahu Pánovu, ktorá bola medzi Davidom a medzi Jonatanom, synom Saulovým.

(I. Kráľ. 20, 12; 18, 3.)

8. A kráľ vzal dvoch synov Resfy, dcéry Aja, ktorých porodila Saulovi, Armona a Mifibozeta a päť synov Mikol,[2] dcéry Saulovej, ktorých porodila Hadrielovi, synovi Berzellaiovmu, ktorý pochádzal z Molati,

9. a vydal ich do rúk Gabaonských, ktorí ich ukrižovali na hore pred Pánom; a tak zomreli títo sedmoria naraz zabití v prvých dňoch žatvy (keď začínali žať jačmeň).

10. Resfa však, dcéra Aja, vzala srstené rúcho a prestrela si ho na skale, hneď pri počiatku žatvy, až dokiaľ voda z neba na nich nepadala,[3] a nedopustila ich trhať vtáctvu vo dne, ani zverom v noci.

11. Keď oznámené bolo Davidovi, čo učinila Resfa, dcéra Aja, súložnica Saulova,

12. odišiel David a vzal kosti Saulove a kosti Jonatana, jeho syna, od mužov v Jabes Galaad, ktorí ich ukradme vzali z ulice Betsan, kde ich Filišťania obesili, keď boli zabili Saula v Gelboe,

(I. Kráľ. 31, 12.)

13. a odniesol odtiaľ kosti Saulove a kosti jeho syna Jonatana, a sobrali kosti tých, ktorí boli ukrižovaní,

14. a pochovali ich s kosťami Saula a Jonatana, jeho syna, v zemi Beniamin, na boku[4] v hrobe Kisa, jeho otca; a učinili všetko, čo rozkázal kráľ. A potom sľutoval sa Boh nad touto zemou.

15. Ale strhla sa zasa vojna Filišťanov proti Izraelitom, i sostúpil David a jeho služobníci s ním, a bojovali proti Filišťanom. A keď David ustával

16. Jezbibenob, ktorý bol z rodu Arafa,[1] a ktorého železo na kopiji vážilo tristo uncií[2] a pripásaný mal nový meč, chcel zabiť Davida.

17. Ale na pomoc mu prišiel Abizai, syn Sarvie, a ten ranil Filišťana a zabil ho. Vtedy prisahali mužovia Davidovi, a riekli: Už nepôjdeš s nami do boja, aby si nevyhasil svetla izraelského![3]

18. Aj iná bitka bola s Filišťanmi v Gobe; vtedy zabil Sobochaj z Husati Sáfu z rodu Arafovho (z pokolenia obrov).

(I. Par. 20, 4.)

19. Potom bola ešte tretia bitka s Filišťanmi v Gobe, v ktorej zabil Adeodatus,[4] syn Saltusov, tkáč betlemský, Goliáta Getejského, ktorého drevo na kopiji bolo jako návoj tkáčsky.

(I. Kráľ. 17, 7.)

20. Štvrtá bitka bola v Gét, v ktorej bol vysoký muž, ktorý mal na rukách i nohách po šesť prstov, tedy dvadsaťštyri, a bol z pokolenia Arafovho.

21. Keď zlorečil Izraelitom, zabil ho Jonatan, syn Samaa, brata Davidovho.

22. Títo štyria[5] pochádzajú od Arafu v Gét a padli od ruky Davidovej a jeho ľudí.

HLAVA 22.

Pieseň Davidova, v ktorej Boha oslavuje a za vyslobodenie od nepriateľov mu ďakuje.

1. David ale mluvil Pánovi slová tejto piesne (V. Žalm 17.) v ten deň, keď ho vyslobodil Pán z rúk všetkých jeho nepriateľov, i z ruky Saulovej;

---

[1]) Dľa IV. Mojž. 35, 33., musel David vyplniť prosbu.

[2]) V I. Knihe Kráľ. 18, 19. menuje sa Merob.

[3]) Mŕtve telá popravených maly byť pochované ešte toho dňa (V. Mojž. 21, 23). Ale keďže hlad nastal následkom nedostatku dážďa, maly v tomto páde ostať na dreve, kým Boh nedá dážďa, čo i skoro sa stalo a síce pred nastúpením dážďivého počasia (v. 14). Zostať bez pohrobenia alebo za pokrm zverom a vtákom (1. Kráľ. 17, 44. 46.), to bolo za veľkú potupu považované.

[4]) Lepšie: V Sela, v meste neďaleko Jeruzalema.

[1]) Z rodu obrov. Viď V. Mojž. 3, 11.

[2]) Skoro 5 kg, polovica váhy kopie Goliatovej.

[3]) Ustavične horiace svetlo (lampa) je obrazom trváceho svetla života a zovňajšieho lesku.

[4]) Adeodatus = Bohomdaný. Hebr.: Elehánau (Bohomdaný), syn Jaira, (=Lesa) zabil jedného brata Goliata getejského.

[5]) Štyria obrovia.

2. a riekol: Pán je moja skala, i moja sila, a môj vysloboditeľ. (Žalm 17, 3.)
3. Boh je moja sila, v neho budem dúfať; môj štít, a roh môjho spasenia; môj vyvýšiteľ a moje útočište; spasiteľu môj, ty ma vyslobodíš z neprávosti.
4. Vzývať budem Pána chvályhodného, a budem vyslobodený od mojich nepriateľov. (Žalm 17, 4.)
5. Lebo obstúpily ma hrôzy smrti; prúdy Beliala prestrašily ma.
6. Povrazy pekla ma obkľúčily; zachvátily ma osídla smrti.
7. Vo svojom súžení budem vzývať Pána, a na Boha môjho volať budem; a vyslyší zo svojho chrámu môj hlas a moje volanie prijde do jeho ušú.
8. Pohla a zatriasla sa zem: základy vrchov sa zatriasly a chvely, lebo sa rozhneval na ne.
9. Dým vychádzal z jeho nosa a z jeho úst oheň sožierajúci, uhlie rozpálilo sa od neho.
10. Naklonil nebesá a sostúpil, a mrákota pod jeho nohami.
11. A vystúpil nad cherubínov a letel, a vznášal sa na perutiach vetra.
12. Otočil sa tmou jako v skrýši: a osieval vody z nebeských oblakov.
13. Od blesku jeho tvári rozpálilo sa uhlie žeravé.
14. S nebies bude hrmieť Pán, a najvyšší vydá svoj hlas.
15. Vystrelil strely a rozptýlil ich; (vypustil) blyskanie a zničil ich.
16. A ukázaly sa hlbiny morské, a základy okršleku odhalené boly od kárania Pánovho, a od fučania dychu jeho hnevu.
17. Poslal s vysosti a pojal ma: a vytrhol ma z mnohých vôd.
18. Vyslobodil ma od môjho nepriateľa presilného, a od tých, ktorí ma nenávideli; lebo boli silnejší odo mňa.
19. Prekvapil ma v deň môjho súženia, a Pán bol moje posilnenie.
20. A vyviedol ma na priestranstvo: vyslobodil ma, lebo som sa mu zaľúbil.
21. Odplatí mi Pán podľa mojej spravedlivosti a podľa čistoty mojich rúk odmení ma.
22. Lebo som sa držal ciest Pánových a nečinil som bezbožne proti svojmu Bohu.
23. Lebo všetky jeho súdy boly pred mojima očima a jeho príkazov neodložil som od seba.
24. A s ním budem dokonalý, a chrániť sa budem od svojej neprávosti.
25. A odplatí mi Pán podľa mojej spravodlivosti, a podľa čistoty mojich rúk pred jeho očima.
26. So svätým budeš svätý: a so silným dokonalý.
27. S vyvoleným budeš vyvolený: a s prevráteným prevrátený.
28. A chudobný ľud spasíš, a svojima očami ponížiš vyvýšených.
29. Lebo ty si moja svieca, Pane, a ty, Pane, osvietiš moje temnosti.
30. Lebo s tebou prebehnem ozbrojený, v Bohu svojom preskočím múr.
31. Boh, nepoškvrnená je jeho cesta; slovo Pánovo v ohni zkúšané; on je štítom všetkých, ktorí dúfajú v neho.
32. Kto je Bohom mimo Pána, a kto je silným krome nášho Boha?
33. Boh, ktorý ma podpásal silou: a dokonale vyrovnal moju cestu.
34. Moje nohy učinil podobné jelením, a na mojich vysostiach postavil ma.
35. Moje ruky naučil bojovať, a jako medený luk spôsobil moje ramená. (Žalm 143, 1.)
36. Dal si mi štít svojho spasenia, a tvoja dobrotivosť učinila ma veľkým.
37. Rozšíriš moje kroky podo mnou, a neoslabnú moje čelienky.
38. Prenasledovať budem mojich nepriateľov; a vyhubím ich, a nenavrátim sa, dokiaľ ich nezničím.
39. Zničím ich a dolámem, aby nepovstali; padnú pod mojima nohami.
40. Podpásal si ma silou k boju, sklonil si podo mňa tých, ktorí sa mi protivili.

41. Mojich nepriateľov obrátil si na útek, tých, ktorí ma nenávidia, a zničím ich.

42. Oni budú volať, a nebude, kto by ich vyslobodil: k Pánovi, a nevyslyší ich.

43. Rozdrvím ich, ako prach zeme, ako blato po uliciach pošliapem ich, a zdrobím ich.

44. Vyslobodíš ma z rôznic môjho ľudu, zachrániš ma, aby som bol za hlavu národom; ľud, ktorého neznám, bude mi slúžiť.

45. Synovia cudzinci budú sa mi protiviť, ušima očúvať a poslúchať ma budú.

46. Synovia cudzinci opadli a vtisknutí sú do svojich tiesní.

47. Živý je Pán, a požehnaný môj Boh; a nech je vyvyšovaný silný Boh mojej spásy!

48. Bože, ty sa pomstíš za mňa, a národy podmaňuješ podo mňa.

49. Ktorý ma vyvádzaš z nepriateľov mojich, a nad povstávajúcich proti mne vyvyšuješ ma; človeka nespravodlivého zbavíš ma.

50. Preto chváliť ťa budem, Pane, medzi národami, a tvojmu menu prespevovať budem.

51. Ktorý zvelebuješ spásu kráľa svojho, a milosrdenstvo preukazuješ svojmu pomazanému Davidovi a jeho semenu na veky.

HLAVA 23.

Posledné slová Davidove; mená jeho hrdinov.

1. A posledné slová Davidove sú tieto.[1] Riekol David, syn Izaiov, riekol muž, ktorý mal zasľúbenie o Pomazanom Boha Jakubovho,[2] výborný spevák izraelský. (Sk. ap. 2, 30.)

2. Duch Pánov mluvil skrze mňa, a jeho reč mojím jazykom.

3. Riekol mi Boh Izraelov, hovoril Silný Izraelský; Panovník nad ľuďmi, spravodlivý Panovník v bázni Božej.[1]

4. Jako svetlo rannej zory, keď vychádza slnce, ráno bez oblakov sa skveje, a jako po dáždi pučí zelina zo zeme.[2]

5. Ani nie je tak veľký môj dom pred Bohom, aby uzavrel so mnou smluvu večnú, silnú a utvrdenú vo všetkých veciach.[3] A to je všetka moja spása, a celá túžba moja: a niet ničoho v nej, čo by nerástlo![4]

6. Ale všetci bezbožníci vyplienení budú jako tŕnie, ktoré sa nevytrháva rukou.[5]

7. A kto chce sa ich dotknúť, ozbrojí sa železom a žrďou kopije, a podpália ich ohňom, a spália ich až na prach.[6]

8. Toto sú mená hrdinov Davidových: Na stolici sediaci,[7] najmúdrejší,[8] prvý medzi troma; on je jako veľmi slabý červíček v dreve a jedným útokom zabil osemsto (mužov).[9] (I. Par. 11, 10.)

9. Po ňom (prijde) Eleazar, syn jeho strýca[10] Ahohitský, medzi troma hrdinami, ktorí boli s Davidom. Keď Filišťania zahanbili (Izraela) a shromaždili sa tam k boju,

10. a keď vystúpili mužovia izraelskí, on zastal a bil Filišťanov, dokiaľ neustala jeho ruka, a nestrnula s mečom; a učinil Pán spásu veľkú v ten deň; a

[1]) Toto je akoby poručenstvo Davidovo, v ktorom svojim potomkom opakuje zasľúbenia o Messiášovi a o jeho kráľovstve.

[2]) Hebr.: Muž, ktorý je vyvýšený, pomazaný Boha Jakubovho.

[1]) Prijde. To je hlavný obsah Davidovi učinených prisľúbení, kráľovstvo Messiášovo.

[2]) Tak prijde i Messiáš a jeho kráľovstvo s príjemným bleskom svojho svetla. A prijde s ním nové pokolenie, nový svieži život milosti.

[3]) Ja a môj dom sme tohoto veľkého prisľúbenia nie hodní, ale plní radosti nad ním a plní túžby po jeho splnení.

[4]) Čo mi sľúbil, všetko splní.

[5]) Ako príchod spásy, tak predvidí David i súd.

[6]) Proti kráľovstvu Kristovmu stavia David zlých, ktorí nepadnú v boji, ale ako darobné tŕnie budú pomstou Božou vytrhaní a do ohňa vrhnutí.

[7]) Dľa niektorých meno prvého je Jošeb Bašebet. V. I. Par. 11, 11.: Jesbaám, syn Hochamonisov.

[8]) Hebr.: Tachmonský.

[9]) Hebr.: Ktorého rozkoš bola s kopijou naraz uderiť na osemstých a pobiť ich.

[10]) Čítaj: Syn Dodi.

ľud, ktorý bol utiekol, vrátil sa, aby zabitých vykoristil.

11. Po ňom Semma, syn Ageov z Arari. Keď sa shromaždili Filišťania na stanovišti, kde bolo pole plné šošovice a ľud utekal pred Filišťanmi,

12. on postavil sa na prostriedku toho poľa a bránil ho, a porazil Filišťanov; a učinil Pán vyslobodenie veľké.

13. A títo traja, ktorí boli najvýtečnejší medzi tridsiatimi,[1] boli už i predtým sostúpili a prišli v čas žatvy k Davidovi do jaskyne Odolla. Keď vojská Filišťanov boly rozložené v Údolí obrov,[2] (I. Par. 11, 15.)

14. bol David v pevnosti, avšak posádka Filišťanov bola vtedy v Betleheme.

15. Vtedy zažiadalo sa Davidovi a riekol: Ó, keby sa mi niekto dal napiť vody zo studne, ktorá je v Betleheme pri bráne!

16. Tu prebili sa tí traja hrdinovia cez vojsko Filišťanov, a nabrali vody zo studne betlehemskej, ktorá bola pri bráne, a priniesli Davidovi; on však nechcel ju piť, ale obetoval[3] ju Pánovi;

17. a riekol: Pán mi buď milostivým, aby som toho neučinil! Či mám piť krv týchto ľudí, ktorí sa vybrali a vystavili sa nebezpečenstvu života? Tedy nechcel piť. To učinili tí traja najsilnejší.

18. Aj Abizai, brat Joabov, syn Sarvie, bol predným medzi troma. To je ten, ktorý pozdvihol svoju kopiju proti trom stám a pobil ich; a bol slávny medzi troma,

19. áno, z tých troch bol najslávnejším, a bol ich kniežaťom, ale ku prvým trom nedospel.

20. A Banajáš, syn Jojadu, muža udatného (hrdina) veľkých činov, z Kabseelu; ten porazil dvoch levov moabských;[1] ten sostúpil a zabil leva v jame, keď bol sňah.

21. Ten zabil i muža egyptského, muža hodného obdivu, ktorý mal v ruke kopiju; šiel k nemu s palicou, silou vytrhol z ruky Egyptčana kopiju, a zabil ho jeho kopijou.

22. To učinil Banajáš, syn Jojadov.

23. I on bol slovutný medzi troma hrdinami, ktorí boli medzi tridsiatimi najslávnejšími: ale prvým trom sa nevyrovnal; a David ustanovil si ho za tajného dôverníka.

24. Azael, brat Joabov, medzi tridsiatimi, Elchanan, syn jeho strýca z Betlehema,[2]

25. Semma z Harodi, Elika z Harodi,

26. Helez z Falti, Hira, syn Akešov z Tekua,

27. Abiezer z Anatot, Mobonnai z Husati,

28. Selmon Ahohítsky, Maharai Netofatský,

29. Heled, syn Baana, i tento je Netofatský, Itai, syn Ribaja z Gabaat, synov Beniaminových,

30. Banajáš Faratonský, Heddaj od potoka Gás,

31. Abialbon Arbatský, Azmavet z Beromi,

32. Eliaba zo Salaboni, Synovia Jasenovi, Jonatan,

33. Semma z Orori, Ajam, syn Sarar Arorský,

34. Elifelet, syn Aasbaja, syna Machati, Eliam, syn Achitofelov, Gelonský,

35. Hezraj z Karmela, Farai z Arbi.

36. Igal, syn Natanov zo Soba, Bonni Gádsky,

37. Zelek z Ammoni, Naharai, Berotský, zbrojnoš Joaba, syna Sarvie,

38. Ira Jetritský, Gareb, tiež Jetritský,

39. Uriáš Hetejský. Všetkých tridsať a sedem.

---

[1] Medzi tu spomínanými 37 hrdinami.

[2] Údolie Refaim pri Jeruzaleme.

[3] Prinesenie vody mohlo tých hrdinov stáť život. Poneváč ich Boh zachránil, uložil si David na vďak zdržanie sa toho, čoho si prv tak veľmi žiadal.

[1] Hrdinov Moabských. Septuag.: Dvoch synov Arielových z Moab.

[2] Hebr.: Syn Dodov Betlemský.

HLAVA 24.

David dáva čítať ľud; trest za to: mor.

1. A hnev Pánov opäť zahorel proti Izraelitom, a popudzoval Davida proti ním,[1] tak že riekol:[2] Iď, spočítaj Izraela a Judu. (I. Par. 21, 1.)

2. Preto riekol kráľ Joabovi, veliteľovi svojho vojska: Prejdi všetky pokolenia izraelské od Dan až k Bersabee a spočítajte ľud, aby som vedel jeho počet.

3. Joab riekol kráľovi: Nech pridá Pán, tvoj Boh, k tvojmu ľudu ešte toľko, koľko ho je teraz a nech ho zasa rozmnoží stonásobne pred očami pána, kráľa môjho; ale čo mieni pán môj, kráľ, s touto vecou?

4. Avšak reč kráľova premohla slová Joabove a kniežat vojenských, a Joab a kniežatá vojenské vyšli od kráľa, aby spočítali ľud izraelský.

5. A keď prešli Jordan, prišli do Aroera, po pravej strane mesta, ktoré je v údolí Gád;

6. a prišli cez Jazer do Galaad a do nižnej zeme Hodsi, a prišli k lesom Danovým.[3] Potom išli do okolia sidonského,

7. a išli popri múroch Tyru a cez celú zem Hevejských a Kananejských, a prišli na juh (zeme) Juda do Bersabee.

8. A keď pochodili všetku zem, prišli po deviatich mesiacoch a dvadsiatich dňoch zasa do Jeruzalema.

9. Tu dal Joab počet popisu ľudu kráľovi. I najdené bolo v Izraeli osemstotisíc mužov silných, ktorí mohli vytasiť meč, a z Juda päťstotisíc bojovníkov.[4]

10. Ale zabúchalo Davidovi srdce,[3] keď už bol ľud spočítaný: i riekol David Pánovi: Zhrešil som ťažko, že som to učinil; ale prosím, Pane, odním neprávosť svojho služobníka, lebo som veľmi bláznive urobil!

11. Keď však David ráno vstal, stala sa reč Pánova ku Gádovi, prorokovi a vidiacemu Davidovmu takto:

12. Iď a povedz Davidovi: Toto hovorí Pán: Tri veci dávajú sa ti na vôľu; vyvoľ si jednu z nich, aby som ti učinil.

13. A keď Gád prišiel k Davidovi, oznámil mu to a riekol: Alebo prijde na tvoju zem hlad za sedem rokov,[4] alebo budeš za tri mesiace utekať pred svojimi nepriateľmi, a oni ťa budú prenasledovať; alebo za tri dni bude mor v tvojej zemi. Tedy rozváž si a viď, akú mám odpoveď dať tomu, ktorý ma poslal. (I. Par. 21, 12.)

14. I riekol David Gadovi: Som vo veľkých úzkostiach;[5] ale je lepšie, keď upadnem do rúk Pánových, (lebo veľké je milosrdenstvo jeho), nežli do rúk ľudských. (I. Par. 21, 13; Dan. 13, 23.)

15. A tak dopustil Pán mor na Izraela, od rána toho, až do určeného času,[1] a zomrelo ich z ľudu od Dan až po Bersabee sedemdesiattisíc mužov.[2]

16. A keď anjel Pána vystrel svoju ruku nad Jeruzalem, aby ho vyhubil, sľutoval sa Pán nad súžením, a riekol Anjelovi, ktorý ľud bil: Dosť je; zadrž

---

[1]) Boh dopustil na Davida pokušenie. Keď niekto dostane pokušenie, a nepremôže ho, to má hnev Boží za následok. Dľa I. Par. 21, 1. satan popudzoval Davida. David ale sčítal svojich zbroje schopných mužov, myslí na rozšírenie hraníc svojej državy, čo bolo zakázané (V. Mojž. 17, 16). Táto vysokomyseľnosť bola jeho hriechom (Aug.).

[2]) Bohu sa pripisuje, čo sa s jeho dopustením stáva.

[3]) Po dan Jaán.

[4]) V I. Par. 21, 5. udaný je väčší počet. Joab pravdepodobne udal menší počet, aby Davida odvrátil od hriešnych jeho úmyslov. Avšak do zápisníc kráľovských vniesli riadny počet. Niektorí pripisujú túto odchýlku chybnému písmu.

[1]) Svedomie mu robilo výčitky.

[2]) Dľa I. Par. 21, 12. hlad ten mal trvať tri roky, tak je to i v gréckom preklade, a tak to tvrdia i viacerí sv. otcovia.

[3]) Som v tiesni, ťažko je tu voliť. David nechá na Boha, či pošle hlad, a či mor, len vojna mu je hroznejšou.

[4]) Až po čas obety; teda nie za úplné tri dni.

[5]) Keď len David zhrešil, otázka je, prečo Pán Boh trestal všetok ľud? Sv. Rehor odpovedá: Keďže Boh srdcia kráľov a panovníkov chráni alebo opúšťa dľa zásluh ich poddaných, následovne tresce neprávosti kráľa na tých, pre ktorých dopúšťa Boh jeho hriechy. Keďže David zhrešil i pýchou, musel zároveň zacítiť i trest. Keďže zásluhy alebo hriechy pastierov (kňazov) a kráľov a národov sú v úzkom spojení, keď Boh tresce jedného, cíti aj druhý. Pre hriechy pastierov a kráľov trpí všetok ľud.

už svoju ruku! A bol anjel Pánov pri humne[1] Areunu Jebuzejského.

17. I riekol David Pánovi, keď videl anjela, ktorý bije ľud: Ja som, ktorý som zhrešil; ja som neprávosť činil; títo, ktorí sú ako ovce, čo učinili?[2] Prosím, nech sa tvoja ruka obráti proti mne a proti domu môjho otca.

18. I prišiel Gaad toho dňa k Davidovi a riekol mu: Iď a postav oltár Pánovi na humne Areunu Jebuzejského.

19. A David šiel dľa reči Gadovej, ktorú mu prikázal Pán.

20. Keď Areuna vyzrel, a zbadal, že kráľ a jeho služobníci idú k nemu,

21. vyšiel, poklonil sa kráľovi tvárou až k zemi a riekol: Čo je za príčina, že pán môj, kráľ, prichodí k svojmu služobníkovi? David mu riekol: Aby som kúpil od teba humno a vystavil (tam) oltár Pánovi, aby prestal mor, ktorý pustoší v ľude.

22. A Areuna riekol Davidovi: Nech vezme a obetuje pán, môj kráľ, ako sa mu ľúbi; máš tu i voly k zápalnej obeti, i voz a jarma volov na drevo.[1]

23. Všetko dal kráľ[2] Areuna kráľovi, a Areuna riekol kráľovi: Pán, tvoj Boh, nech prijme sľub tvoj!

24. Kráľ mu odpovedal a riekol: Nebude, jako ty chceš, ale kúpim to od teba za peniaze, a nebudem obetovať zápalné obety mne darované Pánu Bohu svojmu. A tak kúpil David humno a voly za päťdesiat siklov[3] striebra,

25. a David vystavil tam Pánovi oltár, a obetoval zápalné a pokojné obety; a sľutoval sa Pán nad zemou, a odvrátená bola zhuba od Izraela.

---

[1]) Toto humno bolo na vrchu Moria, kde neskoršie stál chrám (II. Par. 3, 1).

[2]) Pastier nech trpí za ovce: predobraz Spasiteľa z pokolenia Davidovho. Teraz uznáva David, že nie počet dáva bezpečnosť, keď tak hynie.

[1]) Aby si mal pri čom spáliť obeť.

[2]) Slovo „kráľ" iste chybne dostalo sa do osnovy následkom zlého odpisu.

[3]) Tieto peniaze činia dľa našich peňazí 140 kor. Dľa I. Par. 21, 25., odkúpil David hneď i celý vrch Moria, a celá táto kúpa stála 600 siklov, asi 24.300 kor.

TRETIA A STVRTÁ KNIHA KRÁĽOV.

TRETIA KNIHA KRÁĽOV.

PREDMLUVA.

K dvom Knihám Samuelovým pripojujú sa bezprostredne, ale jako samostatné dielo, dve Knihy Kráľov (vo Vulgate 3. a 4), ktoré pôvodne len jedno dejepisné dielo tvorily. Tieto Kráľovské Knihy (3. 4.) vyprávajú deje vyvoleného národa od smrti Davidovej a od stavania chrámu až po pád židovskej samostatnosti v assyrskom a babylonskom zajatí. Spisovateľ nemal úmyslu podať úplný dejepis Izraelitov, ale chcel v Knihách dokázať, že osudy vyvoleného národa závisia od jeho vernosti k Bohu. Knihy písané boly za časov babylonského zajatia a boly okolo 37. roku zajatia Jechoniášovho (501 pred Kr.) dokončené. Spísal ich pri vnukaní Ducha Svätého pravdepodobne, dľa svedectva židovského, Jeremiáš prorok. Prameňami mu boly úradné letopisy a zápisky prorokov.

HLAVA 1.

Staroba Davidova; Adoniášovo vtieranie sa za kráľa; uvedenie Šalamúna za kráľa.

1. Keď sa kráľ David zostarel a jeho vek už mal mnoho dní: hoci ho prikrývali[1] šatami, nezohrieval sa.
2. Tedy riekli mu jeho sluhovia: Vyhľadajme nášmu pánu kráľovi mladú pannu; nech stojí pred kráľom a opatruje ho, a nech spí po jeho boku, a zahrieva pána kráľa nášho.
3. A preto hľadali po všetkých končinách izraelských krásne, mladé dievča, a našli Abizag Sunamitku, a priviedli ju ku kráľovi.
4. Bolo ale to dievča veľmi krásne, a spalo u kráľa,[2] a posluhovalo mu, ale kráľ ju nepoznal.

[1]) Vtedy ešte neznali perín, i na noc sa odievali šatami.

[2]) Davidovi dali Abizag za súložnicu, čo dľa vtedajších zákonov bolo dovolené; ako takú musel ju Šalamún Adoniášovi odoprieť (2, 22).

5. A Adoniáš, syn Haggity, vyvyšoval sa a riekol: Ja budem kráľovať. A najednal si vozov a jazdcov a päťdesiat mužov, ktorí by behali pred ním.
6. A nepokarhal ho nikdy jeho otec, že by mu bol riekol:[1] Prečo si to učinil? Ale aj on bol veľmi pekný, druhorodený po Absalomovi.
7. A mal dohovor aj s Joabom, synom Sarvie, a s kňazom Abiatarom, ktorí držali stránku Adoniášovi.
8. Ale Sadok kňaz a Banaiás, syn Joiadov, a Nátan prorok a Jemei i Rei, a sila vojska Davidovho nedržali s Adoniášom.
9. A keď Adoniáš obetoval baránkov a teliatka a všelijaký tučný dobytok pri Kameni Zohelet, ktorý bol blízko studne Rogel,[2] povolal všetkých svojich bra-

[1]) Poneváč ho miloval a po smrti Absaloma bol najstarší.

[2]) Na sever od Jeruzalema, asi 150 m. nižšie od mesta.

tov, synov kráľovských, a všetkých mužov judských, služobníkov kráľovských.

10. Ale Nátana proroka, a Banaiása, i všetkých hrdinov a Šalamúna, svojho brata, nepozval.

11. Tedy riekol Nátan k Betsabee, matke Šalamúnovej: Či si nepočula, že Adoniáš, syn Haggity, stal sa kráľom, a pán náš David nevie o tom.[1]

12. Preto teraz poď a prijmi moju radu, a vysloboď svoj život, a život svojho syna Šalamúna.[2]

13. Iď, vojdi ku kráľovi Davidovi, a riekni mu: Či si ty, pane kráľu môj, neprisahal mne, tvojej služobnici, a nepovedal: Tvoj syn Šalamún bude panovať po mne, a on bude sedeť na mojej stolici? Prečo tedy kráľuje Adoniáš?

14. A dokiaľ ešte ty tam budeš hovoriť s kráľom, prijdem ja za tebou, a doplním tvoje reči.

15. A tak vošla Betsabee ku kráľovi do svetlice; kráľ ale už bol veľmi starý, a Abizag Sunamitka mu poslúhovala.

16. I sohla sa Betsabee a poklonila sa kráľovi, a riekol jej kráľ: Čo si žiadaš?

17. Ona odpovedala a riekla: Pane môj, ty si mne, svojej služobnice, prísahal na Pána Boha svojho: Šalamún, tvoj syn, bude kraľovať po mne, a on bude sedeť na mojej stolici.

18. A hľa, teraz kráľuje Adoniáš, a ty, môj pane a kráľu, o tom nevieš.

19. On pobil voly, a všeliaký krmný dobytok, a veľmi mnoho baránkov, a pozval všetkých synov kráľovských, i kňaza Abiatara a Joaba, vodcu vojska; ale Šalamúna, tvojho služobníka, nepozval.

20. Však ale na teba, môj pane a kráľu, hľadia oči všetkého Izraela, aby si im oznámil, kto má po tebe, môj pane a kráľu, sedieť na tvojej stolici.

21. I stane sa, že keď pán môj, kráľ, usne so svojimi otcami, budeme ja a môj syn Šalamún za zločincov (považovaní).[1]

22. Dokiaľ ešte ona hovorila s kráľom, prišiel Nátan prorok.

23. A oznámili to kráľovi a riekli: Tu je Natan prorok. A keď vstúpil pred tvár kráľa[2] a poklonil sa až po zem,

24. riekol Nátan: Pane kráľu môj: Či si ty riekol: Nech Adoniáš panuje po mne, a on nech sedí na mojom tróne?

25. Lebo odišiel dnes, nabil volov, tučného dobytku, a mnoho baranov a povolal všetkých synov kráľovských, a kniežatá vojenské, i kňaza Abiatara: a oni jedia a pijú pred ním a volajú: Nech žije kráľ Adoniáš.

26. Mňa, tvojho služobníka, a kňaza Sadoka a Bananiása, syna Jojadovho, i Šalamúna, tvojho služobníka, nepozval.

27. Či táto reč vyšla od pána, kráľa môjho, a mne, tvojmu služobníkovi si neoznámil, kto má sedieť na tróne pána kráľa môjho po tebe?

28. A odpovedal kráľ David a riekol: Zavolaj ku mne Betsabee. Keď ona vstúpila[3] pred kráľa a postavila sa pred neho,

29. prisahal kráľ a riekol: Jako žije Pán, ktorý vyslobodil môj život zo všetkých úzkostí,

30. tak, ako som ti prisahal na Pána Boha izraelského a riekol: Syn tvoj, Šalamún bude panovať po mne, a on bude sedieť na mojej stolici miesto mňa: tak aj učiním dnes.

31. A sklonila Betsabee svoju tvár

[1]) Adoniáš bol štvrtý syn Davidov a domnieval sa, že keď traja starší bratia pomreli, dľa práva prvorodenstva on má nároky na trón. Ale na východe ustanovovali panovníci svojich nástupcov, a v Izraeli, ktorého kráľom bol Boh = Jahve, Boh niekdy (Deuter. 17, 15) sebe podržal voľbu kráľa a vykonával ju nielen u Saula a Davida, ale i u Šalamúna (II. Kráľ. 7, 12).

[2]) Keď bude Adoniáš kráľom, pre svoju istotu usmrtí Šalamúna.

[1]) Adoniáš i mňa i môjho syna, ako žiadateľa trónа, vyhlási za zločinca, a dá nás zamordovať.

[2]) Po odchode Betsabee.

[3]) Po vzdialení Natanovom.

k zemi, a poklonila sa pred kráľom a riekla: David, môj pán, nech žije na veky!

32. A riekol ešte kráľ David: Zavolajte mi kňaza Sadoka, a Natana proroka a Banaiása, syna Jojadovho.[1] Keď títo predstúpili pred kráľa,

33. riekol im: Vezmite sebou služobníkov vášho pána, a vsaďte Šalamúna, môjho syna, na moju mulicu:[2] a zaveďte ho ku Gihonu:[3]

34. A nech to tam kňaz Sadok a Nátan prorok pomažú za kráľa nad Izraelom: a zatrúbte na trúbu a zvolajte: Nech žije kráľ Šalamún!

35. A iďte za ním, a nech prijde a posadí sa na moju stolicu, a on bude kráľovať miesto mňa: a jemu rozkazujem, aby bol vodcom nad Izraelom a Judom.

36. I odpovedal Banaiás, syn Jojadov kráľovi a riekol: Amen! Tak nech pririekne[4] Pán Boh pánu kráľu môjmu.

37. Jako bol Pán s pánom mojím kráľom, tak nech je i so Šalamúnom, a nech ešte slávnejším učiní jeho prestol, ako bol trón pána môjho kráľa Davida.

38. A tak šli dolu Sadok kňaz a Nátan prorok, a Banaiás, syn Jojadov, i Keretejskí a Feletejskí: a posadili Šalamúna na mulicu Davida kráľa, a doviedli ho ku Gihonu.

39. A vzal Sadok kňaz roh s olejom zo stánku,[5] a pomazal Šalamúna: a zatrúbili na trúbu, a zvolal všetok ľud: Nech žije kráľ Šalamún!

40. A vytiahol za ním všetok zástup, a ľud pískajúc na píšťaliach a veseliac sa radosťou veľkou, a rozliehalo sa po zemi od ich zvuku.

41. A počul to aj Adoniáš, a všetci, ktorí boli povolaní od neho, a hostina bola práve zakončená: ale aj Joab, keď slyšal hlas trúby, riekol: Čo má znamenať zvuk po meste hlučiacich?

42. A kým on ešte hovoril, prišiel Jonatas, syn kňaza Abiatara: a Adoniáš mu riekol: Vstúp dnu, lebo si muž zmužilý a prinášaš dobrú zvesť.

43. Tu odpovedal Jonatas Adoniášovi: O nie: Lebo pán náš, kráľ David, Šalamúna ustanovil za kráľa;

44. a poslal s ním Sadoka kňaza, a Nátana proroka, a Banaiása, syna Jojadovho, i Keretejských a Feletejských, a posadili ho na kráľovu mulicu.

45. A pomazali ho Sadok kňaz a Nátan prorok za kráľa pri Gihone; a vytiahli ztadiaľ veseliac sa, a ozývalo sa mesto: toto je ten zvuk, ktorý ste počuli.

46. Ba Šalamún už sedí na stolici kráľovskej.

47. A služobníci kráľovskí prišli, aby blahorečili pánu nášmu kráľovi Davidovi a riekli: Nech učiní Boh meno Šalamúnovo slávnejším nad tvoje meno, a nech zvelebí jeho trón viac ako tvoj trón. A poklonil sa kráľ na svojej loži;

48. a riekol: Požehnaný nech je Pán, Boh izraelský, ktorý ustanovil dnes toho, ktorý na svojej stolici sedí, tak že to moje oči vidia!

49. Tu preľakli sa všetci a povstali, ktorí boli pozvaní od Adoniáša, a každý šiel svojou cestou.

50. Adoniáš tiež bojac sa Šalamúna, vstal a odišiel a chytil sa rohu oltára.[1]

51. I oznámili Šalamúnovi a riekli: Hľa, Adoniáš bojac sa Šalamúna kráľa, drží sa rohu oltára a hovorí: Nech mi dnes prisahá Šalamún kráľ, že nezabije svojho služobníka mečom.

52. A Šalamún riekol: Ak je muž dobrý, nepadne s neho ani jeden vlas na zem; ale ak niečo zlého najde sa na ňom, umre.

53. Poslal tedy Šalamún kráľ a odviedol ho od oltára: a on prišiel, poklo-

---

[1]) Predstaveného mojej telesnej stráže.

[2]) Na kráľovskú mulicu vyzdobenú nesmel iný sadnúť len kráľ.

[3]) Údolie na severo-západ od Jeruzalema, kde nachádzal sa aj prameň podobného mena.

[4]) Nech ukáže svoju sv. vôľu a to potvrdí.

[5]) Zo svätého stánku (chrámu), II. Kráľ. 6, 17., kde sa opatroval posvätný olej.

[1]) Hľadal tam ochranu dľa zákona. Viď II. Mojž. 21, 14. — Nižšie 2, 28.

nil sa kráľovi Šalamúnovi. A Šalamún mu riekol: Iď do svojho domu.

HLAVA 2.

Posledná vôľa a smrť Davidova; Šalamún usmrtí Adoniáša; Abiatar pozbavený kňazstva; Joab a Semei usmrtení.

1. I priblížily sa dni smrti Davidovej, a rozkázal Šalamúnovi, svojmu synovi, a riekol:

2. Ja nastupujem cestu všetkej zeme:[1] posilni sa a buď mužom,

3. a zachovávaj príkazy Pána Boha svojho, abys chodil po jeho cestách a zachovával jeho ustanovenia a jeho rozkazy, a súdy i svedoctvá, jako písané je v zákone Mojžišovom: aby si porozumel všetkému čo činíš, a všade, kde sa obrátiš: (V. Mojž. 17. 19.)

4. aby Pán potvrdil svoje reči, ktoré hovoril ku mne, keď riekol: Ak budú tvoji synovia chrániť svoje cesty,[2] a budú chodiť predo mnou v pravde[3] a z celého svojho srdca a z celej svojej duše, nebude ti odňatý muž s trónu izraelského.[4]

5. Ty vieš aj to, čo mi učinil Joab, syn Sarvie, čo učinil dvom kniežatám vojska izraelského, Abnerovi, synovi Nerovmu a Amazovi, synovi Jeterovmu, že ich zabil, a v čas pokoja vylieval krv ako vo vojne, a svoj pás, ktorý mal na bedrách svojich, skropil krvou vojenskou, aj svoju obuv, ktorú mal na nohách svojich. (II. Kráľ. 3, 27; 20, 10.)

6. Preto učiníš dľa svojej múdrosti, a nedáš jeho šedinám v pokoji sostúpiť do hrobu.

7. Ale synom Berzellaja Galaadského odplatíš sa dobrým, nech jedávajú s tvojho stola: lebo prišli mi v ústrety, keď som utiekol pred tvárou Absaloma, tvojho brata. (II. Kráľ. 17, 27; 19, 31. 32)

[1]) Odchádzam dľa spôsobu všetkých ľudí.
[2]) Svoje mravy.
[3]) Vo vernosti a oddanosti.
[4]) Tvoji potomci budú panovať v Izraeli.

8. Tam máš u seba Semeia, syna Gera, syna Jemini z Bahurim, ktorý mi zlorečil zlorečením najhorším, keď som išiel do ležania: ale poneváč mi prišiel v ústrety keď som prechádzal cez Jordán, a prisahal som mu na Pána a riekol: Nezabijem ťa mečom: (II. Kráľ. 16, 5; 19, 19.)

9. Ty predsa nenechaj ho bez trestu.[1] Si muž múdry, vieš čo mu máš učiniť, a snesieš jeho šediny s krvou do hrobu.

10. A tak usnul David so svojimi otcami, a pochovaný bol v meste Davidovom.[2] (Sk. ap. 2, 29.)

11. Čas ale, za ktorý David kráľoval nad Izraelom, je štyridsať rokov: v Hebrone kráľoval za sedem rokov: v Jeruzaleme za tridsaťtri roky. (I Par. 29, 27; II. Kráľ. 5, 4, 5.)

12. I dosadol Šalamún na trón Davida, svojho otca, a jeho kráľovstvo utvrdilo sa veľmi.

13. A prišiel Adoniáš, syn Haggity, k Betsabee, matke Šalamúnovej. Ona mu riekla: Či je pokojný tvoj príchod? On odpovedal: Pokojný.

14. I dodal: Mám slovo k tebe. Ona mu riekla: Hovor. On

15. riekol: Ty vieš, že kráľovstvo bolo moje, a mňa postavil si všetok Izrael za kráľa: ale kráľovstvo je prenesené, a

[1]) Keď David prikázal Šalamúnovi, aby hlavného vodcu Joaba, ktorý dvoch vodcov, Abnera a Amazu potuteľne zo žiarlivosti zavraždil (II. Kráľ. 3, 27; 20, 10) a Semeia, ktorý Davidovi na úteku pred Absalomom nadávajúc mu zlorečil (II. Kráľ. 16, 7), nenechal bez trestu, toho on neučinil z pomsty. Konal ako kráľ a zástupca zákona Božieho. Zákon prikazuje vrahov trestať smrťou (IV. Mojž. 35, 16). Taký trest zasluhuje i ten, ktorý „Pomazanému Pánovmu" zlorečí (III. Mojž. 24. 16).

[2]) Pochovaný bol na hore Sion. (II. Kráľ. 5, 7). Chvála kráľa tohoto nezáležala v jeho hrdinských činoch, ale v jeho pobožnosti (Ekkl. 47). On bol zároveň prorokom Messiáša a jeho kráľovstva, lebo vo svojich rozličných osudoch a úzkostiach bol obrazom Messiášovým, ale aj svojimi žalmami ospevoval budúcnosť a veľkosť Messiáša a jeho kráľovstva. Žalmy tieto sú pravé skvosty cirkvi, ktoré často i sami apoštoli proti Židom uvádzali. Cirkev v svojich pobožnostiach prespevuje ich každodenne. Sú ony výronom vďaky a chvály. V nich zračí sa nádej, túžba po lepších a krajších časoch. Pre toto sa David spomína ako muž dľa srdca Božieho.

pripadlo môjmu bratovi: lebo od Pána jemu bolo určené:

16. Preto teraz mám jednu jedinú prosbu k tebe: nezavrhuj mojej tvári.[1] Ona mu riekla: Hovor.

17. A on hovoril: Prosím, povedz Šalamúnovi kráľovi (však ti on nemôže ničoho odoprieť), aby mi dal Abizag Sunamitku za manželku.

18. A Betsabee riekla: Dobre, ja budem hovoriť kráľovi za teba.

19. Keď Betsabee prišla k Šalamúnovi kráľovi, aby prehovorila s ním za Adoniáša: kráľ vstal a šiel jej v ústrety, poklonil sa jej, a posadil sa na svoj trón: a postavený bol aj pre matku kráľovu jeden trón, ktorá sa posadila na jeho pravicu.[2]

20. I riekla mu: Mám k tebe jednu malú žiadosť; nezahanbi mojej tvári. I riekol jej kráľ: Žiadaj, matka moja: lebo neslušno je, aby som odvrátil tvoju tvár.[3]

21. Ona riekla: Nech bude daná Abizag Sunamítka Adoniášovi, tvojmu bratovi, za manželku.

22. A odpovedal Šalamún a riekol svojej matke: Prečo žiadaš Abizag Sunamítku Adoniášovi? Žiadaj mu aj kráľovstvo, veď on je môj starší brat a má (na svojej strane) Abiatara kňaza, a Joaba, syna Sarvie.

23. A prisahal kráľ na Pána a riekol: Toto nech mi učiní Boh, a toto dodá; Adoniáš toto slovo proti svojmu životu povedal![4]

24. A teraz ako žije Pán, ktorý ma potvrdil a posadil na stolicu otca môjho Davida, a ktorý mi vystavil dom,[5] ako bol hovoril, dnes bude zabitý Adoniáš.[6]

25. A kráľ Šalamún poslal Banaiása, syna Jojadovho, ktorý ho zabil; tak i zomrel.[1]

26. Aj kňazovi Abiatarovi riekol kráľ: Iď do Anatotu na svoj majetok,[2] lebo si synom smrti: ale dnes ťa nezabijem, lebo si nosil archu Pána Boha pred Davidom, mojím otcom, a znášal si vo všetkom súženie, ktoré pretrpel môj otec.

27. Tak odvrhol Šalamún Abiatara, aby nebol kňazom Pánovým, a s tým vyplnené bolo slovo Pánovo, ktoré mluvil o dome Heli v Silo.[3] (I. Kráľ. 2. 27.)

28. Keď prišla povesť o tom k Joabovi, lebo Joab pridržal sa Adoniáša, a nepridal sa k Šalamúnovi: Utiekol Joab do stánku Pánovho, a chytil sa roha oltára.

29. A oznámené bolo Šalamúnovi kráľovi, že Joab utiekol do stánku Pánovho a je u oltára: i poslal Šalamún Banaiása, syna Jojadovho, a riekol: Iď, zabi ho.[4]

30. I prišiel Banaiás k stánku Pánovmu a riekol mu: Toto praví kráľ: Vyjdi von: Ale ten riekol: Nevyjdem, ale tu zomrem. Odkázal Banaiás kráľovi túto reč a pravil: Toto riekol Joab, a toto mi odpovedal.

31. Na to riekol mu kráľ: Učiň, ako hovoril: zabi ho a pochovaj, a tak oddiališ odo mňa a od domu môjho otca[5] nevinnú krv, ktorá bola vyliata od Joaba.

---

[1]) Vyslyš moju prosbu.

[2]) Ako matka kráľova mala osobitné práva a prednosti.

[3]) Aby som tvoju prosbu zavrhol.

[4]) Nech ma Boh potresce, ak Adoniáš to nezaplatí svojim životom.

[5]) Založil panujúcu rodinu.

[6]) Načo okolkovať? Žiadaj hneď pre neho trón Davidov, len na ten robí nároky, keď žiada Abizag, vdovu kráľovu. — Ženy totiž a súložnice kráľov východných právom dedičným pripadaly na nápadníkov v kráľovstve. Keby Šalamún bol dal Abizag Adoniášovi, tento bol by to pokladal za uznanie svojho práva, čiže za uznanie, že jeho postupnosť v kráľovaní je opravdivá i vôľa zosnulého kráľa; ľahko by sa bol kráľovstva zmocnil, lebo ho podporoval Abiatar a Joab.

[1]) Šalamún chcel predísť rozbrojom a občianskym nepokojom, preto dal Adoniáša zabiť. Adoniáš dopustil sa velezrady, teda hoden bol smrti.

[2]) Choď do svojho rodného miesta; Anatot bolo kňazské mesto.

[3]) Pozbavil ho úradu, ktorý preniesol na Sádoka dľa zasľúbenia Pánovho (I. Kráľ. 2, 32.), dľa ktorého hlavné kňazstvo od Heliho má byť prenesené na pokolenie Eleazarovo.

[4]) Najprv rozkázal kráľ odviesť Joaba od oltára k vyslýchaniu, a len keď sa Joab vzpieral, dal ho zabiť. Kto je vinný vraždy, nemá práva na svätom mieste hľadať ochranu.

[5]) Takto oddiališ pomstu na mojom dome, ktorú by som zaslúžil, keby som sa sľutoval nad ním.

32. A tak vráti Pán jeho krv[1] na hlavu jeho, lebo zavraždil dvoch spravodlivých mužov, lepších,[2] než je sám: a zavraždil ich mečom bez vedomia Davida, môjho otca, Abnera, syna Nerovho, vodcu vojska izraelského, a Amaza, syna Jeterovho, vodcu vojska judského. (II. Kráľ. 3, 27; 20, 10.)

33. Tak padne ich krv na hlavu Joabovu a na hlavu jeho semena na veky. Ale David a jeho semeno i dom jeho a jeho trón nech obsiahne pokoj od Pána na veky.

34. A vyšiel Banaiás, syn Jojadov, oboril sa na neho a zabil ho: a pochovaný bol v dome svojom na púšti.[3]

35. A ustanovil kráľ Banaiása, syna Jojadovho miesto neho nad vojskom, a Sadoka kňaza ustanovil miesto Abiatara.

36. I poslal kráľ a povolal Semeia a riekol mu: Vystav si dom v Jeruzaleme, a bývaj tam: a nevychádzaj odtiaľ ani sem ani tam.

37. Ale v ktorý deň vyjdeš a prekročíš potok Cedron, veď, že budeš zabitý: krv tvoja bude na tvojej hlave.[4]

38. A Semei riekol kráľovi: Dobrá reč! Ako povedal môj pán kráľ, tak učiní tvoj služobník. A tak býval Semei v Jeruzaleme za dlhý čas.

39. Ale stalo sa po troch rokoch, že služobníci Semeioví utiekli k Achisovi, synovi Maacha, kráľovi gétskemu: a oznámili to Semeiovi, že mu služobníci odišli do Gét.

40. Tu vstal Semei, osedlal svojho osla: a šiel k Achisovi do Gét vyhľadať svojich služobníkov a priviedol ich z Gét.

41. A oznámené bolo Šalamúnovi, že Semei odišiel z Jeruzalema do Gét a navrátil sa.

42. Tedy poslal k nemu, zavolal ho a riekol mu: Či som sa ti neosvedčil na Pána, a nepredpovedal som ti: V ktorý deň vyjdeš a pôjdeš sem a tam, veď, že zomreš? A odpovedal si mi: Dobrá je to reč, ktorú som slyšal.

43. Prečo si tedy nezachoval prísahy Pánovej, a príkazu, ktorý som ti dal?[1]

44. I riekol kráľ Semeiovi: Ty vieš všetko zlé, ktorého ti je povedomé tvoje srdce, ktoré si učinil môjmu otcovi: ale Pán uviedol zase tvoju zlosť na tvoju hlavu.[2]

45. Ale Šalamún kráľ (bude) požehnaný, a trón Davidov bude stáť pred Pánom na veky.

46. Tu rozkázal kráľ Banaiásovi, synovi Jojadovmu: a tento vyšiel a oboril sa na neho tak, že zomrel.

HLAVA 3.

Šalamún sa oženil; obdarený múdrosťou, ktorú v spravodlivom rozsudku dokázal.

1. Keď tak kráľovstvo v ruke Šalamúnovej bolo utvrdené, spojil sa skrze príbuzenstvo s Faraonom, kráľom egyptským, vzal si totižto jeho dcéru[3] a priviedol ju do mesta Davidovho, dokiaľ nedostavil svojho domu, a domu Pánovho, a múrov jeruzalemských vôkol. (II. Par. 11; 8, 11.)

2. Medzi tým ľud obetoval obety na výšinách:[4] lebo až do toho dňa ešte nebol vystavený chrám menu Pánovmu.

[1]) Vinu jeho smrti.

[2]) Hebr.: Dvoch mužov, spravedlivejších a lepších, než je sám.

[3]) Takto hľa, skončil muž ten hrdinský a nadaný, ale namyslený a nemilosrdný. Tak, hľa, všetky dary prírody, ak neobracajú sa v dobré a ctnosť, bývajú človekovi k záhube a nešťastiu.

[4]) Sám si budeš vina, Šalamún ho chcel mať pod dozorom a len potom, keby sa nového priestupku dopustil, ho potresce.

[1]) Zrušenie prísahy bol zločin, z ktorého sa Semei nemohol očistiť.

[2]) Ty si zostal na ceste zlého, ako si môjho otca hanil, tak si mne zrušil prísahu. Čistý som od tvojho trestu, lebo nepomstím sa za urazenie môjho otca, ale za krivú prísahu, ktorú si Jahve (Bohu) prisahal, on teraz uvádza tvoju zlosť na tvoju hlavu a tak musíš dľa zákona Pánovho (Exod. 20, 7.) umrieť.

[3]) Vzal si manželku z domu faraona. Židom bolo dovolené brať si pohanské ženy, lenže tieto musely odriecť sa modlárstva a prijať vieru židovskú (V. Mojž. 23, 7).

[4]) Obetovať mali len vo Svätyni (III. Mojž. 17, 4.; V. Mojž. 12, 13—14.), ale stánok úmluvy a oltár zápalných obetí bol v Gabaone, a archa úmluvy stála na Sione.

3. Šalamún však miloval Pána a chodil dľa prikázaní svojho otca Davida, vyjmúc, že obetoval na výšinách a zapaľoval voňavé veci.[1]

4. Preto odišiel do Gabaonu, aby tam obetoval, lebo toto bola výšina najväčšia:[2] tisíc zápalných obetí obetoval Šalamún na tom oltári v Gabaone.

5. Tu zjavil sa Pán Šalamúnovi v noci vo sne a riekol: Žiadaj, čo len chceš, aby som ti dal.

6. A Šalamún riekol: Ty si učinil s mojím otcom Davidom veľké milosrdenstvo, keď chodil pred tebou v pravde a spravedlivosti, a bol úprimného srdca k tebe; ty si mu zachoval veľké tvoje milosrdenstvo, a dal si mu syna, ktorý sedí na jeho tróne, jako je dnes.

7. A teraz, Pane Bože, ty si učinil, aby som ja, tvoj služobník, kráľoval miesto môjho otca Davida: ale ja som malý mladík,[3] a neznám ani svojho východu, ani príchodu.[4]

8. A služobník tvoj je medzi tým ľudom, ktorý si vyvolil, ľudom bezpočetným, ktorý sa pre množstvo ani spočítať a spísať nemôže.

9. Daj tedy svojmu služobníkovi srdce schopné, aby vedel tvoj ľud súdiť, a dobré od zlého rozoznať. Lebo ktože bude v stave súdiť ľud ten, tento tvoj premnohý ľud? (II. Par. 1, 10).

10. I zaľúbila sa tá reč Pánovi, že si Šalamún žiadal takúto vec.

11. A Pán riekol Šalamúnovi: Keďže si si toto žiadal, a nežiadal si dlhého veku ani bohatstva, alebo života tvojich nepriateľov,[5] ale žiadal si si múdrosť k rozoznaniu súdu:

12. hľa, učinil som dľa tvojich rečí, a dal som ti srdce múdre a rozumné, tak, že rovného tebe nebolo pred tebou ani po tebe nepovstane.[1]

13. Ale aj to som ti dal, čoho si si nežiadal; totižto bohatstvo a slávu, tak že nebolo tebe rovného žiadneho medzi kráľmi po všetky predošlé dni.[2]

(Mudr. 7, 17; Mat. 6, 29).

14. A keď budeš chodiť po mojich cestách, a zachovávať budeš moje ustanovenia a moje prikázania jako robil tvoj otec, predĺžim tvoje dni.

15. V tom prebudil sa Šalamún, a rozumel, aký by to bol sen:[3] a keď prišiel do Jeruzalema, postavil sa pred archu úmluvy Pána, a obetoval zápalné obety,[4] a obetoval obety pokojné, a dal veľkú hostinu všetkým svojim služobníkom.

16. Vtedy prišly pred kráľa dve ženy smilnice,[5] a predstúpily pred neho;

17. z ktorých jedna riekla: Prosím, pane môj, ja a táto žena bývaly sme spolu v jednom dome, a porodila som u nej v izbe.

18. Tretieho však dňa, ako som ja porodila, porodila aj táto: a boly sme spolu, a žiaden iný s nami v dome, mimo nás dvoch.

19. Tu v noci zomrel syn tejto ženy: keď spala totižto, pridusila ho.

20. A vstala ticho o polnoci a vzala syna môjho od môjho boku, keď tvoja služobnica spala, a položila ho do svojho lona: a svojho syna, ktorý bol mŕtvy, položila do môjho lona.

21. A keď som ráno vstala, aby som pridojila svojho syna, ukázalo sa, že je mŕtvy; ale ako som ho za jasného dňa pilnejšie poobzerala, zbadala som, že to nie je (ten), ktorého som porodila.

---

[1]) Toto mu bolo pokladané za vinu, lebo obeť slávna patrila do stánku.

[2]) Najslávnejšie miesto mimo stánku. V Gabaone bol oltár mojžišovský, a starý stánok (I. Par. 16, 39; 21, 29).

[3]) Šalamún mal byť vtedy ešte len 20 ročný.

[4]) Neviem, ako a čo mám činiť ako kráľ.

[5]) Víťazstvo nad nimi, ani ich smrť.

[1]) Šalamún bol múdry nielen v božských veciach, ale aj vo svetských. Čo do božských, boli mu síce podobní Mojžiš a apoštolovia, ale v svetských vedách nie. (Mudr. 7, 17.)

[2]) Žiadneho sudcu a žiadneho kráľa izraelského.

[3]) Častejšie sa stávalo, že sa Pán Boh prorokom a vyvoleným mužom vo snách zjavil.

[4]) Na poďakovanie.

[5]) Nie v pravom smysle smilnice, ale ženy, ktoré mimo manželstva porodily.

22. I odpovedala druhá žena: Nie je tak, ako ty hovoríš, ale tvoj syn zomrel a môj žije. Druhá však proti tomu: Lužeš, lebo môj syn žije, a tvoj syn zomrel.[1] A týmto spôsobom dohadovali sa pred kráľom.

23. Vtedy riekol kráľ: Táto hovorí: Môj syn žije, a tvoj syn je mŕtvy. A tá povedá: Nie, ale tvoj syn je mŕtvy a môj žije.

24. Tedy riekol kráľ: Prineste mi meč. A keď priniesli meč pred kráľa,

25. riekol: Roztnite živé dieťa na dve čiastky, a dajte jednu polovicu jednej, druhú polovicu druhej!

26. Ale riekla kráľovi žena, ktorej syn bol živý (lebo jej srdce pohlo ju nad synom): Prosím, pane, dajte jej to živé dieťa, a nezabíjajte ho! Druhá naproti tomu riekla: Nech nebude ani moje, ani tvoje, ale nech sa rozdelí.

27. Odpovedal kráľ a riekol: Dajte tejto to živé dieťa a nezabíjajte ho: lebo táto je jeho matka.

28. I počul všetok Izrael súd, ktorý vyniesol kráľ, a báli sa kráľa, lebo videli, že múdrosť Božia je v ňom ku vykonávaniu súdu.

HLAVA 4.

Úradníci Šalamúnoví, jeho sláva a múdrosť.

1. A tak bol Šalamún kráľom; a panoval nad všetkým Izraelom:

2. a títo boli kniežatá, ktoré mal: Azariáš, syn Sadoka kňaza,

3. Elihoreť, a Ahiáš, synovia Sisoví, pisári: Jozafat, syn Ahiludov, kancelár;

4. Banaiáš, syn Joiadov, nad vojskom; Sadok ale a Abiatar[2] kňazia.

5. Azariáš, syn Nátana, nad tými, ktorí stáli vedľa kráľa;[3] Zabud, syn Natanov, kňaz, priateľ kráľov.

6. A Ahisar, predstavený domu; a Adoniram, syn Abdov, nad daňami.[1]

7. Mal tiež Šalamún dvanásť úradníkov nad všetkým Izraelom, ktorí dodávali potravu kráľovi a jeho domu: lebo každý mal jeden mesiac v roku, v ktorom dodával potrebné veci.

8. A tieto sú ich mená: Benhúr na hore Efraim;

9. Bendekar v Makces a v Salebim, a v Betsames, a v Elon a v Bethanan;

10. Benhesed v Arubot, pod ním bolo Socho a celá zem Efer;

11. Benadinadab, nad celou Nefatdor, on mal Tafet, dcéru Šalamúnovu za manželku.

12. Bana, syn Ahiludov, spravoval Tanach a Mageddo, a celý Betsan, ktorý je vedľa Sartan pod Jezrahelom, od Betsan až po Abelmehula, oproti Jekmaan.

13. Bengaber v Ramot Galaad: pod neho patril Avotiair,[2] syn Manasovho v Galaad, on spravoval aj celú krajinu Argob, ktorá je v Bázan, šesťdesiat veľkých a múrami ohradených miest, ktoré mali medené závory.

14. Ahinadab, syn Addov, bol predstaveným v Manaim.

15. Achimaas nad Neftali: aj tento mal Basemat, dcéru Šalamúnovu, za manželku.

16. Baana, syn Husi, v Aser a v Balot.

17. Jozafat, syn Farue, v Izachar.

18. Semei, syn Ela, v Beniamin.

19. Gaber, syn Uri, v zemi Galaad, v zemi Sehona, kráľa amorejského, a Oga, kráľa bázánskeho, nad všetkým, čo bolo v tej zemi.

20. Juda a Izrael boli bezpočetní ako piesok morský v množstve: jedli, pili a zabávali sa.

21. A Šalamún panoval nad všetkými kráľovstvami od rieky v zemi filiš-

[1]) Hebr.: Ale tvoj syn je ten mŕtvy a môj syn je ten živý.
[2]) Abiatara poslal do vyhnanstva do Anatot, ale dôstojnosť mu zostala.
[3]) Dvorné úradníctvo.

[1]) Viď II. Kráľ. 20, 24. Nižšie 5. 14.
[2]) Dejiny Jairove.

tinskej[1] až po hranice Egypta: prinášali mu dary a slúžili mu po všetky dni jeho života. (Ekkl. 47, 15.)

22. A bola potrava Šalamúnova na každý deň tridsať mier[2] bielej múky a šesťdesiat mier obyčajnej múky.

23. Desať kŕmnych volov a dvadsať volov z paše, a sto baranov, mimo toho divina (z poľovačky) jeleňov, sŕn a bývolov, a vykŕmeného vtáctva.

24. Lebo on panoval nad všetkou zemou, ktorá bola za riekou,[3] od Tafsy až po Gazu, a nad všetkými kráľmi tých krajín: a mal pokoj so všetkých strán vôkol.

25. A Juda i Izrael bydleli bez všetkej obavy, jedenkaždý pod svojím viničom a pod svojím figovým stromom od Dan až po Bersabee po všetky[4] dni Šalamúnove.

26. Mal Šalamún i štyridsaťtisíc jasieľ pre kone zápražné a dvanásťtisíc pre jazdné. (II. Par. 9, 25.)

27. A opatrovali ich výšmenovaní úradníci kráľovskí: ale i na stôl kráľovský Šalamúna potrebné veci dodávali svojím časom s veľkou pilnosťou.

28. I jačmeň a plevy pre kone, a dobytok donášali na miesto, kde bol kráľ, dľa toho, ako im bolo uložené.

29. A dal Boh Šalamúnovi múdrosť a rozumnosť veľmi veľkú, a širokosť srdca, ako piesok, ktorý je na brehu morskom.

30. A prevyšovala múdrosť Šalamúnova múdrosť všetkých Východných a Egyptských.

31. A bol múdrejší nad všetkých ľudí: múdrejší ako Etan Ezrahita, a Heman, a Chalkol a Dorda, synovia Maholoví[1] a bol spomínaný po všetkých národoch do okola. (Ekkl. 47, 16.)

32. A vynašiel Šalamún aj tritisíc prísloví: a jeho piesní bolo tisíc aj päť.[2]

33. A hovoril i o stromoch od cedra,[3] ktorý je na Libane, až po hyzóp, ktorý vyrastá z múru: a rozprával o dobytku a vtáctve, o zemeplazoch a rybách.

34. A prichádzali zo všetkých národov, aby slyšali múdrosť Šalamúnovu, a od všetkých kráľov zeme, ktorí počuli o jeho múdrosti.

HLAVA 5.

Priateľstvo Šalamúna s Hiramom; počet robotníkov a úradníkov pri stavaní chrámu.

1. Poslal aj Hiram, kráľ týrsky, svojich služobníkov k Šalamúnovi; lebo počul, že jeho pomazali za kráľa na miesto jeho otca. Bol totižto Hiram priateľom Davidových za celý čas. (II. Kráľ. 5, 11.)

2. Zasa Šalamún poslal k Hiramovi a riekol:

3. Ty znáš vôľu môjho otca, že nemohol vystaviť dom menu Pána Boha svojho pre vojny, ktoré mu hrozily vôkol, dokiaľ ich nedal Pán pod jeho nohy.

4. Ale teraz Pán. Boh môj, dal mi pokoj so všetkých strán, a nemám nepriateľa, ani zlého útoku.

5. Preto zamýšľam stavať chrám menu Pána Boha môjho, jako povedal Pán Davidovi, môjmu otcovi, a riekol: Tvoj syn, ktorého postavím miesto teba na tvoju stolicu, ten vystaví dom môjmu menu. (II. Kráľ. 7, 13. I. Par. 22, 10.)

6. A preto teraz rozkáž, aby mi tvoji služobníci narúbali cedrov na Libane, a služobníci moji nech sú spolu s tvojimi služobníkami: a mzdu služobníkom tvo-

---

[1]) Hebr.: „Nad všetkými krajinami od rieky (Eufrat) a zemou Filištinských až po..."

[2]) Jedna miera čiže hebr. kor (voľakedy chomer), obsahovala 10 efý, t. j. asi 39 lit. Je tu reč o celom kráľovskom dvore, ktorý bol veľmi veľký.

[3]) Rozumie sa Eufrat.

[4]) Týmto chce Písmo sv. opísať požehnanie pokoja a radovanky toho času. Boly to radosti ovšem jednoduché, ale ducha posilňujúce. Nie tak ako dnešné divadlá, zábavy, balety a polonahé tance. Tieto zabíjajú mravy ducha.

[1]) Etan a Heman spomínajú sa ako pôvodcovia žalmov 87. a 88. O prácach druhých dvoch neznáme ničoho.

[2]) Najznamenitejšie z prísloví Šalamúnových sú v Knihe prísloví; žalmy 71. a 126. sú perly jeho básnictva.

[3]) Znal vlastnosti všetkých stromov a rastlín od najmenšieho až do najväčšieho.

jim dám tebe, akú len budeš žiadať, lebo vieš, že v mojom ľude niet muža, ktorý by tak vedel drevo rúbať ako Sidonskí.

7. Keď tedy Hiram počul slová Šalamúnove, zaradoval sa veľmi a riekol: Požehnaný nech je dnes Pán Boh, ktorý dal Davidovi veľmi múdreho syna nad týmto premnohým ľudom.

8. A Hiram poslal k Šalamúnovi a riekol: Počul som všetko, čo si mi odkázal: ja splním každú tvoju žiadosť o dreve cedrovom a jedlovom.

9. Moji služobníci dopravia ho z Libanu až k moru: a ja ho poskladám na mori v plti a (dopravím) až na to miesto, ktoré mi ukážeš: tam ho složím a ty si ho vezmeš: ale ty postaráš sa o potrebné veci, aby môj dom dostal potravu.[1]

10. A tak Hiram dával Šalamúnovi cedrové a jedlové drevo podľa jeho žiadosti.

11. Šalamún zasa dával Hiramovi dvadsaťtisíc mier (kor) pšenice, ku výžive jeho domu, a dvadsať mier najčistejšieho oleja;[2] toto dával Šalamún Hiramovi každoročne.

12. A Pán dal Šalamúnovi múdrosť, ako mu hovoril a bol pokoj medzi Hiramom a Šalamúnom, a uzavreli spolu smluvu.

13. A Šalamún kráľ vybral robotníkov z celého Izraela, a ich počet bol tridsaťtisíc mužov.

14. A posielal ich na Libanon každý mesiac desaťtisíc, zamieňave, tak že dva mesiace boli doma; a Adoniram bol nad tými vybranými.

15. A mal Šalamún i sedemdesiattisíc takých, ktorí nosili bremená a osemdesiattisíc, ktorí kresali kamene na hore,

16. okrem predstavených, ktorí boli nad každou robotou, počtom tritisíc a tristo takých, ktorí rozkazovali ľudu, a tým, ktorí konali dielo.

17. A rozkázal kráľ, aby brali veľké a drahocenné kamene do základov chrámu, a aby ich tesali do štvorhranov:

18. Ktoré tesali kamenári Šalamúnovi a kamenári Hirantovi: a Giblitsk hotovili drevo a kamene k stavaniu domu.

HLAVA 6.

Stavanie chrámu.

1. Stalo sa tedy štyristoosemdesiatého roku po vyjdení synov izraelských zo zeme egyptskej v štvrtom roku kráľovania Šalamúnovho nad Izraelom, v mesiaci Ziv (toto je druhý[1] mesiac), že začali stavať dom Pánov. (II. Par. 3, 1.)

2. Dom však,[2] ktorý staval Šalamún Pánovi, mal šesťdesiat lakťov[3] zdĺžky,[4] a dvadsať lakťov šírky,[5] a tridsať lakťov výšky.

3. A pred chrámom bola sieň dvadsať lakťov dlhá, dľa miery šírky[6] chrámovej: a mala šírky desať lakťov na prednej strane chrámu.

4. A spravil na chráme obloky zúžené.[7]

5. A vybudoval na steny chrámové pavlače do okola, vedľa stien domu okolo chrámu a odpovednice,[8] a spravi boky[9] do okola.

6. Pavlač, ktorá bola od spodku, mala päť lakťov šírky, prostredná pavlač šesť lakťov šírky, a tretia pavlač mala sedem lakťov šírky. Trámy ale položil na dom z vonku do okola, aby neboly vpustené do múrov chrámu.[10]

[1]) Tyrus bolo kupecké mesto, preto olej, obilie, víno museli si od inakiaľ zadovažovať.

[2]) Najčistejší olej bol tlčený, nie tlačený (pre-[illegible]vaný).

[1]) Hebr.: Ziv. Padá do apríla a mája dľa nášho rozdelenia. Obyčajne berie sa za rok stavanie chrámu 3208. po stvorení sveta, 1017. pred Kristom.

[2]) Pod domom sa má rozumieť len svätostánok.

[3]) Miery udávajú sa dľa prázdneho priestoru vnútorného bez hrubosti múrov a pokrovov. Svätý lakeť bol asi 52 centimetrov dlhý.

[4]) Od východu k západu.

[5]) Od juhu k severu.

[6]) Sieň tiahla sa od juhu k severu dľa II. Par. 3, 4., bola 120 lakťov vysoká.

[7]) Obloky tie boly do vnútra porozšírené zvonku pozúžené, slúžily len k prievanu.

[8]) Okolo svätyne svätých, kde stála archa.

[9]) Bočné sieňe, izby.

[10]) Na severnej, západnej a južnej strane bolo okolo staviska chrámovho vedľajšie stavanie o troch poschodiach. V každom poschodí boly roz-

7. Keď sa však staval ten dom, staval sa z kameňov tesaných a vopred pripravených, a kladiva, sekery alebo akéhokoľvek železného nástroja nebolo počuť v dome, keď bol stavaný.[1]

8. Dvere do prostredného boku boly na pravej strane domu: a krútenými schodami chodili do prostrednej pavlače, a z prostrednej do tretej.[2]

9. A tak vystavil dom a dokonal ho, a pokryl dom cedrovými doskami.

10. Taktiež vystavil nástrešie päť lakťov vysoké nad celým domom, a pokryl dom s drevom cedrovým.

11. I stalo sa slovo Pánovo k Šalamúnovi rieknuc:

12. Ty staviaš tento dom; keď budeš chodiť podľa mojich prikázaní, a budeš vykonávať moje súdy, a zachovávať všetky moje zákony, a podľa nich chodiť, utvrdím svoju reč na tebe, ktorú som povedal tvojmu otcovi Davidovi. (II. Kráľ. 7, 16.)

13. A budem bývať medzi synami Izraelskými, a neopustím môjho ľudu izraelského. (1. Par. 22, 9.)

14. A tak vystavil Šalamún dom a dokončil ho.

15. A vystavil steny domu vnútri z dosák cedrových od podlahy domu až po vrch stien a až ku stropu, obložil vnútri drevom cedrovým[3] a podlahu domu vyložil doskami jedlovými.

16. A na zadnej strane chrámu vystavil prehradenie na dvadsať ľakťov z dreva cedrového od podlahy až do vrchu: a tak zariadil vnútorný dom odpovedací na svätyňu Svätých.[1]

17. Sám chrám[2] ale bol štyridsať lakťov (dlhý) pred odpovednicou.

18. A všetok dom vnútri bol pokrytý cedrovým drevom, majúc na sebe vyrezávanie umelecky pospájané a vypuklé rezby: to všetko bolo pokryté cedrovými doskami; tak že kameňa na stene nebolo vidieť.

19. Odpovednicu pripravil na prostred dome vo vnútornej čiastke, aby tam uložil archu úmluvy Pánovej.

20. Odpovednica ale mala dvadsať lakťov dĺžky a dvadsať ľakťov šírky, a dvadsať ľakťov výšky: a pokryl ju a obložil najčistejším zlatom; ale aj oltár[3] obložil drevom cedrovým.[4]

21. Podobne aj dom pred odpovednicou obložil najrýdzejším zlatom, a plechy (zlaté) pribil zlatými klincami.[5]

22. A nebolo ničoho v dome, čo by nebolo kryté zlatom: ale aj celý oltár pred odpovednicou obložil zlatom.

23. A shotovil v odpovednici dvoch cherubov z olivového dreva, desať lakťov vysokých.

24. Jedno krídlo cherubovo bolo na päť lakťov: a na päť lakťov druhé krídlo: to jest desať lakťov mal od konca jedného krídla až do konca druhého krídla.

25. Aj druhý cherub bol na desať lakťov rovnej miery, a jednej práce boly oba cherubíni.

26. To jest jeden cherub mal desať lakťov výšky a toľko aj druhý cherub.

27. A postavil cherubov na prostred vnútorného chrámu, a cherubi vystierali

---

ličné, päť lakťov vysoké, dverami jedna s druhou spojené komory, ktoré slúžily k uschovaniu Pánu posvätených rúch, zbraní atď. (III. Kráľ. 7, 51.; 15, 15.; IV. Kráľ. 11, 10.), nádob a pokladov. Šírka týchto komôr bola od spodku v každom poschodí väčšia, tak že v najspodnejšom mala 5, v prostrednom 6 a vo vrchnom 7 lakťov; dľa toho umenšovala sa hrúbosť múrov chrámových v každom poschodí o jeden loket. Na tak utvorených ústupkoch ležaly trámy poschodia a sväté múry chrámové ostaly nerušené, lebo trámy boly do múra toho vedľajšieho stavania povpúšťané.

[1]) Všetko bolo vopred tak poskladané a pripravené, že tam nebolo treba nič kovať a naprávať, ale len skladať na svoje miesto.

[2]) Na južnej strane, pravdepodobne na prostriedku išlo sa jednými schodami na pavlače.

[3]) Obil celý dom doskami cédrovými od spodku až do vrchu.

[1]) Dvadsať lokťov zadného staviska zariadil pre Odpovednicu, svätyňu svätých.

[2]) Len samá svätyňa.

[3]) Oltár zápalných obetí.

[4]) Oltár ten bol z kameňa. Dľa hebr.: „Cedrový oltár obtiahol (zlatom).“

[5]) Hebr.: Učinil rozdelujúcu stenu a povjazy zlaté pred svätyňou svätých, ktorú tiež obložil zlatom.

svoje krídla, a jedno krídlo sa týkalo steny, a krídlo druhého cheruba týkalo sa druhej steny; druhé krídla v prostred chrámu spolu sa dotýkaly.

28. Obložil aj tých cherubov zlatom.

29. A všetky steny chrámu vôkol vyzdobil rozličnými rezbami a sochárskou prácou a učinil na nich cherubov a palmy, a rozličné maľby, akoby vyčnievajúce a vystupujúce zo steny.

30. Ale aj podlahu domu pokryl zlatom z nútra aj z vonku.

31. A pri vchode do odpovednice učinil dvierka z dreva olivového, s dverajami na päť uhlov.

32. A oboje tie dvere (boly) z dreva olivového; a vyrezal do nich obraz cherubov, a podoby paliem, a rezby veľmi vypuklé, a obložil ich zlatom; a pokryl tak cherubov jako palmy a ostatné zlatom.

33. A pri vchode do chrámu spravil dveraje z olivového dreva do štvorhranu.

34. A dvoje dverí jedlového dreva proti sebe; obidvoje dvere maly dve krídla a spolu sa spájaly, keď sa otváraly.

35. A vyrezal cherubov, a palmy, a vypuklé práce veľmi vyčnievajúce: a všetko obložil zlatými plechami prácou v štvorhrane dľa pravidla.[1]

36. A vystavil vnútornú predsieň[2] z troch radov kresaných kameňov, a z jedného radu cedrového dreva.

37. Štvrtého roku (panovania) založený bol dom Pánov v mesiaci Zio.

38. A v jedenástom roku, v mesiaci Bul[3], (ktorý je ôsmy mesiac), dokonaný bol dom v celom svojom objeme a so všetkými svojimi nádobami a tak staval ho sedem rokov.[4]

[1]) Obložil ťaženým zlatom to, čo bolo vyrezané.

[2]) Priestor blízko svätyne, kde bol oltár k obetám.

[3]) Zodpovie nášmu októbru a novembru.

[4]) Tak stánok, ako veľkolepý chrám Šalamúnov, bol obrazom cirkvi. Ó, keby sme boli aj my živé kamene v tom chráme, sostaveného bez klamiva, buchu, hriešnych náklonností, aby Pán v náš [illegible]šiel milý príbytok!

HLAVA 7.

Stavba kráľovského paláca; stĺpy a nádoby chrámu.

1. A svoj dom staval Šalamún za trinásť rokov, až ho dostaval.

2. Vystavil aj dom z hája[1] libanského sto lakťov dlhý a päťdesiat lakťov široký a tridsať lakťov dlhý a päťdesiat lakťov široký a tridsať lakťov vysoký: a štyri chodby medzi cedrovými stĺpami: lebo cedrové drevo okresali na stĺpy.

3. A celú sieň,[2] ktorá spočívala na štyridsaťpäť stĺpoch, hore pokryl cedrovými doskami. Jeden rad však mal pätnásť stĺpov,

4. postavených jeden proti druhému,

5. tak k sebe hľadiacich, že stĺpy boly jeden od druhého v rovnej vzdialenosti a na stĺpoch ležaly štvorhranné drevá, ktoré boly vo všetkom rovné.[3]

6. A spravil sieň na stĺpoch päťdesiat lakťov dlhú a tridsať lakťov širokú, i druhú sieň pred tou väčšou sieňou: a stĺpy a na stĺpoch priečky.[4]

7. Aj trónnú sieň, v ktorej je súdna stolica, vystavil: a prikryl drevom cedrovým od podlahy až po povaľ.

8. A domček, v ktorom sedával, keď súdil, bol na prostred siene, podobnej tvorby.[5] Aj dom pre dcéru Faraonovu (ktorú si vzal Šalamún za manželku), vystavil dľa toho istého složenia, ako túto sieň. (Vyšsie 3, 1.)

9. Všetko to bolo z drahocenných kameňov, ktoré boly dľa vzoru a mie-

[1]) Snáď predná čiastka kráľovského paláca sa tak menovala pre množstvo stĺpov z cedrov libanských. Hebr.: Vystavil tiež dom z háju libanského... a to na štyroch radoch stĺpov cedrových ,a trámy cedrové vložené boly na tie stĺpy. Teda popredie domu spočívalo na radoch stĺpov, ktoré tvorily chodby k prechádzaniu sa.

[2]) Hebr. viď 4. a 5.: Okná tiež boly vo tri rady, okno proti oknu a to troma rady. A všetky dvere i dveraje (okná?) boly štvorhrané, z brvnovia; a okná boly proti oknám troma rady.

[3]) Hebr.: A bolo tú sieň napred i stĺpy i trámy jej pred tým domom.

[4]) Hebr.: Pri dome, v ktorom bydlel, sieň druhú za tou sieňou; dielo podobné onému bolo.

ry z vonku i z nútra[1] pílené od základu až po vrch stien, a z vonku až po väčšiu predsieň.

10. I základy boly z drahých kameňov po desať alebo osem lakťov.

11. A nadtým boly drahocenné kamene podľa rovnej miery kresané, podobne aj cédrové drevo.

12. A veľká predsieň bola okruhlá[2] z troch radov kresaných kameňov, a z jedného radu cedrových trámov: a tak bola aj vo vnútornej sieni domu Pánovho, a v stĺpovej sieni domu.[3]

13. A Šalamún poslal a vzal (povolal) Hirama z Tyru,

14. syna ženy vdovy, z pokolenia Neftali,[4] a jeho otec bol z Tyru, a bol umelcom v práci medenej, a plný múdrosti a rozumnosti, i umenia k vyhotoveniu všeliakej práce z medi. Ktorý, keď prišiel ku kráľovi Šalamúnovi, vyhotovil všetko jeho dielo.

15. A ulial dva medené stĺpy, jeden stĺp osemnásť lakťov vysoký, a čiara dvanásť lakťová obtáčala oba stĺpy. (Jer. 52, 21.)

16. A urobil aj dva vrchole, ktoré sa maly postaviť na vrch stĺpov, uliate z medi: jedon vrchol výšky päť lakťov, a päť lakťov výšky vrchol druhý;

17. a na spôsob siete, a reťazí medzi sebou divným spôsobom spletených.[5] Obidva vrchole stĺpov boly liata práca: sedem mrežiek na jednom vrcholi, a sedem mrežiek na vrcholi druhom.

18. A urobil stĺpy a dva rady jabĺk granátových okolo jednej každej mrežky, aby prikrývaly vrcholy, ktoré boly na vrchu: a tak urobil i pri druhom vrcholi.

19. A vrcholy, ktoré boly na vrchu stĺpov v sieni, boly ako práca ľalijová na štyri lakte.[1]

20. A zase druhé vrcholy na vrchu na stĺpoch boly podľa miery stĺpu proti mrežkám; okolo vrchola druhého bolo dvesto radov jabĺk granátových.

21. A postavil oba stĺpy v sieni chrámovej: a keď postavil stĺp pravý, pomenoval ho menom Jachin:[2] podobne postavil aj druhý stĺp: a nazval meno jeho Booz.[3]

22. A na vrcholy stĺpov postavil prácu (ozdobu) podobnú ľaliji :a tak bolo dielo stĺpov dokonané.

23. Učinil aj liate more,[4] desať lakťov od jedného kraja ku druhému, okrúhle do okola: výška jeho bolo päť lakťov, a tridsaťlakťová šnúra[5] obtáčala ho do okola. (II Par, 4, 2.)

24. A pod krajom rezba desať lakťová obtáčala more: dva rady rezbárskej okrasy vypuklej boly sliate.

25. A stálo na dvanástich voloch, z ktorých tri hladeli na sever, tri na západ, a tri k juhu a tri k východu, a na nich svrchu bolo more: ktorých (zvierat) zadné čiastky boly dnuká skryté.[6]

26. Hrúbka ale umyvadla bola na tri uncie:[7] a jeho kraj bol ako kraj kalicha, a jako list rozvíjajúcej sa ľalije: a obsahovalo dvetisíc bátov.[8]

27. A spravil aj desať medených pod-

---

[1] I na tých stranách, ktoré nebolo vidno.

[2] Hebr.: Mala všade okolo troma rady kamenie tesané.

[3] Tri rady kameňov a na vrchu po jednom cedrovom tráme.

[4] Dľa II. Par. 2, 14. bol Hiram z pokolenia Dan, dľa miesta narodenia, dľa pôvodu mohol byť z Neftali, tam ale menovali ho Tyrským, lebo v Tyre dlho býval.

[5] Hebr.: Mrežovanie prácou pletenou, šnúry jako retiazky k tým vrcholom, ktoré boly na vrchu stĺpov.

[1] Stĺpy sa končily ako ľalijový kvet.

[2] Jachin značí: „Boh utvrdí."

[3] Booz = v Ňom je sila. Stĺpy tieto znázorňovaly Cirkev Kristovu, ktorá mala trvať stále, navzdor nepriateľským nástrahám, keďže jej sila je v Bohu.

[4] Morom sa menovala veľká liata nádoba, na umývanie, kde sa kňazi umývali a kúpavali.

[5] Okolo neho bola šnúre podobná okrasa.

[6] Dľa všeobecnej mienky z tlám týchto zvierat tickla voda, keď sa zátka vyňala.

[7] Hebr.: Na piaď.

[8] Bát bola miera na tekutiny a obsahovala ako efa asi 39 litrov.

stavkov,[1] jeden každý podstavok mal dĺžky štyri lakte, a štyri lakte šírky a tri lakte výšky.

28. A práca podstavkov medzi rezbami bola hladká a pri spájaniach[2] boly rezby.

29. A medzi krajami a obrubami boli levi, voli a cherubi: a podobne pri spájaniach s vrchu: a pod levami a volmi boly ako visiace remene z medi.[3]

30. A na každom podstavku boly štyri kolesá a osy medené: a na štyroch stranách pod umyvadlom boly akoby liate ramená[4] jedno proti druhému hľadiace.

31. I kotlina umyvadla bola vnútri na vrchu hlavy,[5] a čo zvonku vidieť bolo, bolo na jeden loket a docela okrúhle, a spolu malo poldruha lokťa: a na uhloch stĺpov boly rozličné rezby: a priestory medzi stĺpami boly štvorhrané a nie okrúhle.

32. A tie štyri kolesá, ktoré boly na štyroch uhloch podstavka, spájaly sa so sebou pod podstavkom; a bolo každé koleso jedon a pol lakťa vysoké.

33. Kolesá ale (tieto) boly také, jaké bývajú na voze: a ich osy, špice, ráfy a hlavy všetko boly liate.

34. Ale aj tie štyri ramienka na každom uhle podstavka boly z jedného kusa s podstavkom uliate a s ním spojené.

35. Na vrchu ale podstavka bola jedna okruhlina na pol lakťa tak zhotovená, aby sa na ňu umyvadlo položiť mohlo, a malo na sebe rozličné okrasy vypuklej práce a rezby z jedného liatia.[1]

36. A vyryl na tých doskách, ktoré boly z medi, a na uhloch cherubov, levov a palmy na spôsob stojacieho človeka tak, že sa zdaly byť nie vyryté, ale vôkol pristavené.

37. Na tento spôsob spravil desať podstavkov, všetko jednej sliatiny, jednej miery a rovnakej rezby.

38. Spravil aj desať medených umyvadiel: jedno umyvadlo obsahovalo štyridsať bátov[2] a malo štyri lakte: a každé umyvadlo postavil na jeden podstavok, to jest na desať podstavcov.

39. A desať podstavkov tak postavil, že päť na pravú stranu chrámu a päť na ľavú: more ale postavil na pravý bok chrámu, na východ od južnej strany.

40. Tak narobil Hiram kotlíkov a mís a lopát, a dokonal všetku robotu Šalamúnovi v chráme Pánovom.[3]

41. Dva stĺpy a dve točenice vrcholov na vrcholy dvoch stĺpov: a dvoje mrežkovania, aby zakryly tie dve točenice, ktoré boly na vrchu stĺpov:

42. a na dvojom mrežkovaní štyristo granátových jablk: dva rady granátových jablk na každom mrežovaní, aby zakryly tie točenice vrcholov, ktoré boly na vrchu stĺpov;

---

[1]) Tieto podstavky slúžily k tomu, aby sa na ne kotlíky vešaly, v ktorých sa obetné mäso umývalo.

[2]) Hebr.: Bola taká práca každého postávku: listovanie bolo vôkol, na nich, ktoré listovanie bolo na kraji jeho. (v. 29): A na tom listovaní, ktoré bolo po krajoch levi, rolí. Totižto tieto prestavky boly truhle so štyrmi plochami: po krajoch ploch boly latky ako obruby a medzi nimi boly tie plochy ako polia.

[3]) Medzi spájaním na tých plochách boly tieto zvery a medzi nimi boly okasy.

[4]) Na týchto ramenách spočívaly medenice.

[5]) Podstavku.

[1]) Tento podstavok bola na spodku otvorená truhla so štyrma bokami na štyroch kolesách, ktorá mala na klenutom svojom vrchu okruhlý násadok (stĺpik) k noseniu umývadla. Každý jej bok pozostával z jednej platne (plochy) medenej, ktorá bola štvorma medenými latkami (laistňami) obrubená, tak, že celá tá truhla mala mimo tých štyroch platní po bokoch štyri kolmé laistne uholné a štyri vrchné i štyri spodné laistne okrajné. Na vonku platní boly obrazy levov, volov a cherubov: na spodnom okraji bočných plôch boly medené pletivá a točivá, ktoré dolu visely a čiastku kolies zakrývaly. Ten malý násadok na trochu klenutom vrchu podstavkovom mal v sebe kolmý, prázdny valec, do ktorého prišla noha umývadla a na vrchných koncoch uholných laistní boly týčky, ktoré vrchný okraj umyvadla podopieraly.

[2]) Asi 1572 litrov.

[3]) Srov. II. Paral. 4, 11.; V. 1. Kotlíky (hrnce) boly na odpratanie popola od oltára, misy na krv pri zabíjaní obetných zvierat.

43. potom desať podstavkov a desať umývadiel na podstavkoch;
44. a jedno more, a dvanásť volov pod morom;
45. i kotlíky, a misy a lopaty: všetky nádoby, ktoré shotovil Hiram kráľovi Šalamúnovi v dome Pánovom, boly z medi.
46. Na rovinách jordánskych slieval ich kráľ v hlinastej zemi medzi Sochotom a Sartanom.
47. A postavil[1] Šalamún všetky nádoby: ale pre veľké množstvo nebola meď vážená.
48. A narobil Šalamún všetké nádoby v dome Pánovom: zlatý oltár, a stôl zo zlata, na ktorý sa maly klásť posvätné chleby;
49. a svietniky zlaté, päť na pravú stranu, päť na ľavú proti Odpovednici[2] z rýdzeho zlata: a na nich akoby ľalijové kvety a zlaté lampy: a utieradlá svetiel (hasiknoty) zlaté;
50. čbánky a vidličky,[3] i šálky a mažiariky a kadidelnice z najčistejšieho zlata: a sťažaje dverí vnútorného domu Svätyne svätých a dverí do domu chrámu boly zo zlata.
51. A (tak) dokonal všetku robotu, ktorú podujal Šalamún v dome Pánovom, a priniesol (všetko), čo obetoval[4] jeho otec David, striebro i zlato, a nádoby, a uložil ich do pokladnice domu Pánovho. (II Par. 5, 1.)

HLAVA 8.

Posviacka chrámu.

1. Vtedy shromaždili sa všetci starší z Izraela s kniežatmi pokolení, a predáci rodín synov izraelských ku kráľovi Šalamúnovi do Jeruzalema: aby preniesli archu úmluvy Pánovej z mesta Davidovho, to jest zo Siona. (II Par. 5, 2.)

[1]) Vlastne: Složil. Smysel nie je jasný.
[2]) Vo svätyni.
[3]) Dľa hebr.: Nože.
[4]) Daroval.

2. A sišiel sa ku kráľovi Šalamúnovi všetek Izrael v mesiaci Etanim,[1] v deň sviatočný,[2] a ten je mesiac siedmy.
3. A prišli všetci starší z Izraela, a archu vzali kňazi,
4. a niesli archu Pánovu, a stánok smluvy,[3] a všetky nádoby Svätyne, ktoré boly v stánku: niesli ich kňazi a leviti.
5. Kráľ ale Šalamún a všetek zástup Izraela, ktorý sa sišiel k nemu, kráčal s ním pred archou, a obetovaly ovce a voly bez čísla a počtu.
6. A kňazi vniesli archu úmluvy Pánovej na jej miesto, na miesto chrámové Odpovedí, totižto do Svätyne svätých pod krídla cherubov.
7. Lebo cherubi mali roztiahnuté krídla nad miestom archy, a prikrývali archu a jej žrde od vrchu.
8. A keď žrde vyčnievaly,[4] tak že bolo vidieť ich konce von zo Svätyne pred Odpovednicou, teraz ich už nebolo vidieť zvonku, a boly tam až do dnešného dňa.
9. Ale v arche nebolo nič krome dvoch kamenných tabúľ,[5] ktoré položil do nej Mojžiš na Horebe, keď Pán učinil smluvu so synami izraelskými, keď vyšli zo zeme egyptskej. (II. Mojž. 34, 27. Žid. 9, 4.)
10. I stalo sa, keď vychádzali kňazi zo Svätyne, hmla[6] naplnila dom Pánov,

[1]) Mesiac tento sa menoval aj Tišri a zodpovie nášmu oktobru-novembru.
[2]) Sviatok pod zeleným dľa iných sama posviacka chrámu.
[3]) Stánok Mojžišov, ktorý bol dlhý čas medzi Gabaonitskými a teraz mal byť v chráme zachovaný. Dľa niektorých priniesli tam aj stánok Davidov. II. Par. 1, 3. 4.
[4]) V starom stánku siahaly až po oponu tak, že robily na nej z vonku viditeľné vydutia; to bol znak, že žrdi nie sú vytiahnuté a v páde nebezpečenstva chytro mohli odniesť archu. V chráme bolo vo Svätyni svätých miesta dosť, tak že žrde už viac nevyčnievaly.
[5]) Prút Aronov a nádobu s mannou, ktoré boly posiať v svätostánku (Žid. 9. 4), uložili na zvláštne miesto podobne aj zákonník Mojžišov. Snáď do pokladnice. II. Par. 34, 14.
[6]) Vzniesla sa chmára, čím Pán dokázal, že si tam zvolil svoj príbytok.

11. a kňazi nemohli obstáť a poslu-
hovať pre tú hmlu: lebo sláva Pánova
naplnila dom Pánov.
12. Vtedy riekol Šalamún: Pán rie-
kol, že bude bývať v hmle.
(III Mojž. 16, 2; II. Par. 6, 1.)
13. Stavajúc vystavil som dom za tvoj
príbytok, prepevnú stolicu tvoju na veky.
14. Potom obrátil kráľ svoju tvár[1]
a dával požehnanie všetkému shromaž-
deniu Izraela: lebo všetko shromažde-
nie Izraela stálo.
15. A Šalamún riekol: Požehnaný
nech je Pán Boh Izraelský, ktorý mlu-
vil svojimi ústami k Davidovi, môjmu
otcovi, a rukou svojou aj splnil svoje
slovo, keď riekol:
16. Od toho dňa, ktorého som vy-
viedol ľud môj izraelský z Egypta, ne-
vyvolil som si mesta zo všetkých po-
kolení izraelských, aby sa (tam) vysta-
vil dom a aby v ňom prebývalo moje me-
no: ale vyvolil som Davida, aby bol po-
stavený nad mojím ľudom izraelským.
17. A môj otec David chcel vysta-
viť dom menu Pána Boha izraelského:
(II. Kráľ 7, 5.)
18. ale Pán riekol Davidovi, môjmu
otcovi: Že si v srdci svojom umienil
stavať dom môjmu menu, dobre si učinil
že si to myslel vo svojom srdci.
19. Avšak nie ty budeš mi stavať dom,
ale tvoj syn, ktorý vyjde z tvojich be-
dier, ten má vystaviť dom menu mo-
jemu.
20. A tak splnil Pán svoju reč, ktorú
mluvil; lebo ja som nastúpil na miesto
môjho otca Davida, a posadil som sa
na trón izraelský, ako mluvil Pán: a
vystavil som dom menu Pána Boha
izraelského.
21. A ustanovil som tam miesto ar-
che, v ktorej je smluva Pánova, ktorú
učinil s našimi otcami, keď vyšli zo ze-
me egyptskej.

[1]) Kráľ bol v predsieni s ľudom na vyvýšenom mieste. Obrátil sa k ľudu a započal nasledujúcu modlitbu.

22. Stál však Šalamún pred oltárom
Pána a pred tvárou shromaždenia izra-
elského, a pozdvihol svoje ruky k nebu,
23. a riekol: Pane Bože izraelský,
niet Boha tebe podobného hore na ne-
besách, ani dolu na zemi: ktorý za-
chovávaš smluvu i milosrdenstvo svo-
jim služobníkom, ktorí chodia pred te-
bou v celom srdci svojom;
24. ktorý si zachoval svojmu slu-
žobníkovi Davidovi, môjmu otcovi, čo
si mu prisľúbil; ústami si mluvil, a ru-
kama si splnil, ako tento deň dokazuje.
25. Teraz tedy, Pane Bože izraelský,
zachovaj svojmu služobníkovi Davidovi,
môjmu otcovi, čo si mu prisľúbil, keď
si mu riekol: Nebude odňatý muž od
teba[2] predo mnou, ktorý by sedel na
tróne izraelskom: ale len tak, keď[3]
tvoji synovia zachovávať budú cestu
svoju, aby chodili predo mnou, ako si
ty chodil pred mojou tvárou.
(II. Kráľ. 7, 12.)
26. Včul ale, Pane, Bože izraelský,
nech sú potvrdené tvoje slová, ktoré si
hovoril služobníkovi svojmu Davidovi,
môjmu otcovi.
27. Ale či sa máme domnievať, že Boh
vskutku prebýva na zemi?[4] Lebo keď
nebe a nebesá nebies nemôžu ťa obsiah-
nuť, o mnoho menej tento dom, ktorý
som vystavil?
28. Ale vzhliadni na modlitbu svojho
služobníka a na jeho prosby, Pane Bože
môj: slyš chválospev i modlitbu, ktorú
dnes tvoj služobník modlí sa pred tebou:
29. aby tvoje oči boly otvorené na
dom tento v noci a vo dne: na dom, o
ktorom si hovoril: Meno moje bude tam;
aby si vyslyšal modlitbu, ktorú na tom-
to mieste tvoj služobník modlí sa k tebe.
(V. Mojž. 12, 11.)
30. Vyslyš prosbu svojho služobníka
a ľudu svojho Izraelského, o čokoľvek

[1]) Modlí sa na kolenách. (v. 54).
[2]) Z rodu tvojho, t. j. neostaneš bez mužských potomkov.
[3]) Tedy len pod tou podmienkou.
[4]) Tak, ako sú ľudia uzavrení v jednom dome.

sa modliť budú na tomto mieste, a vyslyš ju na mieste svojho príbytku v nebi, a keď vyslyšíš, buď milostivý.

31. Keď zhreší človek proti svojmu bližnému, a mal by založenú nejakú prísahu, ktorá by ho viazala; a prišiel by pre (túto) prísahu pred tvoj oltár do tvojho domu,

32. ty vyslyš na nebi: a učiň[1] i rozsúď tvojich služobníkov tak, že zatratíš bezbožného a obrátiš jeho cestu na jeho hlavu; a ospravedlň spravodlivého a odplať mu dľa jeho spravedlivosti.

33. Keď ľud tvoj izraelský bude utekať pred svojimi nepriateľmi, lebo sa prehreší proti tebe, a budú pokánie činiť a tvoje meno vyznávajúc príjdu a modliť sa budú a odprosovať budú teba v tomto dome:

34. ty vyslyš ich na nebi, a odpusť hriech ľudu svojho izraelského, a uveď ich zase do zeme, ktorú si dal ich otcom.

35. Keby zavrené bolo nebo a nepršal by dážď pre ich hriechy, a oni sa budú modliť na tomto mieste, a pokánie budú držať pred tebou a obrátia sa od svojich hriechov pre svoje súženie:

36. vyslyš ich na nebi, a odpusť hriechy svojich služobníkov a ľudu svojho izraelského: a ukáž im dobrú cestu, po ktorej chodiť majú, a udeľ dážďa na tvoju zem, ktorú si dal ľudu svojmu za dedictvo.

37. Keby hlad vznikol na zemi, alebo mor, alebo nakazené povetrie alebo hrdza,[2] alebo kobylky, alebo sneť,[3] a sužoval by ho nepriateľ a obliehol jeho brány; keď nejaká rana, nejaká nemoc,

38. všelijaké zlorečenie, a preklínanie, ktoré by zastihlo niektorého človeka z ľudu tvojho izraelského;[4] kto by len poznal ranu svojho srdca,[5] a rozprestrel by svoje ruky v tomto dome,

[1]) Kliatby splň alebo odvráť dľa zásluhy.
[2]) Hrdza na obilí.
[3]) Sneť a zkaza obilia.
[4]) Hebr.: Všelikú modlitbu a každé upenie, ktoré by bolo od ktoréhokoľvek človeka z ľudu tvojho izraelského.
[5]) Za ranu od Boha ju uznal.

39. ty vyslyš ho na nebi v mieste svojho príbytku, a smiluj sa, a učiň, aby si odplatil jednému každému dľa všetkých jeho ciest, ako vidíš jeho srdce (lebo ty sám znáš srdce všetkých synov ľudských);

40. aby sa ťa báli po všetky dni, v ktorých žijú na zemi, ktorú si dal našim otcom.

41. Áno, aj cudzinec, ktorý je nie z ľudu tvojho izraelského, keby prišiel z ďalekej zeme pre tvoje meno,[1] (lebo počujú o tvojom veľkom mene[2] a tvojej silnej ruke, a o tvojom ramene

42. všade vystretom), keby tedy prišiel a modlil by sa na tomto mieste,

43. ty vyslyš ho na nebi v pevnosti svojho príbytku a učiň všetko, o čo ťa bude prosiť ten cudzinec: aby všetky národy zeme naučily sa báť tvojho mena, jako (sa ho bojí) ľud tvoj izraelský, a presvedčily sa, že tvoje meno vzývané je nad týmto domom, ktorý som vystavil.

44. Keď vytiahne tvoj ľud do boja proti svojim nepriateľom cestou, ktorou ho pošleš, a modlil by sa k tebe obrátený k mestu, ktoré si ty vyvolil, a k tomu domu, ktorý som vystavil tvojemu menu:

45. Vyslyš na nebi ich modlitby, a ich prosby a učiň im súd[3].

46. Keby hrešili proti tebe (veď niet človeka, ktorý by nehrešil), a ty rozhnevaný vydal by si ich nepriateľom, a oni by odvedení boli do zajatia ďaleko alebo blízko, do zeme nepriateľskej,

(II Par. 6. 36; Ekkl. 7, 21; Ján 8, 1.)

47. a činili by pokánie zo svojho srdca v mieste zajatia, a obráteni, vzývali by ťa vo svojom zajatí, a riekli: Zhrešili sme, neprávosti sme činili, bezbožne sme konali,

48. a obrátili by sa k tebe z celého svojho srdca, a z celej svojej duše v ze-

[1]) Lebo počul o sláve tvojho mena, o tvojich veľkých skutkoch.
[2]) O tom, čo Boh o sebe zjaví.
[3]) Vykonaj im spravedlivosť.

mi svojich nepriateľov, do ktorej do zajatia odvedení boli: a modlili by sa k tebe (obrátení) naproti svojej zemi, ktorú si dal ich otcom, a naproti tomu mestu, ktoré si vyvolil, a chrámu, ktorý som vystavil tvojmu menu:

49. Vyslyš na nebi, na pevnej stolici svojej ich modlitby a ich prosby, a učiň im súd:

50. a buď milostivý svojmu ľudu, ktorý hrešil proti tebe a nad všetkými ich neprávosťami, ktorých sa dopustili proti tebe: a preukáž im milosrdenstvo pred tými, ktorí ich držia zajatých, aby sa smilovali nad nima.

51. Lebo oni sú tvojím ľudom a tvojím dedictvom, ktorých si vyviedol zo zeme egyptskej (jako) zprostred železnej pece.

52. Nech sú oči tvoje otvorené k prosbe tvojho služobníka, a tvojho ľudu izraelského a vyslyš ich vo všetkom, o čo by ťa vzývali.

53. Lebo ty si ich vylúčil zo všetkých národov zeme za svoje dedictvo, jako si hovoril skrz Mojžiša, tvojho služobníka, keď si otcov našich z Egypta vyviedol, Pane Bože.

54. I stalo sa, keď sa prestal Šalamún modliť k Pánovi túto všetku modlitbu a prosbu, vstal s miesta pred oltárom Pánovým: lebo kľačal na oboch kolenách na zemi, a ruky bol rozprestrel k nebu.

55. A stál a požehnal všetkému shromaždeniu Izraelitov hlasom veľkým a riekol:

56. Požehnaný Pán, ktorý dal odpočinok všetkému ľudu svojmu izraelskému, dľa všetkého, čo bol mluvil: a nepadlo na márno ani jedno slovo zo všetkých dobrých vecí, ktoré mluvil skrz svojho služobníka Mojžiša.

57. Buď Pán Boh náš s nami, jako bol s našimi otcami, neopúšťaj nás a nezavrhuj nás.

58. Ale nakloň naše srdcia k sebe, aby sme chodili po všetkých jeho cestách, a zachovávali jeho prikázania, a všetky nábožné jeho ustanovenia, a súdy, ktoré prikázal naším otcom.

59. Nech sú tieto moje reči, ktorými som sa modlil k Pánovi, blízko Pána Boha vo dne i v noci, aby prisluhoval svojmu služobníkovi, a ľudu svojmu izraelskému po všetky dni:

60. aby všetky národy zeme znaly, že Pán sám je Boh, a mimo neho nie je žiaden.

61. A nech je naše srdce úplne[1] s Pánom Bohom naším, aby sme chodili v jeho ustanoveniach, a zachovávali jeho prikázania tak, ako dnes.

62. Tedy kráľ a s ním všetek Izrael obetoval obety pred Pánom.

63. I pobil Šalamún pokojné obety, ktoré obetoval Pánovi, dvadsaťdvatisíc volov a stodvadsaťtisíc oviec:[2] a tak posvätili chrám Pánov kráľ a všetek Izrael.

64. Toho dňa posvätil kráľ prostriedok siene,[3] ktorá bola pred domom Pánovým: lebo tam obetoval zápalnú obeť a obeť posvätnú, a tuk pokojných obetí: keďže oltár medený, ktorý bol pred Pánom,[4] bol primalý a nemohly sa na ňom zmestiť zápalné obety, a obety posvätné a tuk pokojných obetí.

65. Tak slávil Šalamún toho času slávnosť veliků a s ním všetok Izrael, množstvo veliké od vchodu do Ematu až ku potoku egyptskému[5] pred Pánom dní sedem a sedem,[6] to jest štrnásť dní.

66. A ôsmeho dňa[7] prepustil ľudí: ktorí dobrorečiac kráľovi odišli do svojich obydlí, a veseliac sa v srdci nad všetkým

[1]) Celé, nerozdelené.

[2]) I na obetné hostiny všetkému ľudu, ktorý bol sídený k posviacke.

[3]) Celú predsieň kňazskú; ustanovil ju k svätej službe, aby mohlo byť obetované množstvo obetí, a aby sa vmestil ľud.

[4]) Pred svätyňou.

[5]) Od najvyššieho severu až po najnižší juh.

[6]) Sedem dní pre posviacku a sedem dní pre sviatky pod zeleným.

[7]) Po druhých siedmych dňoch.

tým dobrým, ktoré učinil Pán Davidovi, svojmu služobníkovi a ľudu svojmu izraelskému.

HLAVA 9.

Boh sa zjavil Šalamúnovi, ktorý Hiramovi dal 20 miest; vystavil nové mestá a vypravil lode pre zlato.

1. A stalo sa, keď dokonal Šalamún stavanie domu Pánovho a domu kráľovského a všetko, čo žiadal a chcel učiniť,

2. zjavil sa mu Pán po druhýkrát tak, ako sa mu zjavil v Gabaone.

3. I riekol mu Pán: Vyslyšal som tvoju modlitbu a tvoju prosbu, ktorú si sa modlil predo mnou; posvätil som tento dom, ktorý si vystavil, aby som tam položil svoje meno na veky, a budú tam oči i srdce moje po všetky dni.

4. Aj ty, keď budeš chodiť predo mnou, ako chodil tvoj otec v prostote srdca a pravde:[1] a činiť budeš všetko, čo som ti prikázal, a zachovávať budeš moje ustanovenia a súdy,

5. utvrdím trón tvojho kráľovstva nad Izraelom na veky, ako som povedal tvojmu otcovi Davidovi, rieknuc: Nebude odňatý muž z tvojho pokolenia od trónu izraelského. (II. Kráľ. 7, 12, 16.

6. Ale keď sa nazpäť odvrátite vy a vaši synovia a nebudete ma nasledovať a moje prikázania a moje ustanovenia, ktoré som vám predložil, zachovávať, ale odijdete a budete ctiť cudzích bohov a budete sa im klaňať:

7. sotrem Izraela s povrchu zeme, ktorú som mu dal: a chrám, ktorý som posvätil svojmu menu, zavrhnem od svojej tvári a bude Izrael za príslovie a za rozprávku všetkým národom.

8. A tento dom bude príkladom: každý, ktorý prejde vedľa neho, ustrnie a shýkne a riekne: Prečo učinil toto Pán tejto zemi a tomuto domu?

(V. Mojž. 29, 24; Jer. 22, 8.)

[1]) Hebr.: V úprimnosti.

9. A odpovedia: Preto, že opustil Pána Boha svojho, ktorý vyviedol ich otcov zo zeme egyptskej, a nasledovali cudzích bohov, a klaňali sa im, a ctili ich: preto doviedol Pán na nich všetko toto zlé.

10. Keď však prebehlo dvadsať rokov, a Šalamún tie dva domy, to jest dom Pána a dom kráľovský vystavil,

(II Par. 8, 1.)

11. (k čomu dodával Hiram, kráľ tyrský, drevo cedrové a jedlové, a zlato dľa všetkej potreby), dal Šalamún Hiramovi dvadsať miest v zemi galilejskej.[1]

12. A vyšiel Hiram z Tyru, aby videl mestá, ktoré mu dal Šalamún, a nelúbily sa mu.

13. Preto riekol: Či toto sú mesta, ktoré mi dávaš, bratu? A pomenoval ich zemou Kabul[2] až do dnešného dňa.

14. A Hiram bol poslal Šalamúnovi kráľovi stodvadsať hrivien zlata.[3]

15. Tak veľká bola suma nákladov, ktorú vynaložil kráľ Šalamún na vystavenie domu Pánovho a domu svojho, a Mella, a múrov jeruzalemských, a Hezer, a Magedda a Gázer.

(II. Kráľ. 5, 9; Nižšie 11, 27.)

16. Farao, kráľ egyptský, vytiahol a zaujal Gázer a vypálil ho ohňom: a Kanaanejských,[4] ktorí bývali v meste, bil, a dal ho do vena svojej dcére, manželke Šalamúnovej.

17. A tak vystavil zasa Šalamún Gázer a nižný Betoron,

18. A Baalat i Palmira v zemi púšti.[5]

19. A všetky mestečká, ktoré patrily jemu[6] a boly bez múru, ohradil, i mestá vozov a mestá jazdcov, a čo sa

[1]) Boly to mestá na samom severe Palestiny, ktoré vlastne nepatrily k zasľúbenej zemi, ale časom boly vydobyté, a preto boly z čiastky zpustosené, a z čiastky bez obyvateľov. II. Par. 8, 2.

[2]) Kabul = čo toto meno pôvodne znamenalo, s istotou nevieme; snáď: nemilé, chatrné.

[3]) Skoro 17 millionov korún.

[4]) Títo po časoch Jozue zase vzali to mesto Izraelitom.

[5]) Púšť Arabská medzi Damaškom a Eufratom.

[6]) Hebr.: V ktorých Šalamún mal svoje sklady.

mu ľúbilo, aby vystavil v Jeruzaleme a na Libane, a po všetkej zemi svojho panovania.

20. Všetok ľud, ktorý zostal z Amorejských, a Hetejských, a Ferezejských, a Hevejských, a Jebuzejských, ktorí nepochádzajú zo synov izraelských:

21. ich synov, ktorí zostali v zemi, a ktorých totižto nemohli vyhubiť synovia izraelskí, učinil Šalamún daňovníkami až do dnešného dňa.

22. Avšak zo synov izraelských neučinil Šalamún žiadneho za robotníka; ale tí boli jeho mužovia bojovní, a jeho úradníci, a kniežatá i vodcovia, a predstavení pri vozoch a koňoch.

23. Tých, ktorí boli predstavení nad všetkými robotníkami Šalamúnovými, bolo päťstopäťdesiat kniežat, ktoré maly ľud pod sebou a spravovaly ustanovené roboty.

24. Ale dcéra Faraonova presťahovala sa z mesta Davidovho do svojho domu, ktorý jej vystavil Šalamún. Vtedy vystavil Mello. (II. Par. 8, 11.)

25. A obetovával Šalamún trikrát každého roku[1] zápalné obety, a obety pokojné na oltári, ktorý vystavil Pánovi, a zapaľoval vonné[2] veci pred Pánom: Tak bol chrám dokonaný.

26. Nastaval aj lodí Šalamún kráľ v Aziongaber, ktoré je vedľa Ailat na brehu Červeného mora, v zemi idumejskej.

27. A Hiram poslal na tých lodiach[3] svojich služobníkov, mužov plavcov a znalcov na mori, so služobníkmi Šalamúnovými.

28. Tí preplavili sa do Ofira,[3] nabrali tam zlata štyristodvadsať hrivien, a priviezli ho kráľovi Šalamúnovi.

[1] Na tri veľké slávnosti. II. Par. 8. 13; 31, 3.
[2] Kňazom rozkázal, aby zapaľovali voňavé obety (temjan).
[3] Feničania boli vtedy najchýrnejší plavci.
[4] Pravdepodobne kraj v južnej Arabii, bohatý na zlato.

HLAVA 10.

Príchod kráľovnej zo Sáby; bohatstvo a sláva Šalamúnova.

1. Ale aj kráľovná zo Sáby[1] slýchajúc povesť o Šalamúnovi v mene Pána,[2] prišla, aby ho zkúšala v hádankách.[3] (II Par. 9, 1; Mat. 12, 42; Luk. 11, 31.)

2. A prišla do Jeruzalema s veľkým sprievodom a bohatstvom, s ťavami nesúcimi voňavé veci, a zlata nesmierne mnoho, a vzácne drahokamy, prišla ku kráľovi Šalamúnovi, a hovorila s ním o všetkom, čo mala vo svojom srdci.

3. A poučil ju Šalamún o všetkých otázkach, ktoré mu predložila; nebolo slova, ktoré by bolo skryté pred kráľom, na čo by jej neodpovedal.

4. Keď kráľovná zo Sáby videla všetku múdrosť Šalamúnovu a dom, ktorý vystavil,

5. a jedlá jeho stola, a príbytky služobníctva, a rady obsluhovateľov, a ich rúcha, a pohárnikov a zápalné obety, ktoré obetoval v dome Pánovom: nemala viac ducha.[4]

6. I riekla kráľovi: Pravdivá je reč, ktorú som počul v mojej zemi,

7. o tvojich rečiach, a o tvojej múdrosti: a neverila som tým, ktorí mi vyprávali, kým som sama neprišla, a nevidela na vlastné oči, a nepresvedčila sa, že mi ani polovica povedaná nebola; tvoja múdrosť a tvoje činy, sú väčšie jako povesť, ktorú som počula.

8. Blahoslavení tvoji mužovia, a blahoslavení tvoji služobníci, ktorí stoja stále pred tebou, a počúvajú tvoju múdrosť.

9. Nech je požehnaný Pán, Boh tvoj, ktorému si sa zaľúbil, a ktorý posadil ťa na trón izraelský, preto, že Pán za-

[1] Sába alebo Šeba bolo hlavné mesto kráľovstva v požehnanej Arabii. Kráľovná predobrazuje kráľov, ktorí s ich národami z ďaleka prijdu ku kniežaťu pokoja. Mat. 12, 42.
[2] Čo učinil pre meno Božie.
[3] Otázkami zkúšať jeho múdrosť.
[4] My povieme: Ostala bez seba, zmeravela od divu.

miloval Izraela na veky a ustanovil ťa za kráľa, aby si činil súd a spravedlivosť.

10. I dala kráľovi stodvadsať hrivien zlata,[1] a veľmi mnoho voňavých vecí, a cenných drahokamov: ani nebolo kedy viac privezené takých voňavých vecí tak mnoho, jako tie, ktoré dala kráľovná zo Sáby kráľovi Šalámúnovi.

11. (Ale aj loďstvo Hiramovo, ktoré dovážalo zlato z Ofira, doviezlo veľmi mnoho voňavého dreva z Ofira, a cenných drahokamov. (II. Par. 9, 10.)

12. A narobil kráľ z voňavého dreva zábradlie v dome Pánovom, a v dome kráľovskom, a pre spevákov cytár a hárf: a nebolo viac donesené ani videné podobného voňavého dreva až do dnešného dňa.)

13. A Šalamún dal kráľovnej zo Sáby všetko, čo chcela a žiadala od neho: mimo toho, čo jej ešte dobrovoľne daroval darom kráľovským. Ktorá vrátila sa a odišla so svojimi služobníkmi do zeme svojej.

14. Váha však toho zlata, ktoré sa Šalamúnovi každoročne prinášalo, bola šesťstošesťdesiat a šesť hrievien,[2]

15. krome toho, čo prinášali mužovia, ktorí boli nad daňami a obchodníci a všetci kupci s rozličnými vecami, a všetci kráľovia arabskí[3] a kniežatá zeme.[4]

16. A shotovil kráľ Šalamún aj dvesto štítov z najčistejšieho zlata, a dal šesťsto siklov zlata na plechy jedného štíta;

17. aj tristo menších štítov[5] zo zlata vyzkúseného: tristo mín[6] zlata pokrývalo jeden menší štít: a složil ich kráľ v dome lesu libanského.

18. Spravil kráľ Šalamún i veľký trón zo slonových kostí: a obložil ho veľmi skvejúcim sa zlatom;

19. mal šesť stupňov: a vrch trónu bol zaokrúhlený od zadnej strany: a dve ruky[1] s oboch strán držaly sedadlo: a vedľa jednotlivých rúk stáli dva levi.

20. A dvanásť levov[2] malých stálo na šiestich stupňoch s oboch strán: nebolo učinené podobného diela v žiadnych krajinách.

21. Ale aj všetky nádoby, z ktorých pijával Šalamún, boly zo zlata: a všetko náradie domu lesa libanského bolo z najčistejšieho zlata; nič nebolo zo striebra, lebo ono ani nemalo žiadnej ceny za dňov Šalamúnových.

22. Lebo lode kráľovské plavily sa s loďstvom Hiramovým raz za tri roky po mori do Tarsisu,[3] a privážaly odtiaľ zlato, a striebro, a slonové zuby, a opice i pávov.

23. Tak vyvýšený bol kráľ Šalamún nad všetkých kráľov zeme bohatstvom a múdrosťou.

24. A celá zem žiadala vidieť tvár Šalamúnovu, aby slyšala jeho múdrosť, ktorú dal Boh do jeho srdca.

25. A každý prinášal mu dary, zlaté a strieborné nádoby, rúcho a bojovné zbrane, i voňavé veci, kone i mulice po všetky roky.

26. A nashromažďoval Šalamún vozov a jazdcov, a mal tisícštyristo vozov, dvanásťtisíc jazdcov: a postavil ich v opevnených mestách, a pri kráľovi v Jeruzaleme. (II Par. 1, 14.)

27. A učinil, že v Jeruzaleme bola taká hojnosť striebra ako kamenia;[4] a cedrov nadovážil také množstvo ako divých fíg, ktoré rastú na rovinách.

---

[1]) Skoro 17 millionov korún.

[2]) Asi 84½ milliona korún.

[3]) Poplatníci.

[4]) Domáce.

[5]) Vo vojne mali dvojaké štíty: väčšie, ktoré kryly celého muža, a ľahšie, menšie štíty len na tvár alebo prsia.

[6]) Mína zlata 100 siklov, 60 mín bol talent (hrivna). Zlato veľkého štítu vážilo asi 4366 gramov, malého polovicu.

[1]) Operadlá na ruky.

[2]) Levi sú znamením panovníckej moci, počet dvanásť znamená spojených dvanásť pokolení.

[3]) Vlastne Tartessus vo Španielsku, alebo znamenáva i ďaleké primorské mesto.

[4]) Zprávy o tomto bohatstve za časov Šalamúnových podávajú aj iní súčasní spisovatelia; z čoho nasleduje, že v Azii alebo inde musely byť bane, ktoré sú dnes neznáme.

28. A kone pre Šalamúna privádzali z Egypta a z Koa.[1] Kráľovskí kupci ich kupovali v Koa, a za určenú cenu privádzali.

29. A prichádzala štvorka z Egypta na šesťsto siklov striebra, a jeden kôň na stopäťdesiat. Týmto spôsobom všetci kráľovia hetejskí a syrskí predávali[2] kone.

HLAVA 11.

Ženy Šalamúnove a jeho odvrátenie sa od Boha; protivníci; jeho smrť.

1. Ale kráľ Šalamún zamiloval mnoho cudzozemských žien, vedľa Faraonovej dcéry i moabské[3] a ammonítske, idumejské a sidónske a hetejské:

(V. Mojž. 17, 17; Ekkl. 47, 21.)

2. z národov, o ktorých riekol Pán synom izraelským: Nevchádzajte k nim, ani z nich nech nechodia k (ženám) vaším: lebo zaiste odvrátia vaše srdcia, aby ste nasledovali ich bohov. K týmto prilnul Šalamún vrúcou láskou.

(II. Mojž. 34, 16.)

3. A mal žien akoby kráľovne sedem sto, a súložníc tristo: a odvrátily ženy jeho srdce.

4. A keď sa už sostaral, nakazené bolo jeho srdce skrze ženy, tak že nasledoval cudzích bohov,[4] a nebolo jeho srdce dokonále s Pánom Bohom svojím, ako srdce jeho otca Davida.

5. Ale Šalamún ctil Astartu, bohyňu Sidonských, a Molocha, modlu Ammonitských.[5]

6. A činil Šalamún, čo sa neľúbilo Pánovi, a nevytrval v nasledovaní Pána, ako jeho otec David.[1]

7. Vtedy vystavil Šalamún chrám Chámosovi, modle moabskej, na hore, ktorá je naproti Jeruzalemu,[2] a Molochovi, modle synov Ammonových.

8. A týmto spôsobom učinil všetkým svojím ženám cudzozemským, ktoré zapaľovaly kadidlá, a obetovaly svojím bohom.

9. Preto rozhneval sa Pán na Šalamúna, že sa odvrátilo jeho srdce od Pána, Boha izraelského, ktorý sa mu zjavil druhý raz. (Vyššie 3, 5; 9, 2.)

10. A prikázal mu slovo to, aby nenasledoval bohov cudzích; ale nezachoval, čo mu rozkázal Pán.

11. Tedy riekol Pán Šalamúnovi: Poneváč si to mal v svojom srdci a nezachoval si mojej smluvy a mojich ustanovení, ktoré som ti prikázal, roztrhnem a rozdelím tvoje kráľovstvo, a dám ho tvojmu služobníkovi.

12. Ale neučiním to za tvojich dní pre Davida, tvojho otca: z rúk tvojho syna ho vytrhnem. (Nižšie 12, 15.)

13. Ani neodnímem celého kráľovstva, ale jedno pokolenie[3] dám tvojmu synovi pre služobníka môjho Davida, a pre Jeruzalem, ktorý som vyvolil.

---

[1]) Koa bolo mesto v Arabii, dľa iných v Egypte. Iní udávajú inak.

[2]) Dľa hebr.: nie predávali, ale: dostávali.

[3]) Ktoré sa neobrátily. Zákaz Deuter. 23, 3. 8.

[4]) Že by bol Šalamún falošným bohom obetoval, to nehovorí sa nikde.

[5]) Či sa dá veriť, žeby Šalamún, taký múdry, hovorí sv. Augustin, veril, že úcta modiel osoží k niečomu? Nie. Ale nevedel vzdorovať žiadosťam žien, ktoré zamiloval, a tieto ho priviedly na toto zlé. Tedy k vôli neriadnej láske, ktorá naplňovala jeho chlipné srdce, nemohol vzdorovať zlu, o ktorom i sám bol presvedčený, že je hlúposťou. Či sa Šalamún obrátil neskoršie, Písmo sv. mlčí; preto i mienka sv. otcov je rozdielna. Prijatie jeho spisov do Kánona ukazuje na obrátenie, lebo bez toho by sa to sotva bolo stalo. Na obrátenie ukazuje tušim i obsah „Kazateľa". I mnohí svätí otcovia (tak Cyrill jeruz., Hilár, Hieronym) sú toho náhľadu (ináč Cyprian a Augustin). I prisľúbenie II. Kráľ. 14, 15. hovorí za obrátenie. Máme však dosť príčin i obávať sa, že Šalamún, vzor múdrosti, a obraz kráľovstva Kristovho, ktorého ústami Duch sv. tak krásne mluvil, predsa sa neobrátil. Preto aj my sa máme stále obávať, že trebárs by sme boli z milosti Božej i najmúdrejší a najlepší, predsa slabosti ľudskej a v nás pribývajúcej náchylnosti k zlému môžeme podľahnúť. Preto, kto stojí, nech hľadí, aby nepadol.

[1]) Hebr.: A nenasledoval cele Pána. To sa s ním nestalo razom, ale pomaly. Staval cudzím ženám oltáre pre ich bohov, ako by rovní boli Jahveovi. Obchod privádzal prv osamotený ľud do stykov s národami cudzími a Šalamún považuje istú kultúrnu slobodu za potrebnú, čin, ktorý musel mať za následok zrušenie zákona, na ktorom svetový význam Izraelov a jeho blaho záležalo

[2]) Na západ od Jeruzalema na hore Olivetskej, preto pomenovanej horou Hnevu. IV. Kráľ. 23, 13.

[3]) Pokolenie Juda, s ktorým bol Beniamin spojený.

14. A tak vzbudil Pán protivníka Šalamúnovi Adada Idumejského zo semena kráľovského, ktorý bol v Edom.
15. Keď bol totižto David v Idumei,[1] a Joab, vodca vojenský, vytiahnul pochovať tých, ktorí boli pobití,[2] a keď pobil všetkých mužských v Idumei,
(II. Kráľ. 8, 14.)
16. lebo tam meškal Joab a všetok Izrael šesť mesiacov, pokiaľ nevykynožil všetkých mužských v Idumei;
17. utiekol tento Adad a (niektorí) mužovia idumejskí zo služobníkov jeho otca s ním, aby odišiel do Egypta; Adad ale bol ešte len malý chlapec.
18. A keď vyšli z Madian,[3] a prišli do Fáran,[4] vzali sebou mužov z Fáranu a prišli do Egypta k Faraonovi, kráľovi egypskému; ktorý dal mu dom, opatril ho stravou aj zem mu vykázal.
19. A našiel Adad milosť pred Faraonom veľkú na toľko, že mu vlastnú sestru svojej manželky, Tafnes, kráľovnej, dal za manželku.
20. I porodila mu sestra Tafnes syna Genubáta, a odchovávala ho Tafnes v dome Faraonovom: a bol Genubát u Faraona s jeho synami.
21. A keď počul Adad v Egypte, že David usnul so svojimi otcami, a že zomrel Joab, vojenský vodca, riekol Faraonovi: Prepusť ma, aby som odišiel do svojej zeme.
22. A Faraon mu riekol: Čo že ti chybí u mňa, že chceš ísť do svojej zeme? Odpovedal: Nič, ale prosím ťa, prepusť ma.
23. I povzbudil proti nemu Boh protivníka Razona, syna Eliadovho, ktorý utiekol od Adarezera, kráľa Soby, pána svojho. (II Kráľ. 8, 5; I. Par. 18, 5.)
24. Tento shromaždil proti nemu mužov a stal sa vodcom lupičov, keď ich David dal zabíjať:[1] potom odišli do Damašku, a bydleli tam, a ustanovili ho za kráľa v Damašku,
25. a bol protivníkom Izraelovi po všetky dni Šalamúnove: a toto bolo to zlé od Adada, a jeho nenávisť proti Izraelovi, a panoval v Syrii.
26. I Jeroboam, syn Nabatov, Efratan zo Sareda, služobník Šalamúnov, ktorého matka bola menom Sarva, žena vdova: pozdvihol ruku proti kráľovi.
(II Par. 13, 6.)
27. A toto bola príčina povstania proti nemu, že Šalamún vystavil Mello, a vyplnil priepasť[2] mesta Davida, svojho otca.
28. Bol ale Jeroboam muž silný a udatný, a keď Šalamún videl, že je mladík dobrej povahy a príčinlivý, ustanovil ho za predstaveného nad daňami celého domu Jozefovho.
29. A stalo sa v tom čase, že keď Jeroboam vyšiel z Jeruzalema, našiel ho prorok Ahiáš Silonský na ceste, odiaty plášťom novým:[3] a boli sami dvaja na poli. (II. Par. 10, 15.)
30. Tedy chytil Ahiáš svoj nový plášť, ktorým bol odetý, a roztrhol ho na dvanásť kusov.
31. A riekol Jeroboamovi: Vezmi si desať kusov, lebo toto praví Pán Boh izraelský: Hľa, ja vytrhnem z ruky Šalamúnovej kráľovstvo, a tebe dám desať pokolení.
32. Ale jedno pokolenie[4] mu ostane pre môjho služobníka Davida a pre mesto Jeruzalem, ktoré som si zvolil zo všetkých pokolení izraelských:
33. preto, lebo ma opustil a klaňal sa Astarte, bohyni Sidonských, a Chámosovi, bohu Moabských a Molochovi, bohu synov Ammonových: a nechodil po mojich cestách, aby plnil spravodlivosť predo mnou, a (zachovával) ustanovenia moje a súdy jako David, jeho otec.

[1]) Mal tam posádku (II. Kráľ. 8, 13—14).
[2]) Pravdepodobne Edomitskí prepadli posádku, povraždili ľud a nechali ich nepochovaných. Preto poslal David Joaba, mŕtvych pochovať a Edomitských vyvraždiť.
[3]) Najbližšia zem pri Edomitských.
[4]) Púšť medzi Sinai a juhom Kanaanu.

[1]) Keď porazil vojsko Adarezerovo.
[2]) Hebr.: Zavrel medzeru.
[3]) Plášť bol nový, lebo len pod Davidom založené kráľovstvo predstavoval.
[4]) Pokolenie Juda spojené s Beniamin.

34. Avšak celé kráľovstvo nevezmem z jeho ruky, ale ponechám ho panovníkom po všetky dni jeho života, pre Davida, môjho služobníka, ktorého som si vyvolil, ktorý zachovával moje prikázania a moje ustanovenia.

35. Ale vezmem kráľovstvo z rúk jeho syna, a tebe dám desať pokolení:

36. avšak jeho synovi dám jedno pokolenie, aby zostala svieca[1] Davidovi, môjmu služobníkovi, predo mnou v meste Jeruzaleme po všetky dni, ktoré som si vyvolil, aby tam prebývalo moje meno.

37. A tak teba vezmem, a budeš panovať nad všetkým, čo žiada tvoja duša, a budeš kráľom nad Izraelom.

38. Preto, keď budeš poslúchať všetko, čo ti kážem, a chodiť po mojich cestách, a činiť, čo je spravodlivé predo mnou, a zachovávať moje ustanovenia a prikázania, jako to činil služobník môj David: budem s tebou, a vybudujem ti dom stály jako som vystavil dom Davidovi a dám ti Izraela.

39. a potrápim[2] semeno Davidovo pre toto, ale nie na všetky časy.[3]

40. Preto chcel Šalamún zabiť Jeroboama, ktorý vstal a utiekol do Egypta k Sesákovi, kráľovi egyptskému, a ostal v Egypte až do smrti Šalamúnovej.

41. Ostatok ale slov Šalamúnových,[4] a všetko, čo činil, a jeho múdrosť: hľa, toto všetko napísané je v Knihe dejov za dňov Šalamúnových.

42. Dní ale, v ktorých panoval Šalamún v Jeruzaleme nad všetkým Izraelom, je štyridsať rokov.

43. I usnul Šalamún so svojimi otcami, a pochovaný bol[5] v meste Davida, svojho otca, a panoval Roboam, jeho syn, miesto neho.

[1]) Potomok a dedič kráľovský dľa zasľúbenia Pánovho. Viď II. Kráľ. 21, 17.
[2]) Pokorím.
[3]) Len do času, poneváč z jeho rodu má prijsť spása pokolenia ľudskému, preto sa Pán sľutuje nad ním.
[4]) Čo by sa ešte malo povedať o Šalamúnovi.
[5]) Zomrel 975 pr. Kristom.

HLAVA 12.

Rozdelenie kráľovstva; modlárstvo Jeroboámovo.

1. Tedy prišiel Roboam do Sichem: lebo tam shromaždil sa bol všetok Izrael,[1] aby ho ustanovil za kráľa.

2. A keď Jeroboam, syn Nabatov, ktorý sa ešte v Egypte zdržoval ako uprchlík pred kráľom Šalamúnom, slyšal o jeho smrti, navrátil sa z Egypta.

3. Poslali preňho a povolali ho:[2] tedy prišiel Jeroboam a všetok zástup izraelský, a mluvili k Roboamovi a riekli:

4. Tvoj otec uložil na nás bremeno veľmi ťažké: preto ty teraz popusť trochu z pretvrdého panovania tvojho otca, a z preťažkého bremena, ktoré uložil na nás a budeme ti slúžiť.

5. On im riekol: Iďte, a až tretieho dňa sa navráťte ku mne. A keď odišiel ľud,

6. poradil sa kráľ Roboám so staršími, ktorí slúžili jeho otcovi Šalamúnovi ešte za jeho života, a riekol: Jakú radu mi dáte, aby som odpovedal tomuto ľudu?

7. A tí mu riekli: Keď dnes povoľný budeš tomuto ľudu, a poslúžiš mu, a povolíš jeho prosbe, a budeš im mluviť slová prívetivé, budú ti služobníkmi po všetky dni.

8. Ale on opustil radu starcov, ktorú mu dali, obrátil sa na mladíkov, ktorí boli s ním vychovaní, a stávali pred ním;

9. a riekol im: Jakú mi vy dáte radu, abych odpovedal tomuto ľudu, ktorí mi riekli: Poľahči bremeno, ktoré tvoj otec položil na nás.

10. A riekli mu mladíci, ktorí boli s ním vychovaní: Takto hovor tomu ľudu, ktorí mluvili k tebe, a riekli: Tvoj otec obťažil nás ťažkým bremenom, ty nám ho obľahči. Takto im odpovieš: Môj

[1]) Deväť pokolení, lebo dve ho už boly uznaly za kráľa.
[2]) Jeho prívrženci, aby sa primlúval za ľud u kráľa a mu predložil ťarchy od Šalamúna uvalené.

najmenší prst je tlstejší ako chrbát môjho otca.[1]

11. A teraz môj otec ťažké bremeno položil na vás, ja ešte pridám k ťarche vašej: môj otec vás šľahal bičmi, ale ja vás budem biť škorpiami[2].

12. Prišiel tedy Jeroboam a všetok ľud k Roboamovi tretieho dňa, ako im povedal kráľ, keď riekol: Navráťte sa ku mne tretieho dňa.

13. A kráľ odpovedal ľudu tvrdo, lebo opustil radu starších, ktorú mu dali,

14. a mluvil k nim dľa rady mladých a riekol: Môj otec obťažoval vaše bremeno, ale ja doložím k ťarchám vašim: môj otec vás šľahal bičmi, no ja vás budem šľahať škorpiami.

15. A nepovolil kráľ ľudu: lebo sa Pán odvrátil od neho,[3] aby splnil svoje slovo, ktoré mluvil skrze Ahiáša Silonského k Jeroboamovi, synovi Nabatovmu. (Vyš. 11, 13.)

16. Keď takto ľud videl, že ich kráľ nechcel vyslyšať, odpovedal mu a riekol: Jakú účasť máme na Davidovi? Alebo jaké dedictvo po synovi Izaiho? Iď do stánkov svojich, Izraelu; teraz viď dom svoj,[4] Davide! A odišiel Izrael do svojich stánkov.

17. Ale nad synami izraelskými, ktorí bývali v mestách Juda, kráľoval Roboam.

18. Keď potom kráľ Roboam poslal Adurama,[5] ktorý bol nad daňami: ukamenoval ho všetok Izrael, a zomrel. Tu vysadol kráľ Roboam rýchle na voz, a utiekol do Jeruzalema.

19. Tak odstúpil Izrael od domu Davidovho až do dnešného dňa.

[1]) Ja mám o mnoho viac moci, ako môj otec.

[2]) Škorpia sú biče uzlami, alebo háčkami alebo inými pichľavými príväzkami na konci obťažené. Smysel slov týchto je nasledujúci: Ja budem o mnoho horšie nakladať s vami ako môj otec.

[3]) Ostal zátvrdlivým a nepoznal svojho položenia.

[4]) Teraz panuj len nad svojím pokolením, ty ale Izraelu choď domov.

[5]) Sprostredkovať vyjednávanie, pokiaľ Jeroboam bol ešte v Sicheme.

20. I stalo sa, keď počul všetok Izrael, že sa navrátil Jeroboam, poslali a povolali ho do svojho shromaždenia, a ustanovili ho za kráľa nad všetkým Izraelom, a nikto nezostal pri dome Davidovom okrem samého pokolenia Judovho.

21. Keď prišiel Roboam do Jeruzalema, shromaždil všetok dom Judov a pokolenie Beniaminovo, stoosemdesiat tisíc vybraných bojovných mužov, aby bojovali proti domu Izraelskému, a nazpäť priviedol kráľovstvo Roboamovi, synovi Šalamúnovmu.

22. Ale stalo sa slovo Pánovo k Semejášovi, mužovi Božiemu takto: (II Par. 11, 2.)

23. Povedz Roboamovi, synovi Šalamúnovmu, kráľovi judskému a všetkému domu Judovmu a Beniaminovmu, a ostatným z ľudu a riekni:

24. Toto mluví Pán: Nepôjdete, ani nebudete bojovať proti vaším bratom, synom izraelským; nech sa navráti (jedenkaždý) muž do svojho domu, lebo odo mňa učinená je táto vec. Poslúchli slovo Pánovo, a vrátili sa s cesty, jako im rozkázal Pán.

25. Potom vystavil[1] Jeroboam Sichem[2] na hore Efraim, a býval tam: potom vyšiel odtiaľ a vybudoval Fanuel.[3]

26. A Jeroboam riekol v svojom srdci: Teraz sa navráti kráľovstvo k domu Davidovmu;

27. keby chodieval tento ľud, aby prinášal obety v dome Pánovom v Jeruzaleme, obráti sa srdce tohto ľudu k svojmu pánovi Roboamovi, kráľovi judskému a zabijú ma, a navrátia sa k nemu.

28. A vymyslel (jednu) radu,[4] zho-

[1]) Opevnil.

[2]) Staré kňazské a levitské mesto, tak, ako Fanuel z dejín Jakubových známe.

[3]) Za Jordánom. Týmto sa mali Izraeliti udržovať v poslušnosti.

[4]) Čo má urobiť, aby do Jeruzalema nechodili. Náboženstvo má ustúpiť politike a jej slúžiť.

tovil dvoje zlatých teliat,[1] a riekol im: Nechoďte viac do Jeruzalema: Hľa, tvoji bohovia,[2] ó Izraelu, ktorí ťa vyviedli zo zeme egyptskej!

29. A postavil jedno v Bethel a druhé v Dan,[3]

30. a stala sa táto vec (príležitosťou) k hriechu: lebo chodieval ľud klaňať sa teľaťu až do Dan.

31. A vystavil chrám na výšinách,[4] a kňazov z posledných ľudu,[5] ktorí neboli zo synov Levi. (II. Par. 11, 15.)

32. A ustanovil sviatok v ôsmom mesiaci, pätnásteho dňa mesiaca na spôsob sviatku, ktorý sa slávieval v Judstve,[6] a pristúpil k oltáru a podobne učinil aj v Bethel, aby obetoval teľatám, ktoré shotovil: a ustanovil v Bethel kňazov pre výšiny, ktoré učinil.

33. A pristúpil k oltáru, ktorý vystavil v Bethel pätnásteho dňa ôsmeho mesiaca, ktorý vymyslel v svojom srdci; a učinil slávnosť synom izraelským, a pristúpil k oltáru, aby pálil kadidlo.

HLAVA 13.

Jeroboam pre modlárstvo potrestaný; prorok pre neposlušnosť od leva zabitý; Jeroboam sotrváva v svojej zlosti.

1. A hľa, prišiel muž Boží[7] z Judstva so slovom Pánovým do Bethel, keď Jeroboam stál pri oltári a hádzal kadidlo.

2. A zvolal proti oltáru slovom Pánovým a riekol: Oltáru, oltáru, toto mluví Pán: Hľa, narodí sa syn domu Davidovmu, menom Joziáš, a na tebe bude obetovať kňazov výšin, ktorí teraz zapaľujú na tebe kadidlo, a bude páliť na tebe kosti ľudské. (IV. Kráľ. 23, 16.)

3. A dal znamenie toho dňa a riekol: Toto bude znamenie, že Pán mluvil:[1] Hľa, oltár sa rozpukne a vysype sa popol, ktorý je na ňom.

4. A keď slyšal kráľ reč muža Božieho, ktorú zvolal proti oltáru v Bethel, vztiahnul ruku od oltára a riekol: Chyťte ho. A uschla jeho ruka, ktorú vystrel proti nemu: a nemohol ju stiahnuť k sebe.

5. A oltár sa rozpukol, a popol sa vysypal z oltára, podľa znamenia, ktoré predpovedal muž Boží v reči Pánovej.

6. I riekol kráľ mužovi Božiemu: Pros pred tvárou Pána Boha tvojho, a modli sa za mňa, aby mi napravená bola ruka. A modlil sa muž Boží pred tvárou Božou, a on mohol ruku svoju stiahnuť k sebe, a bola ako bola predtým.[2]

7. A kráľ riekol mužovi Božiemu: Poď so mnou do domu, abys' jedol, a dám ti dary.

8. A muž Boží odpovedal kráľovi: Keby si mi dal polovicu tvojho domu, nepôjdem s tebou, ani nebudem jesť chleba, ani piť vody na tomto mieste:

9. lebo takto mi je uložené v reči Pánovej prikazujúcej: Nejedz chleba, ani nepi vody, ani sa nevráť cestou, ktorou si prišiel.[3]

10. A tak odišiel inou cestou, a nevrátil sa cestou, ktorou prišiel do Bethel.

11. Býval ale jeden starý prorok[4] v Bethel, ku ktorému prišli jeho synovia, a vyprávali mu všetky skutky, ktoré učinil muž Boží toho dňa v Bethel: i reči, ktoré hovoril kráľovi, rozpovedali svojmu otcovi.

---

[1]) To maly byť obrazy všetko tvoriacej sily, tak, ako v Egypte Apis. V týchto obrazoch mali ctiť Pána, a pri nich sláviť svoje sviatky, aby takto od Jeruzalema odtiahol. Týmto si trúlaf Jeroboám prekaziť sjednotenie dvoch kráľovství židovských.

[2]) Tu je tvoj Boh, v množnom počte hovorí z úcty k Bohu. Ináč spôsob židovskej mluvy: Elohim.

[3]) Jedno na severnej a druhé na južnej hranici. I. Kráľ. 10, 3.; Sud. 18. 30.

[4]) Na výšinách, kde boly telatá a i na iných.

[5]) Z nižších pokolení, nie z kňazského pokolenia Levi, ktoré vysťahovalo sa zväčša do Juda.

[6]) Sviatok pod zeleným. Tento on predložil zo 7. mesiaca na 8. snáď že v severnej čiastke Palestíny neskoršie zrala úroda, alebo aby nebola naraz so slávnosťou v Jeruzaleme. II. Mojž. 23. 34.

[7]) Prorok.

[1]) Stane sa, ako predpovedal muž Boží.

[2]) Boh mu ukázal svoju milosť, ale on predsa ostal zátvrdlivý a neobrátil sa k Bohu.

[3]) Týmto chcel Boh ukázať, že s bezbožníkmi ani obcovať, ani pri jednom stole sedieť nemáme.

[4]) Dľa sv. Augustína, Jeronyma, Teodoreta bol to opravdivý prorok Boží.

12. A povedal im ich otec: Ktorou cestou odišiel? Ukázali mu jeho synovia cestu, ktorou odišiel muž Boží, ktorý bol prišiel z Judstva.

13. I riekol svojim synom: Osedlajte mi osla. Keď (ho) osedlali, sadol naň,

14. a odišiel za mužom Božím, a našiel ho sedieť pod terebintom; a riekol mu: Či si ty ten muž Boží, ktorý si prišiel z Judstva? On odpovedal: Som.

15. I riekol mu: Poď so mnou do domu, aby si jedol chlieb.

16. Ale ten mu povedal: Nemôžem sa vrátiť, ani s tebou ísť, a nebudem jesť chleba, ani vody piť na tom mieste;

17. lebo hovoril mi Pán v reči Pánovej a povedal: Nebudeš jesť chleba, ani vody tam piť, ani sa nevracaj cestou, ktorou si (ta) išiel.

18. Ten mu riekol: I ja som prorok ako i ty: a (jeden) anjel mi hovoril slovom Pánovým a povedal: Vráť ho sebou do svojho domu, aby jedol chlieb a pil vodu. A oklamal ho,

19. a priviedol ho sebou: tak že jedol chlieb v jeho dome, a pil vodu.

20. A keď sedeli pri stole, stalo sa slovo Pánovo k prorokovi, ktorý ho vrátil.

21. A zvolal na muža Božieho, ktorý prišiel z Judstva, a riekol: Toto hovorí Pán: Preto, že si neposlúchol slova Pánovho a nezachoval si rozkazu, ktorý ti dal Pán Boh tvoj,

22. a vrátil si sa, a jedol si chlieb, a pil si vodu na mieste, o ktorom ti rozkázal, aby si nejedol chleba ani nepil vody, mrtvola tvoja nedostane sa do hrobu tvojich otcov.[1]

23. A keď si zajedol a napil sa, osedlal osla tomu prorokovi, ktorého vrátil.

24. Keď odišiel, našiel ho na ceste lev, a zabil ho,[2] a jeho mŕtvola bola pohodená na ceste: a osol stál vedľa neho, i lev stál vedľa mŕtvoly.

25. A hľa, mužovia idúci tade videli mŕtvolu pohodenú na ceste, a leva stáť vedľa mŕtvoly. A prišli a rozchýrili po meste, v ktorom býval ten starý prorok.

26. Keď to ten prorok, ktorý ho vrátil s cesty počul, riekol: To je muž Boží, ktorý neposlúchnul slova Pánovho, a vydal ho Pán levovi, a dolámal ho, a zabil podľa slova Pánovho, ktoré mu mluvil.

27. I riekol svojim synom: Osedlajte mi osla. Keď títo osedlali,

28. odišiel, našiel jeho mŕtvolu pohodenú na ceste a osla i leva stáť vedľa mŕtvoly: nejedol lev z mŕtvoly, ani neublížil oslovi.

29. Preto vzal prorok mŕtvolu muža Božieho a položil ju na osla a vrátil sa a priniesol ju do mesta proroka starého, aby ho oplakal.

30. A pochoval jeho mŕtvolu do svojho hrobu:[1] a oplakali ho: Jaj, jaj, bratu môj!

31. A keď ho oplakávali, riekol svojim synom: Keď zomrem, pochovajte ma do hrobu, v ktorom je pochovaný muž Boží: vedľa jeho kostí položte kosti moje.

32. Lebo zaiste vyplní sa slovo, ktoré predpovedal v reči Božej proti oltáru, ktorý je v Bethel, a proti všetkým chrámom (modál) na výšinách, ktoré sú v mestách Samarie.[2]

33. Ani po týchto slovách[3] neobrátil sa Jeroboam od svojej veľmi zlej cesty, ale naopak, z posledných (mužov) ľudu naustanovoval kňazov výšin: kto

---

[1]) Ďaleko od svojich umreš.

[2]) Jak nevyzpytateľné sú cesty Božie. Jeroboam pre modloslužobníctvo nebol náramne trestaný, tento ale pre malú, nie celkom dobrovoľnú neposlušnosť musel zomrieť náhlou smrťou. Boh ponechal Jeroboama trestu večnému, proroka ale potrestal časnou smrťou, aby ho od večnej zachoval.

[1]) Židia za živa pripravovali si hrobky; do takejto hrobky pochoval starý prorok mrtvolu.

[2]) Samaria bolo hlavné mesto, a dľa tohto sa tu nazýva krajina. — Táto udalosť mala byť výstrahou Jeroboamovi, a mala ho upamätúvať, že keď prorok pre malý priestupok bol tak prísne potrestaný, čo sa bude diať s pohoršlivým kráľom a jeho krajinou.

[3]) Po týchto príbehoch.

len chcel, naplnil svoje ruky,[1] a stal sa kňazom výšin.

34. A pre túto vec hrešil dom Jeroboam, a (preto) bol vyvrátený a sotrený s povrchu zeme.

HLAVA 14.

Zahynutie domu Jeroboamovho predpovedané; smrť Jeroboamova; modlárstvo ľudu judského; chrám jeruzalemský olúpený.

1. V tom čase onemocnel Abiáš, syn Jeroboamov.

2. I riekol Jeroboam svojej manželke: Vstaň, premeň oblek, aby ťa nepoznali, že si manželka Jeroboamova: a iď do Silo, kde je Ahiáš prorok, ktorý mi riekol, že budem panovať nad týmto ľudom. (Vyššie 11, 13.)

3. Vezmi so sebou aj desať chlebov, a koláč, a nádobu medu, a iď k nemu: lebo on ti oznámi, čo sa stane s týmto dieťaťom.

4. Učinila manželka Jeroboamova, ako jej povedal: vstala a odišla do Silo, a prišla do domu Ahiášovho: on ale nemohol vidieť, lebo jeho oči už temnely pre starobu.

5. Ale Pán riekol Ahiášovi: Hľa, manželka Jeroboamova prichodí poradiť sa ťa o svojom synovi, ktorý nemocnie: Toto a toto jej riekni. Keď tedy vstúpila, a pretvárala sa v inú, ako bola,

6. slyšal Ahiáš šuchot jej nôh, keď vchádzala do dverí, a riekol: Vstúp, manželka Jeroboama: prečo sa pretváraš v inú? Ale ja poslaný som k tebe s tvrdou zprávou.

7. Iď a povedz Jeroboamovi: Toto praví Pán, Boh izraelský: Poneváč som ťa vyvýšil z pomedzi ľudu a ustanovil som ťa za vodcu nad ľudom mojim izraelským:

8. a rozdelil som kráľovstvo domu Davidovho, a dal som ho tebe, a ty nebol si ako môj služobník David, ktorý zachovával moje prikázania, a nasledoval ma z celého svojho srdca, činiac, čo je milé mojim očiam:

9. ale páchal si zlé nad všetkých, ktorí boli pred tebou, a učinil si si cudzích bohov, a uliate modly, aby si ma popudzoval k hnevu, a mňa zavrhol si za svoj chrbát:

10. preto hľa, ja dovediem zlé na dom Jeroboamov, a porazím z Jeroboama i močiaceho na stenu, i zavretého,[1] i posledného v Izraeli: a vymetiem ostatky domu Jeroboamovho, jako vymetaný býva hnoj až do čista. (Nižšie 15, 29.)

11. Ktorí z (potomkov) Jeroboamových zomrú v meste, sjedia ich psi; a ktorí zomrú na poli, sožerú ich vtáci nebeskí: lebo to mluvil Pán.

12. Ty tedy vstaň a choď do svojho domu: a keď noha tvoja vstúpi do mesta, zomre dieťa,

13. a oplakávať ho bude všetok Izrael a pochová ho: lebo tento sám bude z potomkov Jeroboamových vložený do hrobu, preto že na ňom najdená je vec dobrá od Pána, Boha izraelského, v dome Jeroboamovom.

14. Ale Pán ustanovil si kráľa nad Izraelom, ktorý zničí dom Jeroboámov v tento deň a o tomto čase:

15. a porazí Pán Boh Izraela[2] tak, ako sa kláti trstina vo vode: a vytrhne Izraela z tejto zeme dobrej, ktorú dal ich otcom, a rozsype ich za rieku, preto, že si učinili háje, k popúdzaniu Pána.

16. A vydá Pán Izraela pre hriechy Jeroboamove, ktorý hrešil, a k hrešeniu priviedol Izraela.

17. Tedy vstala manželka Jeroboamova a odišla, a prišla do Tersa,[3] a keď vstupovala na prah domu, umrel chlapec,

18. a pochovali ho. A oplakal ho všetok Izrael dľa reči Pánovej, ktorú mluvil skrze Ahiáša proroka, svojho služobníka.

---

[1]) Vzal do ruky kadidlo a obetu a týmto bol za kňaza vysvätený. II. Mojž. 28, 41.

[1]) Nemluvných.
[2]) Že sa zatrasie.
[3]) Sídelné mesto prv než bola Samaria vystavená.

19. Ostatné ale veci Jeroboamove, jako bojoval, a jako panoval, hľa, toto všetko napísané je v Knihe letopisov kráľov izraelských.[1]

20. Dní, v ktorých panoval Jeroboam, je dvaadvadsať rokov, a usnul so svojimi otcami: a kráľoval Nádab, jeho syn, miesto neho.

21. A Roboam, syn Šalamúnov, kráľoval nad Judskom. Štyridsať a jeden rok mal Roboam, keď začal kráľovať, sedemnásť rokov panoval v meste Jeruzaleme, ktoré si vyvolil Pán zo všetkých pokolení izraelských, aby tam položil svoje meno. A meno jeho matky bolo Naama Ammanitka. (II. Par. 12, 13.)

22. A Juda tiež[2] činil zlé pred Pánom a popúdzali ho väčšmi ako všetky veci, ktoré činili ich otcovia svojimi hriechami, ktoré páchali.

23. Lebo aj oni vystavili si oltár a sochy, a háje na každom vysokom vrchu, a pod každým zeleným stromom.[3]

24. Ale aj soženštení[4] boli v zemi, a robili všetky ohavnosti národov, ktoré sotrel Pán pred tvárou synov izraelských.

25. Ale v piatom roku kráľovania Roboamovho vytiahol Sesák, kráľ egyptský, proti Jeruzalemu

26. a pobral poklady domu Pánovho, a poklady kráľovské, a všetko vyplienil: i zlaté štíty, ktoré zhotovil Šalamún. (Vyššie 10, 16.)

27. miesto ktorých narobil Roboam štítov medených, a dal ich do ruky vodcom štítnikov, a tým, ktorí držiavali stráž pred dvermi domu kráľovského.

28. A keď kráľ chodieval[5] do domu Pánovho, niesli ich tí, ktorí mali úrad chodiť pred ním, a potom ich zase prinášali do zbrojnice štítnikov.

29. Ostatné ale veci Roboamove, a všetko, čo činil, hľa, toto je napísané v Knihe letopisov kráľov judských.

30. A bola vojna[1] medzi Roboamom a Jeroboamom po všetok čas.

31. I usnul Roboam so svojimi otcami, a pochovaný bol pri nich v meste Davidovom: a meno jeho matky bolo Naama Ammanitka: a kráľoval Abiam, jeho syn, miesto neho.

HLAVA 15.

Kráľovia judskí: Abiam, Aza, Jozafat; izraelskí kráľovia: Nadab, Báza.

1. V osemnástom roku panovania Jeroboama, syna Nabatovho, panoval Abiam nad Judskom.

2. Tri roky kráľoval v Jeruzaleme: meno jeho matky Maacha, dcéra Abessalomova.

3. A chodil vo všetkých hriechoch svojho otca, ktoré páchal pred ním: a nebolo jeho srdce celé s Pánom Bohom jeho, jako srdce jeho otca Davida.

4. Ale pre Davida dal mu Pán, jeho Boh, sviecu v Jeruzaleme, že vzbudil po ňom jeho syna a potvrdil ho v Jeruzaleme. (Vyššie 11, 36.)

5. Preto, že David činil to, čo bolo spravodlivé pred očima Pána, a neodchýlil sa od všetkého, čo mu prikazoval, po všetky dni svojho života krome skutku (proti) Uriášovi Hetejskému.

6. A bola vojna medzi Roboamom a Jeroboamom po celý čas jeho života.

7. Ostatné ale veci Abiamove, a všetky jeho skutky, či toto všetko je nie napísané v Knihe letopisov kráľov judských? A bola vojna medzi Abiamom a Jeroboamom. (II. Par. 13, 3.)

8. A usnul Abiam so svojimi otcami

---

[1]) V letopisoch kráľovských, ktoré sa však ztratily.

[2]) Obyvatelia kráľovstva judského.

[3]) Modly po hájoch a vŕškoch, ktoré necudnosťami ctili.

[4]) Smilštvami ctili falošných bohov. V. Mojž. 23, 17.

[5]) To sa slávnostne dialo. Tak dokazoval sa verejne ctiteľom pravého Boha. Modlárstvo teda neskoršie nevychádzalo tak od neho, ako od jeho matky (v. 31.) a od jeho žien (15, 13.), ktoré vplývaly na neho. (II. Paral. 11, 21.)

[1]) Len trenice a malé vpády, lebo opravdivá vojna bola Roboamovi zakázaná, taká nastala až pod jeho nástupcom Abiamom.

a pochovali ho v meste Davidovom: a kráľoval jeho syn Aza miesto neho.
(II. Par. 14, 1.)

9. V dvadsiatom roku Jeroboama, kráľa izraelského, panoval Aza, kráľ judský.

10. A jednaštyridsať rokov panoval v Jeruzaleme. Meno jeho matky Maacha,[1] dcéra Abessalomova.

11. A činil Aza, čo bolo dobré pred tvárou Pánovou, ako jeho otec David:

12. a vyplienil soženštených zo zeme, a vyčistil všetku nečistotu modiel, ktoré boli narobili jeho otcovia.

13. Mimo toho odstránil aj matku svoju Maachu, aby nebola kňažnou pri službách Priapových,[2] a v jeho háji, ktorý mu zasvätila: a vyplienil jeho peleš, a dolámal preohyzdnú modlu, a spálil pri potoku Cedron;[3]

14. ale výšiny[4] neodpratal. Avšak Azovo srdce bolo celé s Pánom[5] po všetky jeho dni;

15. a vniesol všetky tie veci, ktoré posvätil jeho otec, a venoval do domu Pánovho, striebro, zlato i nádoby.
(II. Par. 15, 18.)

16. A bola vojna medzi Azom a Bázom, kráľom izraelským po všetky ich dni.

17. A Báza, kráľ izraelský, vytiahol proti Judovi, a vystavil Ramu, aby žiaden nemohol vyjsť ani prijsť so strany Aza, kráľa judského.[6]

18. Tedy vzal Aza všetko striebro a zlato, ktoré bolo ostalo v pokladnici domu Pánovho, a v pokladnici domu kráľovského, a dal ho do rúk svojich služobníkov: a poslal k Benadadovi, synovi Tabremona, syna Hezionovho, kráľovi syrskému, ktorý býval v Damašku, a riekol:

19. Je smluva medzi mnou a tebou, a medzi mojím otcom a tvojím otcom: preto poslal som ti dary, striebro a zlato: a prosím ťa, prijď a zruš smluvu, ktorú máš s Bázom, kráľom izraelským, aby sa oddialil odo mňa.

20. A povolil Benadad kráľovi Azovi, poslal kniežatá svojho vojska do miest izraelských a zbili Ahiom, a Dan, a Abel, dom Maacha, a všetku Cennerot, totižto celú zem Neftali.

21. Keď to slyšal Báza, prestal stavať Rámu a navrátil sa do Tersa.

22. Tedy kráľ Aza poslal ohlas po všetkom Judstve a riekol: Žiaden nech sa nevymlúva. A sobrali kamene s Ráma a jeho drevo, z ktorého staval Báza, a vystavil z neho kráľ Aza Gabaa Beniaminovo a Masfa.[1]

23. Ostatné ale všetky veci Azove, a všetky jeho zmužilé činy, a všetko, čo činil, a mestá, ktoré vystavil, či toto všetko nie je napísané v knihe letopisov kráľov judských? Avšak v čase svojej staroby bol nemocný na nohy.

24. A usnul so svojimi otcami, a pochovaný bol s nimi v meste svojho otca Davida. A panoval miesto neho Jozafat, jeho syn.
(II. Par. 17, 1.)

25. Ale Nadab, syn Jeroboamov, kráľoval nad Izraelom v druhom roku Aza kráľa judského: a kraľoval nad Izraelom dva roky.

26. A činil to, čo je zlé pred Pánom, a chodil po cestách svojho otca, a v hriechoch jeho, ktorými Izraelitov priviedol k hrešeniu.[2]

27. Ale Báza, syn Ahiášov z domu Izachar, strojil mu úklady, a porazil ho v Gebbeton, ktoré bolo mesto Filištin-

---

[1]) Maacha bola síce jeho stará matka, tu sa však dľa židovskej obyčaje matkou menuje.

[2]) Bolo meno modly, ktorú necudnosťami, smilstvami ctili.

[3]) Hebr.: Maachu, svoju matku sosadil, aby nebola kráľovnou, lebo spravila hroznú modlu v háji. Preto rozťal modlu tú ohyzdnú a spálil.

[4]) On vyhádzal modly, ale neprekazil, aby Židia po výšinách neobetovali. Mimo Jeruzalema obetovať nebolo dovolené.

[5]) Toto sa vzťahuje na pravé náboženstvo, ale nie na hriechy, ktorých sa Aza dopustiť mohol.

[6]) Báza chcel všetko spojenie s kráľovstvom Juda pretrhnúť, preto opevnil Rámu, dve hodiny severne od Jeruzalema.

[1]) Na ochranu hraníc. Tu sa musel každý robotovať povinný dostaviť bez výnimky.

[2]) V ctení teliat.

ských: lebo Nadab a všetok Izrael obľahli Gebbeton.

28. A tak zabil ho[1] Baza v treťom roku Aza, kráľa judského, a kráľoval miesto neho.

29. A keď bol kráľom, vyhubil všetok dom Jeroboamov; nenechal ani len jednej duše z jeho semena, dokiaľ ho nevyhladil podľa slova Pánovho, ktoré riekol skrze svojho služobníka, Ahiáša silonitského, (Nižšie 21, 22; Vyššie 14, 10.)

30. pre hriechy Jeroboámove, ktoré páchal, a ktorými k hrešeniu priviedol Izraelitov: a pre nenávisť, ktorou popudzoval Pána Boha izraelského.

31. Ostatné ale veci Nadabové, ako i všetko, čo činil, či je to nie napísané v knihe letopisov kráľov izraelských?

32. A bola vojna medzi Azom a Bázom, kráľom izraelským, po všetky ich dni.

33. Tretieho roku (kráľovania) Aza, kráľa judského, kraľoval Báza, syn Ahiášov, nad všetkým Izraelom v Tersa za štyriadvadsať rokov.

34. A činil to, čo bolo zlé pred Pánom, a chodil po ceste Jeroboamovej, a v jeho hriechoch, ktorými priviedol k hrešeniu Izraelitov.

HLAVA 16.

Proroctvo Jehu proti Bázovi; kráľovanie Ela v Izraeli; Zambri; Amri; Achab.

1. I stalo sa slovo Pánovo k Jehu,[2] synovi Hanani, proti Bázovi takto:

2. Za to, že som ťa vyvýšil z prachu,[3] a ustanovil za vodcu nad ľudom mojím izraelským,[4] ty si chodil po ceste Jeroboamovej, a k hrešeniu si priviedol ľud môj izraelský, tak že si ma k hnevu popudzoval ich hriechami.

3. Hľa, ja skosím potomkov Bázových a potomkov jeho domu, a učiním tvoj dom ako dom Jeroboama, syna Nabatovho.

4. Kto zomre z (domu) Báza v meste, sožerú ho psi: a kto zomre z neho na poli, sožerú ho vtáci nebeskí.

(Vyššie 14, 11.

5. Ostatné ale veci Bázove, a čo činil, a jeho vojny, či toto nie je napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

6. Usnul teda Báza so svojimi otcami, a pochovaný bol v Tersa, a kráľoval Ela, jeho syn, miesto neho.

7. Ale keď sa stalo slovo Pánovo skrze Jehu, syna Hanani, proroka, proti Bázovi a proti jeho domu, a proti všetkému zlu, ktoré činil pred Pánom, aby ho popudzoval k hnevu dielom svojich rúk, že sa stane s ním ako s domom Jeroboamovým: pre túto príčinu zabil ho, to jest, Jehu proroka, syna Hanani.[1]

8. Roku dvadsiatehošiesteho Aza, kráľa judského, kraľoval Ela, syn Bázov, nad Izraelom v Tersa za dva roky.

9. A sprotivil sa mu jeho služobník Zambri, vodca (jednej) polovice jazdcov: Ela práve pil v Tersa, a bol opilý v dome Arsa, vladára (mesta) Tersa.

10. Tu prepadol ho Zambri a udrel a zabil ho roku dvadsiatehosiedmeho kráľa Aza judského, a kráľoval miesto neho.

(IV. Kráľ. 9, 31.)

11. A keď panoval, a sedel na jeho tróne, pobil všetok dom Bázov, a nenechal z neho ani močiaceho na stenu, ani jeho príbuzných a priateľov.

---

[1]) Tak splnilo sa proroctvo Ahiášovo 14, 10.

[2]) Ačpráve Izraeliti sa spustili P. Boha, on ich predsa neopustil, ale posielal z času na čas prorokov, ktorí ich napomínali.

[3]) Z tohoto vidno, že každá moc je od Boha, aj Báza len s dopustením Božím prišiel k trónu. V mene Božom panujú kráľovia, preto aj jemu raz zodpovedať sa musia.

[4]) Jak veľké milosrdenstvo Pána; Boh aj odporný a neverný ľud izraelský nazýva ľudom svojím, lebo ešte zachovával niečo zo zákona Mojžišovho, ako obriezku, a Pán predvídal, že sa niekdy obrátia k nemu. Preto majme trpezlivosť aj so svojimi nepriateľmi, ktorých povinní sme milovať, trebárs ich neprávosti sa chrániť a tie nenávidieť musíme.

[1]) Posledné slová: „to jest...“ sa v hebrejskom nenachádzajú. Poneváč ústami Jehu zjavil Pán svoju vôľu Bázovi, preto, že nebol lepší ako Jeroboam, zavraždil ho. Toto je, hľa, odplata sveta, ktorý vždy len svoju chválu hľadá.

12. A tak vyhladil Zambri všetok dom Bázov, podľa slova Pánovho, ktoré bol mluvil k Bázovi skrze Jehu proroka,

13. pre všetky hriechy Bázove a pre hriechy jeho syna Ela, ktorí hrešili a k hrešeniu privádzali Izraelitov, popudzujúc Pána Boha izraelského svojimi márnosťami.[2]

14. Ostatné, ale veci Ela, a všetko, čo činil, či toto všetko nie je napísané k Knihe letopisov kráľov izraelských?

15. Roku dvadsiatehosiedmeho Azu kráľa judského, kráľoval Zambri za sedem dní v Tersa: vojsko ale obliehalo Gebbeton, mesto Filištinských.

16. A keď sa počulo, že sa Zambri sprotivil a zabil kráľa, všetok Izrael vyvolil si za kráľa Amri, ktorý bol v ten deň kniežaťom vojenským nad Izraelitami v ležaní.

17. Tedy vytiahol Amri a všetok Izrael s ním z Gebbeton a obľahli Tersu.

18. A keď Zambri videl, že mesto bude dobyté, vošiel do palácu a spálil sa i s domom kráľovským: a zomrel

19. vo svojich hriechoch,[3] ktoré páchal, činiac zlo pred Pánom, a chodiac po ceste Jeroboamovej a v jeho neprávosti, ktorou privádzal Izraelitov k hrešeniu.

20. Ostatné ale veci Zambriho a jeho úklady a tyranstvá, či je toto nie napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

21. Vtedy sa rozdelil ľud Izraelský na dve čiastky: polovica ľudu nasledovala Tebni, syna Ginetovho, aby ho ustanovila za kráľa: a druhá polovica Amri.

22. Ale zvíťazil ľud, ktorý bol s Amri, nad ľudom, ktorý nasledoval Tebni, syna Ginetovho, a zomrel Tebni, a panoval Amri.

23. Roku tridsiatehoprvého (kráľovania) Aza, kráľa judského, kráľoval Amri nad Izraelom za dvanásť rokov: v Tersa panoval šesť rokov.

24. I kúpil horu Samariu od Somera za dve hrivny striebra: a vystavil ju, a nazval meno mesta, ktoré vystavil, po mene Somer, pána hory, Samaria.

25. Ale Amri konal čo bolo zlé pred očami Pána a činil to najnešľachetnejšie nado všetkých, ktorí boli pred ním.

26. Chodil vo všetkom po ceste Jeroboama, syna Nabatovho a v jeho hriechoch, ktorými privádzal k hrešeniu Izraelitov: aby popudzoval Pána Boha izraelského svojimi márnosťami.

27. Ostatné ale veci Amriho i jeho boje, ktoré viedol, či je toto nie napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

28. A usnul Amri so svojimi otcami, a pochovaný bol v Samarii: a kráľoval miesto neho syn jeho Achab.

29. Achab, teda syn Amriho, kráľoval nad Izraelom roku tridsiatehoôsmeho (panovania) Aza, kráľa judského. A kráľoval Achab, syn Amriho, nad Izraelom v Samarii za dvaadvadsať rokov.

30. A činil Achab, syn Amriho, zlo pred očima Pána viac než všetci, ktorí boli pred ním.

31. Ani to mu nebolo dosť, že chodil v hriechoch Jeroboama, syna Nabatovho:[1] mimo toho vzal si za manželku Jezabel,[2] dcéru Etbál, kráľa sidonského. A odišiel a slúžil Bálovi, a klaňal sa mu.

32. A postavil Bálovi oltár v chráme Bálovom, ktorý bol vystavil v Samarii.

33. A zasadil háj: a Achab dodal ešte viac vo svojich skutkoch, popudzujúc Pána Boha izraelského nad všetkých kráľov izraelských, ktorí boli pred ním.

34. Za jeho času Hiel z Bethel vystavil Jericho: s Abiramom, svojím prvorodeným, ho založil a so Segubom, svo-

---

[1]) Márnymi modlami.

[2]) Hebr.: pre svoje hriechy.

[3]) Nebolo mu dosť, že klaňal sa obrazom. (12, 28.)

[1]) Ktorá sa neobrátila. Tak to manželstvo bolo proti zákonu. (V. Mojž. 13.)

jím najmladším (synom) postavil jeho brány; dľa slova Pánovho, ktoré bol mluvil skrze Jozue, syna Nun.[1]
(Joz 6, 26.)

HLAVA 17.

Eliáš oznámil suchotu triročnú; vzkriesenie syna jednej vdovy.

1. A Eliáš tesbický z obyvateľov Galaadských,[2] riekol Achabovi: Jako že žije Pán Boh izraelský, pred ktorého tvárou stojím, nebude za tieto roky rosy a dážďa, krome dľa slov mojich úst.
(Ekkl. 48, 1; Jak. 5, 17.)
2. A stalo sa slovo Pánovo k nemu takto:[3]
3. Odíď odtiaľto, a iď na východ, a ukry sa pri potoku Karit, ktorý je proti Jordánu,
4. a tam budeš piť z potoka: a krkavcom som rozkázal, aby ťa tam živili.
5. On odišiel a učinil dľa slova Pánovho: a keď odišiel, usadil sa pri potoku Karit, ktorý je proti Jordánu.
6. A krkavci prinášali mu chlieb a mäso ráno, podobne chlieb a mäso večer,[4] a pil z potoka.
7. Ale po čase vyschol potok: lebo nepršalo na zem.
8. I stalo sa slovo Pánovo k nemu takto:
9. Vstaň a iď do Sarefty sidonskej, a ostaň tam: lebo som tam rozkázal žene vdove, aby ťa živila.
10. Vstal a odišiel do Sarefty. A keď prišiel k bráne mesta, zjavila sa mu žena vdova, sbierajúca drevo, a zavolal ju a riekol jej: Daj mi[1] trocha vody z nádoby, aby sa napil. (Luk. 4. 26.)
11. A keď ona odišla, aby priniesla, volal za ňou a riekol: Dones mi, prosím ťa, i kúsok chleba vo svojej ruke!
12. A ona odpovedala: Jako žije Pán Boh tvoj, nemám chleba, len za hrsť múky v geletke a trochu oleja v krčahu: hľa, sbieram so dve drevká, aby som šla a pripravila to sebe a môjmu synovi, aby sme si to zjedli a (potom) zomreli.
13. Eliáš jej riekol: Neboj sa, ale iď a učiň, ako si riekla: ale najprv sprav mne z tej múky malý chlebík podpopolný, a prines mi: sebe a svojmu synovi spravíš potom.
14. Lebo to hovorí Pán Boh izraelský: Múky z geletky neubudne, ani oleja v krčahu nebude menej až do toho dňa, v ktorom dá Pán dážďa na zem.[2]
15. A ona išla, a učinila podľa slova Eliášovho: a jedol on i ona a jej dom: a od toho dňa
16. múka z gelety sa nemíňala, a oleja v krčahu nebolo menej podľa slova Pánovho, ktoré riekol skrze Eliáša.
17. A stalo sa potom, že onemocnel syn panej toho domu, a nemoc bola veľmi ťažká, tak že už nebolo dychu v ňom.
18. Vtedy riekla Eliášovi: Čo chceš so mnou, mužu Boží? Či si prišiel ku mne, aby si mi pripomenul moje ne-

---

[1]) Za času Achaba. Hiel nedbal na výstrahu Jozue, ktorý zlorečil tomu, kto sa opovážil zničené Jericho znovu postaviť. Pre túto bezbožnosť všetkých synov ztratil pri stavaní. Pri položení základov zomrel mu prvorodený syn, a pri dokončení diela najmladší.

[2]) Mesto Tesbi bolo v pokolení Gádovom v zemi Galaad za Jordánom. Dľa sv. otcov, Eliaš bol predstaveným jednej prorockej školy. Bol nadmieru silného ducha a horlivý za česť Božiu, a žil panníckyy. Ako Mojžiš k faraonovi, tak bol Eliáš k Achabovi poslaný. Eliáš bol i predobrazom proroka od Mojžiša predpovedaného, ktorý mal zákon i prorokov naplniť (Mat. 5, 17.) a preto zjavil sa s Mojžišom na hore premenenia. (Luk. 9, 31.)

[3]) Eliáš má utúžiť v sebe dôveru v pomoc Božiu k posilneniu v bojoch, ktoré mu nastávajú. Svätí, ktorých Boh povolal až na Najsvätejšieho, pripravovali sa v samote k svojmu účinkovaniu.

[4]) Zkadiaľ dostávali mäso, o to postaral sa ten, ktorý im rozkázal prinášať. (Aug.)

[1]) Prines mi.

[2]) Eliáš ťažko zkúšal vieru ženy. A hľa, jak skvele ona obstála tú zkúšku, bez reptania a rozmýšľania dala poslednú hrsť múky neznámemu pocestnému. Koľko kresťanov to učiní?

právosti a aby si usmrtil môjho syna?[1])

19. A riekol jej Eliáš: Daj mi svojho syna! A vzal ho z jej náručia, a zaniesol do horného príbytku,[2]) kde sa on zdržoval, a položil ho na svoje lôžko.

20. A volal k Pánovi a riekol: Pane Bože môj, či aj vdovu, u ktorej mám živnosť akú-takú (tak) tresceš, že usmrtíš jej syna?

21. A vystrel sa, a roztiahol (dľa zdĺžky)[3]) nad chlapcom trikrát, a volal k Pánovi a riekol: Pane Bože môj, prosím ťa, nech sa navráti duša tohoto chlapca do jeho tela! (IV. Kráľ. 4, 34; Sk. ap. 20, 10.)

22. A vyslyšal Pán hlas Eliášov: a vrátila sa duša chlapcova nazpäť do neho a ožil.

23. A Eliáš vzal chlapca a sniesol ho z horného príbytku do dolnej časti domu a dal ho jeho matke, a riekol jej: Hľa, syn tvoj žije.

24. A žena riekla Eliášovi: Teraz v tomto som poznala, že si ty muž Boží, a že slovo Pánovo v tvojich ústach je pravda.

HLAVA 18.

Eliáš poslaný k Achabovi; zrušil modlárstvo; vyprosil dážď od Boha.

1. Po mnohých dňoch stalo sa slovo Pánovo k Eliášovi v treťom roku[4]) takto: Iď a ukáž sa Achabovi, aby som dal dážďa na zem.

2. Šiel tedy Eliáš, aby sa ukázal Achabovi; ale bol hlad hrozný v Samarii.

3. A Achab zavolal Abdiáša, predstaveného svojho domu: ale Abdiáš veľmi sa bál Pána,

4. lebo keď Jezabel vraždila prorokov Pánových, on vzal sto prorokov,[1]) a skryl ich po päťdesiat a päťdesiat po jaskyniach, a živil ich chlebom a vodou.

5. A Achab riekol Abdiášovi: Iď po krajine ku všetkým prameňom vôd, a do všetkých údolí,[2]) či by sme snáď nemohli najsť trávy, a zachrániť kone i oslov, aby nám statok celkom nevyhynul.

6. A rozdelili si kraje, aby ich pochodili: Achab išiel jednou cestou, a Abdiáš druhou cestou o sebe.

7. A keď bol Abdiáš na ceste, Eliáš stretol sa s ním. Keď ho ten poznal, padol na svoju tvár a riekol: Či si ty, pane môj, Eliáš?

8. On mu odpovedal: Som. Iď a riekni svojmu pánovi: Tu je Eliáš!

9. Ale on riekol: Čo som zhrešil, že vydávaš svojho služobníka do ruky Achabovej, aby ma zabil?

10. Jako žije Pán, Boh tvoj, niet národa ani kráľovstva, kde by nebol poslal môj Pán ťa hľadať; a keď mu všetci odpovedali: Niet ho tu, žiadal prísahu od každého kráľovstva i národa, že ťa nenašli.

11. A teraz mi ty hovoríš: Iď a riekni tvojmu pánovi: Tu je Eliáš.

12. A keď odídem od teba, Duch Pánov zanesie ťa na miesto, ktoré ja neznám: a ja by potom prišiel a oznámil to Achabovi, a keď by ťa nenašiel, zabije ma: a predsa tvoj služobník bojí sa Pána od svojej mladosti.

13. Či tebe, pánovi môjmu, nebolo

---

[1]) Syn už bol mŕtvy. Svetlo tvojej svätosti objavuje moje hriechy, ktoré boly skryté, rečie žena. (Theodor.) Že umrel jej syn pripisuje svojim hriechom, má za trest, ktorý vykonal na nej muž Boží, prorok. V srdci jej budí sa takto ľútosť, a tá dostáva odmenu v vzkriesení syna, ako prv jej viera odmenená bola rozmnožením múky a oleja. (August.)

[2]). Na plochom ústreší. (Sudc. 3, 20.; IV. Kráľ. 4, 10.)

[3]) Z Božieho naloženia, aby s tým znázornil prebudenie národov. Národy ležaly v hriechoch pohrúžené, ale Boh ich vzkriesil z ich bied tým, že prišiel k ním, stal sa im podobným a dal sa vytiahnuť na kríž. Trojnásobné vystretie značí najsv. Trojicu, ktorá celá účinkovala na vykúpení pokolenia ľudského. Poneváč nie sú vzkriesení od Otca bez Syna, ani od Otca bez Ducha sv., ale od celej Trojice. (sv. Augustín)

[4]) V treťom roku svojho zdržovania sa v Sarefte, v štvrtom hladu. Luk. 4, 25.

[1]) Učeníkov prorockých, ktorí jakýsi spolok tvorili, a v kráľovstve izraelskom boli dôležitou podporou udržovania zákona.

[2]) T. j. ku všetkým potokom, ktoré stekajú do údolia.

oznámené, čo som vykonal, keď Jezabel vraždila prorokov Pánových, že som z prorokov Pánových skryl sto mužov po päťdesiat a päťdesiat v jaskyniach, a živil som ich chlebom a vodou?

14. A ty teraz hovoríš: Iď, a povedz svojmu pánovi: Tu je Eliáš: aby ma zabil?

15. A riekol mu Eliáš: Jako žije Pán zástupov, pred ktorého tvárou stojím, dnes sa mu ukážem.

16. A tak odišiel Abdiáš naproti Achabovi, a oznámil mu: a šiel i Achab naproti Eliášovi.

17. A keď ho videl, riekol: Ty si ten, ktorý znepokojuješ Izraela?[1]

18. A on mu riekol: Nie ja som znepokojoval Izraela, ale ty, a dom tvojho otca, ktorí ste opustili prikázania Pánove, a išli ste za Bálami.

19. Ale teraz pošli a shromaždi ku mne všetok ľud izraelský na horu Karmel a štyristopäťdesiat prorokov Bálových a štyristo prorokov hájov,[2] ktorí jedia so stola Jezabel.[3]

20. Poslal Achab ku všetkým synom Izraelským, a shromaždil prorokov na horu Karmel.

21. A Eliáš pristúpil ku všetkému ľudu a riekol: Dokedyže budete kuľhať na obe strany? Ak Pán je Bohom, nasledujte jeho: akže Bál, nasledujte toho. A neodpovedal mu ľud slova.

22. A zasa riekol Eliáš ľudu: Ja sám len pozostal som prorok Pánov: ale prorokov Bálových je štyristopäťdesiat mužov.

23. Nech sa nám dajú dva voli, a oni nech si vyberú jedného vola, a nech ho posekajú na kusy a položia na drevo, ale ohňa nech nepodložia, a ja pripravím druhého vola a položím ho na drevo, ale ohňa nepodložím.

24. Vy vzývajte mená vašich bohov, a ja budem vzývať meno Pána svojho: a Boh, ktorý vyslyší skrze oheň,[1] ten nech bude Bohom. Odpovedal všetok ľud a riekol: Veľmi dobrý návrh.

25. I riekol Eliáš prorokom Bálovým: Vyberte si naprv vy jedného vola a pripravte ho, lebo vás je viac: a vzývajte mená vašich bohov, ale ohňa nepodkladajte.

26. A tak vzali vola, ktorého im dal, a pripravili ho: a vzývali meno Bálovo od rána až do poludnia, hovoriac: Bálu, vyslyš nás! A nebolo hlasu, ani kto by odpovedal: a preskakovali oltár,[2] ktorý boli učinili.

27. A keď už bolo poludnie, posmieval sa im Eliáš a riekol: Volajte hlasom väčším: veď je boh! Hádam sa rozpráva, alebo je v hostinci, alebo na ceste alebo iste spí, aby sa zobudil.

28. Tedy volali hlasom velikým, a rezali sa vedľa svojho obyčaju nožom a (bodali sa) šidlami, až sa krvou polievali.[3]

29. Ale keď prešlo poludnie a oni (ešte) prorokovali, prišiel čas, v ktorom obeta obetovaná býva,[4] a (ešte vždy) nebolo slyšať hlasu, a nikto im neodpovedal, ani nepozoroval na prosiacich;

30. riekol Eliáš všetkému ľudu: Poďte ku mne. A keď sa priblížil ľud, pripravil oltár Pánovi, ktorý bol rozváľaný.[5]

31. A vzal dvanásť kameňov podľa počtu pokolení synov Jakubových, ku ktorému sa stalo slovo Pánovo mluviace: Izrael bude tvoje meno.

(Mojž. 32, 38.)

32. A vystavil z kameňov oltár v me-

---

[1]) Suchotou a hladom.

[2]) Ktorí sú po chrámoch modiel, vystavených po vŕškoch a hájoch.

[3]) Ktorých platí kráľovna Jezabela.

[1]) Ktorý sošle ohňa a strávi obetu. Eliáš bol istý, že Boh dokáže svoju moc.

[2]) Hebr.: Skákali u oltára.

[3]) Istý spôsob samoobety, aby vyprosili milosť boha. Kňazskej krvi pripisovali, že donúti božstvo.

[4]) Neskoro po poludní.

[5]) Oltár, ktorý pred vystavením chrámu jeruzalemského bol na Karmeli postavený, ale potom od modloslužobníkov rozváľaný.

ne Pánovom: a urobil struhu ako na dve brázdy okolo oltára[1]

33. a nakládol dreva: a rozsekal vola na kusy a položil na drevo,

34. a riekol: Naplňte štyri krčahy vody, a vylejte na obeť zápalnú, a na drevo. A opäť riekol: Učiňte to ešte raz. A keď to učinili druhý raz, riekol: Učiňte to isté aj tretí raz. A učinili tretí raz

35. tak že tiekla voda okolo oltára, a naplnila struhu.

36. A keď už prišiel čas zápalnej obety, pristúpil Eliáš prorok a riekol: Pane Bože Abrahámov a Izákov a Izraelov, ukáž, že si ty Boh izraelský a ja že som tvoj služobník, a že som všetky tieto veci podľa tvojho prikázania činil.

37. Vyslyš ma, Pane, vyslyš ma: aby poznal tento ľud, že si ty Pán, Boh, a ty že si zase obrátil ich srdce.

38. A padol oheň Pánov, a strávil zápalnú obeť, drevo i kamene; i prach a vodu, ktorá bola v struhe, slízal.

39. Keď toto videl všetok ľud, padol na svoju tvár a riekol: Pán je Boh, Pán je Boh.

40. A Eliáš im riekol: Polapajte prorokov Bálových, a ani jeden nech neutečie z nich. Keď ich pochytali, zaviedol ich Eliáš k potoku Cison a tam ich pobil.[2]

41. Potom riekol Eliáš Achabovi: Iď,[3] jedz a napi sa: lebo hučí, ako by bol veľký dážď.

42. Odišiel Achab, aby jedol a napil sa: a Eliáš vystúpil na vrch Karmel a sohol sa k zemi a položil svoju tvár medzi svoje kolená.[4]

43. A riekol svojmu služobníkovi: Vystúp, a pozri proti moru: Ten vystúpil, pozrel a riekol: Niet ničoho. A zase mu riekol: Vráť sa sedemkrát.

44. Ale na siedmom raze, hľa, obláčok malý ako šľapaj[1] človečia vystupoval z mora. A on riekol: Iď a riekni Achabovi: Zapriahni do svojho voza a iď, aby ťa dážď nezastihol.

45. A kým sa on sem a tam obrátil, hľa, nebesá sa zamračily a prišiel oblak, a vietor a veľký dážď. Tedy vysadol Achab a odišiel do Jezrael.[2]

46. A ruka Pánova prišla na Eliáša,[3] a on podpásal si bedrá[4] a bežal pred Achabom, až prišiel do Jezrael.

HLAVA 19.

Eliáš uteká pred Jezabelou; Boh rozmlúva sa s Eliášom; Boh povolal Elizeusa.

1. Ale Achab oznámil Jezabele všetko, čo učinil Eliáš, a jako pobil mečom všetkých prorokov.

2. Tu poslala Jezabela k Eliášovi posla a odkázala mu: toto nech mi učinia bohovia a toto nech dodajú, keďže zajtra v túto (istú) hodinu to nevykonám s tvojou dušou, ako s dušou jedného z tých.[5]

3. Preto bál sa Eliáš,[6] a sobral sa a odišiel, kde ho vôľa niesla:[7] a prišiel do Bersabee v Judstve a tam prepustil svojho služobníka.

4. A šiel na púšť cestou jedného dňa. A keď tam prišiel a sadol si pod jednou borievkou, žiadal si smrť[8] a riekol:

---

[1]) Dľa hebr.: Ktorá bola tak široká, čo by mohol dve miery (seah) obilia osiať. Jedno seah je 1/3 efa = 13·13 lit. Šírka a pomerná hĺbka struhy vytvára každé podozrenie.

[2]) Ako vrahov pravých prorokov a svoditeľov ľudu. Zákon zakazuje modlárstvo pod pokutou smrti a predpisuje vykorenenie falošných prorokov. (V. Mojž. 17, 2).

[3]) Na Karmel.

[4]) To znamená pokoru a pozornosť, s ktorou sa prorok modlí. (Žalm 34, 13).

[1]) Hebr.: ako dlaň.

[2]) Mesto v pokolení Izacharovom, letný byt Achabov. (Joz. 19, 18. Nižšie 21, 1). Do Samarie bolo priďaleko, preto poháňľa sa do bližšej residencie kráľovskej.

[3]) Viď verš 12.

[4]) Podpásal si šaty, aby pohodlnejšie mohol kráčať.

[5]) Keď ťa nezabijem, ako si ty kňazov Bálových pobil.

[6]) Tak hľa, dopustí Pán Boh niekedy aj na vyvolených svojich malomyseľnosť, aby sa tým väčšmi spoliehali na neho a na jeho mocnú milosť.

[7]) Hebr.: Pre zachovanie svojho života.

[8]) Poneváč Eliáš videl, že náboženstvo je opovrhované, modloslužobníctvo sa šíri, že mu Jezabel o život hrá, nenie divu, že si žiadal od Boha smrť, jestliže je to aj jeho vôľa.

Dosť mám, Pane, vezmi môj život: lebo ani ja nie som lepší od mojich otcov.
5. A ľahol si a usnul v tôni tej borievky: a hľa, dotknul sa ho anjel Pánov a riekol mu: Vstaň a jedz.
6. A keď sa poobzeral, pri jeho hlave podpopolný chlieb[1] a nádoba vody: nuž jedol a pil a opäť usnul.
7. A anjel Pánov navrátil sa po druhé a dotkol sa ho a riekol: Vstaň a jedz: lebo máš ešte dlhú cestu pred sebou.
8. A vstal, jedol a pil a šiel v sile toho pokrmu za štyridsať dní a štyridsať nocí až na Božiu horu Horeb.
9. A keď prišiel ta, ostal v jaskyni: a hľa, slovo Božie (stalo sa) k nemu, a rieklo mu: Čo tu robíš, Eliášu?
10. A on odpovedal: Veľmi som horlil za Pána Boha zástupov, lebo opustili svoju smluvu synovia izraelskí: tvoje oltáre rozrúcali, tvojich prorokov pobili mečom; zostal som ja sám a hľadajú môj život, aby mi ho odňali.
11. I riekol mu: Iď a stoj na hore pred Pánom: a hľa, Pán ide tade,[2] a silný a veľký vietor podvracajúci hory, a lámajúci skaly pred Pánom: ale v tom vetre nie je Pán, a po vetre zemetrasenie, ale v tom zemetrasení nie je Pán,
12. a po zemetrasení oheň: ale v tom ohni nie je Pán, a po ohni šumot tichého vetra.[3]
13. Keď toto počul Eliáš, zakryl svoju tvár plášťom[4] a vyjdúc stál pri vchode do jaskyne, a hľa,[5] hlas hovoril a riekol mu: Čo tu robíš, Eliášu? A on odpovedal:

[1] Chlieb na uhlí pečený. Tento pokrm bol v jeho účinkoch obrazom najsv. sviatosti. (Paschas).

[2] Pán chcel potešiť Eliáša zjavením na tom istom mieste, kde sa zjavil Mojžišovi. II. Mojž. 33, 22.

[3] Anjel mu zvestoval, že pred Pánom pôjde vietor, zemetrasenie, oheň, ale toto nie je Pán. Pán prijde v tichom vánku. Týmto, dľa sv. Theodoreta, chcel Pán ukázať, že s ním chodí dobrota a milosrdenstvo.

[4] Z úcty a pokory.

[5] Keď už prešiel oheň, víchor a zemetrasenie, mluvil Pán v tichom vánku.

14. Veľmi som horlil pre Pána Boha zástupov, lebo synovia izraelskí opustili tvoju smluvu: tvoje oltáre rozrúcali, tvojich prorokov pobili mečom; zostal som ja sám a hľadajú môj život, aby mi ho odňali. (Rím. 11. 3.)
15. A riekol Pán k nemu: Iď a navráť sa svojou cestou po púšti do Damašku: a keď ta prijdeš, pomaž Hazaela za kráľa nad Syriou,[1]
16. a Jehu, syna Namziho, pomaž[2] za kráľa nad Izraelom: a Elizeusa, syna Safatovho, ktorý pochodí z Abelmehula, pomaž za proroka miesto seba. (IV. Kráľ. 9, 2.)
17. A stane sa, že kto by ušiel meču Hazaelovmu, zabije ho Jehu: a kto by ušiel meču Jehu, toho zabije Elizeus.[3]
18. A nechám si v Izraelu sedem tisíc mužov, ktorých kolená neshýbaly sa pred Bálom, a každé ústa, ktoré ho nectily, bozkávajúc mu ruku.[4]
19. A tak odišiel Eliáš odtiaľ a našiel Elizeusa, syna Safatovho jako oral s dvanástima záprahami volov:[5] a sám bol z tých, ktorí na dvanástich záprahoch orali: a keď prišiel Eliáš k nemu, hodil na neho svoj plášť.[6]
20. Tento hneď zanechal voly a bežal za Eliášom, a riekol: Prosím, nechaj ma pobozkať svojho otca a svoju matku,[7] a potom pôjdem za tebou. On mu riekol: Iď, a vráť sa zase: lebo čo patrilo mne, to som učinil tebe.[8]

[1] T. j. vyhlás ho za kráľa, lebo pomazanie previedol (IV. Kráľ. 8, 12. 13) Elizeus. Týmto činom ukázal Pán, že on velí nad všetkými národami.

[2] Skrze žiaka Elizeusovho. (IV. Kráľ. 9, 2. 3).

[3] Modlárstva nesmie ostať bez trestu.

[4] Bozkávanie rúk modlám znamenalo tiež božskú úctu v. Žalm. 2, 12. Rim. 11, 4.

[5] Hebr.: A dvanástoro záprahov pred ním, sám tiež bol pri dvanástom. Teda mal veľký majetok. Eliáš zkúsi, jak veľká je moc Božia nad srdcami.

[6] Týmto prikrytím chcel znázorniť, že ho Pán za svojho proroka posvätil.

[7] Odobrať sa od rodičov.

[8] Len sa vráť! Povolanie k úradu prorockému netrhá sväzkov rodinných, ale pamätaj, k čomu si povolaný.

21. Tedy obrátil sa od neho, vzal pár volov, zabil ich a mäso volov uvaril pri dreve z pluha, a dal ľudu,[1] a jedli: potom vstal, odišiel a šiel za Eliášom a posluhoval mu.

HLAVA 20.

Víťazstva Achabove nad Syrskými.

1. Tedy Benadad, kráľ syrský,[2] shromaždil všetko svoje vojsko a so sebou tridsať a dvoch kráľov,[3] a kone i vozy: a vytiahol a bojoval proti Samarii, a obliehal ju.

2. A poslal poslov k Achabovi, kráľovi izraelskému, do mesta,

3. a odkázal mu: Takto hovorí Benadad: Tvoje striebro a tvoje zlato je moje: i tvoje ženy, a tvoji najlepší synovia sú moji!

4. A kráľ izraelský odpovedal: Dľa tvojho slova, pane kráľu môj, tvoj som ja, i všetko, čo je moje.

5. Ale poslovia sa navrátili a riekli: Takto hovorí Benadad, ktorý nás poslal k tebe: Tvoje striebro a tvoje zlato, i tvoje ženy a tvojich synov dáš mne.

6. A tak zajtra o tejto hodine pošlem svojich služobníkov k tebe, a prehliadnu tvoj dom, a dom tvojich služobníkov: a všetko, čo sa im bude ľúbiť, vezmú do svojich rúk a odnesú.

7. Vtedy kráľ izraelský pozval všetkých starších zeme a riekol: Poznajte a viďte, že nám ten úklady strojí: lebo poslal ku mne pre moje ženy a synov, a pre zlato i striebro: a ja som (mu) toho neodoprel.

8. A všetci starší a všetok ľud mu riekli: Neposlúchaj ho a neprivoľ mu.

9. Preto odpovedal Benadad poslom: Povedzte pánu, kráľovi môjmu: Všetko, o čo si prvej poslal ku mne, tvojmu služobníkovi, učiním: ale tejto veci učiniť nemôžem.[1]

10. Keď sa poslovia navrátili a to mu oznámli, poslal ich nazpäť a riekol: Toto nech mi učinia bohovia a toto nech dodajú, ak sa z prachu Samarie dostane po hrsti všetkému ľudu, ktorý ide so mnou.[2]

11. A kráľ izraelský odpovedal a riekol: Povedzte mu: Nech sa nechváli opásaný tak ako odpásaný.[3]

12. I stalo sa, keď počul toto slovo Benadad, že (práve) pil on a kráľovia vo svojich stánkoch, a riekol svojim služobníkom: Obľahnite mesto. I obľahli ho.

13. A hľa, nejaký prorok prišiel k Achabovi, kráľovi izraelskému, a riekol mu: Toto praví Pán: Zaiste si videl celé toto veľké množstvo? Hľa, ja ho dnes dám do ruky tvojej, aby si vedel, že ja som Pánom.

14. A Achab riekol: Skrze koho? I riekol mu: Toto praví Pán: Skrze služobníkov kniežat krajov.[4] I riekol: Kto začne boj? A on odpovedal: Ty.[5]

15. A preto spočítal služobníkov kniežat krajov, a našiel ich počet dvestotridsať a dvoch; a po nich spočítal ľud, všetkých synov izraelských sedem tisíc.

16. A vyšli na poludnie. Benadad ale pil a opil sa vo svojom stánku, a s ním tridsať a dvaja králi, ktorí mu prišli na pomoc.

17. A tak vytiahli služobníci kniežat krajov na čele. I poslal Benadad (k nim) a oznámili mu a riekli: Zo Samarie vytiahli mužovia.

18. A riekol: Či prišli o pokoj, chyťte

[1]) Na rozlúčku s tými, čo boli na poli.
[2]) Viď vyššie 15, 18.
[3]) Podmanených a platiacich daň.

[1]) T. j. okrem mňa a môjho domu nemôžem dovoliť ešte aj ľud vydrancovať.
[2]) Tak málo má zostať zo Samarie.
[3]) Nech sa nechváli ten, ktorý sa strojí do zbroja, ako ten, ktorý sa vyzlieka zo zbroja (po víťazstve).
[4]) Skrze služobníkov kniežat podmanených krajov, ktorí sa (v. 15) od Izraelitov rozoznávajú.
[5]) Izraeliti. Achab pritiahol neskôr, keď Sýrski už utiekli (v. 21).

ich živých, alebo prišli do boja, tiež ich zajmite živých!

19. Tak vytiahli služobníci kniežat krajov a ostatný zástup tiahol za nimi.

20. A jeden každý porazil muža, ktorý prišiel proti nemu; i utiekli Syrskí a prenasledovali ich Izraeliti. Ale utiekol aj Benadad, kráľ syrský, na koni so svojimi jazdcami.

21. Aj kráľ izraelský vytiahol a pobil kone a vozy, a porazil Syriu ranou veľkou.

22. (V tom pristúpil prorok ku kráľovi izraelskému a riekol mu: Iď a posilni sa, a veď a viď, čo máš robiť: lebo budúceho roku kráľ syrský vytiahne proti tebe.)

23. Tedy služobníci kráľa syrského mu riekli: Ich bohovia sú bohovia hôr, preto nás premohli: ale lepšie je, keď budeme bojovať proti nim na rovinách, a premôžeme ich.

24. Preto učiň toto: Odstráň od svojho vojska všetkých kráľov a postav miesto nich vojvodov:[1]

25. A nahraď počet vojakov, ktorí padli z tvojich, a kone podľa predošlých koní, i vozy podľa vozov, ktoré si mal predtým: a budeme bojovať proti ním na rovinách a uvidíš, že ich premôžeme. Spoľahnul sa na ich radu a učinil tak.

26. Preto keď bolo po roku, spočítal Benadad Syrských a vytiahol do Afeku, aby bojoval proti Izraelovi.

27. Podobne aj synovia izraelskí boli spočítaní, a vzali si potravy, šli proti nim, a postavili sa do šíkov proti nim, ako dva malé kŕdle kôz: ale Syrskí zaplavili zem.

28. (V tom prišiel muž Boží a riekol: kráľovi izraelskému: Toto mluví Pán: Poneváč riekli Syrskí: Boh hôr je Pán, a nie Boh údolí: celé toto veľké množstvo dám do tvojich rúk, a budete vedieť, že ja som Pán.)

29. A za sedem dní stáli v šíkoch proti sebe títo i tí, ale siedmeho dňa sviedla sa bitka: a porazili synovia izraelskí zo Syrských sto tisíc pešieho vojska za jeden deň.

30. A tí, ktorí pozostali, utiekli do Afeku, do mesta: a padol múr[1] na dvadsaťsedem tisíc mužov, ktorí boli ostali. Aj Benadad vošiel utekajúc do mesta, (a skryl sa) do vnútornej izby.[2]

31. A riekli mu jeho služobníci: Hľa, počuli sme, že kráľovia domu izraelského sú milosrdní: preto vezmeme vrecia na naše bedrá, a žinky na naše hlavy,[3] a poďme ku kráľovi izraelskému: snáď nám daruje životy.

32. I podpásali vrecami svoje bedrá a vzali žinky na svoje hlavy, a prijdúc ku kráľovi izraelskému, riekli mu: Služobník tvoj Benadad ti hovorí: Prosím ťa, nech žije moja duša. A odpovedal: Ak ešte žije, je mojim bratom.[4]

33. Toto prijali tí mužovia za dobrý znak: a chytro chytili slovo z jeho úst a riekli: Benadad je tvojím bratom. I riekol im: Iďte a priveďte ho ku mne. A vyšiel k nemu Benadad a posadil ho na svoj voz.

34. Tento (Benadad) mu riekol: Mestá, ktoré vzal môj otec od tvojho otca, ti vrátim: i ulice si urob v Damašku, ako učinil môj otec v Samarii a ja jako spojenec odijdem od teba. A tak učinil smluvu s ním a prepustil ho.

35. Vtedy muž nejaký zo synov prorockých,[5] riekol svojmu spoločníkovi na slovo Pánovo: Bi ma![6] Ale ten ho nechcel biť.

36. On mu riekol: Preto, že si nechcel poslúchnuť slova Pánovho, hľa, keď odijdeš odo mňa, zabije ťa lev. A keď sa

[1]) Ktorí celkom od teba závisia.

[1]) Za ktorý sa utiahli a sa bránili.

[2]) Do najtajnejšej komory v svojom paláci.

[3]) Vrecia (smútočný odev) boly znakom ľútosti a pokánia, žinky úplného poddania.

[4]) Táto pokora pochlebuje Achabovi, preto zachádza s Benadadom ako so sebe rovným kráľom.

[5]) Žiak zo školy prorockej.

[6]) Aby moja rana znázornila tú ranu, ktorú dostal Achab a ľud skrze omilostnenie Benadadovo.

trochu vzdialil od neho, našiel ho lev a zabil.

37. Našiel aj druhého muža, a riekol mu: Bi ma! Ktorý ho udrel a poranil.

38. Potom odišiel prorok a stretol sa s kráľom na ceste, a premenil si ústa i oči nasypúc (na ne) prachu.[1]

39. A keď prešiel kráľ, zavolal na neho, a riekol: Tvoj služobník vytiahol do bitky z blízka; a keď utekal jeden muž, priviedol ho ktosi ku mne a riekol: Stráž tohto muža: ak sa ztratí, tvoj život bude za jeho život, alebo zaplatíš hrivnu striebra.

40. A keď som sa ja poľakaný semtam obracal, v tom sa ztratil. I riekol mu kráľ izraelský: Taký bude tvoj súd, aký si sám vydal.

41. Ale on hneď sotrel prach so svojej tvári, i poznal ho kráľ izraelský, že je z prorokov.

42. Tento mu riekol: Toto hovorí Pán: Poneváč si prepustil zo svojej ruky muža hodného smrti,[2] bude tvoj život za jeho život, a tvoj ľud za jeho ľud.

43. I odišiel kráľ izraelský do svojho domu, a nedbal na to,[3] a prišiel rozhnevaný do Samarie.

HLAVA 21.

Achab vzal Nabotovu vinicu; Eliáš ho potrestal; Achab činí pokánie.

1. Po týchto udalostiach (stalo sa) v tom čase, že Nabot jezraelský mal vinicu, ktorá bola v Jezraeli vedľa paláca Achaba, kráľa Samarie.

2. I hovoril Achab Nabatovi a povedal: Daj mi tú tvoju vinicu, aby som si učinil zahradu na zeleninu, lebo je v susedstve a blízko môjho domu, a dám ti miesto nej vinicu lepšiu: alebo ak to za pohodlnejšie držíš, cenu v striebre, koľko bude hodná.

[1]) Dľa iných: Zaviazal si oči.

[2]) Benadada.

[3]) Nechcel to na seba vzťahovať a pokánie činiť.

3. A Nabot odpovedal: Nech mi je Pán milostivý, nemôžem ti dedictvo mojich otcov dať.[1]

4. Tedy prišiel Achab do svojho domu smutný a rozhnevaný nad týmto slovom, ktoré mu riekol Nabot jezraelský, keď riekol: Nedám ti dedictva mojich otcov. A hodiac sa na svoju posteľ, obrátil svoju tvár k stene, a nejedol chleba.[2]

5. V tom prišla k nemu jeho manželka Jezabel a riekla mu: Čo je to, že je tvoja duša zarmútená? A prečo neješ chleba?

6. On jej odpovedal: Hovoril som s Nabotom jezraelským, a riekol som mu: Daj mi tvoju vinicu, a vezmi (za ňu) peniaze: alebo, ak ti je milé, dám ti lepšiu vinicu za ňu. Ale on odpovedal: Nedám ti mojej vinice.

7. Tedy riekla mu Jezabel, jeho manželka: Máš veľkú vážnosť, a dobre spravuješ kráľovstvo izraelské![3] Vstaň, a pojedz si chleba, a buď dobrej mysli, ja ti dám vinicu Nabota Jezraelského.

8. I napísala list v mene Achabovom, a zapečatila ho jeho prsteňom, a poslala k starším a prednejším, ktorí boli v jeho meste, a bývali s Nabotom.

9. A obsah listu bol tento: Oznámte pôst,[4] a posaďte Nábota medzi najprednejších z ľudu.

10. A postavte dvoch mužov, synov Belialových, proti nemu, ktorí by vydali skrivodlivé svedectvo: Dobrorečil[5] Bohu a kráľovi, a vyveďte ho von a ukamenujte, a nech tak zomre.

11. Učinili tedy jeho spoluobčania starší a prednejší, ktorí bývali s ním v meste, ako im rozkázala Jezabel, a

[1]) To nebolo slobodno dať podľa zákona III. Mojž. 25, 23; IV. Mojž. 36, 7, 8.

[2]) Pod chlebom sa má rozumieť pokrm. Nejedol od jedu nič.

[3]) Hovorí posmešne.

[4]) Pred ľudovým shromaždením, ktoré malo pokonávať záležitosť Nabotovu. Dôležité shromaždenia predchádzaval pôst.

[5]) T. j. zlorečil, rúhal sa. Za rúhanie sa Bohu ide trest smrti. (V. Mojž. 13, 10; 17, 5).

ako bolo písané v liste, ktorý im poslala.

12. Oznámili pôst, a Nabota posadil medzi prednejších z ľudu.

13. A priviedli dvoch mužov, synov diablových, a posadili ich proti nemu: a tí ako synovia diabolskí svedčili proti nemu pred množstvom: Nabot dobrorečil Bohu i kráľovi: pre ktorú príčinu vyviedli ho za mesto a kameňami ho usmrtili.[1]

14. Potom poslali k Jezabele s odkazom: Nabot je ukameňovaný a umrel.

15. I stalo sa, keď Jezábel počula, že je Nabot ukameňovaný a mŕtvy, riekla Achabovi: Vstaň a vezmi si vinicu Nabota jezraelského, ktorý nechcel pristať a dať ju za peniaze, lebo Nabot už nežije, ale umrel.[2]

16. Keď toto počul Achab, že totiž Nabot umrel, vstal a odišiel do vinice Nabota jezraelského, aby ju zaujal.

17. I stalo sa slovo Pánovo k Eliášovi Tesbitskému, a síce:

18. Vstaň a choď naproti Achabovi kráľovi izraelskému, ktorý je v Samarii: hľa, išiel do vinice Nabotovej, aby si ju zaujal:

19. A hovor k nemu a riekni: Toto praví Pán: Zabil si, a okrem toho si zaujal. A za týmto dodaj: Toto praví Pán: Na tomto mieste, kde lízali psi krv Nabotovu, budú lízať aj tvoju krv.[3]

(Nižšie 22, 28.)

20. A Achab riekol Eliášovi: Či si ma našiel ako svojho nepriateľa?[4] Tento riekol: Našiel, preto, že si sa zapredal,[5] aby si činil zlé pred očima Pána.

21. Hľa, ja uvediem na teba zlé, a skosím tvoje pozostatky,[1] a pobijem z (domu) Achaba až po močiaceho na stenu a zatvoreného,[2] a posledného v Izraeli. (IV. Kráľ. 9, 8.)

22. A učiním tvojmu domu, jako som domu Jeroboama, syna Nabatovho a jako som domu Báza, syna Achiášovho učinil; lebo si skutkami svojimi k hnevu mňa popudzoval, a k hrešeniu privádzal Izraela. (Vyššie 15, 29; 16, 3.)

23. Ale aj o Jezabele hovoril Pán a riekol: Jezabelu sožerú psi na poli Jezrael. (IV. Kráľ 9, 36.)

24. Ak Achab zomre[3] v meste, sožerú ho psi: ak zomre na poli, sožerú ho vtáci nebeskí.

25. Lebo nebolo nikoho, ktorý by bol ako Achab, ktorý sa zapredal[4] zlé činiť pred tvárou Pánovou: lebo popudzovala ho k tomu Jezabel, jeho žena,

26. a natoľko stal sa ohavným, že nasledoval modly, ktoré spravili Amoreji,[5] ktorých zničil Pán pred synami izraelskými.

27. Keď tedy slyšal Achab tieto slová, roztrhol svoje rúcho a žininou pokryl svoje telo, a postil sa, a spal vo vreci, a chodil so spustenou hlavou.

28. Tedy stalo sa slovo Pánovo k Eliášovi, Tesbitskému, takto:

29. Či si nevidel, ako sa Achab ponížil predo mnou? Poneváč sa tak ponížil k vôli mne, za jeho dňov neuvediem zlé, ale za dňov jeho syna uvediem zlé na jeho dom.[6] (IV. Kráľ. 9, 26.)

---

[1]) Dľa IV. Kráľ. 9, 26. pobili aj jeho synov. Koľko neprávosti bolo v tomto jednom hriechu: úklad, lož, krivé svedectvo, podplatenie svedkov. A toto všetko pod plášťom nábožnosti.

[2]) Majetky velezradcov boly shabané. II. Kráľ. 16, 4.

[3]) Tento trest síce minul Achaba, lebo oľutoval svoj hriech, ale zastihol jeho syna Jorama. (IV. Kráľ. 9, 21—26). Ale aj jeho krv lízali psi. Viď 22, 38.

[4]) Či si zbadal dakedy, že som tvojim nepriateľom? Prečo tedy ako vyvolený Boží neodvrátiš odo mňa túto hroznú smrť?

[5]) Zapredal si sa chúťkam zlej ženy Jezabely.

[1]) Tvojich potomkov.

[2]) Nemluvného.

[3]) Achabov potomok.

[4]) T. j. vydal sa na to.

[5]) Hebr.: Ako činili Amoreji.

[6]) Niektorí sv. otcovia ako Chrysostom, Ambroz, držia pokánie Achabovo za úprimné, tak, že Pán aspoň čiastku trestov oddialil od neho; naproti tomu sv. Rehor hovorí, že pokánie to nebolo úprimné a zo srdca, ale že len zo strachu pochádzalo. Z toho máme vidieť, jak vzácna je kajúcnosť spravodlivých pred Pánom, keď na pokánie takého hriešnika, jako bol Achab, hľadel okom milostivým. Achab síce ušiel časným trestom, ale jeho vina nebola zmazaná, a to tým viac, že čoskoro nazpäť upadol do starých neprávostí.

HLAVA 22.

Vojna Achaba a Jozafata proti Syrským; Micheáš posadený do žalára; smrť Achabova; smrť Jozafatova.

1. Prešly tedy tri roky bez vojny medzi Syriou a Izraelom.
2. Ale tretieho roku prišiel Jozafat, kráľ judský ku kráľovi izraelskému. (II. Par. 18, 1.)
3. (I riekol kráľ izraelský svojim služobníkom: Či neviete, že Ramot Galaad patrí nám, a my zameškávame vziať si ju z rúk kráľa syrského?)
4. A riekol Jozafatovi: Či vytiahneš so mnou do boja do Ramot Galaad?
5. I riekol Jozafat kráľovi izraelskému: Jako som ja, tak si aj ty: môj ľud a tvoj ľud sú jedno: a moji jazdcovia sú tvoji jazdcovia.[1] A Jozafat riekol kráľovi izraelskému: Prosím ťa, spýtaj sa dnes na reč Pánovu.
6. Tedy shromaždil kráľ izraelský asi štyristo mužov prorokov,[2] a riekol im: Či mám ísť bojovať do Ramot Galaad, alebo ostať na pokoji? Oni odpovedali: Iď, a dá ho Pán do rúk kráľa.
7. Ale riekol Jozafat: Či tu niet žiadneho proroka Pánovho, aby sme sa spýtali skrz neho?
8. A kráľ riekol Jozafatovi: Zostal jeden muž, skrze ktorého by sme sa mohli Pána spýtať: ale ja ho nenávidím, lebo mi neprorokuje dobré ale zlé, (to je) Micheáš, syn Jemlov. Jozafat mu riekol: Nehovor tak, kráľu!
9. Preto povolal kráľ jedného komorníka a riekol mu: Rýchle priveď sem Micheáša, syna Jemlovho.
10. Medzitým kráľ izraelský a Jozafat, kráľ Judska, každý na svojom tróne oblečený v rúcho kráľovské, sedeli na námestí pri bráne samarskej, a všetci proroci prorokovali[1] pred nimi.
11. A Sedechiáš, syn Kanaanov spravil si železné rohy a riekol: Toto praví Pán: Týmito rozmetáš Syriu, dokiaľ ju nevyhladíš.
12. Podobne prorokovali aj ostatní proroci a riekli: Iď do Ramot Galaad a nech je tvoja cesta šťastná, a Pán ho vydá do rúk kráľa.
13. V tom posol, ktorý šiel zavolať Micheáša, hovoril mu a riekol: Hľa, reči prorokov predpovedajú jednohlasne dobre kráľovi: nech je aj tvoja reč taká, jako ich, a hovor dobre.
14. Ale Micheáš mu riekol: Ako žije Pán, čo mi riekne Pán, to budem hovoriť.
15. A keď prišiel ku kráľovi, a kráľ mu riekol: Micheášu, či máme ísť do Ramot Galaad bojovať, alebo tak nechať? Odpovedal mu: Iď, a putuj šťastlive, a Pán ju vydá do rúk kráľa.[2]
16. Ale kráľ mu riekol: Znova a znova ťa zaprisahám, aby si mi nehovoril, len čo je pravda v mene Pánovom.[3]
17. A on riekol: Videl som všetkého Izraela ropŕchnutého po horách ako ovce nemajúce pastiera:[4] a riekol Pán: Nemajú tí pána: nech sa každý navráti do svojho domu v pokoji.
18. (Preto riekol kráľ izraelský Jozafatovi: Či som ti nehovoril, že mi neprorokuje dobre, ale vždy zle?)
19. On[5] však dodajúc riekol: Preto počuj reč Pánovu. Videl som Pána sedieť na svojom tróne, a všetky zástupy nebeské stáť okolo neho na pravici a na ľavici:[6]

---

[1]) Priateľstvo toto sa neľúbilo Pánovi. (II. Par. 19, 12) a preto ho aj potrestal.

[2]) Snáď ostalo týchto 400 prorokov modlárskych, ktorí neboli na Karmeli. Viď 19, 22.

[1]) Hovorili reči a spievali o veľkých víťazstvách kráľa.

[2]) To povedal prorok posmešne, nasledujúc falošných prorokov.

[3]) Kráľ zbadal posmech a preto ho upomínal na Boha, aby len pravdu hovoril.

[4]) V duchu som videl, že Achab zahynie na horách a ľud sa bude potulovať ako stádo bez pastiera.

[5]) Prorok.

[6]) Dľa Augustina sú tí, ktorí stáli na ľavici, zlí duchovia. Tak sedí Boh na svojom tróne k súdu nad Achabom.

20. A Pán riekol: Kto oklame Achaba, kráľa izraelského, aby šiel a padol v Ramot Galaad? A hovoril jeden tak a druhý inak.

21. I vystúpil akýsi duch[1] a postavil sa pred Pána a riekol: Ja ho oklamem. Ktorému riekol Pán: V čom?

22. On odpovedal: Vyjdem a stanem sa duchom lúhajúcim ústami všetkých jeho prorokov. A Pán riekol: Oklameš ho, a premôžeš ho: iď a učiň tak.[2]

23. Preto teraz hľa, dal Pán do úst všetkých tvojich prorokov, ktorí sú tu, ducha lži, a Pán mluvil proti tebe zle.[3]

24. Tu pristúpil Sedechiáš, syn Kanaanov, a dal Micheášovi políček a riekol: Tedy mňa opustil duch Pánov, a tebe hovoril?

25. A Micheáš riekol: Uvidíš v ten deň, keď vojdeš do najvnútornejšej izby,[4] aby si sa skryl.[5]

26. I riekol kráľ izraelský: Vezmite Micheáša, nech ostane u Amona, predstaveného mesta, a u Joása, syna Amelechovho,

27. a rieknite im: Toto hovorí kráľ: Hoďte tohto muža do žalára, a udržujte ho na chlebe trápenia, a o vode úzkosti, dokiaľ sa nevrátim v pokoji.

28. A Micheáš riekol: Ak sa ty navrátiš v pokoji, vtedy nehovoril Pán skrze mňa. A riekol: Slyšte to všetci ľudia!

29. Tak tiahol kráľ izraelský, a Jozafat, kráľ judský, do Ramot Galaad.

30. A kráľ izraelský riekol Jozafatovi: Vezmi si zbraň, a iď do bitky, a obleč sa do svojho rúcha;[1] a kráľ izraelský premenil svoj odev a vyšiel do boja.

31. Ale syrský kráľ rozkázal dvaatridsať predstaveným vozov a riekol: Nebojujte proti žiadnemu, ani proti menšiemu, ani proti väčšiemu, ale proti samému kráľovi izraelskému.

32. Keď tedy predstavení vozov videli Jozafata, domnievali sa, že je on kráľ izraelský, a oborili sa na neho a bojovali proti nemu: Tedy skríkol[2] Jozafat.

33. V tom poznali predstavení vozov, že je on nie kráľ izraelský a obrátili sa od neho.

34. A jeden muž natiahol svoj luk a vystrelil svoju strelu na neisté, a náhodou trafil kráľa izraelského medzi pľúcami a žalúdkom.[3] Preto riekol svojmu pohoničovi. Obráť svoju ruku[4] a vyvez ma z vojska, lebo som ťažko ranený.

35. Tak stal sa boj v ten deň, a kráľ izraelský stál na svojom voze proti Syrským[5] a zomrel večer a krv z (jeho) rany tiekla do voza.

36. A volal vyvolávač, prv než slnko zapadlo, po všetkom vojsku, a riekol: Každý do svojho mesta a do svojej zeme navráť sa!

37. Teda umrel kráľ a dovezený bol do Samarie: i pochovali ho v Samarii.

38. A umyli jeho voz v rybníku samarskom, a psi lízali jeho krv,[6] a umyli aj chámy, dľa slova, ktoré bol riekol Pán. (Vyš. 21, 19.)

39. Ostatné ale veci Achabove a všetko, čo činil, a dom zo slonovej kosti,[7]

---

[1]) Zlý duch.

[2]) Pán chcel týmto videním ukázať, že zlý duch naviedol falošných prorokov, aby zničil kráľa idúceho do vojny. Na tomto sa nemáme čo diviť, že Boh dopustí, aby satan, ktorý bol lhárom od počiatku, podvádzal zlostníkov. Toto si zaslúžili svojimi neprávosťami, ktorými si aj svoj súd a trest urýchlia. Ale nesmieme zabudnúť, že diabol len toľko môže škodiť, koľko to Boh v svojej nekonečnej múdrosti dopustí.

[3]) Už rozhodnul Pán nad tvojím osudom.

[4]) Viď hl. 20, 30.

[5]) Pravdepodobne po nešťastnej vojne dá Achabov syn vyhľadať tohto svodcu, aby ho zabil, preto mu radí, aby sa zavčasu skryl.

[1]) Hebr.: Jozafat riekol: Ja sa preoblečiem, keď pôjdem do boja, ale ty obleč sa v tvoje rúcho.

[2]) Iste volal svojich bojovníkov na pomoc, pri čom vysvitlo, že on nie je Achab. Srov. II. Paral. 18, 31.

[3]) Dľa iných: Kde sa pancier spojuje.

[4]) Obráť sa!

[5]) Nevrátil sa do Samarie. Snáď nemohol opustiť vojsko a tak vykrvácal.

[6]) Tak splnilo sa slovo Pánovo, ktoré Eliáš 21, 19., nemenovaný prorok 20. 42. a Micheáš (v. 17) oznámil.

[7]) Len jeho obložka bola zo slonovej kosti, ktorá vtedy mala väčšiu alebo aspoň takú cenu, ako zlato.

ktorý vystavil, ako i mestá všetky, ktoré vybudoval, či toto všetko nie je napísané v Knihe letopisov kráľov Izraelských?

40. Tak usnul Achab so svojimi otcami, a kraľoval Ochoziáš, jeho syn, miesto neho.

41. A Jozafat, syn Azov, začal kráľovať nad Judom štvrtého roku (kráľovania) Achaba, kráľa izraelského.

42. Bol tridsaťpäťročný, keď začal panovať, a panoval dvadsaťpäť rokov v Jeruzaleme; meno jeho matky bolo Azuba, dcéra Salai.

43. A chodil vo všetkom po ceste Aza, svojho otca, a neodchýlil sa od nej: a činil, čo bolo dobré pred Pánom.

44. Ale výšin predsa neodpratal: lebo ľud ešte obetoval a zapaľoval kadidlo na výšinách.

45. A Jozafat mal pokoj s kráľom izraelským.

46. Ostatné ale veci Jozafatove a jeho skutky, ktoré činil, a boje, či toto všetko nie je napísané v Knihe letopisov kráľov judských?

47. Ale aj ostatky soženštilých, ktorí zostali zo dní jeho otca Aza, vyplienil zo zeme.

48. Vtedy nebolo žiadneho ustanoveného kráľa v Edome.

49. A Jozafat kráľ narobil lodí[1] na mori, ktoré by sa plavily do Ofira pre zlato: ale nemohly odplaviť, lebo sa stroskotaly v Aziongaberi.[2]

(II. Par. 20, 36.)

50. Vtedy riekol Ochoziáš, syn Achabov, Jozafatovi: Nech idú moji služobníci s tvojimi služobníkami na lodiach. Ale Jozafat nechcel.

51. A Jozafat usnul so svojimi otcami, a pochovaný bol s nimi v meste Davida, svojho otca: a kraľoval Joram, jeho syn, miesto neho.

52. A Ochoziáš, syn Achabov, začal panovať nad Izraelom v Samarii roku sedemnásteho (kráľovania) Jozafata, kráľa judského a panoval nad Izraelom dva roky.

53. A činil zlé pred tvárou Pánovou, a chodil po ceste svojho otca a svojej matky, a po ceste Jeroboama, syna Nabatovho, ktorý privádzal k hrešeniu ľud izraelský.

54. A slúžil aj Bálovi, a klaňal sa mu, a popudzoval Pána Boha izraelského podľa toho všetkého, čo činil jeho otec.

---

[1]) Edom bol poddaný kráľom judským, preto títo mali aj plavbu na Červenom mori.
[2]) Prístav na Červenom mori.

ŠTVRTÁ KNIHA KRÁĽOV

HLAVA 1.

Nemoc a smrť Ochoziášova; horlivosť Eliášova, Joram.

1. Ale Moab[1] sprotivil sa Izraelovi po smrti Achabovej.

2. A Jehoziáš spadol cez mreže[2] svojho horného príbytku, ktorý mal v Samarii a onemocnel: a poslal poslov a riekol im: Iďte a poraďte sa Belzebuba,[3] boha akaronského,[4] či vyjdem z tejto mojej nemoci.

3. Ale anjel Pána riekol k Eliášovi, Tesbitskému, a povedal: Vstaň a iď naproti poslom kráľa Samarie a riekni im: Či v Izraeli niet Boha, že sa idete radiť Belzebuba, boha akaronského?

4. Pre tú vec, praví Pán toto: S lože, na ktorú si sa uložil, nesijdeš, ale smrťou zomreš. A Eliáš odišiel.

5. A navrátili sa poslovia k Ochoziášovi. A ten im riekol: Prečo ste sa vrátili?

6. A oni mu odpovedali: Prišiel nám naproti muž, a riekol nám: Iďte, a navráťte sa ku kráľovi, ktorý vás poslal a rieknite mu: Toto praví Pán: Či preto, že snáď nebolo Boha v Izraeli, posielaš sa radiť Belzebuba, boha akaronského? Preto s lože, na ktorú si sa uložil, nesijdeš, ale smrťou zomreš.

7. On im riekol: Akú podobu a jaký oblek mal ten muž, ktorý vám vyšiel v ústrety a hovoril tieto slová?

8. A oni riekli: Muž chlpatý,[1] a na bedrách pásom koženým opásaný. On riekol: To je Eliáš, Tesbitský.

9. I poslal k nemu päťdesiatnika a s ním päťdesiatich (mužov), ktorí boli pod ním. Tento vystúpil k nemu, a sediacemu na vrchu hory riekol: Mužu Boží, kráľ rozkázal, aby si sostúpil dolu.

10. A Eliáš odpovedal a riekol päťdesiatnikovi: Ak som mužom Božím, nech sostúpi oheň s neba, a stroví teba i tvojich päťdesiatich. V tom i sostúpil oheň s neba, strovil ho i päťdesiatich, ktorí boli s ním.

11. Zase poslal k nemu druhého päťdesiatnika a päťdesiat s ním. Tento mluvil k nemu: Mužu Boží, toto hovorí kráľ: Rýchle sostúp dolu!

12. A Eliáš odpovedal a riekol: Ak som mužom Božím, nech sostúpi oheň s neba a sožerie teba a tvojich päťdesiatich. V tom sostúpil oheň s neba, a strovil ho i jeho päťdesiatich.

13. Ešte poslal tretieho päťdesiatnika a päťdesiatich, ktorí boli s ním. Keď tento prišiel, ohnul kolená pred Eliášom a prosil ho a riekol: Mužu Boží, nepohŕdaj dušou mojou a dušami tvojich služobníkov, ktorí sú so mnou.

14. Hľa, sostúpil oheň s neba a stro-

---

[1]) Odpadol od kráľovstva izraelského, ktorému po rozdelení ríše Šalamúnovej daň platil.

[2]) Zábradlie, ktoré bolo okolo strechy. Iní hovoria, že to bolo okno.

[3]) Belzebub bol pán nad muchami, ktorého ctili Filištinskí, lebo muchy boly veľkou ranou dolného Egypta. Považovaný bol aj za boha jakejkoľvek nemoci. Belzebub, ktorého Spasiteľ vzpomína (Mat. 12, 24. grécky), bol pánom (podzemského) príbytku, najvyšší medzi zlými duchami.

[4]) Akaron, jedno z hlavných miest Filištinských.

[1]) Vlastne muž v plášti chlpatom, v kožuchu, v najchudobnejšom obleku, ktorý nosili proroci. (Zach. 13, 4; Mat. 3, 4; Izai 20, 2.)

vil dvoch prvých päťdesiatnikov, a päťdesiatich, ktorí boli s nimi: ale teraz ťa prosím, aby si sa sľutoval nad mojou dušou!

15. A anjel Pánov riekol Eliášovi a povedal: Sostúp s ním, neboj sa! Tedy vstal a šiel s ním ku kráľovi.

16. A riekol mu: Toto praví Pán: Preto, že si poslal poslov poradiť sa Belzebuba, boha akaronského, akoby nebolo Boha v Izraeli, ktorého by si sa mohol opýtať slovo, preto s lože, na ktorú si sa uložil, nesijdeš, ale smrťou zomreš.

17. I zomrel dľa reči Pánovej, ktorú mluvil Eliáš, a kráľoval Joram, jeho brat, miesto neho roku druhého Jorama, syna Jozafatovho, kráľa Judského, lebo on nemal syna.

18. Ostatné ale veci Ochoziášove, ktoré činil, či toto nie je napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

HLAVA 2.

Eliáš vzatý do neba; Elizeus obdarený duchom Eliášovým; činí zázraky.

1. Stalo sa ale potom, keď chcel Pán Eliáša vo víchre vyzdvihnúť k nebu, išli Eliáš a Elizeus z Galgaly.

2. A Eliáš riekol Elizeovi: Poseď tu, lebo Pán poslal ma až po Bethel. Elizeus mu riekol: Jako žije Pán a jako žije tvoja duša, že sa ťa nespustím. A keď prišli do Bethelu,[1]

3. vyšli synovia[2] prorockí, ktorí boli v Bethelu, k Elizeovi a riekli mu: Či vieš, že Pán dnes[3] vezme tvojho pána od teba? On odpovedal: I ja to viem: mlčte!

4. A Eliáš riekol Elizeovi: Poseď tu, lebo Pán poslal ma do Jericha. Tento odpovedal: Jako žije Pán a žije tvoja duša, nespustím sa ťa. A keď prišli do Jericha,

[1]) Prorok navštivuje ešte raz prorocké školy, ktoré založil.
[2]) Rozumej žiakov prorokov.
[3]) Alebo toho času.

5. pristúpili synovia prorokov, ktorí boli v Jerichu, ku Elizeovi a riekli mu: Či vieš,[1]) že Pán dnes vezme tvojho pána od teba? A riekol: I ja to viem: mlčte.[2])

6. Ale Eliáš mu riekol: Poseď tu, lebo Pán poslal ma až k Jordánu. On riekol: Jako žije Pán, a žije tvoja duša, nespustím sa ťa. Išli tedy oba spolu,

7. a päťdesiat mužov zo synov prorockých šlo za nimi, ktorí ostali stáť z ďaleka naproti: ale oni dvaja zastavili sa pri Jordáne.

8. A Eliáš vzal svoj plášť a svinul ho, a udrel na vodu, ktorá sa rozdelila na dve strany, a obidvaja prešli po suchu.

9. A keď prešli, riekol Eliáš Elizeovi: Žiadaj si, čo chceš, aby som ti učinil, prv než vzatý budem do neba. Elizeus riekol: Nech je, prosím, dvojnásobne tvoj duch vo mne.[3])

10. On odpovedal: Ťažkú vec si žiadal: avšak ak ma uzreš, keď budem vzatý od teba, stane sa ti to, čo si žiadal:[4]) ale ak ma neuvidíš, nestane sa ti.

11. A keď odišli a idúc rozmlúvali, hľa, ohnivý voz a ohnivé kone rozlúčily oboch jedného od druhého, a Eliáš vstúpil vo víchre[5]) k nebu.[6])

(I. Mach. 2, 58; Ekkl. 48, 13.)

12. A Elizeus to videl a volal: Otče môj, otče môj, voz Izraelov a jeho pohonič![7]) A nevidel ho viac: a chytiac

[1]) To sa oni iste od Eliáša samého dozvedeli.
[2]) Oddajte sa do vôle Božej a neobťažujte mi srdce.
[3]) Táto žiadosť zakladá sa na V. Mojž. 21, 17. Dá mu (prvorodenému) dva diely zo všetkého, čo by mal. Keď bol akoby prvorodený syn požehnaný, má sa za nástupcu Eliášovho považovať.
[4]) Lebo to je v moci Božej, nie v mojej.
[5]) Nehovorí sa, že vystúpil na voze, ale: vo víchre. Efr.: Ohnivý víchor prišiel z vysosti.
[6]) Na jaké miesto? Irén, Izidor, Hieronym domnievajú sa, že bol do zemského raja preložený. Henoch a Eliáš boli vzatí, tým bola nádej vo vzkriesenie v Starom zákone budená a potvrdzovaná. Obidvaja prijdu na konci sveta hlásať pokánie a bojovať proti Antikristovi. (Mat. 4, 5.; Ekkl. 48, 10.; Zjav. 11, 3.)
[7]) T. j. ty si viac osožil tvojimi zázrakmi a modlitbami a radami ako všetky bojovné vozy izraelské.

svoje rúcho, roztrhol ho na dve čiastky.[1]

13. A zdvihol plášť Eliášov, ktorý bol s neho spadol: vrátil sa a stál na brehu jordánskom.

14. A udrel na vodu Eliášovým plášťom, ktorý mu bol ostal, a nerozdelila sa: i riekol: Kdeže je aj teraz Boh Eliášov?[2] A udrel na vodu, a rozdelila sa sem i tam, a Elizeus prešiel.

15. Keď to synovia prorocký, ktorí boli naproti v Jerichu, videli, riekli: Duch Eliášov sostúpil na Elizea.[3] A šli naproti nemu a poklonili sa mu až k zemi,

16. a riekli mu: Hľa, medzi tvojimi služobníkami je päťdesiat zmužilých mužov, ktorí môžu odísť a hľadať tvojho pána; snáď ho vzal duch Pánov a hodil na niektorý vrch, alebo do niektorého údolia.[4] On riekol: Neposielajte!

17. A dotierali na neho, kým nepristal a nepovedal: Pošlite! A poslali päťdesiat mužov, ktorí ho hľadali za tri dni, a nenašli.

18. A navrátili sa k nemu: a on býval v Jerichu, a riekol im: Či som vám nepovedal: Neposielajte?

19. Vtedy riekli mestskí mužovia Elizeovi: Hľa, bývanie je v tomto meste výborné, ako to, pane, sám vidíš: ale voda je veľmi zlá a zem neplodná.[5]

20. A on riekol: Prineste mi (jednu) novú nádobu a dajte do nej soli. Keď to priniesli,

21. vyšiel k prameňu tej vody a vsypal doň soľ a riekol: Toto praví Pán: Uzdravil som túto vodu a nebude v nej viac smrti ani neplodnosti.

22. A tak uzdravená bola tá voda až do tohto dňa podľa slova Elizeusovho, ktoré hovoril.

23. Potom šiel odtiaľto do Bethel: a keď išiel cestou, malí chlapci vyšli z mesta a posmievali sa mu a riekli: Poď hore, plešivče, poď hore plešivče![1]

24. Keď sa ohliadol a videl ich, zlorečil im v mene Pánovom:[2] a vyšli z lesa dva medvedi a roztrhali z nich štyridsaťdvoch chlapcov.

25. A odišiel odtiaľ na horu Karmel, a odtiaľto navrátil sa do Samarie.

HLAVA 3.

Joram tiahne do boja proti Moabovi; na prosbu Elizeovu vojsko dostalo vodu i víťazstvo.

1. Joram ale, syn Achabov, stal sa kráľom nad Izraelom v Samarii v osemnástom roku Jozafata, kráľa judského. A kráľoval dvanásť rokov.[3]

2. A činil to, čo je zlé pred Pánom, ale nie tak, ako jeho otec a matka, lebo odňal modly Bálove, ktoré bol narobil jeho otec.

3. Ale pri hriechoch Jeroboama, syna Nabatovho, ktorý privádzal k hrešeniu Izraelitov, zostával a neodstúpil od nich.

4. A Mesa, kráľ moabský, choval mnoho statku, a platil[4] kráľovi izraelskému stotisíc baranov a stotisíc škopcov aj s ich vlnou.

5. A keď zomrel Achab, zrušil smluvu, ktorú mal s kráľom izraelským.

6. Tedy vytiahol kráľ Joram v ten

---

[1]) Na znak žiaľu a zármutku.

[2]) Hebr.: Kde je Pán, Boh Eliášov, on sám? Ty, Boh Eliášov, si aj môj; ja som tvoj sluha jako on. Učiň na moje slovo zázrak, ktorý si na jeho učinil. (Ambr.) Pýtal sa v pokore a nie v pochybovaní.

[3]) Je tými darmi obdarený, akými bol Eliáš naplnený.

[4]) Učeníkom prorockým ešte nešlo do hlavy, že by bol Eliáš vzatý.

[5]) Vlastne dňa hebr.: Máva nedochôdčatá (u statku pre vodu).

[1]) Potupné meno. Plešivosť bola vec potupná (Iz. 3, 17.) a snáď pre podozrenie z malomocenstva (III. Mojž. 13, 40.) ľudu protivná. V Betheli bolo hlavné hniezdo úcty teliat, ale i prorocká škola. Posmievanie sa detí ukazuje na veľkú spustlosť mravov v Bethel. (Aug.)

[2]) Boh neúctu jeho služobníkom preukázanú tak tresce, ako by sa jemu samému bola stala. Títo chlapci trpia trest za hriech rodičov, ktorého boli účastní (Justin.), aby ich rodičia do seba vstúpili a proroka Božieho, ktorého ctiť a milovať nechceli, aspoň sa báli. (Aug.)

[3]) Osemnásty rok Jozafatov bol druhý rok spolupanovania faraonovho.

[4]) Každoročne.

čas zo Samarie a spočítal všetkých Izraelitov.

7. A poslal k Jozafatovi, kráľovi judskému a riekol: Kráľ moabský odstúpil odo mňa, prijď so mnou proti nemu do boja. Ten odpovedal: Pôjdem; kto je môj je tvoj: môj ľud je tvoj ľud: a moje kone sú tvoje kone.

8. A riekol: Ktorou cestou pôjdeme? A on odpovedal: Idumejskou púšťou.

9. Tak vytiahli kráľ izraelský a kráľ judský a kráľ idumejský[1] a odchádzali cestou za sedem dní a vojsko i statok, ktorý mali sebou, nemalo vody.

10. Tu riekol kráľ izraelský: Ach, ach, ach, troch kráľov nás shromáždil Pán, aby nás vydal do ruky Moabovi.

11. A Jozafat riekol: Či tu nieto proroka Pánovho, aby sme skrze neho uprosili Pána. A odpovedal ktorýsi zo služobníkov kráľa izraelského: Je tu Elizeus, syn Safatov, ktorý lieval vodu na ruky Eliášove.[2]

12. A Jozafat riekol: U toho je slovo Pánovo. A išli k nemu kráľ izraelský a Jozafat, kráľ judský a kráľ idumejský.

13. Ale Elizeus riekol kráľovi izraelskému: Čo mňa do teba? Iď k prorokom tvojho otca a tvojej matky! I riekol mu kráľ izraelský: Prečo[3] shromaždil Pán týchto troch kráľov, aby ich vydal do rúk Moabovi?

14. A Elizeus mu riekol: Jako žije Pán zástupov, pred ktorého tvárou stojím, keby som nehľadel na tvár Jozafata, kráľa judského, teba by som zaiste ani nespozoroval, ani neobzrel!

15. Ale teraz priveďte mi jedného harfeníka.[4] A keď harfeník hral, prišla na neho ruka Pánova a riekol:

16. Toto praví Pán: učiňte v koryte tohto potoka jamy a jamy.

17. Lebo toto hovorí Pán: Neuzrete ani vetra,[1] ani dážďa: a koryto to naplní sa vodou a budete piť vy i vaše rodiny i vaše statky.

18. A toto je málo pred očima Pána; ale ešte aj Moaba vydá do vašich rúk.

19. A zkazíte všetky opevnené mestá, i každé vyvolené mesto, a vyrúbete všetky ovocné stromy,[2] a všetky pramene vôd zasypete a všetky výborné polia skalím pokryjete.[3]

20. I stalo sa ráno, keď obetovaná[4] býva obeta, a hľa, prišla voda cestou od Edom,[5] a zem naplnená bola vodou.

21. Keď všetci Moabiti počuli, že vytiahli kráľovia, aby bojovali proti nim, povolali všetkých, ktorí boli svrchu opásaní pásom[6] a postavili sa na hranice.

22. A zavčas rána vstali; tu videli Moabskí, keď už slnce vyšlo nad vodou, proti sebe vodu červenú ako krv,

23. i riekli: To je krv od meča; kráľovia bojovali sami proti sebe, a pobili jeden druhého; teraz pospeš ku koristi, Moabe!

24. A odišli do ležania Izraelitov: ale Izraeliti vstali a porazili Moaba: a títo utiekli pred nimi. Tak tedy vyšli[7] tí, ktorí zvíťazili a porazili Moaba,

25. a mestá sborili, a na všetky výborné polia nahádzali jedenkaždý kamení a pokryli ich: a všetky pramene vôd zasypali: a všetky ovocné stromy vyrúbali tak, že neostaly len hlinené[8] múry, a obtočili to mesto prakovníci a s veľkej čiastky ho zkazili.

---

[1]) Ktorý bol poplatníkom Jozafatovým.

[2]) Bol dôverníkom a služobníkom Eliášovým.

[3]) Dľa hebr.: Nie tak, (ale my hľadáme pomoc u Pána), lebo on shromaždil týchto kráľov okolo seba.

[4]) Totižto, aby ho nadišlo nadšenie, lebo pri pohľade na bezbožného kráľa izraelského bol cele pobúrený. Dľa sv. Theodoreta ten harfeník bol jeden levit, ktorý spieval žalmy Davidove.

[1]) Južného vetra, ktorý by oznamoval blízky dážď.

[2]) Toto bolo zapovedené pri zaujatí Kanaanu (V. Mojž. 20, 19), aby nemuseli stromy sadiť znova.

[3]) To nie je rozkaz, ale predpovedanie.

[4]) Raňajšia obeta suchá.

[5]) Následkom modlitby s obetou spojenej.

[6]) Všetkých, ktorí len boli súci zbraň opásať.

[7]) Po víťazstve prešli hranice moabských a vtrhli do ich zeme.

[8]) Hebr.: Tak že neostaly len múry (a domy) z Kir-Hareset. (Izai. 16. 7, 11.)

26. Keď toto videl kráľ moabský, že totižto nepriatelia prevládali,[1] vzal sebou sedemsto mužov bojovných, aby uderili na kráľa edomského: ale nemohli.

27. Tu vzal svojho prvorodeného syna, ktorý mal panovať miesto neho, a obetoval ho ako zápalnú obeť na múre[2]: a povstala v Izraeli veľká nevôľa;[3] preto hneď odvrátili sa od neho, a vrátili sa do svojej zeme.

HLAVA 4.

Divy a zázraky Elizeove.

1. Tedy jedna žena z manželiek prorokov volala k Elizeovi a riekla: Tvoj služobník, môj manžel zomrel, a ty vieš, že (on), tvoj služobník, bál sa Pána: a tu prišiel veriteľ, aby vzal mojich dvoch synov do svojej služby.

2. Riekol jej Elizeus: Čo chceš, aby som ti učinil? Povedz mi, čo máš vo svojom dome? A ona odpovedala: Ja, tvoja služobnica, nemám ničoho vo svojom dome, leda trochu oleja, ktorým by som sa natrela.[4]

3. Riekol jej: Iď, vypožičaj si od všetkých tvojich súsedov prázdnych nádob nie málo.

4. A vojdi dnu a zavri za sebou dvere, keď už budeš vnútri, ty a tvoji synovia, a nalej z neho do všetkých týchto nádob: a keď budú plné, odstav ich.

5. Tak odišla žena a zavrela dvere za sebou a za svojimi synami: oni jej podávali nádoby, a ona nalievala.[5]

6. A keď boly nádoby plné, riekla svojmu synovi: Podaj mi ešte nádobu. Ale on odpovedal: Nemám. A prestal olej.

7. Tedy prišla ona a oznámila mužovi Božiemu. A on riekol: Iď, predaj olej a zaplať svojmu veriteľovi: a ty i tvoji synovia živte sa z ostatku.

8. I stalo sa jedného dňa, že Elizeus išiel cez Sunam:[1] a bola tam jedna vzácna žena, ktorá ho pridržala, aby si zajedol chleba:[2] a od toho času, keď tade chodieval, zastavoval sa u nej, aby jedol chlieb.

9. Tá riekla svojmu mužovi: Poznávam, že ten muž Boží, ktorý často vedľa nás chodieva, je svätý.

10. Preto učiňme mu malý príbytok a postavme mu tam posteľ, stôl a stoličku, a svietnik, aby, keď prijde k nám, zostával tam.

11. I stalo sa jedného dňa, že prišiel a uchýlil sa do toho príbytku a odpočinul tam.

12. A riekol Giezi, svojmu služobníkovi: Zavolaj tú Sunamitku. Keď ju ten zavolal, a ona stála pred ním,[3]

13. riekol svojmu služobníkovi: Povedz jej: Hľa, ty si nám ochotne poslúžila vo všetkom, čo si žiadaš, aby som ti učinil? Či máš nejakú záležitosť, a žiadaš si, aby som hovoril s kráľom, alebo s vojenským vodcom? Ona odpovedala: Ja bývam medzi svojim ľudom.[4]

14. On riekol: Tedy čo si žiada, aby som jej učinil? A riekol Giezi: Nepýtaj sa! lebo nemá syna, a jej muž je starý.

15. Tedy rozkázal, aby ju zavolal. Keď ju zavolal a ona stála pred vchodom,

16. riekol jej: O tomto čase a v tejto istej hodine[5] ešte budeš žiť, budeš mať v živote syna. Ale ona odpovedala: Prosím ťa, pane môj, mužu Boží, nehovor svojej služobnici, čo je nie pravda.

17. A žena počala a porodila syna v čase a v hodinu, ako povedal Elizeus.

18. A chlapec rástol. A keď jedného dňa vyšiel k svojmu otcovi ku žencom,

---

[1]) Že by zaujali mesto Kir-Hareset.

[2]) Aby uprosili bohov. Táto obeta nestojí tu osamotená, lebo aj iné národy ako aj Rimania obetovali v poslednej núdzi obety ľudské.

[3]) Nevôľa a pohoršenie nad týmto ukrutným činom. Dľa iných znamená nevôľa hnev Boží, veľkú ranu. (IV. Mojž. 1, 53; 18, 5; Joz. 9, 20.)

[4]) Vdova zachovala ten olej k svojmu pomazaniu po smrti.

[5]) Z nádoby divotvornej do požičaných nádob.

[1]) Viď Jozue 19, 18.

[2]) Aby u nej jedával.

[3]) Pred sluhom Giezi.

[4]) Bývam s ľudom mojím v pokoji, s nikým sa nevadím. Mňa ľud odporúča, nepotrebujem žiadnej pomoci u kráľa.

[5]) O tomto čase na rok.

19. riekol svojmu otcovi: Hlava ma bolí, hlava ma bolí. A on riekol služobníkovi: Vezmi a zaveď ho k jeho matke.

20. A keď ho vzal a doviedol k jeho matke, ona položila ho na svoje kolená až do poludnia, a zomrel.

21. Tedy vyšla a položila ho na posteľ muža Božieho, a zavrela dvere: a keď vyšla,

22. zavolala svojho muža a riekla: Prosím, pošli so mnou jedného zo služobníkov a oslicu, aby som vybehla až k mužovi Božiemu a sa navrátila.

23. A on jej riekol: Prečože ideš k nemu? Dnes je nie nov mesiaca, ani sobota.[1] Ona odpovedala: Pôjdem.

24. A osedlala oslicu a rozkázala služobníkovi: Poháňaj a pospeš a nezdržuj ma v ceste, a čiň, čo ti rozkazujem.

25. A tak odišla a prišla k mužovi Božiemu na horu Karmel: a keď ju uzrel muž Boží z ďaleka, riekol Giezimu, svojmu služobníkovi: Hľa, to je Sunamitka!

26. Iď proti nej a riekni jej: Či sa ti všetko dobre deje, i tvojmu mužovi, i tvojmu synovi? Ona odpovedala: Dobre.

27. A keď prišla k mužovi Božiemu na horu, chytila sa jeho nôh,[2] a Giezi pristúpil, aby ju odstránil.[3] I riekol muž Boží: Nechaj ju, lebo jej duša je v trpkosti, a Pán to zatajil predo mnou a neoznámil mi.

28. Ona mu riekla: Či som žiadala syna od pána môjho? Či som ti neriekla: Nezavádzaj ma.

29. A on riekol ku Giezi: Prepáš svoje bedrá a vezmi do ruky moju palicu a choď. Ak ťa stretne človek, nepozdrav ho:[4] a keď ťa kto pozdraví, neodpovedaj mu; a polož moju palicu na tvár chlapcovi.

30. Matka chlapcova riekla: Jako žije Pán a žije tvoja duša, ja sa ťa nespustím.[1] Tedy vstal a šiel za ňou.

31. Giezi však šiel pred nimi a položil palicu na tvár chlapcovu, ale nebolo (v ňom) ani hlasu, ani citeľnosti: a vrátil sa proti nemu a oznámil mu a riekol: Chlapec nevstal.[2]

32. Vošiel tedy Elizeus do domu, a hľa, chlapec mŕtvy ležal na jeho posteli.

33. A keď vošiel dnu, zatvoril dvere za sebou a za chlapcom: a modlil sa k Pánovi.

34. Potom vystúpil a ľahol si na chlapca: a položil svoje ústa na jeho ústa, a svoje oči na jeho oči, a svoje ruky na jeho ruky: a sohnul sa nad ním, a sohrialo sa telo dieťaťa.

(III Kráľ. 17, 21; Sk. Ap. 20, 10.)

35. A potom odvrátil sa od neho a prešiel sa po dome, raz sem i tam:[3] a zasa vystúpil a ľahol si na neho: a zíval[4] chlapec sedemkrát a otvoril svoje oči.

36. Tedy zavolal Gieziho a riekol mu: Zavolaj tú Sunamitku. Ona, zavolaná, prišla k nemu. A on jej riekol: Vezmi svojho syna.

37. Ona prišla, padla k jeho nohám a poklonila sa pred ním až po zem: a vzala svojho syna a vyšla.

38. A Elizeus navrátil sa do Galgaly. Ale v zemi panoval hlad; a synovia prorockí bývali pod jeho dozorom:[5] i riekol jednému zo svojich služobníkov: Postav veľký hrniec a zavar pokrmu synom prorockým.

39. A vyšiel jeden na pole, aby nasbieral poľných zelín: a našiel niečo akoby poľný vinič, a nasbieral z neho poľných tekvíc, a naplnil nimi svoj plášť a keď sa navrátil, krájal ich do hrnca na pokrm: lebo nevedel, čo je to.

---

[1]) V tieto dni držiavali proroci pobožnosti a nábožné nauky.

[2]) Kľakla pred ním a ponížene ho prosila, objímajúc jeho nohy.

[3]) Domnieval sa, že tým pokora a prostota prorokova bude urazená.

[4]) Na východe sa dlho pozdravujú, a preto mnoho času potrebujú. Aby nemeškal dlho, zakázal mu odpovedať na pozdravy.

[1]) Ty sám musíš prijsť.

[2]) Moc a divotvorná sila, ktorú Boh dal Elizeovi, bol zvláštny dar, s ktorým prorok nemohol dľa ľúbosti nakladať, ani ju na iného prenášať.

[3]) S napnutím očakával vyslyšanie modlitby.

[4]) Hebr.: kýchalo.

[5]) Viedli spoločnú domácnosť a spoločný život s ním.

40. Keď naliali spoločníkom, aby jedli: a tí okúsili z pokrmu, vykríkli a riekli: Smrť je v hrnci, mužu Boží.[1] A nemohli to jesť.

41. Ale on riekol: Prineste múky. A keď priniesli, nasypal do hrnca a riekol: Vylej ľudu, nech jedia. A nebolo viac nič trpkého v hrnci.

42. V tom prišiel muž z Balsalisa a priniesol mužovi Božiemu chleby z prvotín,[2] dvadsať jačmenných chlebov, a nové zbožie vo svojej kapse. A on riekol: Daj ľudu, nech jie.

43. Odpovedal mu jeho sluha: Čože je to, aby som predložil sto mužom? On zase riekol: Daj ľudu, nech jie: lebo toto praví Pán: Oni budú jesť, a (ešte) zostane.[3]

44. A tak predložil im: a jedli a ešte zostalo dľa slova Pánovho.

HLAVA 5.

Náman uzdravený od malomocenstva; Giezi upadol do malomocenstva.

1. Náman, vodca vojska kráľa syrského bol mužom veľkým u svojho pána, a (vysoko) ctený: lebo skrz neho dal Pán spásu[4] Sýrii: bol to muž udatný a bohatý, ale malomocný.

2. Boli ale vyšli zo Sýrie lúpežníci, ktorí zajali zo zeme Izraelskej malé dievča, ktoré bolo v službe u manželky Námanovej.

3. Táto riekla svojej panej: Keby bol môj pán u proroka, ktorý je v Samarii, ten by ho zaiste vyliečil z malomocenstva, ktoré má.

4. Tedy vošiel Náman k svojmu pánovi a oznámil mu a riekol: Takto a takto hovorilo dievča zo zeme izraelskej.

5. I riekol mu kráľ syrský: Iď, a ja pošlem list kráľovi izraelskému. A on šiel a vzal sebou desať hrivien striebra a šesťtisíc zlatých[1] a desať sviatočných oblekov,

6. a priniesol list kráľovi izraelskému, takého obsahu: Keď obdržíš tento list, veď, že som poslal k tebe Námana, svojho služobníka, aby si ho uzdravil od jeho malomocenstva.

7. Keď kráľ izraelský prečítal list, roztrhol svoje rúcho a riekol: Či som ja Boh, aby som mohol usmrtiť a oživiť, že tento poslal ku mne, aby som uzdravil človeka od jeho malomocenstva? Pozorujte a viďte, že hľadá príčiny proti mne.

8. Keď to slyšal Elizeus, muž Boží, že totižto kráľ izraelský roztrhol svoje rúcho, poslal k nemu a riekol: Prečo si roztrhol svoje rúcho? Nech prijde ku mne a zvie, že jest prorok v Izraeli.

9. Tedy prišiel Náman s koňmi a vozmi a zastal predo dvermi domu Elizeovho:

10. a Elizeus poslal[2] k nemu posla a riekol: Iď, a umy sa sedemkrát v Jordáne, a tvoje telo ozdravie, a ty budeš čistý.[3]

11. No Naman sa rozhneval, bral sa odtiaľ a riekol: Domnieval som sa, že vyjde ku mne a že si stane a bude vzývať meno Pána Boha svojho, a že svojou rukou dotkne sa miesta malomocenstva, a že ma tak uzdraví.

12. Či nie sú lepšie rieky damašské Abana a Farfar, ako všetky vody izraelské, žeby som sa v nich mohol umyť a očistiť? Keď sa tedy obrátil a s hnevom odchodil,

---

[1]) Horké je ako otrava, a pomreme od toho.

[2]) Chlieb z prvej úrody.

[3]) Tento zázrak predobrazuje budúce zázračné nasýtenie ľudu na púšti skrze Ježiša.

[4]) Víťazstvo, vyslobodenie.

[1]) Siklov zlata.

[2]) Iste preto, že nebolo dovolené obcovať s malomocnými. (v. 15.) Ale Náman mal porozumieť, že nie magické dotknutie, ale moc Božia, ktorá skrze proroka účinkuje, prináša uzdravenie.

[3]) Malomocný, keď sa očistil od prašiviny, musel sa okúpať. (Lev. 14, 8. 9.) Náman mal sa kúpať v Jordáne, lebo Jordán bol hlavnou riekou zasľúbenej zeme a od priechodu Izraelitov akoby svedkom všemohúcnosti Božej. Tak mal Námana poučiť, že len Boh izraelský môže pomôcť.

13. pristúpili k nemu jeho služobníci a hovorili mu: Otče, a hoci by ti prorok bol riekol vec ťažkú, zaiste bol by si ju musel vykonať: čím viac teraz, že ti riekol: Umy sa, a budeš čistý?

14. Tak šiel a umyl sa v Jordáne sedemkrát podľa reči muža Božieho, a jeho telo učinené bolo ako telo malého dieťaťa, a bol očistený. (Luk. 4, 27.)

15. A vrátil sa s celým svojim sprievodom k mužovi Božiemu, prišiel a pristúpil k nemu a riekol: V pravde už viem, že niet iného Boha na celej zemi, jedine v Izraeli. Preto, prosím ťa, prijmi požehnanie[1] od svojho služobníka.

16. Ale on odpovedal: Jako žije Pán, pred ktorým stojim, neprijmem. A hoci ho nútil, predsa neprivolil.

17. I riekol Náman: Ako chceš: ale prosím ťa, dovoľ svojmu služobníkovi, aby som si vzal zo zeme toľko, koľko unesú[2] dva osli: lebo tvoj služobník nebude viac obetovať zápalnej alebo krvavej obeti cudzím bohom, ale len Pánovi.

18. Len v tomto jednom pros Pána za služobníka svojho, že keď môj panovník vchádza do chrámu Remmon,[3] aby sa klaňal: a opiera sa na moju ruku,[4] a ja skloním sa v chráme Remmon, keď sa (totižto) on na tom istom mieste bude klaňať, aby Pán odpustil svojmu služobníkovi v tejto veci.[5]

19. Ten mu riekol: Iď v pokoji. Tak odišiel od neho v svolenom čase zeme.[6]

20. Ale služobník muža Božieho, Giezi, riekol: Ušetril môj pán Námana, toho Syra, že neprijal od neho to, čo priniesol. Ako žije Pán, pobežím za ním a vezmem niečo od neho.

21. A Giezi šiel za Námanom, a keď ho tento videl bežať za sebou, skočil s vozu proti nemu a riekol: Či sa všetko dobre deje?[1]

22. A on riekol: Dobre: môj pán ma poslal k tebe a odkazuje: Teraz prišli ku mne s hory Efraim dvaja mladíci zo synov prorockých: daj im hrivnu striebra a dvoje sviatočných šiat.

23. A Náman riekol: Lepšie bude, keď vezmeš dve hrivny. A prinútil ho a sviazal dve hrivny striebra do dvoch vriec, a dvoje šiat, a položil ich na svojich dvoch sluhov, ktorí to niesli pred nim.

24. A keď prišiel už večer, vzal to z ich ruky a složil v dome, a prepustil mužov, ktorí odišli.

25. A sám vošiel k svojmu pánovi a stál pred ním. I riekol Elizeus: Odkiaľ prichodíš, Giezi? On odpovedal: Nechodil tvoj služobník nikde.

26. Ale on riekol: Či nebol prítomný môj duch, keď obrátil sa muž proti tebe so svojho voza? Teraz teda prijal si striebro, a prijal si šaty, aby si si kúpil olivové sady a vinice, voly i ovce, a sluhov i dievky.[2]

27. Ale aj malomocenstvo Námanovo chytí sa teba a tvojho semena až na veky. A vyšiel od neho malomocný ako sňah.[3]

HLAVA 6.

Niektoré zázraky Elizeove; Syrskí napadli Izraelitov; hlad v Samarii.

1. Ale synovia prorockí riekli Elizeovi: Hľa, miesto, kde pod tvojím dozorom bývame, je nám tesné.

2. Poďme až k Jordánu a nech jedenkaždý vezme z hory jedno drevo, aby sme si tam vystavili miesto k bývaniu. A on riekol: Iďte.

---

[1]) Dar za uzdravenie.

[2]) Aby si z nej mohol vystaviť oltár. II. Mojž. 20, 24; III. Kráľ. 18, 38.

[3]) Remmon bola neznáma syrská modla.

[4]) T. j. keď ho budem vo svojom úrade sprevádzať.

[5]) Keď si panovník kľakne, aby on nemusel stáť. Preto prosí proroka, aby sa modlil za neho, by mu to nebolo považované tak, akoby sa i on tej modle klaňal. (Theodor.)

[6]) V príjemnom, t. j. na jar.

[1]) Či sa niečo zlého nestalo?

[2]) Či sa to teraz, keď sa toľko podlizačov vydáva za prorokov, sluší na sluhu prvého proroka, aby za to, čo Boh učinil, dary prijímali, by sebe majetok a pohodlie zaopatril?

[3]) Lož Gieziho mohla Elizea priviesť do podozrenia, že sám predáva milosti Božie, a tak oslabiť vieru práve teraz obráteného pohana.

3. A jeden z nich riekol: Poď aj ty so svojimi služobníkami. Odpovedal: Pôjdem.
4. A odišiel s nimi. A keď prišli k Jordánu, rúbali drevo.
5. Tu stalo sa, keď jeden podtínal drevo, železo sekery padlo do vody a ten zkríkol a riekol: Ach, ach, ach, pane môj, a to som si ešte vypožičal.[1]
6. Riekol mu muž Boží: Kde padlo? Keď mu ukázal to miesto, odťal drevo a pustil ho ta: a plávalo železo.[2]
7. A riekol: Vezmi si ho! Ten vystrel ruku a vzal ho.
8. Medzitým, čo kráľ syrský bojoval proti Izraelovi, poradil sa so svojimi služobníkami a riekol: Na tom a na tom mieste položíme nástrahy.[3]
9. Tedy poslal muž Boží ku kráľovi izraelskému a riekol: Chráň sa ísť cez to miesto; lebo tam sú Syrskí v nástrahách.
10. Preto poslal kráľ izraelský na to miesto, o ktorom mu riekol muž Boží a zaujal ho popredku a chránil sa ho tam a to nie raz ani dva razy.
11. A tak zkormútil sa kráľ syrský vo svojom srdci pre túto vec: a povolal svojich služobníkov a riekol: Prečo mi to neoznámite, kto je mojím žradcom u kráľa izraelského?
12. A jeden z jeho služobníkov riekol: Nie tak, pane kráľu môj, ale Elizeus prorok, ktorý je v Izraeli, oznamuje kráľovi izraelskému všetky slová, ktoré ty hovoríš vo svojej izbe.
13. Riekol im: Iďte a pozrite, kde je, aby som poslal a zlapal ho. A oznámili mu a riekli: Hľa, v Dotan[4] je.
14. Tedy poslal ta kone a vozy, a silu vojska: ktorí prišli v noci a obľahli mesto.
15. Keď však sluha muža Božieho zavčas rána vstal a vyšiel, videl okolo mesta vojsko i kone a vozy: a oznámil mu a riekol: Ach, ach, ach, pane môj, čo učiníme?
16. A on odpovedal: Neboj sa: lebo viac ich je s nami ako s nimi.
17. A potom modlil sa Elizeus a riekol: Pane, otvor jeho oči, aby videl. A otvoril Pán oči služobníka a videl: a hľa, hora tá[1] plná koní a ohnivých vozov okolo Elizea.
18. A keď nepriatelia tiahli proti nemu, Elizeus modlil sa k Pánovi a riekol: Poraz, prosím, tento národ slepotou. A porazil ich Pán, aby nevideli,[2] dľa slova Elizeovho.
19. V tom riekol im Elizeus: Toto je nie tá cesta, ani to mesto: poďte za mnou a ja vám ukážem muža, ktorého hľadáte.[3] A doviedol ich do Samarie.
20. A keď vstúpili do Samarie, riekol Elizeus: Pane, otvor ich oči, aby videli. A otvoril im Pán oči, a videli, že sú uprostred Samarie.
21. A kráľ izraelský riekol Elizeovi, keď ich videl: Či ich mám pobiť, otče môj?
22. A on riekol: Nepobi, lebo si ich nezajal svojím mečom a lukom, aby si ich pobil: ale predlož im chleba a vody, aby jedli a pili, a nech odídu k svojmu pánovi.
23. A predložená im bola veľká príprava jedál, a jedli i pili, a prepustil ich a odišli k svojmu pánovi, a viac neprišli zo Syrie lupiči do zeme izraelskej.
24. Stalo sa potom, že Benadad, kráľ syrský, shromaždil všetko svoje vojsko, a vytiahol a obliehal Samariu.
25. A strhol sa hlad veľký v Samarii: a tak dlho bola obliehaná, až hlavu oslovú predávali po osemdesiat striebor-

[1]) To ukazuje na ich chudobu, v ktorej žili, nemali ani len sekery.
[2]) Zázračným spôsobom podobne jako to porisko.
[3]) Hebr.: Položí sa moje vojsko.
[4]) Dotan je 5—6 hodín na sever od Samarie.

[1]) Výšina, na ktorej stálo mesto.
[2]) Táto slepota pozostávala v tom, že ho tí nemohli poznať, ani nevedeli, v akom kraji sú.
[3]) Elizeus odpovedá na ich úmysel: Hľadáte Elizea; poďte do mesta, kde býva a tam ho uvidíte. Že ho Sýri nepoznali, to bolo od Boha. Sýri chceli ho zlapať, a on zlapal ich, ale nie k ich škode. Ukázal im, že sa proroka v Izraeli dotknúť nemôžu, potom vezme ich do ochrany.

ných,[1] a štvrtá čiastka kábu holubacieho trusu po päť strieborných.[2]

26. A keď šiel kráľ izraelský po múre, zvolala k nemu akási žena a riekla: Pane kráľu môj, pomôž mi.

27. A on riekol: Nepomôže ti Pán, akože ti ja môžem pomôcť? Niečim z humna alebo z prešu? A riekol jej kráľ: Čože chceš? Ona odpovedala:

28. Táto žena mi riekla: Daj svojho syna, aby sme ho dnes zjedli, a zajtra zjeme môjho syna.

29. A tak uvarili sme môjho syna a zjedli.[3] A riekla som jej druhého dňa: Daj tvojho syna, aby sme ho zjedli. Ale ona schovala svojho syna.

30. Keď to počul kráľ, roztrhol svoje rúcho a šiel ďalej po múre. A videl všetok ľud srstené rúcho, ktorým bol na holom tele odetý.

31. A kráľ riekol: Toto nech mi učiní Pán a toto nech dodá, ak hlava Elizea, syna Safatovho dnes zostane na ňom![4]

32. Elizeus však sedel vo svojom dome a starší sedeli s ním. Tedy poslal (kráľ) vopred muža: a prv než prišiel ten posol, riekol (Elizeus) starším: Či viete, že tento syn vražedlníkov[5] poslal, aby mi sťali hlavu? Pozorujte, a keď prijde posol, zatvorte dvere a nepusťte ho dnu: hľa, šuchot nôh jeho pána je za ním.[6]

33. A keď on ešte mluvil s nimi, ukázal sa posol, ktorý prichádzal k nemu. A riekol:[7] Hľa, tak veľké nešťastie je od Pána: čo mám ďalej čakať od Pána?[1]

HLAVA 7.

Elizeus predpovedal hojnosť všetkého; Syrskí utiekli; knieža neverne od ľudu opustené.

1. Elizeus však riekol: Slyšte slovo Pánovo: Toto mluví Pán: Zajtrá o tomto čase bude miera[2] bielej múky za stater[3] a dve miery jačmeňa za jeden stater v bráne samarskej.[4]

2. Odpovedal jeden z vodcov, o ktorého ruku sa kráľ opieral, mužovi Božiemu a riekol: A keby Pán na nebi aj prietrhliny urobil, či to môže byť, čo hovoríš?[5] On riekol: Vlastnými očima uvidíš, no nebudeš z toho jesť.

3. A boli pri vrátach brány štyria malomocní mužovia, ktorí riekli jeden druhému: Či tu máme zostať, kým nepomrieme?

4. Či budeme chcieť ísť do mesta, zomreme hľadom: či tu zostaneme, musíme zomrieť:[6] preto poďte a utečme do ležania Syrských: ak nás ušetria, budeme žiť: a keď nás budú chcieť pobiť, i bez toho musíme zomrieť.

5. A tak vstali večer,[7] aby šli do ležania syrského, nenašli tam nikoho.

6. Lebo učinil Pán, že v ležaní syrskom bolo počuť hrmot vozov a koní, a veľmi veľkého vojska; i riekli jeden k druhému: Hľa, za plat prenajal proti nám kráľ izraelský kráľa Hetejských a Egyptských, a prišli na nás.

(III Kráľ. 10, 29.)

7. Preto vstali a utiekli vo tme, a nechali tu svoje stánky, a kone i oslov

---

[1]) Strieborných siklov (kráľovských) asi 120 kor.

[2]) Káb = 1/6 seah, asi 2 litre asi za 7½ kor. Mnohí rozumejú pod holubacím trusom vtáči pokrm: hrach, bôb alebo fazuľu, alebo najpodlejšie zbožie.

[3]) Viď V. Mojž. 28, 53—57.

[4]) Elizeus radil mesto až do posledku brániť a prisľúbil pomoc od Boha, keď ľud pokánie bude činiť. Zovnútorný skutok, srstené rúcho malo smeriť Boha, a preto, že takým činom tá pomoc neprichádzala, zúril kráľ proti prorokovi.

[5]) Syn Achaba a Jezabely, ktorí zavraždili Nabota. III. Kráľ. 21, 19.

[6]) A on iste zmení svoj úmysel, nedopustí ma zavražditi.

[7]) Kráľ, ktorý zároveň s poslom prišiel k domu prorokovmu.

[1]) Keď Boh toľko dopustil, že matka svoje dieťa zabíja a jie, čo tu môžem ja ešte od neho očakávať a úfať?

[2]) Miera (žid. seah) 1/3 efy asi 13·13 litra.

[3]) Stater asi 1½ kor.

[4]) Na verejnom mieste, kde sa súdy a trhy vydržiavaly.

[5]) A keby zbožie tak pršalo ako z vreca, alebo ako voda zo stavu, predsa nemôže byť taká lacnota.

[6]) Neprinášal im už nikto jesť, a do mesta prijsť im bolo zakázané.

[7]) Hebr.: Na mraku.

v ležaní, a utiekli, lebo si chceli aspoň životy zachrániť.

8. Keď teda tí malomocní prišli na kraj ležania, vošli do jedného stánku, a jedli i pili: a pobrali odtiaľ striebro a zlato a šaty: a odišli a schovali: a zase sa vrátili do iného stánku a pobrali aj tu a schovali.

9. A riekli medzi sebou: Nečiníme správne: lebo toto je deň dobrých novín. Ak zamlčíme a nechceme to oznámiť až do zajtrá, budú nás obviňovať zo zločinu: poďte, vojdime a oznámme to vo dvore kráľovskom.

10. A keď prišli k bráne mesta, povyprávali im a riekli: Išli sme do ležania syrského a nenašli sme tam žiadneho človeka, krom koní a priviazaných oslov, a rozložených stánkov.

11. I šli vrátni a ohlásili to dnu v paláci kráľovom.

12. Tento (kráľ) vstal v noci a riekol svojim služobníkom: Poviem vám, čo nám učinili Syrskí: Vedia, že hlad trpíme, a preto vyšli z ležania a kryjú sa po poli a hovoria: Keď vyjdú z mesta, zajmeme ich živých, a potom budeme môcť vojsť do mesta.

13. A odpovedal jeden z jeho služobníkov: Vezmime tých päť koní, ktoré zostaly v meste (lebo jedine[1]) tie sú zo všetkého množstva izraelského, ostatné totižto boly pojedené) a pošlime ta, a budeme sa môcť prezvedieť.

14. A tak priviedli dva kone[2]) a kráľ poslal ich do ležania Syrských a riekol: Iďte a viďte!

15. A išli za nimi až po Jordán: a hľa, celá tá cesta bola plná šiat a nádob, ktoré poodhadzovali Syrskí, keď boli splašení. Tedy vrátili sa poslovia a oznámili to kráľovi.

16. A vyšiel ľud a vyplienil ležanie syrské: a bola miera bielej múky za jeden stater, a dve miery jačmeňa za jeden stater, dľa slova Pánovho.

17. Kráľ ale ustanovil toho vodcu, na ktorého ruku sa opieral v bráne;[1]) toho rozšliapal ľud[2]) pri vchádzaní do brány, tak že zomrel, ako to povedal muž Boží, keď kráľ sišiel k nemu.

18. I stalo sa dľa reči muža Božieho, ktorú bol riekol kráľovi, keď mluvil: Dve miery jačmeňa budú za jeden stater, a miera bielej múky za jeden stater o tomto istom čase zajtra v bráne samarskej.

19. Na čo ten vodca odpovedal mužovi Božiemu a riekol: Hoci by Pán učinil prietrhliny na nebi, či by sa to mohlo stať, čo ty hovoríš? A riekol mu: Na vlastné oči uvidíš, ale nebudeš z toho jesť.

20. A tak sa mu stalo, jako bolo predpovedané, a ušliapal ho ľud v bráne, tak že zomrel.

HLAVA 8.

Hlad za sedem rokov. Benadad umrel, i Joram; a Ochoziáš kráľoval.

1. Elizeus však hovoril tej žene, ktorej vzkriesil syna a riekol: Sober sa a iď ty aj tvoj dom, a prebývaj tam, kde nájdeš miesto: lebo Pán privolal hlad, a prijde na zem za sedem rokov.

(Vyš. 4, 35.)

2. Ona sa sobrala a učinila dľa slova muža Božieho, a odišli i so svojím domom a zdržovala sa v zemi Filištinských za mnoho dní.[3])

3. A keď pominulo tých sedem rokov, navrátila sa žena zo zeme Filištinských: a išla prosiť kráľa za svoj dom a svoje pole.[4])

4. Ale kráľ práve shováral sa s Giezim, služobníkom muža Božieho, a rie-

---

[1]) Hebr.: Hľa, oni sú ako všetko množstvo izraelské, ...ktoré už hynie.

[2]) Dva vozy s koňami. Keby jeden zle pochodil, ten druhý snáď prinesie zprávu.

[1]) Za dozorcu.

[2]) Ktorý sa do mesta náhle vracal, v tlačenici ho strhol a pošliapal.

[3]) Hebr.: Sedem rokov.

[4]) Ktoré boli medzitým iní vzali a užívali.

kol: Rozprávaj mi o všetkých veľkých veciach, ktoré činil Elizeus.

5. A keď on rozprával kráľovi, ako vzkriesil mŕtveho, zjavila sa žena, ktorej vzkriesil syna, a prosila kráľa o svoj dom a svoje pole. I riekol Giezi: Pane kráľu môj, toto je tá žena, a toto je jej syn, ktorého vzkriesil Elizeus.

6. A kráľ pýtal sa ženy: a ona mu rozpovedala. A dal jej kráľ jedného komornika a riekol: Navráť jej všetko, čo je jej, a všetky dôchodky s poľa, odo dňa, v ktorom opustila zem, až do dneška.

7. Elizeus prišiel aj do Damašku, a Benadad, kráľ syrský, bol nemocný: i oznámili mu a riekli: Prišiel sem muž Boží.

8. A kráľ riekol Hazaelovi: Vezmi sebou dary a iď naproti mužovi Božiemu, a poraď sa skrze neho Pána a riekni: Či budem môcť vyjsť z tejto mojej nemoci?

9. Tedy Hazael šiel proti nemu a mal sebou dary a všetky výborné veci z Damašku, bremeno na štyridsať ťavách.[1] A keď stál pred ním, riekol: Tvoj syn Benadad, kráľ Syrie, ma poslal k tebe a hovorí: Či môžem vyzdraveť z tejto mojej nemoci?

10. A Elizeus mu riekol: Iď, riekni mu: Vyzdravieš: ale Pán mi ukázal, že smrťou zomrie.[2]

11. A stál pri ňom, a rozpačil sa, až sa mu tvár premenila:[3] a muž Boží plakal.

12. Hazael mu riekol: Prečo plače pán môj? A on povedal: Preto, že viem, čo zlého učiníš ty synom izraelským. Ich opevnené mestá spáliš ohňom, a ich mladíkov pobiješ mečom, a ich nemluvniatka budeš rozrážať a samodruhé roztínať. (Nižšie 13, 7.)

13. A Hazael riekol: Či som ja, tvoj služobník, pes,[1] aby som vykonal túto veľkú vec? Ale Elizeus riekol: Zjavil mi Pán, že ty budeš kráľom syrským.

14. Na to odišiel od Elizea a prišiel k svojmu pánovi. Tento mu riekol: Čo ti povedal Eliżeus? A on odpovedal: Riekol mi: Budeš zase zdravý.[2]

15. A druhého dňa vzal koberec, nalial naň vody, a prestrel mu ho na tvár,[3] a keď zomrel, Hazael panoval miesto neho.

16. Piateho roku Jorama, syna Achabovho, kráľa izraelského, a Jozafata, kráľa Judského, počal kráľovať Joram, syn Jozafatov, kráľ judský.[4]

17. Bol tridsaťdva ročný, keď začal kráľovať, a panoval osem rokov v Jeruzaleme. (II. Par. 21, 5.)

18. A chodil po cestách kráľov izraelských, ako bol chodil dom Achabov: lebo dcéra Achabova bola jeho manželkou; činil, čo bolo zlé pred tvárou Pánovou.

19. Ale Pán nechcel vyhladiť Judu pre svojho služobníka Davida, jako mu to bol prisľúbil, že dá sviecu jemu, i jeho synom po všetky dni.[5] (II. Par. 7, 16)

20. V jeho dňoch odstúpili Edomskí[6] a neboli viac poddaní Judovi, a ustanovili si kráľa. (II. Par. 21, 8.)

21. A pritiahol Joram do Seiry a s ním všetky vozy: a vstal v noci a porazil Idumejských, ktorí ho boli obkľúčili, a predstavených vozov, a ľud utiekol do svojich stánkov.

---

[1]) Štyridsať ťáv preto vzal, aby ukázal svoju slávu. Prorok iste neprijal darov, tak ako neprijal od Námana. Ten Benadad, ktorý vyslal na Elizea pochopov, aby ho zlapali, preukazuje mu teraz takú úctu!

[2]) T. j. na túto nemoc neumrieš, ale umrieš smrťou inou a síce násilnou.

[3]) Elizeus hľadel na Hazaela, kým sa tento nezmiatol. Ukázal mu, že mu hľadí do srdca.

[1]) Hazaelova pokora je pretváranie. Prorok riekol mu zrovna, že aj to vie, že bude povýšený na trón.

[2]) Nehovorí pravdu svojmu pánovi, lebo ho chce usmrtiť a jeho trónu sa zmocniť.

[3]) Cez hrubý koberec, vodou zmočený, nemohlo vniknúť povetrie; kráľ sa zadusil.

[4]) Udanie IV. Kráľ. 1, 17. pochádza z omylu odpisovateľov. V piatom roku Jorama, kráľa izraelského, v triadvadsiatom roku svojho panovania vzal Jozafat svojho syna za spolukráľa.

[5]) Viď III. Kráľ. 11, 36.

[6]) Viď vyššie 3, 9.

22. Tak[1] odstúpili Edomskí, aby neboli viac poddanými Judovi, až do tohoto dňa. V tom čase odstúpila aj Lobna.[2]

23. Ostatné ale veci Joramove a všetko, čo činil, či všetko nie je napísané v Knihe letopisov kráľov judských?

24. A usnul Joram so svojimi otcami, a pochovaný bol s nimi v meste Davidovom, a kráľoval Ochoziáš, jeho syn, miesto neho.

25. Dvanásteho roku Jorama, syna Achabovho, kráľa izraelského, začal kraľovať Ochoziáš, syn Jorama, kráľa judského. (II. Par. 22, 2.)

26. Dvadsaťdva ročný bol Ochoziáš, keď začal kráľovať, a panoval jeden rok v Jeruzaleme: meno jeho matky Atália, dcéra[3] Amri, kráľa izraelského. (II. Par. 22, 2.)

27. A chodil po cestách domu Achabovho: a učinil, čo bolo zlé pred Pánom, ako (aj) dom Achabov:[4] lebo bol zaťom domu Achabovho.

28. On vychádzal i s Joramom, synom Achabovým, na vojnu proti Hazaelovi, kráľovi Syrie, do Ramot Galaad, a Syrskí poranili Jorama:

29. ktorý sa navrátil, aby sa liečil v Jezrahel, lebo ho poranili Syrskí v Ramot, keď bojoval proti Hazaelovi, kráľovi Syrie. Ochoziáš ale, syn Joramov, kráľ judský, šiel navštíviť Jorama, syna Achabovho, do Jezrahel, lebo tam bol nemocný.

HLAVA 9.

Jehu pomazaný za kráľa izraelského, zabil Jorama a Ochoziáša, Jezabelu dal vyhodiť z domu.

1. Prorok Elizeus ale povolal jedného zo synov prorockých a riekol mu: Prepáš svoje bedrá a vezmi túto nádobku oleja do svojej ruky a iď do Ramot Galaad.[1]

2. A keď prijdeš ta, uvidíš Jehu, syna Jozafata, syna Namsiho: a keď prijdeš k nemu, vyvoláš ho zpomedzi jeho bratov, a vovedieš ho do vnútornej izby.

3. Potom vezmeš nádobku s olejom a vyleješ na jeho hlavu a riekneš: Toto praví Pán: Pomazal som ťa za kráľa nad Izraelom. Potom otvor dvere, uteč a nezastav sa tam.

4. I odišiel mladík, sluha prorokov, do Ramot Galaad.

5. A keď prišiel ta, hľa, tu sedely knieżatá vojenské i riekol: Slovo mám k tebe, o knieža. A Jehu riekol: Ku ktorému z nás všetkých? On odpovedal: K tebe, o knieža!

6. A ten vstal a vstúpil do komory: a on vylial olej na jeho hlavu a riekol: Toto praví Pán, Boh izraelský: Pomazal som teba za kráľa nad ľudom Pána izraelského,

7. a ty zbiješ[2] dom pána svojho Achaba, a vypomstím sa za krv prorokov, mojich služobníkov, a za krv všetkých služobníkov Pánových z ruky Jezabel.

8. A vyhladím celý dom Achabov, a vyplienim z Achaba močiaceho na stenu, i zavreného, i posledného v Izraeli. (III. Kráľ. 21, 21; 14, 10.)

9. A učiním dom Achabov ako dom Jeroboama, syna Nabatovho, a jako dom Báza, syna Achiášovho.

10. Jezabelu však sožerú psi na poli Jezrahel, a nebude, kto by ju pochoval. A otvoril dvere a utiekol.

11. Keď Jehu vyšiel ku služobníkom svojho pána, tí mu riekli: Či sa všetko dobre deje? Prečo prišiel ten blázon[3] k tebe? On im riekol: Vy znáte človeka a aj čo hovoril.

---

[1]) Však predsa odstúpili.

[2]) Lobna bolo mesto na edomských hraniciach.

[3]) T. j. vnučka. V Písme sv. sa aj ďalší potomci menujú synovia a dcéry.

[4]) Bratom jeho matky.

[1]) Kým vojsko izraelské leží v Ramote, Elizeus povýši Jehu za kráľa.

[2]) Vykoreníš.

[3]) Snáď ho tak nazvali pre jeho náhle a prudké utekanie.

12. Ale oni odpovedali: Nie je pravda, ale povedz nám to radšej ty. A on im riekol: Toto a toto mi hovoril a riekol: Toto praví Pán: Pomazal som ťa za kráľa nad Izraelom.

13. Tedy chytro vzal jeden každý svoj plášť, položili mu pod nohy, na spôsob trónu, a zatrúbili na trúbu, a volali: Jehu stal sa kráľom!

14. Tedy sprisahal sa Jehu, syn Jozafata, syna Namsi, proti Joramovi: Joram totiž obliehal[1] Ramot Galaad, on sám, a s ním všetok Izrael proti Hazaelovi, kráľovi Syrie: (Vyššie 8, 29.)

15. A navrátil sa, aby sa liečil v Jezrahel zo (svojich) rán, lebo ho porazili Syrskí, keď bojoval proti Hazaelovi, kráľovi Syrie. A Jehu riekol: Ak sa vám ľúbi, nech nevychádza žiaden z mesta a nejde to do Jezrahel oznámiť.

16. A vysadol (na voz) a šiel do Jezrahel: lebo tam bol Joram nemocný, a Ochoziáš, kráľ judský, prišiel navštíviť Jorama.

17. Tu strážnik, ktorý stál na jezrahelskej veži, videl húf Jehu prichádzajúci, a riekol: Vidím akýsi húf. A Joram riekol: Vezmi voz, a pošli proti nim, a ten, kto pôjde, nech povie: Či sa všetko dobre deje?

18. I šiel ten, ktorý vysadol na voz, naproti nemu a riekol: Toto hovorí kráľ: Či je všetko v pokoji?[2] A Jehu riekol: Čo teba do pokoja? Prejdi a poď za mnou. A oznámil to aj strážnik a riekol: Posol prišiel k nim a nevracia sa (viac).

19. A poslal ešte druhý voz s koňmi: a prišiel k nim a riekol: Toto praví kráľ: Či je pokoj? A Jehu riekol: Čo teba do pokoja? Prejdi a poď za mnou.[3]

20. A oznámil to strážnik a riekol: Prišiel až k ním, ale nevracia sa: ale príchod je jako príchod Jehu, syna Namsi, lebo prudko ide.

21. I riekol Joram: Zapriahni![1] A zapriahli do jeho voza, a Joram, kráľ izraelský, a Ochoziáš, kráľ judský vyšiel jedenkaždý na svojom voze, a išli proti Jehu, a stretli sa s ním na poli Nabota jezrahelského.

22. A keď Joram videl Jehu, riekol: Či je pokoj, Jehu? A on odpovedal: Aký pokoj? Ešte smilstvá[2] Jezabel, tvojej matky, a jej čarodejníctva mnohé trvajú. (III. Mojž. 17, 7.)

23. Preto obrátil Joram svoju ruku,[3] utiekol a riekol Ochoziášovi: Zrada, Ochoziášu!

24. Ale Jehu natiahol rukou luk a preranil Jorama medzi lopatkami: tak že strela prenikla jeho srdce a hneď padol na svojom voze.

25. A riekol Jehu k Badakerovi, vodcovi: Vezmi a vyhoď ho na pole Nabota jezrahelského: lebo sa pamätám, keď sme ja a ty (spolu) sedeli na voze a šli za Achabom, jeho otcom, že Pán túto ťarchu zdvihol[4] na neho a riekol:

26. Zaiste i za krv Nabotovu a za krv jeho synov,[5] ktorú som včera videl, odplatím ti na tomto poli, praví Pán. Teraz tedy vezmi a hoď ho na roľu, podľa reči Pánovej.[6]

27. Keď to Ochoziáš, kráľ Judský,

---

[1]) Hebr.: Strážil Ramot pred Hazaelom.

[2]) Či prichádzate v pokojnom a či v nepoprialeľskom úmysle?

[3]) Tí dva poslovia nemali Jorama vystríhať.

[1]) Keď kráľ počul meno Jehu, zarazil sa. Ale iste úfal počuť zvesť o víťazstve, ináč nebol by sa vyviezol proti nemu.

[2]) Modlárstva.

[3]) Obrátil kone.

[4]) Tento trest predpovedal mu Pán Boh.

[5]) Ktorí s ich otcom proti zákonu (V. Mojž. 24, 16) odpravení boli.

[6]) Chce ukázať, že je len vykonávateľom slov Pánových. Panovanie domu Achabovho bolo opak toho, čo jeho kráľovanie malo vykonať. Miesto zachovávania práv a príkazov Pánových, na ktorých záležaly nároky Izraelove, byť národom vyvoleným (Deut. 17, 19—20.) bola táto doba ustavičnou vzbúrou proti Hospodinovi. Nech toto panovanie ďalej potrvá, ľud iste bol by odpadol k pohanstvu a bol by prestal byť ľudom vyvoleným. Keď dom Achabov za štyridsať rokov strvával v nekajúcnosti, prišiel naň súd Boží, ktorý zas uviedol poriadok, aký Boh chce. K tomuto zpätuvedeniu mal Elizeus ako prorok spoluúčinkovať.

videl, utekal cestou k zahradnému domu, ale Jehu hnal sa za ním a riekol: Aj toho zabite na jeho voze. A ubili[1] ho na vrchu Gaver, ktorý je vedľa Jeblám: ale utiekol do Magedda a tam zomrel.

28. A jeho služobníci položili ho na jeho voz a viezli do Jeruzalema: a pochovali ho do hrobu s jeho otcami v meste Davidovom.

29. Roku jedenásteho Jorama, syna Achabovho, počal kráľovať Ochoziáš nad Judom,[2]

30. a Jehu prišiel do Jezrahel. Ako Jezabel o jeho príchode počula, zamaľovala svoje oči líčidlom[3] a vyzdobila svoju hlavu, a vyzerala oknom

31. na Jehu vstupujúceho do brány a riekla: Či môže mať pokoj[4] Zambri,[5] ktorý zabil svojho pána?[6]

(III. Kráľ. 16, 10.)

32. Tu pozdvihol Jehu svoju tvár k oknu a riekol: Ktože je tá?[7] a naklonili sa k nemu dvaja či traja komorníci.

33. A on im riekol: Shoďte ju dolu: a shodili ju dolu, tak že stena postriekaná bola krvou, a konské kopytá ju rozšliapaly.

34. A keď prišiel, jedol a pil, a riekol: Iďte a pozrite tú zlorečenú, a pochovajte ju: lebo je dcéra kráľovská.

35. A keď odišli, aby ju pochovali, nenašli (z nej) len lebku a nohy a konce rúk.

36. A navrátili sa a oznámili mu to. A Jehu riekol: To je slovo Pánovo, ktoré oznámil skrze služobníka svojho Eliáša Tesbitského, keď riekol: Na poli Jezrahel sožerú psi telo Jezabelino.

(III Kráľ. 21, 23.)

37. A bude telo Jezabel ako hnoj na povrchu zeme, na poli Jezrahel, tak že tade idúci rieknu: Či toto je tá Jezabel?

[1]) Ťažko ranili.
[2]) Ako spoluvladár.
[3]) Na východe sa aj dnes okolo očí maľujú, aby sa oči zdaly väčšie a krajšie. Tak činila Jezabel.
[4]) Hebr.: Či je pokoj? (a či vojna?)
[5]) Ako druhý Zambri.
[6]) Jezabel sa nazdávala, že sa Jehu musí tak zavrieť do domu a spáliť ako kedysi Zambri, ktorý zabil kráľa Ela (III. Kráľ. 16, 10—18).
[7]) Hebr.: Kto je so mnou?

HLAVA 10.

Synovia Achabovi a priatelia Ochoziášovi pobití; modlárstvo vyhubené; Jehu umrel.

1. Mal ale Achab sedemdesiat synov v Samarii, preto napísal Jehu list a poslal ho do Samarie, k najprednejším mesta[1] a starším, a k vychovávateľom (synov) Achabových a riekol:

2. Hneď ako obdržíte tento list, ktorí máte synov vášho pána, a vozy i kone, a hradené mestá i zbrane,

3. vyberte najlepšieho, a toho, ktorý sa vám zo synov vášho pána ľúbi, a posaďte ho na stolicu jeho otca, a bojujte za dom pána svojho.[2]

4. (Ale) títo báli sa veľmi a riekli: Hľa, dvaja králi nemohli obstáť pred ním, akože mu budeme môcť my vzdorovať?

5. A tak poslali správcovia domu[3] a predstavení mestskí a starší a vychovávatelia k Jehu a riekli: Sme tvoji služobníci a všetko, čo rozkážeš, učiníme, a neustanovíme si kráľa; čo sa ti ľúbi, učiň.

6. I písal im list po druhé a riekol: Keď ste moji a mňa poslúchate, vezmite hlavy synom vášho pána a prijďte ku mne zajtra o tejto hodine do Jezrahel. A synovia kráľovskí, sedemdesiat mužov, chovaní boli u najprednejších mesta.

7. A keď prišiel k ním list, sobrali synov kráľovských a zabili ich sedemdesiat mužov a pokládli ich hlavy do košov, a poslali k nemu do Jezrahel.

8. A prišiel posol, a oznámil mu a riekol: Priniesli hlavy synov kráľovských. On odpovedal: Složte ich na dve hromady pri vrátach brány do zajtraiška.

[1]) Hebr.: Ku kniežatám jezrahelským.
[2]) Ja som kráľ, ak chcete iného, bojujte proti mne. Týmto listom Jehu zkusoval smýšľanie obyvateľov.
[3]) Kráľovskej rodiny.

9. A keď sa rozodnilo, vyšiel von, postavil sa a riekol k celému ľudu: Vy ste spravodliví:[1] Keď som sa ja sprisahal proti svojmu pánovi a zabil som ho, kto pobil týchto všetkých?[2]

10. Teraz viďte, že z rečí Pána, ktoré mluvil Pán proti domu Achabovmu, nepadla ani jedna na zem,[3] a učinil Pán čo mluvil skrze svojho služobníka Eliáša.

(III. Kráľ. 21 29.)

11. A tak pobil Jehu všetkých, ktorí pozostali z domu Achabovho v Jezrahel, i všetkých jeho predných a známych, i kňazov, tak že ani jeden neostal z nich.

12. Potom sa sobral do Samarie: a keď prišiel cestou ku chalupe[4] pastierov,

13. našiel bratov Ochoziáša,[5] kráľa judského, a riekol k nim: Kto ste vy? Oni odpovedali: My sme bratia Ochoziášovi, a ideme pozdraviť synov kráľových i synov kráľovnej.

14. Tedy riekol: Chyťte ich živých. A oni ich pochytali živých a zahrdúsili ich pri studni vedľa chalupy, štyridsať a dvoch mužov, a nenechal z nich žiadneho.

15. A keď odišiel odtiaľto, našiel Jonadaba, syna Rechabovho,[6] ktorý sa s ním stretol, a požehnal ho.[7] A riekol mu: Či je tvoje srdce tak úprimné, ako je moje srdce k srdcu tvojmu? A riekol Jonadab: Je. Ak je, hovorí, podaj mi tvoju ruku. A ten mu podal svoju ruku. A on zdvihol ho k sebe na voz:

16. a riekol mu: Poď so mnou a viď moju horlivosť pre Pána. A keď ho bol posadil na svoj voz,

17. doviezol ho do Samarie. Tam pobil všetkých, ktorí ostali z (domu) Achabovho v Samarii až do posledného, dľa slova Pánovho, ktoré mluvil skrze Eliáša.

18. Potom shromaždil Jehu všetok ľud a riekol im: Achab ctil Bála málo, ale ja ho budem ctiť väčšmi.

(III. Kráľ. 16, 31.)

19. Preto teraz všetkých prorokov Bálových a všetkých jeho sluhov, i všetkých jeho kňazov svolajte ku mne: nech nebude ani jedného, ktorý by neprišiel, lebo mám obetovať Bálovi veľkú obetu: ktorý bude chýbať, nebude (viac) žiť. Ale toto činil Jehu úkladne, aby vyničil ctiteľov Bálových.

20. A riekol: Zasväťte Bálovi slávny deň, a vyhlásil ho,

21. a rozoslal po všetkých končinách izraelských, a prišli všetci služobníci Bálovi, tak že neostalo ani jedného, ktorý by nebol prišiel. A vošli do chrámu Bálovho: a naplnil sa dom Bálov od jedného konca do druhého.

22. A riekol tým, ktorí boli nad oblekmi: Vyneste obleky[1] všetkým služobníkom Bálovým. A vyniesli im rúcha.

23. Potom Jehu s Jonadabom, synom Rechabovým vošiel do chrámu a riekol ctiteľom Bálovým: Poprehľadajte a viďte, aby snáď nebol s vami niektorý zo služobníkov Pánových, ale aby boli len sami služobníci Bálovi.

24. A tak vošli, aby obetovali zápalné a iné obety: Jehu ale postavil si vonku osemdesiat mužov a riekol im: Kto by (dopustil, aby niektorý) utiekol z týchto ľudí, ktorých ja oddám do vašej ruky, život jeho bude za život toho.

25. I stalo sa, keď sa dokonala zápalná obeť, rozkázal Jehu svojim vojakom a vodcom: Vojdite a pobite ich, žiaden nech neujde! A pobili ich ostrím

---

[1]) Vy ste bez viny.

[2]) Či nevidíte, že je to od Boha, ktorý poslal pomstu pre zlosti Achabove, a že som ja len slabý nástroj v rukách Božích.

[3]) Neostalo ani slovo nesplnené.

[4]) Hebr.: Beth-Eked, t. j. dom, kde pastieri ovce k strihaniu priväzovali.

[5]) T. j. synov bratov, lebo jeho bratia boli povraždení od Arabov. Viď 2. Par. 21, 17.

[6]) Rechab, otec Benadadov, Cinejský, jako Chobab (IV. Mojž. 10, 29.; I. Paral. 2, 55), syn Rechabov vyznamenával sa prísnym životom (Jerem. 35, 6.); pre jeho vážnosť chce si Jehu získať jeho priateľstvo.

[7]) T. j. pozdravil ho.

[1]) Obleky pre kňazov modlárskych a slávnostné rúcho pre všetkých hosťov, lebo rozličnosť služby sa rozoznávala dľa rozličných oblekov.

meča, a povyhadzovali ich vojaci a vodcovia: a šli do mesta[1] chrámu Bálovho,

26. a vyniesli sochu z domu Bálovho a spálili,

27. a zmrvili ju. A srúcali aj dom Bálov, a spravili z neho záchody až do dnešného dňa.

28. Tak vyplienil Jehu Bála z Izraela:

29. Ale od hriechov Jeroboama, syna Nabatovho, ktorý priviedol Izraela k hrešeniu, neodstúpil a neopustil zlaté teľatá, ktoré boly v Betheľ a v Dán. (III. Kráľ. 12, 28.)

30. Tedy riekol Pán k Jehu: Poneváč si horlive vykonal to, čo bolo správne, a ľúbilo sa mojim očiam, a všetko si učinil proti Achabovmu domu, čo bolo v mojom srdci: budú tvoji synovia až do štvrtého pokolenia sedeť na tróne izraelskom.[2] (N žšie 15, 12.)

31. Ale Jehu sa toho nedržal, aby chodil v zákone Pána Boha izraelského z celého svojho srdca, lebo neodstúpil od hriechov Jeroboama, ktorý priviedol Izraela k hrešeniu.

32. V tých dňoch začal Pán zunovať[3] Izraela: a Hazael zbil ich po všetkých končinách izraelských,

33. od Jordánu proti východnému kraju všetkú zem Galaad, a[4] Gádovu a Rubenovu, i Manassesovu od Aroera, ktoré je pri potoku Arnon, i Galaad a Bázan.[5]

34. Ostatné ale veci Jehu a všetko, čo činil, a jeho udatnosť, či toto všetko nie je napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

35. A usnul Jehu so svojimi otcami, a pochovali ho v Samarii; a kráľoval Joachaz, jeho syn miesto neho.[1]

36. Dní, v ktorých kráľoval Jehu nad Izraelom v Samarii, je dvadsaťosem rokov.

HLAVA 11.

Atalia pobila synov kráľovských; Joas vyslobodený, kráľom judským ustanovený; Atalia zabitá; smluva medzi kráľom a ľudom.

1. Keď ale Atalia, matka Ochoziášova videla, že jej syn je mŕtvy,[2] vstala a povraždila všetko kráľovské semä.[3]

2. Ale Jozaba, dcéra kráľa Jorama, sestra Ochoziášova, vzala Joasa, syna Ochoziášovho, ukradla ho z prostriedku synov kráľovských, ktorí vraždení boli, i jeho pestúnku z ložnice a skryla ho pred Ataliou, aby ho nezabili.

3. A bola s ním skrytá za šesť rokov v dome Pánovom:[4] a panovala Atalia nad zemou.

4. Ale v siedmom roku poslal Joiada[5] a vzal stotníkov a vojakov a voviedol ich k sebe do chrámu Pánovho, uzavrel s nimi smluvu: a keď ich sprisahal v mene Pána, ukázal im syna kráľovho:

5. a prikázal im a riekol: Toto je vec, ktorú máte vykonať:

6. Tretia čiastka z vás nech vojde v sobotu a drží stráž pri kráľovskom dome.[6] Tretia čiastka nech je pri bráne Sur:[7] a tretia čiastka pri bráne, ktorá je

---

[1]) Do svätyne. Tam pobili všetkých modloslužobníkov.

[2]) Tento sľub mu učinil Pán pravdepodobne hneď po vyplienení domu Achabovho a po vyničení modloslužobníctva Bálovho. Týmto však dľa sv. Augustína Pán Boh neschválil jeho lož (verš 18—20.), ktorej sa dopustil, keď podviedol kňazov Bálových; ani ctenie teliat, ktoré on, ako i jeho predchodcovia z politických ohľadov udržoval.

[3]) Ostatná lehota milosti pre Izraela začala sa, ale míňa sa bez použitia, preto Hazael vykonáva úrad trestný. Hebrejská osnova má: V tých dňoch začal Pán zmenšovať Izraela, t. j. tým, že im odobral kus zeme.

[4]) Totižto:

[5]) Až po severný Galaad a Bázan, ktoré boly mimo hraníc izraelských.

[1]) Viď 13, 1.

[2]) Srovnaj 9, 27—28.

[3]) Aby sama panovala, vyvraždila celú kráľovskú rodinu.

[4]) T. j. v pobočnej sieňke pri dome Pánovom.

[5]) Hlavného kňaza, a manžela Josabinho. Tento nábožný kňaz usiloval sa opravdivého dediča trónu a nie votrelcov posadiť na prestol kráľovský.

[6]) Chrám (v. 7.) a kráľov dom (v. 6.) má byť obsadený; v prvom býva kráľovský syn, v druhom stojí trón.

[7]) Iste pri bráne, ktorou z palácu vychádzajú.

za bývaním štítnikov:[1] a budete držať stráž pri dome Messa.[2]

7. A dve čiastky z vás, všetci, ktorí by ste odísť mali v sobotu,[3] nech držia stráž v dome Pánovom okolo kráľa.

8. A tak obstúpite ho majúc vo svojich rukách zbraň: kto prestúpi tú ohradu[4] chrámovú, toho zabite: a budete pri kráľovi, keď bude vchádzať a vychádzať.

9. A učinili stotníci dľa všetkého, čo im prikázal kňaz Joiada: a vzal jedenkaždý svojich mužov, ktorí prichádzali v sobotu, s tými, ktorí odchádzali v sobotu; a prišli ku kňazovi Joiadovi.

10. Tento im dal kopije a zbrane[5] Davida kráľa, ktoré boly v dome Pánovom.

11. A stáli všetci majúc vo svojej ruke zbraň od pravej strany chrámu, až po ľavú stranu oltára, a domu, okolo kráľa.[6]

12. A voviedol kráľovho syna, a postavil mu (na hlavu) korunu a svedectvo:[7] a ustanovili ho za kráľa a pomazali: a tlieskajúc rukami volali: Nech žije kráľ!

13. V tom počula Atalia hluk sbehujúceho sa ľudu: a vošla k zástupom do chrámu Pána.

14. Tu videla kráľa stáť podľa obyčaje na mieste vyššom,[8] a spevákov a trúby pred ním, a všetok ľud zeme tešiť sa a trúbiť na trúbach. I roztrhla svoje rúcho a vykríkla: Sprisahanie, sprisahanie!

15. Ale Joiada rozkázal stotníkom, ktorí boli nad vojskom, a riekol im: Vyveďte ju za ohradu chrámu, a každý, kto by šiel za ňou,[1] nech bude zabitý mečom. Lebo kňaz povedal: Nech nebude zabitá v chráme Pánovom.

16. A položili na ňu ruky a vyvliekli ju cestou, kade kone vchádzajú vedľa palácu a tam ju zabili.

17. A Joiada učinil smluvu medzi Pánom a kráľom, i medzi ľudom, aby bol ľudom Pánovým, a medzi kráľom i ľudom.

18. A vošiel všetok ľud zeme do chrámu Bálovho a rozválali jeho oltáre a obrazy násilne dolámali:[2] aj Matana, kňaza Bálovho, zabili pred oltárom. A kňaz postavil stráž v dome Pánovom.

19. A vzal stotníkov, a húfy ceretské i peletské, a všetok ľud zeme a vyviedli kráľa z domu Pánovho: a prišli cestou brány štítnikov do palácu, a posadil sa na trón kráľovský.

20. A veselil sa všetok ľud zeme, a mesto sa uspokojilo. Atalia ale zabitá bola mečom pri dome kráľovskom.[3]

21. A Joas bol sedemročný, keď začal kráľovať.

HLAVA 12.

Panovanie Joasovo; opravovanie chrámu Pánovho; Joas obral chrám; potom bol zabitý.

1. Siedmeho roku (panovania) Jehu kráľoval Joas: a štyridsať rokov kráľoval v Jeruzaleme: meno jeho matky: Sebia z Bersabee.

2. A činil Joas po všetky dni, čo bolo spravodlivé pred Pánom, dokiaľ ho vyučoval Joiada kňaz.

3. Ale výšin neodstránil: lebo ľud ešte (vždy) obetúval a zapaľoval kadidlo na výšinách.

4. A Joas riekol kňazom: Všetky posvätné peniaze, ktoré sa donášajú do

---

[1] Tak sa zdá dľa v. 19. táto bola hlavnou bránou palácu.

[2] Lepšie: Strážiť dom, neprepustiť nikoho.

[3] Celá zamieňajúca sa stráž.

[4] Rady, do ktorých sa vojaci postavili.

[5] Hebr.: Štíty.

[6] Stáli na severnej a južnej strane svätyne, tak že oltár a príbytok kráľov bol v prostriedku a nemohol sa tam nik dostať.

[7] Knihu zákona Mojžišovho, na ktorú prisahal kráľ. (V. Mojž. 17, 18.)

[8] Nie na tróne, ale na vyššom stanisku pre kráľa dľa obyčaje zhotoveného pri vchode do vnútornej predsiene.

[1] Kto s ňou držal a ju zastával.

[2] Dľa hebr.: a chrám srúcali.

[3] Tak bol vynivočený posledný úd domu Achabovho, a rodina Davidova zasa dostala sa na trón.

chrámu Pánovho od prechodiacich,[1] a ktoré sa obetujú za cenu duše,[2] a ktoré donášajú dobrovoľne a dľa ľúbosti svojho srdca do chrámu Pána:

5. nech vezmú kňazi podľa svojho poriadku[3] a nech opravia, čo zkazu berie na dome, keby videli, že opravenie potrebuje.

6. Ale až do dvadsiatehotretieho roku Joasa kráľa neopravovali kňazi, čo bralo zkazu na chráme.

7. A Joas kráľ povolal hlavného kňaza Joiadu a kňazov a riekol im: Prečo neopravujete zkáz na chráme? Neberte tedy viacej peňazí podľa svojho poriadku, ale vydajte ich na opravenie chrámu.

8. A zabránené bolo kňazom,[4] aby viacej nebrali peňazí od ľudu, a neopravovali zkazy na dome.

9. A vzal Joiada, hlavný kňaz, jednu truhlicu na peniaze, urobil (na nej) s vrchu dieru a postavil ju vedľa oltára[5] na pravej strane, kade sa vchádza do domu Pánovho, a do nej hádzali kňazi, ktorí strážili dvere, všetky peniaze, ktoré boly donášané do chrámu Pánovho.

10. Keď potom videli, že je v truhlici mnoho peňazí, prišiel kráľovský pisár a hlavný kňaz, vysypali a počítali peniaze, ktoré boly najdené v dome Pánovom,

11. a dávali ich podľa počtu a miery[6] do rúk tých, ktorí boli predstavení nad murármi v dome Pánovom: a títo vyplácali nimi tesárov a murárov,[7] ktorí pracovali v dome Pánovom,

12. a opravovali to, čo bolo na srúcanie: a aj tých, ktorí tesali kamene, a aby kupovali drevo a kamene, ktoré boly kresané, tak že sa oprava domu Pánovho previedla vo všetkom, čo potrebovalo náklady na upevnenie domu.

13. Ale z tých peňazí, ktoré boly prinášané do chrámu Pánovho, nezhotovovaly sa krčahy do chrámu Pána, a vidličky, kaditeľnice a trúby a všeliaké nádoby zlaté a strieborné;

14. lebo tieto sa dávaly tým, ktorí vykonávali prácu, aby chrám Pánov bol opravený.

15. A od tých ľudí, ktorí prijímali peniaze, aby ich rozdeľovali remeselníkom, neboly žiadané účty, ale vynakladali ich verne.

16. Ale peniaze (z obetí) za vinu a peniaze (z obetí) za hriech neprinášali do chrámu Pánovho, lebo (tieto) patrily kňazom. (III. Mojž. 5, 15, 16; IV. Mojž. 5, 6.)

17. Vtedy vytiahol Hazael,[1] kráľ syrský, a bojoval proti Gét, a zaujal ho: a obrátil svoju tvár, aby tiahol proti Jeruzalemu.[2]

18. Pre túto príčinu Joas, kráľ judský, pobral všetky posvätné veci, ktoré posvätil (Bohu) Jozafat a Joram, a Ochoziáš, jeho otcovia, kráľovia judskí, a čo aj sám obetoval: a všetko striebro, ktoré sa mohlo najsť v pokladoch chrámu Pánovho, a v paláci kráľovskom: a poslal Hazaelovi, kráľovi syrskému. A tento odtiahol od Jeruzalema.

19. Ale ostatné veci Joasove a všetko, čo činil, či to nie je napísané v Knihe letopisov kráľov judských.

20. A jeho služobníci povstali a sprisahali sa medzi sebou, a zabili Joasa v dome Mello,[3] kade sa chodí do Sella,

21. totižto Jozachar, syn Sematov, a Jozabad, syn Somerov,[4] jeho služobníci ho zabili, a zomrel: a pochovali

---

[1]) Pri sčítaní. Srov. II. Mojž. 30, 11—12.
[2]) Výplata duše podľa ceny. (III. Mojž. 27, 2.)
[3]) Hebr.: Každý od svojho známeho.
[4]) Hebr.: A kňazi mu povolili.
[5]) V druhom chráme táto pokladnica bola postavená v ženskom pitvorci, žeby aj tieto dávaly svoje milodary. II. Par. 24, 8.
[6]) Podľa váhy.
[7]) Stavajúcich robotníkov.

[1]) Po smrti Joiadovej.
[2]) Tým potrestal Boh Joasa, ktorý sa po smrti Joiadovej dopustil rozličných neprávostí, až samého modlárstva. (II. Par. 24, 18.)
[3]) V pevnosti na hore Sion. (II. Kráľ. 5, 9.)
[4]) Syn Semarity, Moabský. (II. Par. 24, 26.)

ho s jeho otcami v meste Davidovom,[1] a kráľoval Amaziáš, jeho syn, miesto neho.

HLAVA 13.

Joachaz kráľuje v Izraeli; po ňom Joas a Jeroboam; Elizeus umrel; mŕtvy človek pochovaný v hrobe Elizeovom ožil; Izrael nad sýrskymi zvíťazil.

1. Dvadsiatehotretieho roku Joasa, syna Ochoziášovho, kráľa judského, kráľoval Joachaz, syn Jehu, nad Izraelom v Samarii za sedemnásť rokov.

2. A činil zlé pred Pánom a nasledoval hriechy Jeroboama, syna Nabatovho, ktorý priviedol k hrešeniu Izraela, a neodchýlil sa od nich.

3. A rozhnevala sa prchlivosť Pánova veľmi na Izraela, a vydala ich do ruky Hazaela, kráľa Syrie, a do ruky Benadada, syna Hazaelovho, po všetky dni.[2]

4. Ale prosil Joachaz tvár Pánovu (o sľutovanie), a vyslyšal ho Pán: lebo videl súženie Izraelitov, lebo ich utláčal kráľ Syrie.

5. A dal Pán vysloboditeľa[3] Izraelovi, a vyslobodený bol z ruky kráľa syrského: a bývali synovia izraelskí vo svojich stánkoch ako včera a predvčerom.

6. Ale predsa neodstúpili od hriechov domu Jeroboamovho, ktorý priviedol Izraela k hrešeniu, lež chodili v nich: lebo aj háj[4] ostal v Samarii.

7. A nezostalo Joachazovi z ľudu len päťdesiat jazdcov a desať vozov, a desaftisíc pešieho vojska: lebo ich pobil kráľ syrský a rozšliapal ako prach pri mlátení na humne. (Vyššie 8, 12)

8. Ostatné ale veci Joachazove a všetko, čo činil a jeho sila, či to nie je napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

9. A usnul Joachaz so svojimi otcami a pochovali ho v Samarii: a kráľoval jeho syn Joas miesto neho.

10. Tridsiatehosiedmeho roku Joasa, kráľa judského, kraľoval Joas, syn Joachazov, nad Izraelom v Samarii za šesťnásť rokov,

11. a činil, čo je zlé pred očima Pánovými, neodchýlil sa od žiadnych hriechov Jeroboama, syna Nabatovho, ktorý priviedol k hrešeniu Izraela, ale chodil v nich.

12. Ale ostatné veci Joasové, a všetko, čo činil, a jeho sila, a jako bojoval proti Amasiášovi, kráľovi judskému, či toto nie je napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

13. A usnul Joas so svojimi otcami: a na jeho trón zasadol Jeroboam. A Joas pochovaný bol v Samarii s kráľmi izraelskými.

14. Elizeus ale onemocnel chorobou, v ktorej aj zomrel: a prišiel k nemu Joas, kráľ izraelský, a plakal pred ním a riekol: Otče môj, otče môj, voz Izraela a pohonič jeho![1]

15. A riekol mu Elizeus: Prines luk a strely. A keď mu priniesol luk a strely,

16. riekol kráľovi izraelskému: Polož svoju ruku na luk. A keď on položil svoju ruku, Elizeus položil svoje ruky na ruky kráľove,[2]

17. a riekol: Otvor to okno k východu! A keď otvoril, riekol Elizeus: Vystreľ jednu strelu. A vystrelil. A Elizeus riekol: Strela spasenia Pánovho, a strela spasenia proti Sýrii: a porazíš Sýriu v Afeku, kým ju aj nezkazíš.[3]

18. A riekol: Vezmi strely. Keď ich

---

[1]) Ale nie v kráľovských hrobech.
[2]) Dokiaľ Joachaz žil.
[3]) Jeroboama II., vnuka Joachazovho, ako hovorí 14, 27.
[4]) Ten háj, ktorý založil Achab k necudnej úcte modly Astarty. Táto bola ctená hriechami smilstva a necudnosti. (Viď III. Kráľ. 16, 33.)

[1]) T. j. ty si bol naším vojskom i vodcom, ty si nám viac pomohol proti Syrským ako všetci naši jazdcovia a naše vozy.
[2]) Elizeus tešil kráľa; chce mu predpovedať víťazstvo nad Syrskými. Položením svojich rúk do rúk kráľových chcel mu povedať, že on aj po svojej smrti bude mu u Boha na pomoci.
[3]) Hľa, táto strela ti bude zárukou víťazstva, ktoré ti dá Boh proti Syrským u Afeku.

vzal, zase mu riekol: Uder šípom zem. A keď udrel trikráť a tak nechal,

19. rozhneval sa na neho muž Boží, a riekol: Keby si bol udrel päťkrát, alebo šesťkrát, alebo sedemkrát, bol by si Syriu porazil až do vyhladenia: ale teraz porazíš ju len trikrát.[1]

20. A zomrel Elizeus a pochovali ho.[2] Ale toho istého roku prišli lupiči z Moaba do zeme.

21. A niektorí, keď pochovávali človeka, videli lupičov, a hodili mŕtvolu do hrobu Elizeovho.[3] Keď sa táto dotkla kostí Elizeových, človek ožil a stal na svoje nohy.[4] (Ekkl. 48, 14.)

22. Hazael ale, kráľ syrský, sužoval Izraelitov po všetky dni Joachaza:

23. ale smiloval sa Pán nad nimi: a obrátil sa k nim pre svoju smluvu, ktorú mal s Abrahamom a Izákom i Jakubom: a nechcel ich zničiť a celkom odhodiť až do tohoto času.

24. Ale Hazael, kráľ syrský, zomrel, a kráľoval Benadad, jeho syn, miesto neho.

25. Preto Joas, syn Joachazov, pobral zase mestá z ruky Benadada, syna Hazaelovho, ktoré bol tento vzal z ruky Joachaza, jeho otca, právom vojenským, trikrát ho porazil Joas, a tak navrátil mestá Izraelovi.

HLAVA 14.

Amaziáš premohol Edomských; potom bol premožený a zajatý od Joasa; Azariáš je kráľom nad Judom, a Jeroboam nad Izraelom.

1. V druhom roku Joasa, syna Joachaza, kráľa izraelského, kráľoval Amaziáš, syn Joasa, kráľa judského.

2. Dvadsaťpäť ročný bol, keď začal panovať: a dvadsaťdeväť rokov kráľoval v Jeruzaleme; meno jeho matky Joadan z Jeruzalema. (II. Par. 25, 1.)

3. A činil, čo bolo spravodlivé pred Pánom, ale predsa nie tak, ako jeho otec David. Dľa všetkého, čo činil Joas, jeho otec, činil aj on:[1]

4. Len to,[2] že nezničil výšin: lebo ľud ešte obetoval a zapaľoval kadidlá na výšinách.

5. A keď obdržal kráľovstvo, pobil svojich služobníkov, ktorí boli zabili jeho otca kráľa:

6. ale synov tých, ktorí ho boli zabili, nepobil dľa toho, jako je napísané v knihe zákona Mojžišovho, ako prikázal Pán, keď riekol: Nech nezomierajú otcovia za dietky, ani dietky nech nemrú za otcov: ale jedenkaždý nech zomre za svoj hriech.

(V. Mojž. 24, 16; Ezech. 18. 20.)

7. On porazil i Edomčanov[3] v Soľnatom údolí[4] desaťtisíc (mužov) a dobyl (mesto) Skaly[5] v boji, a nazval jeho meno Jektehel[6] až do dnešného dňa.

8. Vtedy poslal Amaziáš poslov k Joasovi, synovi Joachaza, syna Jehu, kráľa izraelského, s odkazom: Príď, pozrime si do očí.[7]

9. A poslal zase Joas, kráľ izraelský, k Amaziášovi, kráľovi judskému a odkázal mu: Bodliak libanský poslal k cedru, ktorý je na Libane a riekol: Daj svoju dcéru môjmu synovi za manželku.

---

[1]) Kráľ sa domnieval, že do tretice je i dokonca, celkom. Ale Elizeus hovorí:: Mal si ešte viac striel a mohol si ďalej strielať; ale že si tak nechcel, to ukazuje na to, že nemáš pevnej viery a dôvery v Pána. Napomínal som ťa, aby si dľa prisľúbenia víťazstva (v. 16, 17) v dôvere v Boha a jeho pomoci pokračoval a Syrských až do konca vyhladil.

[2]) Jeho hrob bol blízko Samarie.

[3]) Hroby židovské boly jaskyne, do ktorých pochovávali do plátna zaobalené mrtvoly.

[4]) Tak hľa Pán ukázal moc svoju v pozostatkoch verného služobníka svojho. Podobne dialo sa nesčíselnekrát i u hrobov mučeníkov a vyznávačov Božích v Cirkvi katolíckej. Preto Cirkev zvláštnym spôsobom uctieva relikvie čili pozostatky svätých. (Viď Ekkl. 48, 14, 15.)

[1]) Na počiatku bol Joas ako Amaziáš verný sluha Boha-Jahve, ale neskoršie po premožení Edomských dovolil edomské modlárstvo. (Srov. II. Paral. 25, 2. 14.)

[2]) Ku príkladu.

[3]) Títo pod Joramom odpadli od Judu.

[4]) Asi dve míle široká soľnatá rovina na južnom konci Mrtvého mora.

[5]) Dľa Petra: (Sela) na juh od Soľnatého údolia.

[6]) Ochrana Božia.

[7]) Bojujme proti sebe.

Ale išla tade zver lesná, ktoré sú na Libane, a pošliapala bodliak.[1]

10. Porazil si Edoma a prevládal, preto pozdvihlo ťa tvoje srdce; maj dosť na tej sláve, a seď vo svojom dome. Prečo vyzývaš nešťastie, aby si padol ty a Juda s tebou?

11. Ale Amaziáš neuposlúchol. Tedy Joas, kráľ izraelský, vytiahol a pozreli si do očí, on a Amaziáš, kráľ judský, v Betsames, meste judskom.

12. A porazený bol Juda od Izraela, a utiekol jedenkaždý do svojho stánku.

13. Amaziáša ale, kráľa judského, syna Ochoziášovho, zajal Joas, kráľ izraelský, v Betsames, a priviedol ho do Jeruzalema: a sboril múr jeruzalemský od brány Efraim až k bráne Uhlu na štyristo lakťov.

14. A pobral všetko zlato i striebro, a všetky nádoby, ktoré boly najdené v dome Pánovom, a v pokladoch kráľovských, i osoby záručné[2] a navrátil sa do Samarie.

15. Ostatné ale veci Joasove, čo činil, a jeho sila, ktorou bojoval proti Amaziášovi, kráľovi judskému, či toto nie je napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

16. A usnul Joas so svojimi otcami, a pochovaný bol v Samarii s kráľmi izraelskými, a kráľoval Jeroboam, jeho syn, miesto neho.

17. Žil ale Amaziáš, syn Joasa, kráľ Júda, potom čo umrel Joas, syn Joachaza, kráľa izraelského, pätnásť rokov.

18. Ostatné ale veci Amaziášove, či tie nie sú napísané v Knihe letopisov kráľov judských?

19. A strhlo sa proti nemu sprisahanie v Jeruzaleme: ale on utiekol do Lachis.[1] A poslali za ním do Lachis, a zabili ho tam.

20. A odniesli ho na koňoch, a pochovaný bol v Jeruzaleme v meste Davidovom pri svojich otcoch.

21. Vtedy vzal všetok ľud judský Azariáša,[2] šestnásťročného, a ustanovili ho za kráľa na miesto jeho otca Amaziáša. (II. Par. 26, 1.)

22. Tento vybudoval[3] Elat a navrátil ho Judovi, keď bol už usnul kráľ so svojimi otcami.

23. Pätnásteho roku (kráľovania) Amaziáša, syna Joasa, kráľa judského, kráľoval Jeroboám, syn Joasa, kráľa izraelského, v Samarii jedenaštyridsať rokov.

24. A činil, čo bolo zlé pred Pánom. Neodstúpil od všetkých hriechov Jeroboáma, syna Nabatovho, ktorý k hrešeniu priviedol Izraela.

25. On vybojoval zase končiny izraelské[4] od toho miesta, kade sa ide do Emat, až po more púšti,[5] podľa reči Pána, Boha izraelského, ktorú mluvil skrze svojho služobníka Jonáša, syna Amati, proroka, ktorý bol z Gét, ktoré (mesto) je v Ofer. (Jon. 1, 1.)

26. Lebo videl Pán súženie Izraelitov veľmi žalostné, a že boli zničení až do tých, ktorí boli v žalári zavrení, a až do posledných, a nebolo kto by bol pomohol Izraelovi.

27. Ale Pán nepovedal, že vyhladí meno Izraelovo zpod neba, ale ich vyslobodil skrze ruku Jeroboama, syna Joasovho.[6]

---

[1]) Seba menuje cedrom, lebo panuje nad desiati pokoleniami, kráľa judského bodliakom, lebo má len dve pokolenia pod sebou. Dcéru od otca pre svojho syna smie len ten žiadať, kto je otcovi roven, ale nie ten, ktorý tak nízko stojí pod ním ako bodliak pod cedrom. Pod zvieratami lesnými rozumie vojská, ktorými Amaziaš porazený bol.

[2]) T. j. synov, ktorí boli im daní v záruku od kráľov izraelských.

[1]) Lachis bola pevnosť v pokolení Judovom. (Joz. 10, 3.)

[2]) Azariáš menuje sa i Oziášom.

[3]) Rozumej: opevnil a posilnil.

[4]) Mestá za Jordánom.

[5]) T. j. Mrtvé more. Ten istý prorok, od ktorého máme jednu knihu.

[6]) Kráľovstvo prišlo k dobrobytu ako sotva kedy predtým. (Am. 6, 4—6; 3, 15.) Ale dobrotivosť Pánova slúžila ľudu len k zatrdeniu srdca. (Os. 13, 6.) Ctenie teliat trvalo a modlárstvo sa vzmáhalo (Os. 4, 12, 17; 8, 4; 11, 2; 13, 2.) a nemravnosť, násilníctvo, klam a mam prevládovaly. (Am. 2, 6; 3, 9; 5, 12; 6, 4—7; Os. 4, 1. 2. 18). Preto dopustil Pán, aby Izrael k svojmu vlastnému blahu, ako samostatný ľud, zahynul.

28. Ostatné ale veci Jeroboamove a všetko, čo činil a jeho sila, ktorou bojoval, a jako zas vydobyl Damaškus a judský Emat[1]) Izraelovi, či toto nie je napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

29. A usnul Jeroboam so svojimi otcami, kráľmi izraelskými, a kráľoval jeho syn Zachariáš miesto neho.

HLAVA 15.

Azariáš, Joatan, Zachariáš, Sellum, Manahem, Fakee, Ozee, Achas, kráľovia judskí a izraelskí.

1. Dvadsiatehosiedmeho roku Jeroboama, kráľa izraelského, kráľoval Azariáš, syn Amaziáša, kráľa judského.

2. Šesťnásť ročný bol, keď začal kráľovať a päťdesiatdva roky kráľoval v Jeruzaleme; meno jeho matky Jechelia z Jeruzalema.

3. A činil, čo sa ľúbilo Pánovi, dľa všetkého, čo činil i jeho otec Amaziáš.

4. Ale výšiny nezkazil: ešte ľud obetoval a zapaľoval kadidlo na výšinách.

5. A Pán ranil kráľa a bol malomocný až do svojej smrti;[2]) a býval o sebe v osamotenom dome: preto Joatan, kráľov syn, spravoval palác a súdil ľud zeme. (II. Par. 26, 21.)

6. Ostatné ale veci Azariášove a všetko, čo činil, či to nie je napísané v Knihe letopisov kráľov judských?

7. A usnul Azariáš so svojimi otcami: a pochovali ho s jeho predkami v meste Davidovom, a kráľoval jeho syn Joatan miesto neho.

8. Tridsiatehoôsmeho roku Azariáša, kráľa judského, kráľoval Zachariáš, syn Jeroboamov nad Izraelom v Samarii šesť mesiacov:

9. a činil, čo bolo zlé pred Pánom, ako to činili jeho otcovia: neodstúpil od hriechov Jeroboama, syna Nabatovho, ktorý priviedol do hrešenia Izraela.

10. Ale sprisahal sa proti nemu Sellum, syn Jábesov: a bil ho verejne[1]) a zabil, a kráľoval miesto neho.

11. Ostatné ale veci Zachariášove, či toto nie je napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

12. Toto je reč Pánova, ktorou mluvil k Jehu, keď riekol: Synovia tvoji budú sedieť až do štvrtého pokolenia na tróne izraelskom.[2]) A stalo sa tak. (Vyššie 10, 30.)

13. Sellum, syn Jábesov, kráľoval tridsiatehodeviateho roku Azariáša, kráľa judského: a kráľoval jeden mesiac v Samarii.

14. A pritiahol Manahem, syn Gádiho z Tersa: a prišiel do Samarie, a porazil Selluma, syna Jabesovho v Samarii, a zabil ho, a kráľoval miesto neho.

15. Ostatné ale veci Sellumove, i jeho sprisahanie, ktorým úklady činil, či to nie je napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

16. Potom porazil Manahem (mesto) Tapsa, a všetkých, ktorí boli v ňom, a jeho končiny od Tersa: lebo mu nechceli otvoriť: a pobil všetky tehotné v nej a roztínal ich.

17. Tridsiatehodeviateho roku Azariáša, kráľa Judského, kráľoval Manahem, syn Gádiho, nad Izraelom deväť rokov v Samarii.

18. A činil, čo bolo zlé pred Pánom: neodvrátil sa od hriechov Jeroboama, syna Nabatovho, ktorý priviedol Izraela k hrešeniu po všetky jeho dni.

19. Pritiahol Ful, kráľ assyrský, do zeme, a dal Manahem Fulovi tisíc hrivien striebra, aby mu bol na pomoci a utvrdil jeho kráľovstvo.

20. A Manahem uložil striebro[3]) na

---

[1]) Zeme, ktoré predtým k Judsku patrily.

[2]) Prečo bol malomocný, viď II. Par. 26, 16—21.

[1]) Predošlé vraždy dialy sa potajomky, táto verejne a slobodne, a ľud sa nepohol.

[2]) Títo potomci boli: Joachaz, Joas, Jeroboam, Zachariáš.

[3]) T. j. platy, daň v striebre.

všetkých mocných a bohatých Izraela, aby dával kráľovi assyrskému od jedného každého päťdesiat siklov striebra, a tak obrátil sa nazpäť kráľ assyrský a neostal ďalej v zemi.

21. Ostatné ale veci Manahemove a všetko, čo činil, či toto nie je napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

22. A usnul Manahem so svojimi otcami: a kráľoval Fakeja, jeho syn, miesto neho.

23. Päťdesiateho roku Azariáša, kráľa judského, kráľoval Fakeja, syn Manahemov nad Izraelom v Samarii dva roky:

24. a činil, čo bolo zlé pred Pánom, neodstúpil od hriechov Jeroboama, syna Nabatovho, ktorý priviedol k hrešeniu Izraela.

25. Ale sprisahal sa proti nemu Fakee, syn Romeliov, jeho vodca a zabil ho v Samarii vo veži kráľovského domu vedľa Argob, a vedľa Arie[1] a s ním bolo päťdesiat mužov zo synov Galaadských, a zabil ho a kráľoval miesto neho.

26. Ostatné ale veci Fakeeove a všetko, čo činil, či to nie je napísané v Knihe letopisov kráľov izraelských?

27. Päťdesiatehodruhého roku Azariáša, kráľa judského, kráľoval Fakee, syn Romeliov, nad Izraelom v Samarii dvanásť rokov.

28. A činil, čo bolo zlé pred Pánom: neodstúpil od hriechov Jeroboama, syna Nabatovho, ktorý priviedol k hrešeniu Izraela.

29. Za dňov Fakee, kráľa izraelského, prišiel Teglatfalazar, kráľ assyrský, a zaujal Ajon a Abel-Bet, Maacha[2] a Janoe, a Kedes, a Azor, a Galaad, a Galileu a všetku zem Neftali: a odviedol (obyvateľov) ich do Assýrie.

30. Tedy sprisahal sa a úklady učinil Fakeeovi, synovi Romeliovmu Ozee, syn Elov, a ranil ho a zabil: a kráľoval na miesto neho dvadsiateho roku Joatama, syna Oziášovho.

31. Ostatné ale veci Fakeeove a všetko, čo činil, či to nie je napísané v Knihe letopisov kráľov Izraelských?

32. Druhého roku Fakee, syna Romelia, kráľa izraelského, kráľoval Joatam, syn Oziáša, kráľa judského. (II. Par. 27, 1.)

33. Dvadsaťpäť ročný bol, keď začal kráľovať, a šestnásť rokov panoval v Jeruzaleme: meno jeho matky Jerusa, dcéra Sádokova. (II. Par. 27, 1.)

34. A činil, čo sa ľúbilo Pánovi: podľa všetkého, ako činil jeho otec Oziáš, tak činil.

35. Ale výšin nezničil: ešte ľud obetoval a pálil kadidlo na výšinách: On vystavil vyšnú bránu domu Pánovho.

36. Ostatné ale veci Joatamove a všetko, čo činil, či toto nie je napísané v Knihe letopsiov kráľov judských?

37. V tých dňoch[1] počal Pán posielať na Judu Razína, kráľa syrského, a Fakee, syna Romeliovho. (Izai. 7, 1.)

38. A usnul Joatam so svojimi otcami, a pochovaný bol s nimi v meste Davida, svojho otca, a kráľoval miesto neho jeho syn Achas.

HLAVA 16.

O Achasovi, kráľovi judskom, modlárovi; Ezechiáš.

1. Sedemnásteho roku Fakee, syna Romeliovho, kráľoval Achas, syn Joatama, kráľa judského.

2. Dvadsať ročný bol Achas, keď začal kráľovať, a šestnásť rokov kráľoval v Jeruzaleme: nečinil, čo bolo milé pred očima Pána Boha svojho, jako jeho otec David, (II. Par. 28, 1.)

3. Ale chodil po ceste kráľov izraelských: ba ešte aj svojho syna obetoval

[1]Hebr.: Spolu s Argobom a Ariášom. Boli to iste vysokopostavení služobníci kráľovi, ktorých sa Fakee mohol báť.

[2]) Hebr.: Abel-Beth-Maacha, jedno meno.

[1]) Proti koncu kráľovania Joatanovho.

a dal ho previesť cez oheň[1] podľa modlárstva národov, ktoré Pán rozohnal pred synami izraelskými.

4. Obetoval aj krvavé obety, a zapaľoval kadidlá na výšinách a na vŕškoch, a pod každým košatým stromom.

5. Tedy vytiahol Razin, kráľ syrský, a Fakee, syn Romeliov, kráľ izraelský, do Jeruzalema k boju: a obľahli Achasa, ale nemohli ho premôcť.

6. V tom čase pripojil zase Razin, kráľ syrský, Ailu[2] Syrii a vyhnal Židov z Aily: a prišli Idumejci do Aily a bývali tam až do dnešného dňa.

7. Ale Achas poslal poslov k Teglatfalazarovi, kráľovi assyrskému, aby mu riekli: Som tvoj služobník a tvoj syn:[3] prijď a vysloboď ma z ruky kráľa syrského, a z ruky kráľa izraelského, ktorí povstali proti mne. (Vyššie 15, 29.)

8. A keď pobral striebro a zlato, ktoré sa nachádzalo v dome Pánovom, a v pokladoch kráľovských, poslal kráľovi assyrskému dar.

9. A ten mu privolil: a pritiahol kráľ assyrský do Damašku a vyplienil ho: a jeho obyvateľov odviedol do Cyrene,[4] a Razina zabil.

10. A kráľ Achaz išiel naproti Teglatfalazarovi, kráľovi assyrskému, do Damašku. A keď videl oltár[5] v Damašku, poslal kráľ Achaz k Uriášovi kňazovi jeho vzor a podobenstvo podľa všetkej jeho roboty.

11. A Uriáš kňaz vystavil oltár podľa všetkého toho, čo mu rozkázal Achas kráľ z Damašku; tak to spravil[6] kňaz Uriáš, dokiaľ sa vrátil Achas kráľ z Damašku.

12. A keď sa vrátil kráľ z Damašku, videl oltár, a ctil ho: a pristúpil k nemu a obetoval zápalnú obeť i suchú svoju obetu

13. a obetoval mokré obety, a lial krv pokojných obetí, ktoré obetoval na oltári.

14. A oltár medený, ktorý bol pred Pánom preniesol z prednej strany chrámu a z miesta oltára, a z miesta chrámu Pánovho: a postavil ho po boku oltára k severu.[1]

15. A prikázal kráľ Achas kňazovi Uriášovi, a riekol: Na väčšom oltári[2] obetuj raňajšiu zápalnú obetu, a večernú obetu, a zápalnú obetu kráľovu, a jeho suchú obetu, i zápalnú obetu všetkého ľudu zeme, a ich suché obety, a ich mokré obety: a všetkú krv zápalných obetí, a všetku krv obetí[3] vylievaj naň: ale medený oltár bude prihotovený k mojej vôli.[4]

16. Tedy učinil Uriáš kňaz dľa všetkého, ako rozkázal kráľ.

17. A kráľ Achas vzal ryté podstavce a umývadlo, ktoré bolo na nich: a složil more z medených volov, ktoré ho držaly na sebe, a položil ho na podlahu vyloženú kameňami.

18. I musach[5] sobotné, ktoré bol vystavil v chráme: a vchod kráľovský z vonku preložil do chrámu Pánovho pre kráľa assyrského.

19. Ostatné ale veci Achasove, ktoré

---

[1]) Obetoval ho Molochovi v ohni podľa modlárskej obyčaje pohanov.

[2]) Ináč Elad, mesto pri arabskom zálive, ktoré patrilo Edomu.

[3]) T. j. dávam sa tebe pod ochranu.

[4]) Hebr.: Kýr, rieka v dnešnej Georgii, vteká do Kaspického mora.

[5]) Asyrskému božstvu posvätený oltár, dľa ktorého chce dať Achas spraviť oltár k cteniu Boha — Jahve.

[6]) Týmto sa kňaz Uriáš ťažko prehrešil, lebo Pán sám určil podobu a obraz oltára, aby Židia nenasledovali pohanov a neupadli do modlárstva. II. Mojž. 27, 1.

[1]) Prv stával k južnej strane; na jeho miesto prišiel nový oltár, ktorý postavený na prostriedku stal sa dôležitejším a svätejším.

[2]) Na tom novom.

[3]) Iných.

[4]) Dokiaľ ináč nerozhodnem; chce čakať, ako prijme ľud tieto premeny.

[5]) Zastrenie, tienidlo, pravdepodobne trón s baldachinom, v predsieni ľudu blízko kňazskej predsiene, na ktorom sedával kráľ pri službách Božích. Tú stolicu preložil pre assyrského kráľa, ktorý to držal za nedôstojné, aby sa kráľ modlil medzi ľudom, do predsiene kňazskej. A aby nemusel obecnou bránou ku svojmu sedadlu vchodiť, dal si aj nový vchod spraviť, ktorý z rezidencie rovno do kňazskej predsiene viedol.

činil, či to nie je napísané v Knihe letopisov kráľov judských?

20. A usnul Achas so svojimi otcami, a pochovaný bol s nimi v meste Davidovom, a kráľoval Ezechiáš, jeho syn, miesto neho. (Nižšie 18, 1.)

HLAVA 17.

Ozee, kráľ izraelský; zajatie jeho ľudu do Assyrie. Osadanie sa Assyrských v Samarii; ich náboženstvo.

1. Dvanásteho roku Achasa, kráľa judského, kraľoval Ozee, syn Elov, v Samarii nad Izraelom deväť rokov.

2. A činil, čo je zlé pred Pánom: ale nie ako kráľovia izraelskí, ktorí boli pred ním.

3. Proti nemu pritiahol Salmanazar, kráľ assyrský,[1] a Ozee stal sa jeho služobníkom a platil mu daň. (Niž. 18, 9; Tob. 1, 2.)

4. Keď sa však kráľ assyrský dozvedel, že Ozee zamýšľa sa mu sprotiviť, a (preto) poslal poslov k Sua, kráľovi egyptskému, aby nedával daní kráľovi assyrskému, ako mal obyčaj dávať každý rok, obľahol ho, a poviazaného hodil do žalára.[2]

5. A tiahol po všetkej zemi: a pritiahol k Samarii a obliehal ju tri roky.

6. Ale deviateho roku Ozee,[3] vzal kráľ assyrský Samariu a preniesol Izraela do Assýrie: a osadil[4] ich v Hala a Habor pri rieke Gozan,[5] v mestách médskych. (Nižšie 18, 11.)

7. Stalo sa to, keď synovia izraelskí hrešili proti Pánu Bohu svojmu, ktorý ich vyviedol zo zeme egyptskej z ruky Faraona, kráľa egyptského, a ctili cudzích bohov.

8. A chodili dľa zvyku národov, ktoré bol zničil[1] Pán pred tvárou synov Izraelských: lebo podobne činili.

9. A obrážali synovia izraelskí Pána Boha svojho vecmi nepravými, a nastavali si výšin po všetkých svojich mestách od veže strážnej až po opevnené mesto.[2]

10. A narobili si obrazov a hájov na každom vyššom vŕšku, a pod každým košatým stromom:

11. a zapaľovali tam na oltároch kadidlá dľa obyčaje pohanov, ktorých zničil Pán pred ich tvárou; a činili najhoršie veci a tak popudzovali Pána.

12. A ctili necudnosti,[3] o ktorých bol prikázal Pán, aby tej veci nečinili.

13. A osvedčoval sa Pán Izraelovi a Judovi skrz všetkých prorokov a vidiacich, keď riekol: Odvráťte sa od svojich zlých ciest a zachovávajte moje prikázania a moje ustanovenia dľa všetkých zákonov, ktoré som vydal vaším otcom: a jako som vám to prikázal skrz mojich služobníkov prorokov.(Jer. 25, 5.)

14. Ale oni neposlúchli, lež zatvrdili svoju šiju ako ich otcovia svoje šije, ktorí nechceli poslúchať Pána Boha svojho.

15. A zavrhli jeho ustanovenia i smluvu, ktorú učinil s ich otcami, i jeho osvedčovania, ktorými sa im osvedčoval: a odišli za márnosťami a činili márnosti; a nasledovali pohanov, ktorí boli okolo nich, o ktorých im prikázal Pán, aby nečinili, ako činia oni.

16. A opustili všetky prikázania Pána Boha svojho: a učinili si dve liate teľatá a háje, a klaňali sa všetkému vojsku nebeskému:[4] a slúžili Bálovi.

---

[1]) Salmanazar IV., syn Teglatfalazarov.

[2]) Toto sa stalo po podmanení Samarie. Ozee zomrel v žalári, a učinený je koniec kráľovstvu izraelskému, ktoré trvalo za 254 rokov. Kráľovstvo judské trvalo ešte ďalej.

[3]) Roku 722. pred Kristom.

[4]) Toto bolo to druhé a úplné odvedenie ľudu izraelského do Assyrie, menované zajatím izraelským.

[5]) Hebr.: V Hala a v Habor pri rieke Gozan, a v mestách Médov.

[1]) Hebr.: Odohnal.

[2]) Všade; v chatrných dedinách, kde len málo ľudu bolo, tak ako v najľudnatejších mestách.

[3]) Modlám, ktorým sa smilstvom a necudnosťou slúžilo. Hľa, kde zašiel ľud vyvolený, keď pohrdol milosťou Božou! Čo bude asi s kresťanom? Jaký trest toho očakáva?

[4]) Hviezdam, slncu, mesiacu sa klaňali.

17. A posväcovali svojich synov a svoje dcéry skrz oheň:[1] a zaoberali sa hádaním a veštením: a tak vydávali sa na činenie toho, čo je zlé pred Pánom, a popudzovali ho.

18. A rozhneval sa Pán náramne na Izraela, a zahnal ich od svojej tvári a neostalo nič, krome samého pokolenia Judovho.[2]

19. Ba ani sám Juda nezachovával prikázaní Pána, svojho Boha: ale chodil po bludoch Izraela, ktorých sa dopúšťal.

20. I zavrhol Pán všetko semeno Izraela,[3] a sužoval ich, a vydal ich do rúk lúpežníkov, až ich odhodil od svojej tvári

21. už od toho času, v ktorom sa odtrhol Izrael od domu Davidovho, a ustanovili si kráľa Jeroboama, syna Nabatovho: lebo Jeroboam odvrátil Izraela od Pána, a priviedol ich k hrešeniu hriechom veľkým. (III. Kráľ. 12, 19.)

22. A chodili synovia izraelskí vo všetkých hriechoch Jeroboamových, ktoré on činil, a neodstúpili od nich,

23. dokiaľ Pán Izraela od svojej tvári neodhodil, ako mluvil skrze všetkých svojich služobníkov prorokov: a odvedený bol Izrael zo svojej zeme do Assyrie, až do tohoto dňa.[4] (Jer. 25, 9.)

24. Potom priviedol kráľ assyrský (ľudí) z Babylona,[5] a z Kuta, z Ava,[6] z Ematu,[7] a zo Sefarvaim[8] a osadil ich po mestách Samarie miesto synov izraelských: ktorí ovládli Samariou, a bývali v jej mestách.[1]

25. A keď začali tam bývať, nebáli sa Pána, a Pán poslal na nich levov, ktorí ich drhli.[2]

26. A oznámené bolo kráľovi assyrskému, a povedané: Národy, ktoré si preniesol a osadil v mestách Samarie, neznajú ustanovení Boha tej zeme: a poslal Pán na nich levov, a hľa, drhnú ich preto, že neznajú spôsobu ctenia Boha tej zeme.

27. Rozkázal tedy kráľ assyrský a riekol: Doveďte tam jedného z tých kňazov, ktorých ste odtiaľ priviedli do zajatia, a nech ide ta a bydlí s nimi: a nech učí ich ustanoveniam Boha tej zeme.

28. A tak prišiel jeden z tých kňazov, ktorí boli odvedení do zajatia zo Samarie, a býval v Bethel, a učil ich, ako by mali ctiť Pána.

29. Avšak každý národ spravil si svojho boha: a postavili ich v chrámoch na výšinách, ktorých boli narobili Samariti, každý národ vo svojich mestách, v ktorých byleli.

30. Lebo mužovia babylonskí spravili si Sokkotbenot,[3] mužovia kutskí spravil si Nergel: a mužovia ematskí spravili si Asima.

31. Hevejci[4] urobili si Nebahaza a Tartaka.[5] Tí zase, ktorí boli zo Sefarvaim, pálievali svojich synov ohňom, Adramelechovi a Anamelechovi,[6] bohom sefarvaimským,

32. a zároveň ctili aj Pána. Ustanovili si však kňazov výšin z posledných (ľu-

---

[1]) Molochovi obetovali svoje deti. Vyš. 16, 3.

[2]) Juda spojený s Beniaminom a Levitami; viď III. Kráľ. 12, 20.; II. Par. 24, 6.

[3]) Potomkov Izraela, t. j. deväť pokolení.

[4]) Synovia izraelskí boli medzi rozličné národy roztrúsení, tak že niet ani stopy po nich. Za 250 rokov svojho osobitného trvania dokázal sa Izrael ku všetkým prejavom a skutkom Božieho milosrdenstva a vernosti Božej neciteľným a odpadol od Pána, preto prestal byť ľudom.

[5]) Z Babylonska.

[6]) Kde tie mestá boly, to dnes už nevieme.

[7]) Emat v severnej Palestine dostalo sa už pod assýrsku vládu.

[8]) Južné mesto Mezopotamie.

[1]) Tento sem privedený cudzí ľud smiešal sa s čiastkou tu ešte pozostalého ľudu izraelského; z toho smiešania povstal ľud samaritánsky.

[2]) Obyvateľov bolo málo, nebolo, kto by zver tú kántril a jej rozmnoženiu prietrž robil. Ale bol to i trest Boží. (III. Mojž. 26, 22.) Noví obyvatelia dávali tomu príčinu, že Pána Boha tej zeme nectili.

[3]) Koliby dcér, snáď menovala sa tak nejaká modla.

[4]) Vlastne Aviti.

[5]) Bohovia neznámi.

[6]) K službe Molochovej patriace modly.

dí)[1] a postavili ich v chrámoch výšin. (III. Kráľ. 12, 31)

33. A keď ctili Pána, slúžili aj svojim bohom podľa obyčaje národov, zkadiaľ prevedení boli do Samarie.

34. Až do tohoto dňa nasledujú svoj starý obyčaj: neboja sa Pána, ani nezachovávajú jeho ustanovení, súdov, a zákonov a prikázaní, ktoré prikázal Pán synom Jakubovým, ktorého nazval Izraelom: (I. Mojž. 32, 28.)

35. a s ktorými uzavrel smluvu, a ktorým prikázal a riekol: Nebojte sa cudzích bohov, a neklaňajte sa im, ani ich nectite, a neobetujte im:

36. ale Pána Boha svojho, ktorý vás vyviedol zo zeme egyptskej s veľkou silou a vystretým ramenom, tohoto sa bojte, a toho ctite, a jemu obetujte!

37. Aj ustanovenia a súdy a zákon, i prikázanie, ktoré vám napísal, aby ste ich plnili, zachovávajte po všetky dni: a nebojte sa cudzích bohov.

38. A na smluvu, ktorú uzavrel s vami, nezabúdajte: a neslúžte cudzím bohom,

39. ale Pána Boha svojho sa bojte; a on vás vytrhne z ruky všetkých vašich nepriateľov.

40. Ale oni neposlúchali, lež činili podľa svojej starej obyčaje.

41. A tak tie národy bály sa Pána, ale jednak slúžily aj svojim modlám: lebo aj ich synovia a vnukovia tak činia, ako činili ich otcovia až do dnešného dňa.[2]

HLAVA 18.

Ezechiáš vyničil modlárstvo; zajatie ľudu izraelského do Assyrie; príchod vojska Senacheribovho do Judstva a k Jeruzalemu.

1. Tretieho roku Ozee, syna Ela, kráľa izraelského, kráľoval Ezechiáš, syn Achasa, kráľa judského. (II. Par. 28, 27; 29, 1.)

2. Dvadsaťpäť rokov mal, keď začal kráľovať, a dvadsaťdeväť rokov kráľoval v Jeruzaleme: meno jeho matky Abi, dcéra Zachariášova.

3. A činil, čo bolo dobré pred Pánom, podľa všetkého, čo konal jeho otec David.

4. On rozmetal výšiny, a dolámal sochy, a vyrúbal háje, a stĺkol medeného hada, ktorého bol učinil Mojžiš: lebo až do toho času pálili pred ním synovia izraelskí kadidlá: a nazval jeho meno Nohestan.[1] (III. Mojž. 21, 9.)

5. Dúfal v Pánu Bohu izraelskom: tak že nebolo po ňom jemu rovného medzi všetkými kráľmi judskými, ale ani medzi tými, ktorí boli pred ním.[2]

6. A pridržal sa Pána, a neodstúpil od jeho šľapají, a plnil jeho prikázania, ktoré bol Pán prikázal Mojžišovi.

7. Preto aj Pán bol s ním, a vo všetkom, čo podujal, múdre si počínal. Aj kráľovi assyrskému sa sprotivil a neslúžil mu.

8. On porazil Filištinských až po Gázu, a všetky ich končiny, od Veže strážnych až po mesto ohradené.

9. Štvrtého roku Ezechiáša kráľa, ktorý bol siedmy (kráľovania) Ozee, syna Ela, kráľa izraelského, vytiahol Salmanazar, kráľ assyrský proti Samarii a obľahol ju, (Vyššie 17, 16; Tob. 1,2.)

10. i zaujal. Lebo po troch rokoch, v šiestom roku Ezechiáša, to jest v deviatom roku Ozee, kráľa izraelského, zaujatá bola Samaria:

11. a kráľ assyrský zaviedol Izraelitov do Assyrie, a osadil ich pri Hala a Habor, riekach Gozan v mestách médskych;[3] (Vyššie 17, 6.)

12. lebo neposlúchali hlasu Pána Boha svojho, ale prestupovali jeho smluvu: nič z toho, čo prikázal Mojžiš, služobník Pánov, neslúchali ani nekonali.

---

[1]) Hebr. Hocjakých zo svojho počtu.
[2]) T. j. ostali aj ďalej modlármi.
[3]) Samaritáni uznávali pätoro kníh Mojžišových, preto neskorší Židia nemohli ich počítovať za pohanov, ale nechceli ich považovať ani za Izraelitov, lebo tými už neboli.

[1]) Znameniu zachránenia začali Izraeliti slúžiť ako modle; preto prezvali ho Nohestan = medený, trocha medi (t. j. a nie Boh!).
[2]) Žiaden mu nebol rovný v dôvere v Boha pri plienení modlárstva a povery.
[3]) Hebr.: a v mestách médskych.

13. V štrnástom roku kráľa Ezechiáša pritiahol Senacherib, kráľ assyrský, proti všetkým opevneným mestám judským: a zaujal ich.

(Ekkl. 48, 20; Izai. 36, 1.)

14. Vtedy poslal Ezechiáš, kráľ judský, poslov ku kráľovi assyrskému do Lachis, a odkázal: Zhrešil som, odtiahni odo mňa: a všetko, čo na mňa naložíš, ponesiem. A tak uložil kráľ assyrský Ezechiášovi, kráľovi judskému, tristo hrivien striebra a tridsať hrivien zlata.[1]

15. A Ezechiáš dal všetko striebro, ktoré sa nachádzalo v dome Pánovom a v pokladoch kráľovských.

16. V tom čase rozbil Ezechiáš dvere na chráme Pánovom, a zlaté plechy, ktoré on sám dal popribíjať,[2] a dal ich kráľovi assyrskému.

17. Ale kráľ assyrský poslal Tartana, a Rabsara a Rabsaka[3] z Lachis ku Ezechiášovi kráľovi s veľkým vojskom do Jeruzalema; títo vytiahli a keď prišli do Jeruzalema, zastali vedľa struhy vyšného rybníka, ktorý je na ceste poľa valchárovho.

18. A volali na kráľa. A vyšiel k nim Eliakim, syn Helkiášov, predstavený domu; a pisár Sobna; a Joahe, syn Azafov, kancelár.

19. A Rabsake im hovoril: Povedzte Ezechiášovi: Toto hovorí veľký kráľ, kráľ assýrsky: Jaká je to dôvera, na ktorej si zakladáš?

20. Snáď si si poradil, aby si sa prichystal k boju,[4] v kom dúfaš, že sa smieš sprotiviť?

21. Hádam dúfaš v trstenej a nalomenej palici, v Egypte, ktorá, keď sa človek na ňu opre, zlomí sa na kusy, zadrie mu do ruky a prebodne ju? Taký je Farao, kráľ egyptský, všetkým, ktorí dôverujú v ňom.

22. Ak že mi poviete: V Pánu Bohu svojom máme dôveru; či je to nie ten, ktorého výšiny a oltáre sbúral Ezechiáš:[1] a prikázal Judovi a Jeruzalemu: Pred týmto oltárom budete sa klaňať v Jeruzaleme.

23. Teraz tedy prejdite k môjmu pánovi, kráľovi assyrskému, a dám vám dvetisíc koní, a potom hľaďte, či môžete mať, kto by na nich jazdil.

24. A jako aj môžete odolať jednému kniežaťu z najmenších služobníkov môjho pána? Či máš dôveru v Egypte pre (jeho) vozy a jazdcov?

25. Či som bez vôle Pánovej pritiahol proti tomuto mestu, aby som ho vyhubil? Pán mi riekol: Ťiahni. Iď proti tej zemi a zkaz ju.[2]

26. Ale Eliakim, syn Helkiášov, a Sobna a Joahe riekli Rabsakovi: Prosíme, hovor s nami, svojimi služobníkami, syrsky: veď rozumieme tejto reči: a nehovor nám židovsky, keď poslúcha ľud, ktorý je na múre.

27. A odpovedal im Rabsake a riekol: Či ma môj pán poslal k tvojmu pánovi a k tebe, aby som mluvil tieto reči, a nie radšej k tým mužom, ktorí sedia na múre, aby svoje lajno jedli a svoj vlastný moč pili spolu s vami?[3]

28. A tak vstal Rabsake a volal veľkým hlasom po židovsky a riekol: Počúvajte slová veľkého kráľa, kráľa assyrského.

29. Toto hovorí kráľ: Nech vás nezavádza Ezechiáš: lebo nebude môcť vás vyslobodiť z mojej ruky.

30. Ani nech vám nekáže dúfať v Pána, keď hovorí: Istotne nás vyslobodí Pán, a nebude vydané toto mesto do ruky kráľa assyrského.

31. Nepočúvajte Ezechiáša. Lebo toto

---

[1]) Asi 7 mill. korún.

[2]) Sobral zlato, ktorým bola obitá brána chrámu.

[3]) Traja najvyšší úradníci.

[4]) Hebr.: Snáď myslíš, že sú to len slová ukázať radu a silu k bitke.

[1]) Týmto chcel Rabsake ľud, ktorý sa ešte Ezechiáša pridržal, proti nemu pobúriť. To chcel povedať ľudu: Hľa, keď by kráľ nebol sváľal oltáre, boly by vám teraz pomohly.

[2]) Hovorí, ako keby veril Boha izraelského.

[3]) Aby tento ľud pre vašu vinu od hladu a smädu zahynul.

hovorí kráľ assyrský: Učiňte so mnou čo vám je užitočné,[1] a vyjdite ku mne: a nech každý jie zo svojej vinice a zo svojho fíkového stromu: a nech pije vodu zo svojich studieň

32. dokiaľ neprijdem a neprenesiem vás do zeme, ktorá je podobná vašej zemi, do zeme úrodnej a rodiacej hojne vína, do zeme chleba a viníc, do zeme olivových stromov a oleja i medu, a budete žiť a nezomrete.[2] Nepočúvajte Ezechiáša, ktorý vás klame, keď hovorí: Pán nás vyslobodí!

33. Či vyslobodili bohovia národov svoju zem z ruky kráľa assyrského?

34. Kde je boh z Emata a Arfada? Kde je boh zo Sefarvaim, Ana a Ava? Či vyslobodili Samariu z mojej ruky?

(Vyššie 17, 24; Nižšie 19, 13; Iz. 37, 13)

35. Ktoríže sú to zo všetkých bohov zemí, ktorí vyslobodili svoj kraj z mojej ruky, žeby Pán mohol vyslobodiť Jeruzalem z ruky mojej?

36. A ľud mlčal a neodpovedal mu ničoho: lebo dostali rozkaz od kráľa, aby mu neodpovedali.

37. A Eliakim, syn Helkiášov, predstavený domu, a Sobna, pisár, a Joahe, syn Azafov, kancelár, prišli s roztrhnutým rúchom k Ezechiášovi a oznámili mu slová Rabsakove.

HLAVA 19.

Potešenie a vyslobodenie Ezechiášovo; nepriateľské vojsko pobité.

1. Keď toto počul Ezechiáš kráľ, roztrhol svoje rúcho a obliekol sa do vreca, a vošiel do domu Pánovho. (Izau 37, 1.)

2. A poslal Eliakima, predstaveného domu a Sobnu, pisára a starších z kňazov, oblečených do vriec, k Izaiášovi prorokovi, synovi Amosovmu.

3. Títo riekli: Toto hovorí Ezechiáš: Deň úzkosti a útržôk i rúhania je deň tento: dietky prišly až k pôrodu, a rodiaca nemá síl.[1]

4. Snáď slyší Pán Boh tvoj všetky slová Rabsakove, ktorého poslal kráľ assyrský, jeho pán, aby sa rúhal Bohu živému a hanil ho slovami, ktoré slyšal Pán Boh tvoj: preto konaj modlitbu za tento ostatok,[2] ktorý sa nachádza.

5. A tak prišli služobníci Ezechiáša kráľa k Izaiášovi.

6. Izaiáš im riekol: Toto rieknite svojmu pánovi: Toto praví Pán: Neboj sa rečí, ktoré si slyšal, a ktorými sa mi rúhali služobníci kráľa assyrského.

7. Hľa, ja pustím naňho ducha,[3] a počuje novinu, a vráti sa do svojej zeme, a učiním to, že padne od meča vo svojej zemi.

8. Tedy vrátil sa Rabsake,[4] a našiel kráľa assyrského dobýjať Lobnu: lebo bol počul, že odišiel od Lachis.

(Vyššie 18, 14.)

9. A keď bol počul[5] o Tarakovi, kráľovi etiopskom hovoriť: Hľa, vytiahol, aby bojoval proti tebe: i tiahol[6] proti nemu, poslal poslov k Ezechiášovi a riekol:

10. Toto povedzte Ezechiášovi, kráľovi judskému: Nech ťa neomámi tvoj Boh, v ktorom ty máš dôveru: ani nehovor: Nebude daný Jeruzalem do rúk kráľa assyrského.

11. Lebo ty sám si počul, čo učinili assyrskí kráľovia všetkým zemám, a jako ich vyplienili: či len ty sám budeš môcť byť oslobodený?

12. Či bohovia národov vyslobodili všetkých tých, ktorých zničili moji otcovia, totižto Gozana, a Harana, a Resefa a synov Eden, ktorí boli v Telasare?

---

[1]) Hebr.: Učiňte so mnou smluvu.

[2]) Ako podmienku poddania sa položil im aj to, že chcú byť dobrovoľne odvedení do zajatia assyrského, celkom ako Izraeliti.

[1]) Obraz najväčšej biedy a slabosti.

[2]) Za tých, ktorí, ako menovite Jeruzalem, nie sú ešte v moci assyrskej.

[3]) Ducha strachu.

[4]) Z Jeruzalema.

[5]) Sennacherib.

[6]) Sennacherib proti Tarakovi.

13. Kde je kráľ ematský, a kráľ arfadský, a kráľ mesta Sefarvaim, Ana a Ava?

14. Keď vzal Ezechiáš list z ruky poslov, a keď ho prečítal, išiel do domu Pánovho a rozvinul ho pred Pánom,

15. a modlil sa pred jeho tvárou a riekol: Pane Bože izraelský, ktorý sedíš nad Cherubínmi, ty si sám Boh všetkých kráľov zeme: ty si učinil nebo i zem.

16. Nachýľ svoje ucho a slyš: Otvor, Pane, svoje oči a viď: slyš všetky slová Senacheribove, ktorý poslal, aby nám hanil Boha živého.

17. Tak je, Pane, kráľovia assyrskí spustošili národy a všetké ich zeme,

18. a pohádzali ich bohov do ohňa: lebo to neboli bohovia, ale dielo rúk ľudských z dreva a kameňa, a zničili ich.

19. A teraz, Pane Bože náš, vysloboď nás z jeho ruky, aby vedely všetky kráľovstvá zeme, že Ty, Pane, si sám Boh.

20. A Izaiáš, syn Amosov, poslal k Ezechiášovi a odkázal mu: Toto praví Pán Boh izraelský: O čo si ma prosil pre Senacheriba, kráľa assyrského, slyšal som.

21. Toto je slovo, ktoré hovoril Pán o ňom: Opovrhuje ťa a posmieva sa ti panna, dcéra sionská:[1] za tvojim chrbtom kýva[2] hlavou dcéra jeruzalemská!

22. Komu si sa posmieval a komu si sa rúhal? Proti komu si povýšil svoj hlas a zdvihol si hore svoje oči? Proti Svätému izraelskému!

23. Skrze svojich služobníkov rúhal si sa Pánovi, a riekol si: S množstvom mojich vozov vytiahol som na výšiny hôr a na samý vrch Libana, a posotínal som vysoké jeho cedry a výborne jeho jedle. A prišiel som až na jeho kraje a háj jeho Karmela[3]

24. ja som vyrúbal.[4] A pil som cudzie vody,[1] a šľapajami svojich nôh vysušil som všetky vody zatvorené.[2]

25. Či si ty[3] nepočul, čo som vykonal od počiatku? Od starodávnych časov som to pripravil a teraz som to previedol: a budú ohradené mestá bojujúcich pustými vŕškami.

26. A tí, ktorí v nich sedia, ponížení rukou[4] triasli sa, a boli zahanbení, a boli jako seno po poliach, a jako tráva zelenajúcu sa na strechách, ktorá uschla prv, než by bola dozrela:

27. Tvoj príbytok, tvoj východ i tvoj príchod a tvoju cestu som ja predvidel, i tvoju zúrivosť proti mne.[5]

28. Bláznil si sa proti mne a tvoja pýcha prišla až k mojim ušiam: preto vpustím obrúčku do tvojho nosa a zubadlo do tvojich úst, a odvediem ťa[6] zase tou cestou, ktorou si prišiel.

29. A tebe, Ezechiášu, toto bude na znamenie: Jedz tohto roku, čo najdeš: v druhom roku, čo sa samo rodí: ale v treťom roku sejte a žnite: saďte vinice, a jedzte ich ovocie.[7] (Izai. 37, 30.)

30. A čokoľvek zostane z domu Judovho, vpustí korene dolu, a vydá ovocie hore.[8]

31. Lebo z Jeruzalema vyjdú ostatky (ľudu) a čo bude zachránené z hory Sion:[9] horlivosť Pána zástupov to učiní.

---

[1]) Okolo Siona rozprestierajúci sa panenský Jeruzalem.

[2]) Od zadku na predok na znak posmechu: Tak to muselo prijsť!

[3]) Pod jeho záhrady, t. j. háje jeho záhrad.

[4]) Chce riecť: Odvážil som sa na to, čo je najťažšie a svojimi silami som to vykonal.

[1]) Hebr.: Ja som studne vykopal a pil som vody cudzie, t. j. pred ním, pred nepriateľom zasypané studne zase vykopal.

[2]) Šľapajou mojich nôh vysuším všetky vody egyptské. Veľké vody v Nile a v kanáloch mňa nezastavia.

[3]) Odpoveď Božia.

[4]) Slabí, bezmocní; lež nie tvoja moc učinila ich takými, ale moje umyslenie.

[5]) Všetky tvoje bláznivé podniky proti mne.

[6]) Ako skrotené divé zviera.

[7]) Hebr.: Jezte prvého roku to, čo sa samo rodí, druhého roku, čo samo vzchádza a v treťom roku sejte... V prvom roku vtrhli Assyrskí, zem nemohla sa obrábať, v druhom boli ešte tu a žatvy nebolo, v treťom vytiahli, zem zase mohli obrobiť. Teda: ako ste za dva roky žili z toho, čo na úhore vzišlo a čo sa divo urodilo, tak iste budete v treťom roku siať a žať, lebo zem bude už oslobodená.

[8]) Ostatky sa zmôžu a budú mať veľké potomstvo.

[9]) Z Jeruzalema sa zase zaplnila zem ľuďmi, odtiaľto vyšla i spása na zem skrze Krista a kázanie jeho apoštolov. (Rom. 9, 27.)

32. A preto toto praví Pán o kráľovi assyrskom: Nevojde do tohoto mesta, ani sem strely nevystrelí, ani sa ho štít nezmocní, ani ho násyp neoboženie.

33. Cestou, ktorou prišiel, vráti sa: a do miesta tohoto nevojde, hovorí Pán.

34. A ochraňovať budem toto mesto, a zachránim ho pre seba a pre môjho služobníka Davida.

35. I stalo sa tej noci, prišiel anjel Pána, a pobil v ležaní assyrskom stoosemdesiatpäťtisíc. A keď ráno vstal, videl (Senacherib) všetky telá mŕtvych;[1] i sobral sa a odišiel. (Tob. 1, 21; Ekkl. 48,24; Izai 37, 36; I. Mach. 7, 41; II. Mach, 8. 19.)

36. a tak vrátil sa assyrský kráľ Senacherib, a zostal v Ninive.

37. A keď sa klaňal svojmu bohu v chráme Nesroch,[2] Adrameleh a Sarasar, jeho synovia zabili ho mečom, a utiekli do zeme armenskej, a Asarhaddon, jeho syn, kráľoval miesto neho.

HLAVA 20.

Ezechiášova nemoc, jeho ozdravenie;. posolstvo k nemu; jeho smrť.

1. V tých dňoch onemocnel Ezechiáš až na smrť: a prišiel k nemu Izaiáš, syn Amosov, prorok, a riekol mu: Toto praví Pán Boh: Sriaď svoj dom: lebo zomreš, a nebudeš žiť.

(II. Par. 32, 24; Izai. 38, 1.)

2. On obrátil svoju tvár ku stene,[3] modlil sa k Pánovi a riekol:

3. Prosím, Pane, spomni si, jako som chodil pred tebou v pravde, a v srdci celom, a čo ti bolo milé, to som činil. A Ezechiáš plakal plačom veľkým.[4]

4. A Izaiáš ešte nevyšiel do pol siene, keď sa k nemu stala reč Pána, ktorý riekol:

5. Vráť sa a riekni Ezechiášovi, vodcovi môjho ľudu: Toto praví Pán Boh tvojho otca Davida: Slyšal som tvoju modlitbu, a videl som tvoje slzy: a hľa, uzdravil som ťa, tretieho dňa pôjdeš do chrámu Pánovho.

6. A pridám ku tvojim dňom pätnásť rokov: ale aj z ruky assyrského kráľa ťa vyslobodím,[1] i toto mesto, a chrániť budem toto mesto pre seba a pre Davida, môjho služobníka.

7. A Izaiáš riekol: Prineste hrudu fíg. Keď priniesli, položili ju na jeho ranu, a bol uzdravený.

8. Ale Ezechiáš riekol[2] Izaiášovi: Čo bude znamením,[3] že ma Pán uzdraví, a že pôjdem tretieho dňa do chrámu Pánovho?

9. Odpovedal mu Izaiáš: Toto (ti) bude znamením od Pána, že Pán vyplní reč, ktorú mluvil: Či chceš, aby tôňa o desať čiarok vystúpila, alebo aby o toľko stupňov vrátila sa nazpäť?[4]

10. A Ezechiáš riekol: Ľahko je tôni nariasť o desať čiarok: ja nechcem, aby sa toto stalo, ale nech sa nazpäť vráti o desať stupňov.

11. Volal tedy Izaiáš prorok k Pánovi, a navrátil tôňu po čiarkach, po ktorých už bola išla na slnečných hodinách Acházových o desať stupňov nazad.[5]

12. V tom čase poslal Berodach Baladan, syn Baladanov, kráľ babylonský list a dary Ezechiášovi: lebo počul, že je Ezechiáš nemocný.[6] (Izai. 39, 1.)

---

[1]) Hebr.: Ráno vstali, a hľa, všetci mŕtvi!

[2]) Modla ctená ako darca dobrých vecí.

[3]) Aby zakryl svoj zármutok a nerušene sa modlil.

[4]) Dľa poslania plakal i preto, že nemal potomkov a tak nemôže zanechať kráľovstvu zákonného dediča; ale nie je pravdepodobné, že by Ezechiáš v 39. roku svojho veku nebol mal detí.

[1]) Ezechiáš sa veľmi bál Assarhaddona, kráľa syrského.

[2]) Pred uzdravením, ako počul, že bude žiť.

[3]) Zovňajšie znamenie na potvrdenie prorokových slov.

[4]) Dľa dlhosti alebo krátkosti tône počítali čas.

[5]) Plný žiadosti, aby tôňa smrti nerástla, ale umenšovala sa, volí si kráľ toto posledné. Nie slnce, ale tôňa ide nazad.

[6]) Pravý ciel posolstva bol: získať si priateľstvo Ezechiášovo pre prípad odtiahnutia sa od assýrskej nadvlády a dľa okolností spojiť sa s Júdom.

13. A Ezechiáš tešil sa z ich príchodu, a ukázal im dom voňavých vecí,[1] a zlato i striebro, a rozličné voňavé veci a masti,[2] a dom svojich nádob,[3] a všetko, čo mohol mať v svojich pokladoch. Nebolo, čo by im nebol ukázal Ezechiáš vo svojom dome a vo všetkom svojom panstve.

14. Tu prišiel Izaiáš prorok k Ezechiášovi kráľovi, a riekol mu:[4] Čo riekli tí mužovia? Odkiaľ prišli k tebe? Ezechiáš mu odpovedal: Z ďalekej zeme prišli ku mne, z Babylona.

15. Nato on odpovedal: Čo videli v tvojom dome? Ezechiáš riekol: Všetko, čo je v mojom dome, videli: ničoho niet, čo by som im nebol ukázal v mojich pokladoch.

16. Tedy Izaiáš riekol Ezechiášovi: Slyš slovo Pánovo:

17. Hľa, prijdú dni, a všetko, čo je v tvojom dome, a čo tvoji otcovia až do dnešného dňa nashromažďovali, odnesené bude do Babylona: nezostane ničoho, praví Pán.

18. Ale aj z tvojich synov,[5] ktorí vyjdu z teba, ktorých ty splodíš, poberú, a budú komorníkmi v paláci kráľa babylonského.

19. Ezechiáš riekol Izaiášovi: Dobré[6] je slovo Pánovo, ktoré si hovoril: nech bude pokoj a pravda za mojich dní![7]

20. Ostatné ale veci Ezechiášove a všetka jeho sila a jako spravil rybník, a vodovod a vodu voviedol do mesta, či to nie je napísané v Knihe letopisov kráľov judských? (II. Par. 32, 30.)

21. A Ezechiáš usnul so svojími otcami, a Manasses, jeho syn, kráľoval miesto neho.

[1] Klenotnicu. Chce im ukázať, že jeho moc a prostriedky ešte nie sú vyčerpané.

[2] Hebr.: Najvýbornejší olej.

[3] Svojej zbroje.

[4] Izaiáš znal pravý cieľ posolstva. Ako prv vystríhal pred spájaním sa s Egyptom a so Syriou, tak vystríha teraz od spolku s Babylonom.

[5] Z potomkov.

[6] Riekol v pokornom poddaní sa.

[7] Aby mi Pán poprial pokoja a stálosti lepších časov! Z lásky k svojmu ľudu žiada si kráľ, aby nemusel dožiť sa jeho zahynutia.

HLAVA 21.

Manasses, Amon, Joziáš, kráľovia judskí.

1. Dvanásť rokov mal Manasses, keď začal kráľovať, a päťdesiatpäť rokov kráľoval v Jeruzaleme: meno jeho matky Hafziba.[1] (II. Par. 33, 1.)

2. A činil, čo je zlé pred tvárou Pánovou podľa modiel[2] národov, ktoré zničil Pán pred synami izraelskými.

3. A obrátil sa a vystavil výšiny, ktoré bol rozmetal jeho otec, Ezechiáš: a postavil Bálovi oltáre, a sadil háje tak, ako to bol robil Achab, kráľ izraelský, a klaňal sa všetkému vojsku nebeskému a ctil ho. (II. Par. 33, 3.)

4. A vystavil oltáre v dome Pánovom, o ktorom riekol Pán: V Jeruzaleme položím svoje meno. (II. Kráľ. 7, 10.)

5. A vystavil oltáre všetkému vojsku nebeskému v oboch predsieňach chrámu Pánovho.

6. A previedol svojho syna cez oheň: a sprevádzal hádačstvo, a pozoroval znamenie vtákov a ustanovil hádačov, a rozmnožil veštcov, tak že činil zlé pred Pánom a popudzoval ho.

7. Postavil tiež modlu hája,[3] ktorý spravil v chráme Pánovom, o ktorom hovoril Pán Davidovi a Šalamúnovi, jeho synom: V chráme tomto a v Jeruzaleme, ktorý som si vyvolil zo všetkých pokolení izraelských, položím moje meno na veky.[4]

(II. Kráľ. 7, 26; III. Kráľ. 8, 16; 9, 3.)

[1] Písmo sv. často uvádza mená matiek kráľov, poneváč malý najväčší vliv na výchovu a život kráľov. Pozor tedy, matky kresťanské, od vás závisí blaho, šťastie a pokoj vašich dietok a celej spoločnosti. Ste rovné vo všetkom s mužmi. Toto vydobyl Kristus a jeho nauka. Za to preukazujte mu svoju vďačnosť vychovávaním svojich detí v duchu nauky Kristovej. Tak zaslúžite, aby aj vaše mená spomínané boly pred Kráľom neba a v knihe života.

[2] Nasledoval modlársku bohoslužbu.

[3] Astartu.

[4] V Jeruzaleme, v tomto chráme, len moje meno a nie iné znieť bude.

8. A nedopustím viac, aby sa pohla noha Izraela zo zeme, ktorú som dal ich otcom: avšak len ak budú skutočne zachovávať všetko, čo som im prikázal a všetok zákon, ktorý im vydal môj služobník Mojžiš.

9. Ale oni neposlúchli: lebo ich sviedol Manasses, tak že činil horšie veci, ako tie národy, ktoré vyplienil Pán od tvári synov izraelských.

10. A hovoril Pán skrze prorokov, svojich služobníkov a riekol:

11. Preto, že Manasses, kráľ judský, páchal tieto ohavnosti, horšie nad všetko, čo činili pred ním amorejskí, a priviedol k hrešeniu aj Júdu vo svojich necudnotiach:[1] (Jer. 15, 4.)

12. preto toto praví Pán Boh izraelský: Hľa, ja privediem zlé veci na Jeruzalem a Judu, aby každému, kto uslyší, hučalo v oboch jeho ušiach.

13. A vytiahnem nad Jeruzalemom povraz samarských[2] a závažie domu Achabovho: a sotrem Jeruzalem tak, ako sa sotiera tabuľa:[3] a sotrúc vyvrátim ho, a viackrát prejdem písadlom[4] po ňom.

14. A ostatky svojho dedictva opustím, a vydám ich do rúk ich nepriateľov: a budú na zpustošenie a lúpež všetkým svojim nepriateľom:

15. preto, že činili zlé predo mnou, a stále ma popudzovali odo dňa, v ktorom vyšli ich otcovia z Egypta, až do tohoto dňa.

16. Okrem toho vylial Manasses aj veľmi mnoho nevinnej krvi, dokiaľ nenaplnil Jeruzalem až do úst: okrem svojich hriechov, ktorými priviedol k hrešeniu Judu, aby činil zlé pred Pánom.

(Nižšie 24, 4.)

17. Ostatné ale veci Manasessove a všetko, čo činil, a jeho hriech, ktorý spáchal, či to nie je napísané v Knihe letopisov kráľov judských?[1]

18. A usnul Manasses so svojími otcami a pochovaný bol v zahrade svojho domu, v zahrade Oza,[2] a kráľoval jeho syn Amon miesto neho.

19. Dvadsaťdva roky mal Amon, keď začal kráľovať: a panoval dva roky v Jeruzaleme: meno jeho matky Messalemet, dcéra Harusova z Jeteby.

20. A činil, čo bolo zlé pred tvárou Pánovou, ako činil jeho otec Manasses.

21. A chodil po všetkej ceste, po ktorej chodil jeho otec: a slúžil necudnostiam, ktorým slúžieval jeho otec, a klaňal sa im,

22. a opustil Pána Boha svojich otcov, a nechodil po ceste Pánovej.

23. A nastrojili mu jeho služobníci úklady, a zabili kráľa v jeho dome.

24. Ale ľud zeme pobil všetkých, ktorí sa boli sprisahali proti Amonovi kráľovi: a ustanovil si za kráľa Joziáša, jeho syna, miesto neho.

25. Ostatné ale veci Amonove a čo činil, či to nie je napísané v Knihe letopisov kráľov judských?

26. A pochovali ho v jeho hrobe v zahrade Oza: a kráľoval Joziáš, jeho syn, miesto neho.

HLAVA 22.

Joziášova pobožnosť; zákon Boží našiel sa v chráme; pomsta Božia nad Jeruzalemom predpovedaná.

1. Osem rokov mal Joziáš, keď začal kráľovať a jedenatridsať rokov kráľo-

---

[1]) Svojími modlami.

[2]) Povraz, ktorým sa meria, t. j. tou istou mierou nameriam Jeruzalemu, ako Samarii. Jeruzalem bude so zemou srovnaný (Iz. 34, 11.) ako Samaria a jeho domy, rodiny spustnú ako dom Achabov.

[3]) Hebr.: Vytrem Jeruzalem, ako vytiera niekto misku, a keď ju vytrel, obráti ju.

[4]) Starí písavali na tabuliach, ktoré boly na vrchu voskom obtiahnuté, tak že sa písmeny do vosku vrývaly. Keď urobil niekto chybu, obrátil rúčku, ktorou písal a plochou zahladil chybu a znovu písal. Prorok v tomto obraze ukazuje na zkazenie Jeruzalema.

[1]) Dľa II. Par. 33, 11—17., poslal Pán proti Manassesovi vojvodcov kráľa assyrského, ktorí ho vzali a do zajatia odviedli do Babylona, vtedy Assyrským podrobeného. V zajatí dal sa na pokánie, bol vyslobodený a navrátil sa do Jeruzalema a usiloval sa všetko napraviť.

[2]) Dľa svojho predošlého majiteľa tak zvaná.

val v Jeruzaleme: meno jeho matky Idida, dcéra Hadajášova z Besekat.

2. Tedy činil, čo sa ľúbilo Pánovi, a chodil po všetkých cestách svojho otca Davida: neodchýlil sa ani na pravo, ani na ľavo.

3. Ale osemnásteho roku kráľa Joziáša, poslal kráľa Safana, syna Asliáša, syna Messulamovho, pisára chrámu Pánovho a riekol mu:

4. Iď k Helkiášovi, najvyššiemu kňazovi, nech spočítajú peniaze, ktoré boly vnesené do chrámu Pánovho, ktoré povyberali vrátni chrámu od ľudu,

5. a nech sa dajú remeselníkom skrze predstavených domu Pánovho: ktorí ich potom rozdelia tým, ktorí pracujú v chráme Pánovom na opravení sborenín[1] chrámu.

6. Totižto tesárom a kamenárom, a tým, ktorí škuliny vyplňujú;[2] a aby sa kúpilo drevo a kamenie z kameňolomov k opraveniu chrámu Pánovho.

7. Avšak nech sa im nepočíta striebro, čo dostanú, ale nech ho majú v moci, a (naložia ním) dľa vernosti.

8. A riekol Helkiáš, najvyšší kňaz, pisárovi Safanovi: Našiel som Knihu zákona v dome Pánovom:[3] a Helkiáš dal knihu Safanovi, a ten ju čítal.

(II. Par 34, 14.)

9. Keď potom prišiel Safan pisár ku kráľovi, oznámil mu o tom, čo mu bol prikázal, a riekol: Tvoji služobníci sobrali peniaze, ktoré sa našly v dome Pánovom: a dali ich, aby boly rozdelené remeselníkom, predstaveným prác pri chráme Pánovom.

10. Rozpovedal tiež Safan pisár kráľovi, a riekol: Helkiáš kňaz mi dal Knihu. A keď ju Safan čítal pred kráľom,

11. a kráľ slyšal slová Knihy Zákona Pánovho,[1] roztrhol svoje rúcho,[2]

12. a rozkázal Helkiášovi kňazovi a Ahikamovi, synovi Safanovmu, a Achoborovi, synovi Michovmu, a Safanovi, pisárovi a Asaiášovi, služobníkovi kráľovmu, a riekol:

13. Iďte a poraďte sa Pána o mne, a o ľude, a o všetkom Júdovi, ohľadom slov tej knihy, ktorá bola najdená:[3] lebo veľký hnev Pánov rozpálil sa proti nám: preto, že naši otcovia neposlúchali slov tejto Knihy, aby konali všetko, čo je nám napísané.

14. Tedy šli Helkiáš kňaz, a Ahikam, a Achobor, a Safan a Asaja k Holde prorokyni, manželke Selluma, syna Tekua, syna Araasovho, strážcu šiat,[4] ktorá bývala v Jeruzaleme, na druhej strane:[5] a hovorili s ňou.

15. A ona im odpovedala: Toto praví Pán Boh izraelský: Povedzte mužovi, ktorý vás poslal ku mne:

16. Toto praví Pán: Hľa, ja privediem zlé na toto miesto a na jeho obyvateľov, všetky slová[6] zákona, ktoré čítal kráľ judský,

17. za to, že ma opustili a obetovali cudzím bohom, popudzujúc ma všet-

---

[1]) Čo sa na múroch pokazilo. Posledné opravovanie stalo sa za Joasa (12, 5.) pred 250 rokmi.

[2]) Murárom.

[3]) To bol zákonník rukou Mojžišovou písaný. Táto kniha ležala na rozkaz Mojžišov pri arche úmluvy. Po vystavení chrámu opatrovala sa v zvláštnej izbe chrámu Pánovho s mnohými inými vzácnosťami. Tu zabudlo sa na ňu počas modlárskych kráľov. Bolo ale dosť odpisov v rukách kňazov a niektorých pobožných Židov. Že toho králi nemali, ačpráve im to zákon doprosta nakladal (V. Mojž. 17, 18—19.), to sa má pripisovať ich výchove a pohanskému duchu času.

[1]) Obzvláštne tresty a kliatby (III. Mojž. 26; V. Mojž. 28.) na priestupníkov zákona.

[2]) Poneváč v tom čase povstávala ríša chaldejsko-babylonská, a Skýti sa až do Egypta vovtierali, svet stál pred veľkým prievratom a Židia žili aj vtedy v najväčších ohavnostiach odvrátení od Boha, kráľ musel veriť, že trest Boží v tom zákone predpovedaný je predo dvermi. Naľakal sa náramne a na znak pokánia roztrhol svoje rúcho. — Lebo predtým od bezbožných vychovávateľov o tomto nič neslýchal.

[3]) Čo asi máme očakávať, a jaká je naša budúcnosť?

[4]) Strážil šaty v chráme.

[5]) V nižnom meste. Kráľ neriekol, ku ktorej prorokyni majú ísť, snáď len preto, že Holda bývala v Jeruzaleme, obrátil sa k nej. Táto prorokyňa sa len tu spomína. Proroctvo je slobodný dar Boží. Krem Holdy len Maria a Debbora menujú sa prorokyňami, ale len Holda nazýva svoje slová slovom Pánovým. (16, 18.)

[6]) Slová kliatby a pokút.

kými dielami svojich rúk: a zahorí môj hnev na toto miesto, a nebude uhasený.

18. A kráľovi judskému, ktorý vás poslal, aby ste sa poradili Pána, toto povedzte: Toto praví Pán Boh izraelský: Za to, že si slyšal slová Knihy

19. a naľakalo sa tvoje srdce, a ponížil si sa pred Pánom, keď si počul reči proti tomuto miestu a jeho obyvateľom, totižto že budú na hrúzu[1] a zlorečenie: a že si roztrhol svoje rúcho, a plakal si predo mnou, i ja vyslyšal som ťa, praví Pán.

20. Preto pripojím ťa k tvojim otcom, a pochovaný budeš v tvojom hrobe v pokoji, aby tvoje oči nevideli všetko to zlé, ktoré privediem na toto miesto.

HLAVA 23.

Joziáš obnovil náboženstvo; slávi Veľkú noc; zabitý; po ňom panuje Joachar a Eliakim (Joakim).

1. A oznámili kráľovi, čo povedala. Tedy poslal, a shromaždil sa k nemu všetci starší judskí a jeruzalemskí.

(II. Par. 34, 28.)

2. A vstúpil kráľ do chrámu Pánovho, a všetci mužovia judskí, a všetci, ktorí bývali v Jeruzaleme, a s ním kňazi a proroci, a všetok ľud od malého až do veľkého: a čítal, tak že všetci počuli všetky slová knihy smluvy, ktorá bola najdená v dome Pánovom.

(II. Mojž. 24; Joz. 24, 25; I. Kráľ,7, 3. 4.)

3. A kráľ stál na stupni:[2] a učinil smluvu pred Pánom, že budú chodiť za Pánom a zachovávať jeho prikázania a svedectvá, a jeho ustanovenia z celého svojho srdca a z celej svojej duše, a že vzbudia slová tejto smluvy, ktoré boly napísané v tej Knihe: a ľud pristal na túto smluvu.

4. A kráľ prikázal Helkiášovi, najvyššiemu kňazovi druhého radu, a vrátnym, aby vypratali z chrámu Pánovho všetky nádoby, ktoré boly spravené pre Bála a pre háj a pre všetko vojsko nebeské; a spálili ich von za Jeruzalemom v údolí Cedron,[1] a vzal ich popol do Betel.[2] (Ekkl. 49, 3.)

5. A vyplienil hádačov,[3] ktorých boli ustanovili kráľovia judskí, aby obetovali na výšinách po mestách judských a v okolí Jeruzalema: a tých, ktorí zapaľovali kadidlo Bálovi, slncu, a mesiacu, a dvanástim znameniam,[4] a celému vojsku nebeskému.

6. A dal vyniesť háj[5] z domu Pánovho von z Jeruzalema do údolia Cedron, a spálil ho tam, a obrátil v prach, a vysypal na hroby obecného ľudu.[6]

7. Strhal aj domky necudníkov, ktoré boly pri dome Pánovom, pre ktoré ženy tkaly akoby stánky hája.[7]

8. Potom shromaždil všetkých kňazov z miest judských: a poškvrnil[8] výšiny, na ktorých obetovali kňazi od Gábaa až po Bersabée: a porúcal oltáre pri bránach, ktoré boly pri vrátach brány Jozue, kniežaťa mesta, ktorá bola na ľavej strane brány mestskej.[9]

9. Avšak tí kňazi výšin nepristupovali k oltáru Pánovmu v Jeruzaleme: ale len jedávali nekvasené chleby medzi svojimi bratmi.[10]

---

[1]) Budú spustošení. Hebr.: Na spustošenie.
[2]) Na vyvýšenom mieste.

[1]) Spálenie bolo (V. Mojž. 7, 25; 12, 3.) predpísané. Predmety, ako nečisté, zničené boly von z Jeruzalema, tam, kde Aza spálil modlu (III. Kráľ. 15, 13.) a kde Ezechiáš dal vyniesť všetku nečistotu z chrámu. (II. Paral. 29, 16.)

[2]) Lebo Bethel bolo od časov Jeroboamových východiskom a strediskom nezákonného kultu.

[3]) Kňazov výšin, ktorí neboli levítski kňazia a modlám alebo teľatám obetovali.

[4]) T. j. zvieratníka; hebr.: planétam.

[5]) Modlu hája, Astartu.

[6]) Ktoré boly, ako aj všetky hroby nečisté, okrem toho skoro všetci tam pochovaní boli modlári.

[7]) Plachty na stánky do hája bohyne Astarty.

[8]) Aby sa ich viac k bohoslužbe nemohlo užívať.

[9]) Pri dverách mávali modlári, zvlášte poprednejší, svoje modly.

[10]) T. j. kňazov, ktorí činili službu na výšinách, sosadil; avšak výživu mali od oltára, totižto pripadajúcu čiastku z obetí. Jedávali medzi sebou, nie s inými kňazmi. Boli ako kňazi, ktorí majú na sebe nejakú vadu. (III. Mojž. 21, 21—22.)

10. Poškvrnil aj Tofet,[1] ktoré je v údolí syna Ennom: aby viac žiaden neobetoval svojho syna alebo svoju dcéru skrze oheň Molochovi.

11. Odstránil aj tie kone, ktoré dali kráľovia Judskí Slncu[2] vo dverách chrámu Pánovho vedľa domku Nátanmelecha komorníka,[3] ktorý bol vo Farurim:[4] a vozy Slnca spálil ohňom.

12. Aj oltáre, ktoré boly na strechách horného príbytku Achasovho, ktoré spravili kráľovia judskí, a oltáre, ktoré Manasses v oboch predsieňach chrámu Pánovho vystavil, sboril kráľ:[5] a poháľal sa odtiaľ, a vysypal ich popol do potoka Cedron.

13. Aj výšiny, ktoré boly v Jeruzaleme na pravej strane hory Úrazu,[6] ktoré vystavil Šalamún, kráľ izraelský, Astarte, modle sidonských, a Chamosovi, úrazu moabských, a Melchomovi, ohavnosti synov Ammon, poškvrnil kráľ. (III. Kráľ. 11, 7.)

14. A roztrieskal sochy, a vyrúbal háje: a ich miesta naplnil kosťami mŕtvych.

15. Okrem toho i oltár, ktorý bol v Bethel, a výšinu, ktorú spravil Jeroboam, syn Nabatov, ktorý k hrešeniu priviedol Izraela: i tento oltár a výšinu znivočil, a spálil, a na prach zmrtvil, a spálil i háj. (III. Kráľ. 13, 22.)

16. Keď sa Joziáš obrátil a videl tam hroby, ktoré boly na hore: poslal a pobral kosti z tých hrobov, a spálil ich na oltári a tak poškvrnil ho podľa slova Pánovho, ktoré hovoril muž Boží,[7] ktorý predpovedal tieto veci.

17. A riekol: Akýže je to pomník, ktorý vidím? A odpovedali mu obyvatelia toho mesta: To je hrob muža Božieho, ktorý prišiel z Judstva a predpovedal tieto veci, ktoré si vykonal na oltári v Bethel. (III. Kráľ. 13, 2.)

18. A riekol: Nechajte ho, nech žiaden nepohne jeho kostí. A ostaly nedotknuté jeho kosti s kosťami toho proroka, ktorý bol prišiel zo Samarie. (III Kráľ. 13, 31.)

19. Aj všetky chrámy výšin, ktoré boly po mestách Samarie, ktoré stavali kráľovia izraelskí k dráždeniu Pána, odpratal Joziáš: a učinil s nimi celkom tak, ako urobil v Betel.

20. A pobil všetkých kňazov výšin, ktorí tam boli pri oltároch: a popálil na nich kosti ľudské, a navrátil sa do Jeruzalema.

21. A prikázal všetkému ľudu a riekol: Slávte Fáse (Veľkú noc) Pánu Bohu vášmu, podľa toho, čo je napísané v knihe smluvy tejto.(II. Par. 35, 1; Mojž. 12, 2.)

22. Lebo nebola slávená taká Veľká noc od časov sudcov, ktorí súdili Izraela, a po všetky dni kráľov izraelských, a kráľov judských,[1]

23. ako osemnásteho roku kráľa Joziáša slávená bola Veľká noc Pánovi v Jeruzaleme.

24. Ale aj hádačov, a vešťcov, a sochy modál, a necudnosti, i ohavnosti, ktoré boly v zemi judskej a v Jeruzaleme, odvrátil Joziáš: aby v platnosť uviedol slová zákona, ktoré boly napísané v Knihe, ktorú našiel kňaz Helkiáš v chráme Pánovom.

25. A nebolo jemu podobného kráľa[2] pred ním, ktorý by sa bol zasa obrátil ku Pánovi z celého svojho srdca, a z celej svojej duše, a zo všetkej svojej sily, podľa všetkého zákona Mojžišovho: ani po ňom nepovstal jemu podobný.

26. Ale pri tom neodvrátil sa Pán od hnevu svojej prchlivosti veľkej, ktorým zanevrel hnev Pána proti Judovi: pre

---

[1]) Tofet bolo to miesto v údolí Ben-Hinnom,
[2]) Živé kone, ktoré pri prôvodoch obeh slnca predstavovaly.
[3]) Bočné stavisko.
[4]) Takto sa menoval ohraničený priestor v chráme.
[5]) Tieto oltáre boly zasvätené úcte slnka.
[6]) Hora Olivetská; hora Úrazu preto, že sa tu urážlivé modlárstvo dialo.
[7]) Asi pred 350 rokmi. (III. Kráľ. 13, 2.)

[1]) Tak bola slávená vo všetkom podľa predpisov zákona, že ani Ezechiášova Veľká noc nebola tejto podobná.
[2]) Ktorý by tak horlive a dokonale previedol zákon.

popudzovania, ktorými ho bol vyzýval Manasses.[1]

27. Preto riekol Pán: Aj Judu zavrhnem od mojej tvári, ako som zavrhol Izraela; a opovrhnem toto mesto, ktoré som vyvolil, Jeruzalem, aj dom, o ktorom som riekol: Meno moje bude tam.

28. Ostatné ale veci Joziášove a všetko, čo činil, či to nie je napísané v Knihe letopisov kráľov judských?

29. V jeho dňoch pritiahol Farao Nechao, kráľ egyptský, proti kráľovi assyrskému ku rieke Eufrat: i vytiahol Joziáš kráľ proti nemu:[2] a zabitý bol v Mageddo, hneď ako ho uvidel.[3]

(II. Par. 35, 20.)

30. A odviezli ho jeho služobníci mŕtveho z Mageddo: a priviezli do Jeruzalema a pochovali ho v jeho hrobe. A ľud zeme vzal Joachaza, syna Joziášovho: a pomazali ho, a ustanovili za kráľa na miesto jeho otca.

31. Dvadsaťtri roky mal Joachaz, keď začal kráľovať, a tri mesiace kráľoval v Jeruzaleme: meno jeho matky Amital, dcéra Jeremiášova z Lobny.

(II. Par. 36, 2.)

32. A činil zlé pred Pánom, všetko tak, ako činili jeho otcovia.

33. A farao Nechao sviazal ho v Reble, ktorá je v zemi Emat, aby nekráľoval v Jeruzaleme: a zemi uložil pokutu sto hrivien striebra a hrivnu zlata.[4]

34. A za kráľa ustanovil Farao Nechao Eliakima, syna Joziášovho, na miesto Joziáša, jeho otca: a premenil jeho meno na Joakim,[1] ale Joachaza vzal a odviedol do Egypta, i zomrel tam.

35. A to striebro a zlato dával Joakim faraonovi tak, že uložil jednému každému v zemi, aby ho mohol sobrať dľa rozkazu faraonovho,[2] od jedného každého z ľudu zeme bral dľa jeho majetku striebro i zlato, aby ho dal faraonovi Nechaovi.

36. Dvadsaťpäť rokov mal Joakim, keď začal kráľovať: a kráľoval jedenásť rokov v Jeruzaleme: a meno jeho matky Zebida, dcéra Fadaiova z Rumy.

37. A činil to, čo je zlé pred Pánom podľa všetkého, čo činili jeho otcovia.

HLAVA 24.

Joakim sužovaný od Nabuchodonozora; odvedený do Babylona; panovanie Sedekiášovo.

1. V tých dňoch pritiahol Nabuchodonozor, kráľ babylonský, a Joakim stal sa jeho poddaným za tri roky: a zase sa postavil proti nemu.[3]

2. A poslal Pán na neho lupičov kaldejských, a lupičov syrských, a lupičov moabských, a lupičov synov Ammon: a poslal ich na Judu, aby ho znivočili podľa slova Pánovho, ktoré bol mluvil skrze svojich služobníkov prorokov.

(Vyš. 23, 27.)

3. Ale toto všetko stalo sa skrze slovo Pánovo[4] proti Judovi, aby ho zavrhol

[1]) Pána nesmierila nábožnosť Joziášova, lebo ľud len z donútenia nasledoval kráľa, ale vnútorne neodvrátil sa od svojich hriechov, ako to zo spisov prorokov Jeremiáša, Sofoniáša a Ezechiela vidno. Neprávosť bola tak hlboko zakorenená, že ani len synovia Joziášovi nenasledovali svojho otca, ale svojich bezbožných predkov. Tak hľa, ťažké je obrátenie zblúdeného národa i jednotlivca po hriechuplnom živote!

[2]) Preto vytiahol proti nemu, lebo neveril, žeby jeho úmysly boly dobré. (II. Par. 35, 21—22.)

[3]) Sviedla sa bitka a tam padol. Jeho smrť bola veľkým nešťastím pre ľud, ktorý ho veľmi oplakával. Joziáš bol posledný dobrý kráľ, na ktorom mal Pán zaľúbenie. S jeho smrťou začína sa koniec kráľovstva a dejiny jeho štyroch nástupcov, z ktorých traja boli jeho synovia a jeden jeho vnuk, sú len dejinami konca; lebo kráľovstvo prestalo byť tým, čím dľa určenia Božieho byť malo.

[4]) Voľačo viac ako asi jeden million korún.

[1]) Na znak, že je jeho poddaným a že má moc s ním učiniť čo chce.

[2]) T. j. ošacoval obyvateľov zeme, aby mohol dať peniaze dľa rozkazu faraonovho, a uložil na každého, koľko má dať podľa jeho majetku.

[3]) Kaldejskí, v severnej Mezopotamii bývajúci národ, znivočili ríšu assyrskú a založili v Babeli veľkú babylonskú državu. (Iz. 13, 19.; I. Ezdr. 5, 12.) Ich knieža Nabuchodonozor obliehal aj Jeruzalem. Vyraboval chrám a odviedol kráľa s mnohými poprednejšími, medzi ktorými bol aj Daniel, do zajatia do Babylona. (II. Paral. 36, 6.) Ale onedlho ich prepustil, keď sa mu zaviazali ročitou daňou. Túto daň dával kráľ za tri roky, potom ju odoprel platiť.

[4]) Zo žiadnej inej príčiny, len preto, že Jahve tak ustanovil.

od seba pre všetky hriechy Manassesove, ktoré páchal,

4. a za nevinnú krv, ktorú vylieval, tak že naplnil Jeruzalem krvou nevinných: pre túto príčinu nechcel sa Pán sľutovať. (Vyššie 21, 16.)

5. Ostatné ale veci Joakimove a všetko, čo činil, či to nie je napísané v Knihe letopisov kráľov judských? A usnul Joakim so svojimi otcami,[1]

6. a Joachin, jeho syn, panoval miesto neho.

7. A kráľ egyptský nikdy viac nevytiahol zo svojej zeme: lebo kráľ babylonský pobral všetko od rieky egyptskej až po rieku Eufrat, čo mal kráľ egyptský.

8. Osemnásť rokov starý bol Joachin, keď začal kráľovať, a tri mesiace kráľoval v Jeruzaleme: meno jeho matky Nohesta, dcéra Elnatanova z Jeruzalema.

9. A činil to, čo je zlé pred Pánom, všetko tak, ako činil jeho otec. (Jer. 22, 24.)

10. V tom čase vytiahli služobníci Nabuchodonozora, kráľa babylonského, proti Jeruzalemu, a mesto bolo obohnané hrádbami. (Dán. 1, 1.)

11. A pritiahol aj Nabuchodonozor, kráľ babylonský, so svojimi služobníkami proti mestu, aby ho dobýval.

12. Tedy vyšiel Joachin, kráľ judský, ku kráľovi babylonskému,[2] on i jeho matka, i jeho služobníci, i jeho kniežatá, i jeho komorníci: a prijal[3] ho kráľ babylonský v osemnástom roku svojho kráľovania.

13. A vyniesol odtiaľ všetky poklady domu Pánovho, a poklady kráľovského domu; a porozbíjal[4] všetky zlaté nádoby, ktoré bol zhotovil kráľ Šalamún v chráme Pánovom[5] podľa slova Pánovho,[6] (Izai 39, 6.)

[1]) Bol zabitý v bitke a nebol pochovaný. Usnúť s otcami znamená: zomrieť a nič viac.

[2]) Poddal sa mu.

[3]) Zajal ho.

[4]) Poneváč boly obložené zlatom, poodbíjal všetko, aby zlato mohol pobrať.

[5]) Vo Svätyni.

[6]) Viď verš 2.

14. a preniesol všetok Jeruzalem,[7] i všetky kniežatá, a všetkých udatných mužov z vojska, desaťtisíc do zajatia: i všetkých remeselníkov a zámočníkov,[1] a nezostalo ničoho mimo chudobných ľudí zeme.

15. Odviedol aj Joachina do Babylona, i matku kráľovu, i ženy kráľove, i jeho komorníkov aj sudcov zeme[2] odviedol z Jeruzalema do zajatia do Babylona. (II. Par. 36, 10; Ester 2, 6; 11, 4.)

16. I všetkých udatných mužov[3] sedemtisíc, a remeselníkov i zámočníkov tisíc, všetkých zmužilých a bojovných mužov: a odviedol ich kráľ babylonský do zajatia do Babylona. (Jer. 24, 1. Ezech. 17, 12.)

17. A ustanovil za kráľa Mattaniáša, jeho strýca, miesto neho: a dal mu meno Sedekiáš.

18. Dvadsaťjeden rokov mal Sedekiáš, keď začal kráľovať, a kráľoval jedenásť rokov v Jeruzaleme: meno jeho matky bolo Amital, dcéra Jeremiášova, z Lobny.

19. A činil to, čo bolo zlé pred Pánom, všetko tak, ako činil Joakim.

20. Lebo hneval sa Pán proti Jeruzalemu a proti Judovi, kým ich nezavrhol od svojej tvári; a Sedekiáš odpadol od kráľa babylonského.

HLAVA 25.

Zajatie Sedekiáša i s ľudom do Babylona; Godoliáš predstavený pozostalým.

1. Stalo sa ale deviateho roku jeho kráľovania, v desiatom mesiaci, desiateho dňa mesiaca, že pritiahol Nabuchodonozor, kráľ babylonský, on i všetko jeho vojsko k Jeruzalemu a obľahli ho: a vystavili okolo neho hradbu.[4] (Jer. 39, 1; 52, 4.)

2. A zavrené a obležané bolo mesto až do jedenásteho roku kráľa Sedekiáša,

[1]) Najprednejších všetkých, medzi ktorými boli i Ezechiel a Mardocheus.

[2]) Hebr.: Kováčov.

[3]) Vznešenejších obyvateľov.

[4]) Štvrtého mesiaca. (Jer. 39, 2.; 52, 6.)

3. (až do) deviateho dňa mesiaca, a rozmohol sa v meste hlad, a ľud zeme nemal chleba.

4. A prelomené bolo mesto[1] a všetci bojovní mužovia utiekli v noci cestou brány, ktorá vedie medzi dvoma múrami k zahrade kráľovskej (Kaldejci ale ležali okolo mesta): utiekol i Sedekiáš cestou, ktorá vedie na roviny púšti.[2]

5. A prenasledovalo vojsko kaldejské kráľa, a chytilo ho na rovine jeriskej: a všetci bojovníci, ktorí boli s ním, rozprchli sa a opustili ho.

6. A keď chytili kráľa, priviedli ho ku kráľovi babylonskému do Reblata: ktorý vyriekol o ňom súd.

7. Synov ale Sedekiášových dal pred ním pobiť a jemu oči vyklať, a dal ho sviazať reťazami a odviedol ho do Babylona.[3]

8. Piateho mesiaca, siedmeho dňa mesiaca, toto je deväťnásty rok kráľa babylonského: prišiel Nabuzardan, najvyšší nad vojskom, sluha kráľa babylonského do Jeruzalema.

9. A podpálil dom Pánov, i dom kráľovský: i domy jeruzalemské, a všetky domy[4] vypálil ohňom. (Žalm. 73, 6.)

10. A všetko vojsko kaldejské, ktoré tam bolo s tým najvyšším vojska, sborilo múry Jeruzalema vôkol.

11. Ostatok ale ľudu, ktorý zostal v meste, a úprchlíkov, ktorí boli uskočili ku kráľovi babylonskému, a ostatný ľud[5] odviedol Nabuzardan, najväčší nad vojskom.

12. A z chudobných (ľudí) zeme zanechal tu niekoľko ako obrábačov vinic a rolí.

13. Ale stĺpy medené, ktoré boly v chráme Pánovom, a podstavce i medené more, ktoré bolo v dome Pánovom, polámali Kaldejci a meď všetku preniesli do Babylona. (Jer. 27, 19.)

14. Aj medené hrnce a lopaty, a vidličky, a poháre, a mažiariky, i všetky medené nádoby, ktorými sa posluhovalo,[1] odniesli.

15. Ale aj kadidlá a čiaše: a všetko, čo bolo zo zlata a striebra, pobral najvyšší vojska,

16. to jest dva stĺpy, jedno more a podstavce, ktoré bol spravil Šalamún v chráme Pánovom. Nebolo váhy medi všetkých tých nádob.

17. Osemnásť lakťov výšky mal jeden stĺp: a bol medený vrchol na ňom tri lakte vysoký: a mrežkovanie a granátové jablká okolo vrcholu stĺpa, všetko to bolo z medi: takú ozdobu mal aj druhý stĺp.
(III. Kráľ. 7, 15; II. Par. 3, 15; Jer. 52, 21.)

18. A vzal najvyšší vojska i Saraiáša, prvého kňaza, a Sofoniáša, kňaza druhého, a troch strážcov[2] prahu.

19. A z mesta jedného komorníka, ktorý bol predstavený nad mužami bojovníkami: a päť mužov z tých, ktorí stávali pred kráľom, ktorých bol našiel v meste: i Sofera,[3] vodcu vojska, ktorý zkúšal[4] mužstvo z ľudu zeme: a šesťdesiat mužov z ľudu, ktorí sa našli v meste.

20. Týchto vzal Nabuzardan, najvyšší nad vojskom, a odviedol ku kráľovi babylonskému do Reblata.

21. A kráľ babylonský pobil ich a povraždil v Reblate v zemi Emat. Tak bol Juda odvedený zo svojej zeme.

22. Ale nad ľudom, ktorý zostal v zemi judskej, a ktorý bol zanechal Nabu-

[1]) T. j. múr mestský.
[2]) Niektorí tvrdia, že Sedekiáš utiekol podzemnou chodbou jeho zahrady, ktorá až za ležanie vojska kaldejského viedla. Ale Jozef Flavius tvrdí, že ušiel nepozorovane, kým Kaldejci rabovali chrám.
[3]) Takto, hľa, vyplnil Nabuchodonozor bez toho, že by bol vedel proroctvá Jeremiáša a Ezechiela. Jeremiáš predpovedal, že Sedekiáš bude odvedený do Babylona (32, 5.), Ezechiel ale predpovedal (12, 13.), že Babylona neuvidí. Ako i vskutku nevidel, lebo mu Nabuchodonozor dal oči vyklať.
[4]) Paláce.
[5]) Ktorí neboli obyvateľmi jeruzalemskými.

[1]) Námestníka hlavného kňaza.
[2]) Predstavených levitov, ktorí mali dozor nad bránami chrámu.
[3]) T. j. písára.
[4]) Popisoval a obetoval mužstvo z ľudu.

chodonozor, kráľ babylonský, postavil Godoliáša, syna Ahikama, syna Safanovho.

23. Keď toto slyšali všetci vojvodcovia vojska, oni aj mužovia, ktorí boli s nimi, že totižto kráľ babylonský ustanovil Godoliáša: prišli ku Godoliášovi do Masfa,[1] Izmahel, syn Nataniášov, a Johanan, syn Kareov, a Saraiáš, syn Tanehumeta Netofatského, a Jezoniáš, syn Machatov, oni a ich spoločníci.

24. A Godoliáš prisahal im a ich spoločníkom a riekol: Nebojte sa slúžiť Kaldejským: zostaňte v zemi, a slúžte kráľovi babylonskému, a dobre vám bude.

25. Ale stalo sa v siedmom mesiaci, že prišiel Izmael, syn Nataniáša, syna Elisamovho z kráľovského semena,[2] a s ním desať mužov: a títo zabili Godoliáša, ktorý aj zomrel: ale aj Židov a Kaldejcov, ktorí s ním boli v Masfe.

26. Tu povstal všetok ľud od malého do veľkého, i predstavení vojenskí, a odišli do Egypta, lebo sa báli Kaldejcov.

27. Stalo sa ale tridsiatehosiedmeho roku po zajatí Joachina, kráľa judského, v dvanástom mesiaci, dvadsiatehosiedmeho dňa mesiaca, že Evilmerodach, kráľ babylonský v tom roku, keď začal kráľovať, pozdvihol hlavu Joachina,[1] kráľa judského zo žalára.

28. A hovoril s ním dobrotive: a jeho trón postavil nad trón kráľov,[2] ktorí s ním boli v Babylone.

29. A premenil jeho šaty, ktoré mal v žalári, a on jedával vždycky pred ním[3] po všetky dni svojho života.

30. A ustálil mu aj výživu[4] ustavičnú, ktorá mu aj dávaná bola od kráľa na každý deň po všetky dni jeho života.

---

[1]) Mesto v pokolení Beniamin, niekoľko hodín na severozápad od Jeruzalema.

[2]) To ho pohlo k tomu skutku. Namyslel si, že on má väčšie právo na námestníctvo, k čomu ho Baalis, kráľ ammonitský podpichal. (Jer. 40. 11.)

[1]) T. j. pustil ho na slobodu. Boh nechcel, aby ostatný nástupca Davidov na kráľovskom tróne celkom bol zavrhnutý. (II. Kráľ. 7, 14.) A táto udalosť má byť i potešiteľným znamením, že Pán i zajatiu ľudu urobí koniec, keď ľud to odvedenie za trest od Pána uzná a k nemu sa zo srdca obráti.

[2]) Dal mu prednosť pred nimi.

[3]) Pri jeho stole.

[4]) Výživu pre jeho ľudí a príjmy k zapraveniu bežných potrieb.